

HASAN ALİ TOPTAŞ

Kuşlar Yasına Gider

HASAN ALİ TOPTAŞ

1958'de, Denizli'de dünyaya gelen Toptaş, 1987'de *Bir Gülüşün Kimliği* ve 1990'da *Yoklar Fısıltısı* ile öykülerini kitaplaştırdı. Şiirsel metinlerden oluşan *Yalnızlıklar* (1993) yurtiçinde ve yurtdışında tiyatroya uyarlandı, yıllarca sahnelendi. *Ölü Zaman Gezginleri* öykü dosyası Çankaya Belediyesi ile *Damar* edebiyat dergisinin ortak düzenlediği yarışmada, 1992 yılında birinciliği aldı. 1993'te yayımlanan *Ölü Zaman Gezginleri*, 2001'den sonra seçme öykülerinin toplandığı kitabın adı oldu. Yine 1993'te, *Sonsuzluğa Nokta* adlı roman dosyasıyla Kültür Bakanlığı'nın düzenlediği yarışmada mansiyon ödülüne layık görüldü. Ardından, 1994'te *Gölgesizler* (1995) dosyasıyla Yunus Nadi Roman Ödülü'nü aldı. 1996'da *Kayıp Hayaller Kitabı*, 1997'de *Ben Bir Gürgen Dalıyım* yayımlandı. 1999'da *Bin Hüzünlü Haz* (1998) Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü'yle, 2005'te *Uykuların Doğusu* Orhan Kemal Roman Armağanı'yla, 2013'te *Heba* Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'yle buluştu. Kaleme aldığı denemelerini, 2007'de *Harfler ve Notalar*'da bir araya getirdi. 2009'da *Gölgesizler*, Ümit Ünal imzasıyla sinemaya uyarlandı. Toptaş ile yapılan söyleşiler, *Başlarken Yalnızsın, Bitirdiğinde Daha da Yalnız* adıyla 2014'te kitaplaştı. *Ölü Zaman Gezginleri*'ne dâhil olmayan öyküleri, *Geçmiş Şimdi Gelecek*'te (2016) bir araya geldi. Kitapları bugüne kadar ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Finlandiya, İsveç ve Güney Kore'de yayımlandı.

HASAN ALİ TOPTAŞ

KUŞLAR YASINA GİDER

§

Yayın No 1584
Türkçe Edebiyat 605

Kuşlar Yasına Gider
Hasan Ali Toptaş

Editör: Mesut Varlık
Kapak fotoğrafı: Nuri Bilge Ceylan, "Yağmurdan Sonra Üç Kaz"
Kapak tasarımı: Füsun Turcan Elmasoğlu
Sayfa tasarımı: Zülal Bakacak

© 2016, Hasan Ali Toptaş
© 2016, bu kitabın tüm yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Ekim 2016

ISBN: 978 - 605 - 185 - 066 - 5
Sertifika No: 10905

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 12088
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
www.facebook.com/everestyayinlari
www.instagram.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Bu yol Pasin'e gider
Döner tersine gider

Ardahan Türküsü

BİR

İçimdeki ses uzaklara çekilmişti.

Aylarca tek satır yazamadım bu yüzden, masada öylece oturdum durdum. Ne halt edeceğimi bilemedim daha doğrusu. Sonra, sesim uzaklardan bana bakıyormuş da hareketlerimden oluşan basit bir dille onu geri çağırıyormuşum gibi, lacivert gövdeli kalemi çıkardım kutusundan; kapağını açtım, yavaş yavaş mürekkep çektim ve haznesi tamamen doldu mu diye kaldırıp baktım. Solumdaki pencereye doğru tuttum bakarken. Ardından döndüm, aylardır önümde açık duran defterin ağartısına doğru tuttum. Haznenin dolu olduğunu görmüştüm ama dayanamayıp bir de uzaklara çekilen içimdeki sesin şavkına doğru tuttum daha sonra. İşte tam o sırada telefon çaldı. Elimdeki kalemi bırakıp kalktım hemen, hızlı adımlarla salonun öteki ucuna yürüdüm.

Kasabamızın kokularını taşıyan bir sesle annem usulca, alo, n'apıyorsun oğlum, iyi misin, dedi kulağıma.

İçimdeki ses dört yüz altmış kilometre uzağa gitmiş de oradan annemi taklit ediyormuş gibi geldi bir an, elimde ahize, boş boş duvara baktım.

Annem, aloo, n'apıyorsun oğlum, iyi misin, dedi yeniden.

Yeryüzünün bu saatinde iyi olmak mümkün mü, bok gibiyim anne, hatta boktan bile beterim diyemedim tabii ona; güçlü görünmeye çalıştıkça zayıflayan kuru bir sesle, iyiyim anne, iyiyim, siz nasılsınız, dedim.

Baban oraya geliyor, dedi annem.

Ankara'ya mı, diye sordum oraya kelimesi birkaç yeri işaret ediyormuş gibi, safça.

He, Ankara'ya, dedi annem; kışta kıyamette gitme, meşakkatli olur dedim ama beni dinlemedi oğlum. Sabahleyin, karga bokunu yemeden kalktı gitti. Trene binecekmiş, yarım ağızla öyle söyledi evden çıkarken. Yol bilmez iz bilmez, iyisi mi sen git karşıla onu!

Tamam, karşılarım, dedim; hangi saatte bineceğini söyledi mi?

Nasıl söylesin, kendisi de bilmiyordu, dedi annem.

Telefonu kapattıktan sonra hemen hazırlandım tabii, atkımı ve kabanımı alıp apar topar dışarı çıktım. İlkin, gara arabamla gitmeyi düşündüm ama gözüm yemedi. Her taraf kar altındaydı çünkü, caddeler, sokaklar ve kaldırımlar takır takır buz tutmuştu. Zincir takmayan ya da ayağında kış lastiği olmayan arabaların hâli haraptı, âdeta dans ediyorlardı cam gibi parlayan bu buzun üstünde. Ortalıktaki insanlar da soğuktan morarmış burunları ve yana açılmış kollarıyla, düşmemek için, apışak apışak yürüyorlardı. Manzara böyle tilkilerin bakır sıçtığı türden olunca, bizim apartmanın sağındaki durağa yürüdüm mecburen ve birkaç dakika içinde, tamponundan kirli buzlar sarkan, camları buğulanmış bir otobüse bindim. Durakta kimse yoktu ama telâşlı mı

telâşlı, küçük bir çocuk da bindi benimle birlikte. Hayalet gibi birdenbire nereden çıktığını anlayamadım onun, otobüse biner binmez de habire kımıldanıp duran o kalın giysili kalabalığın içinde kaybettim. Neden kaldıysa, sadece sırtındaki koyu yeşil palto kaldı aklımda. Çok geçmeden o da silindi hâliyle ve ben dikildiğim yerde, yukarıdan sarkan kayışlardan birine tutunup yüzümü cama dönerek, babamı düşünmeye başladım. Düşünmekten de öte, tez canlı olduğunu bildiğim için, trenden inmişse başını çevirip şöyle bir sağa bir sola bakar, sonra da gardan çıkar gider diye içim içimi yedi yol boyunca.

Korktuğum gibi olmadı gerçi, gara vardığımda ikinci perondaki trenin yanındaydı babam; ak saçlı başını hafifçe yana eğmiş, koltuk değneğine yaslana yaslana öteki yolcularla birlikte merdivenlere doğru yürüyordu. Basamakların dibinde durdu aniden beni karşısında görünce. O sırada muhtemelen sevindi ama hiç belli etmedi bunu, Ankara Garı'nda ilk kez değil de hemen her gün sabah akşam karşılaşıyormuşuz gibi davrandı.

Onunla göz göze geldiğimizde, ben otobüsteki çocuğun paltosunu hatırladım birden. Dolayısıyla, aklımdaki paltonun yeşiliyle birlikte eğilip öptüm elini.

Hoş bulduk, dedi babam o sırada.

Hemen ardından da öptüğüm eli yukarıya, peronda kalan trene doğru sallayarak, Değirmenci Halil'in beygirinden farkı yok yahu bunun, dedi; sabahtan beri yoldayız, imanımız gevredi!

Eskişehir'de aktarma yapılıyor mu hâlâ, diye sordum.

He, bir de o eziyet var, dedi bezgin bir ifadeyle.

O sırada ona, karda kışta neden yollara düştüğünü soramadım tabii, sorsam ayıp olur, vakti saati gelince kendiliğinden anlatır diye düşündüm.

Eve gelip akşam yemeğini yedikten sonra, yorulmuş olmalı ki, bir müddet konuşmadı babam; başını omuzlarının arasına gömerek, öyle, etrafına bakındı durdu.

Nice sonra, bir yaramazlık var mı, diye sordu aniden.

Yok, dedim.

Başını salladı memnun bir ifadeyle.

Ardından da, bizim oralarda yaptırdığım protez bacakların hiçbiri tat vermedi oğlum, dedi elinin ucuyla sol bacağını göstererek; ortalık üçkâğıtçı dolu, adresi nasıl ele geçiriyorlarsa artık, Denizli'den, İzmir'den yahut Uşak'tan kalkıp insanın evine kadar geliyorlar. Gelene git denir mi, usûl var âdab var, denmiyor hâliyle. Denmeyince de, çantalarında çeşit çeşit broşür taşıyan bu çenesi kuvvetli adamlar, protez bacağı en iyi biz yaparız, üstümüze yoktur diyerek, allem edip kallem edip ellerindeki bazı kâğıtlara imza attırıyorlar. Hakikaten şöyle dört başı mamur, esaslı bir iş çıkaracaklarını sanıyorsun ölçü alırken gösterdikleri ihtimama falan bakınca. Ağızlarından dökülen laflara da adamakıllı inanıyorsun.

Sustu birden, başını eğdi ve sol dizini avucunun içine alıp ovuşturdu.

Gelgelelim, dedi arkasına yaslanıp hafifçe içini çektikten sonra; neticede, ettikleri onca laf havada kalıyor. Protez bacak diye getirip her defasında marangozhanede yontulmuşa

benzeyen, şöyle kaba saba, odun gibi bir şey teslim ediyorlar insana. Teslim eder etmez de, vın, hemen kayboluyorlar. Gazele karışıyorlar yani, artık elli kere telefon açsan bile, imkânı yok ulaşamıyorsun onlara. Erinmeyip kalktın, adreslerine gittin diyelim, o vakit de karşına çıka çıka ya tamtakır kuru bakır bir dükkân, ya da şöyle ufacık bir çay ocağı çıkıyor.

Kalbi elindeymiş gibi, inanılmaz bir şefkatle, tatlı tatlı dizini ovuşturdu yine.

Daha sonra, dedi gözlerini gözlerime dikerek; getirip teslim ettikleri o odunu kullanmak hiç de kolay olmuyor. Vay şûrası, vay burası acıtıyor diye habire çaput sıkıştırıp duruyorsun kıyısına köşesine. Ya da tutam tutam pamuk sıkıştırıp duruyorsun. Uzun lafın kısası, illallah dedim artık ben, bu işi bir de burada, Ankara'da yaptırmaya karar verdim. O sebeple çıkıp geldim böyle.

Merak etme baba, dedim, yaptırırız.

Seher çayları getirmişti.

Kızım da gözlerini dikmiş, suspus, dedesinin sol bacağına bakıyordu oturduğu yerden.

Söyle bakalım Ayperi, kaç yaşındasın sen, diye sordu babam ona.

Cevap vermedi Ayperi, ses babamın sol bacağından gelmiş gibi, oraya bakıp yutkundu sadece.

Beşine bastı, dedim ben de o sırada.

Babam başını salladı usulca, gözlerinin yeşilinden hayal meyal, incecik bir ışık geldi geçti.

Ben sordum soruşturdum, dedi sonra sır verir gibi bana doğru hafifçe eğilerek; burada bu işin ehli olan, İsfendi-

yar Mercan adında meşhur bir profesör varmış. Kocatepe Camisi'nin yakınındaymış yeri. Körlemesine gidip pusuda bekleyen boynu kravatlı kurtlara kapılmaktansa illâki o profesörü bulalım, işi ona yaptıralım derim ben.

Gönlünü ferah tut baba, nereye istiyorsan oraya yaptırırız, dedim ona.

Ertesi gün kahvaltı eder etmez evin yakınındaki durağa yürüdük birlikte, oradan her tarafı gacır gucur öten soğuk mu soğuk bir otobüse binip dura kalka, dura kalka Sıhhiye Pazarı'nın önüne gittik. Babam yok yere masrafa girme, yürüyelim dedi ama ben caddeden gelip geçen taksilerden birini durdurdum o sırada. Mahcup bir ifadeyle bana doğru şöyle bir baktıktan sonra sessizce ön kapıdan binip koltuk değneğini sağındaki boşluğa yerleştirdi babam ve yolculuk boyunca hiç konuşmadı. Göz ucuyla arada bir şoförün hareketlerine, arada bir de arabanın gösterge paneline baktı sadece.

O cami bu, öyle mi, dedi taksiden indiğimizde.

Bu, dedim.

Kocatepe Camisi'ni solumuza alıp şehrin uğultularını yara yara Kızılırmak Sineması'na doğru yürümeye başlamıştık. Karda buzda ayağı yahut koltuk değneği kayar da düşer diye ben hep tetikteydim tabii, bir hayli yakın duruyordum babama. Hatta her zamankinden daha çevik olmalıyım düşüncesiyle, insanın tenini yakan soğuğa rağmen kabanımın cebine sokmuyordum ellerimi, hazırda tutuyordum. Bu şekilde ilerleyerek, Kızılırmak Sineması'nı geride bırakıp hiç konuşmadan köşedeki taksi durağının

yanından sola, Olgunlar Sokak'tan yukarıya döndük sonra. Benim tedirginliğim daha da arttı orası yokuş olduğu için ve izin vermeyeceğini bildiğim hâlde, gayriihtiyarî, bir an kolundan tutacakmışım gibi babama doğru hamle yaptım. Böyle bir şeye yelteneceğimi tahmin etmiş olmalı ki hemen geri çekti kendini.

Yüzüme sertçe bakarak, yürüyoruz işte yahu, neden tutuyorsun, dedi.

Bunu dedikten sonra da durdu aniden, koltuk değneğine yaslandı ve omuzlarından birini yükseltip ötekini aşağıya düşürerek, kısık gözlerle karşı kaldırımın dibindeki arabaya bakmaya başladı. Tabelasında EKMEK TEKNESİ yazan dönercinin önündeydi araba, yan camları buzlu, tepesi karlıydı ve direksiyondaki adamın gösterdiği onca çabaya rağmen bir türlü hareket edemiyordu. Olduğu yerde, ortalığı inleten soğuk ıslıklar eşliğinde fırıl fırıl dönüyordu lastikleri. Kaldırımdan gelip geçen insanların bakışları altında araba böyle patinaj yaptıkça kıçı da tuhaf bir şekilde sağa sola sallanıyor, sallanıyor ve gazın kesilmesiyle birlikte aniden hareketsiz kalıyordu. Olup bitenler babamı rahatsız etmeye başlamıştı, bunu yüzünden okuyabiliyordum. Arabaya bakarken ağzı bazen hafifçe aralanıyor, bazen de kerpeten gibi sımsıkı kapanıyordu çünkü. Kapandığı vakit yanağında bir çukur oluşuyordu hatta ve neye benzediği kestirilemeyen küçük bir gölge bu çukurun içinde, arabanın çırpınışlarına eşlik edercesine, ince ince titriyordu.

Sonunda dayanamadı babam, bana dönerek aniden, hadi gel, dedi.

N'oldu baba, nereye, dedim.

Şu arabaya bir el atalım yahu, dedi sertçe.

Kayıp düşersin diye her adımda ödüm kopuyor benim, bu karda kışta koltuk değneğiyle yürürken, patinaj yapan arabalara el atmak da nereden çıktı diyemedim tabii ona; yalvarırcasına, boş ver baba Allah aşkına, o başının çaresine bakar, dedim.

Yan yana, yokuş yukarı yeniden yürümeye başladık böylece. Babamın aklı arabada kalmıştı, birkaç adımda bir arkasına dönüp can çekişen bir insana bakar gibi kederli gözlerle bakıyor, her defasında da kendi kendine, burası dağ başı mı yahu, burası dağ başı mı, diye mırıldanıyordu. Olgunlar Sokak'taki karmaşanın arasından sıyrılıp Bardacık Sokak'a saptığımızda, araba görünmediği hâlde, birkaç kere daha dönüp baktı aynı şekilde.

İşte Mercan Medikal şurası, dedim ben yirmi beş, otuz adım sonra elimi uzatıp karşımızdaki büyük tabelayı göstererek.

Babam önde, ben arkada, kapıdan girdik. Koridorda azıcık bekledikten sonra rüyada geziniyormuş gibi görünen çıtı pıtı bir kız aldı, İsfendiyar Mercan'ın odasına götürdü bizi. Yaklaşık bir saat boyunca her şey en ince ayrıntısına kadar konuşuldu, o siyah deri koltuklarla kalın kuşaklı mavi perdelerin bulunduğu odada; evraka ve bacağa dikkatle bakıldı, kullanılacak malzemenin kalitesi kararlaştırıldı, maliyet hesaplandı, ortaya çıkan rakamdan devletin ödeyeceği miktar düşüldü, yüzde iki oranında cüzî bir iskonto uygulandı ve bütün bunların sonunda da güven dolu, tok bir sesle,

gayet mükemmel bir diz altı protez bacak yapılacağına dair söz verildi.

Fakat şunu da baştan belirteyim, dedi İsfendiyar Bey o sırada babamın tez canlı olduğunu sezmiş gibi; öyle, hemen bacağı alıp gitmek yok, sabredip burada, bizim gözümüzün önünde bir müddet egzersiz yapacaksınız. Belli olmaz, duruma göre günlerce devam edebilir bu. Çünkü iş hem sizin içinize sinmeli hem de bizim, anlıyorsunuz değil mi, bu husus çok önemli. Yürüyüşünüze bakarak icap ediyorsa biz de zaman zaman milimetrik değişiklikler yapacağız tabii. Bugüne kadar kapımızdan tekerlekli sandalyeyle girenlerin hepsi yürüyerek çıkıp gitmişlerdir, merak etmeyin siz, yeter ki sabırlı olun. Sabırlı olursanız, koltuk değneği kullanmanıza asla gerek kalmayacak, inanın buna. Ne diyorsunuz Aziz Bey, anlaştık değil mi?

Anlaştık, dedi sevinci yüzünden okunan babam üst üste başını sallayarak.

İki gün sonra protez bacak hazırlandı ve egzersizler başladı.

Öğleye doğru Eryaman'dan otobüse binip yine o karda kışta dura kalka, dura kalka Sıhhiye Pazarı'nın önüne varıyor, oradan da Mercan Medikal'in kapısına kadar taksiyle gidiyorduk. İçeri girdiğimizde babam gözlerinin yeşilini aydınlatan bir hevesle hemen sol taraftaki salona geçip kolu, bacağı olmayan öteki insanlarla birlikte egzersiz yapmaya başlıyordu. Varlığım ona güç versin diye, ben de saatlerce oturuyordum bir köşede. Arada bir sigara içmek için dışarı çıktığımdan, çoğunlukla koridordaki beyaz plastik sandal-

yelerden kapıya yakın olanında oturuyordum. Ben orada otururken, suntayla ayrılmış bölümden içeridekilerin sesleri geliyordu bazen; soluklana soluklana, hem egzersiz yapıyor hem de birbirlerine kollarını, bacaklarını nasıl kaybettiklerini anlatıyorlardı. Herhangi bir şey anlatmamış ya da soranlara kısık sesle sadece kaza diye cevap vermiş olmalı ki, babamın sesini hiç duymadım iki gün boyunca.

Üçüncü gün Mercan Medikal'in kapısına varıp taksiden indiğimizde, koltuk değneğine yaslandı, omuzlarından birini yükseltip birini aşağıya düşürdü ve başını yere eğerek bir vakit düşündü babam.

Benim yüzümden sen de rezil oluyorsun buralarda, dedi sonra; git işin falan varsa gör yahut ahbaplarınla hasbıhâl et, akşam beşte gelir beni alırsın.

Ne diyeceğimi bilemeden, kafamdaki kararsızlığın içinden öylece baktım ona.

Ben içerde talim ederken sen de sandalyenin tepesinde akşama kadar tüneyip duruyorsun be oğlum, ne lüzumu var, dedi benim öyle baktığımı görünce.

Peki, sen bilirsin baba, dedim usulca.

Onun içeriye girmesini bekledikten sonra ellerimi kabanımın cebine sokup karlı buzlu sokaklardan yavaş yavaş aşağıya, Konur Sokak'a doğru yürüdüm. Aslında rahatça varıp kapısını çalabileceğim bir yer yoktu orada. Oturup hasbıhâl edebileceğim birisi de yoktu. Yürürken belki kitapçılarda biraz vakit geçirir, dergileri karıştırır, ardından da gözden ırak bir köşeye oturup şöyle tavşankanı birkaç bardak çay içerim diye düşünüyordum. Bu düşünceyle İmge Kitabevi'ne

girip bilgisayarın başındaki karayağız delikanlıya, Sterne'ün *Tristram Shandy*'sinin üçüncü baskısının gelip gelmediğini sordum önce. İlk baskısını kaybetmiştim çünkü, kitaplığımda açılan boşluk sadece gözüme değil hemen her gün kalbime de batıyordu. Ekrana eğilip baktı, baktı ve yavaşça doğrulup bana yine aylar önceki cevabı verdi bilgisayarın başındaki delikanlı. Yüzüm ekşidi tabii, rafların arasından ilerleyip dergilerin bulunduğu bölüme suç işliyormuşum gibi şöyle bir baktım ve hemen dışarı çıktım.

Daha sonra, ayaklı elektrik sobalarıyla ısıtılan kuytu bir köşeye oturup üç bardak çay da içtim ama vakit geçmek bilmedi bir türlü. Üçüncü bardağı bitirdiğimde içimi tuhaf bir sıkıntı bastı hatta ve ben nedenini bilmeden, apar topar kalkıp hızlı adımlarla Mercan Medikal'e doğru yürümeye başladım. Benim kalkmamı bekliyormuş gibi hava da birden değişti o sırada, yüksek binaların alnında, ensesinde gezinen bulutlar bambaşka bir hâl aldı. Hatta şehri kuşatan o gri boşluk, sanki gözle görülür bir şekilde hafifçe oynadı yerinden. Hemen ardından da kar, daha ben Meşrutiyet Caddesi'ni geçmeden ince ince atıştırmaya başladı. Arabaların, insanların ve ortalığı kaplayıveren şemsiyelerle keskin korna seslerinin arasından geçip Mercan Medikal'in kapısına vardığımda önce üstümde başımda biriken karları silkeledim bu yüzden, ayaklarımı yere birkaç defa pat pat vurdum. İçeri girdiğimde de o çıtı pıtı kızla karşılaştım, sol omzunu duvara yaslamış, masanın gerisinden kapıya doğru bakıyordu.

Gereksiz bir telâşla omzunu duvardan aldı beni görünce, beyefendi, dedi, babanız yarım saat önce gitti.

Böyle der demez dışarıdaki kar geldi, onun sesine yağdı sanki ve ben kapının ağzında kalakaldım.

Nereye gittiğini söyledi mi size, diye sordum endişeli bir sesle.

Kız, hayır anlamında başını salladı.

Bana saat beşte gel dediği hâlde babamın neden ikiyi çeyrek geçe Mercan Medikal'den ayrıldığını anlayamadım tabii, döndüm hemen, ola ki otobüsten indiğimiz durağa gitmiştir diye, Mithatpaşa Caddesi'ne çıkıp oradan aşağıya, Sıhhiye Pazarı'na doğru koşmaya başladım. Koltuk değneğiyle yürüdüğü için yolun herhangi bir yerinde ona o gün mutlaka yetişeceğimi düşünüyordum ama maalesef öyle olmadı. Sıhhiye Pazarı'nın önündeki durağa varıp etrafa iyice bakındıktan sonra gerisingeri Mithatpaşa'ya çıktım yeniden ve bu sefer de öteki kaldırıma geçerek, soluk soluğa yukarı doğru yürümeye başladım. Yenişehir Postanesi'ne vardığımda adım atacak takatim kalmamıştı artık, bu yüzden telefon kabinlerinin yanında, duvara yaslanıp soluklandım bir süre. Üstüme başıma biriken karları silkeledim, can derdine düşmüş ürkek bir serçe gibi sağa sola baktım ve titredim. Kar hâlâ yağıyordu o sırada, hatta büsbütün azıtmış, şehrin üstüne kalın perdeler hâlinde inmeye başlamıştı. Gitgide daralıp ipe dönüşen kaldırım boyunca biraz daha yürüyerek Yüksel Caddesi'ne saptım sonra ben, oradaki ağaçların altından koşar adımlarla bulvara indim, oradan bir solukta Zafer Çarşısı'nın önüne, oradan da soldaki merdiven basamaklarını çıkıp yeniden Mithatpaşa'ya geçtim ama babamı yine bulamadım. Çaresizlikten ağla-

mak üzereydim artık, zor tutuyordum kendimi. Karşıma tanıdık biri çıksa, belki bunu da yapamayacak, zırıl zırıl ağlayacaktım.

İşte o gün orada, perde perde inen karın altında durmuş, öyle bir sağa bir sola bakıyordum ki telefonum çaldı. Islak ellerimle, kabanımın cebinden çıkarıp açtım hemen.

Alo, ben Sezenler Sokak'taki Özdemir Kırtasiye'den arıyorum, dedi telefondaki ses; babanız burada, bizim dükkânda sizi bekliyor.

Sevinçten o sırada tutup telefondaki sesi şappadak öpecektim neredeyse. Teşekkür ettim mi etmedim mi hiç hatırlamıyorum, bir taksi çevirdim aceleyle, Sıhhiye Köprüsü'nün üstünden U çizip Necatibey Caddesi'ne, oradan da bir sokaktan çok araba galerisine benzeyen Sezenler'e girdik. Sağ taraftaki üçüncü binanın altında Özdemir Kırtasiye'nin tabelasını görünce hemen durmasını söyledim taksiciye, kenara yanaşamadan, sokağın ortasında durdu. Sileceklerin ön camda bir sağa bir sola gidip geldiğini ücreti verirken fark ettim. Şoförün de uzattığım paraya doğru uzanan elini gördüm sadece. Sonra, alelacele indim.

Ben kaldırımın dibindeki arabaların arasından geçip hızla dükkâna yaklaşırken babam kapıdan çıktı yavaşça, koltuk değneğine yaslandı ve bir an, kim olduğumu anlamaya çalışırcasına bana doğru baktı. Onu görünce ben de durdum. Afallamıştım çünkü, çamurlu bir göle dalıp çıkmış gibiydi babam, pantolonu bacaklarına, saçları kafasına yapışmıştı ve üstünde başında otlar, çöpler vardı.

Baba, n'oldu sana, dedim telâşla.

Benim böyle dememle birlikte kendini koyuverdi babam, karşımda, boştaki eliyle yüzünü kapatarak hüngür hüngür ağlamaya başladı. Ağlarken, haykıracakmış da bunu yapamıyormuş gibi, her biri birbirinden kalın, güdük güdük sesler çıkarıyordu ağzından. Bu seslerle birlikte içinin derinliklerinden de kocaman yongalar kopuyordu sanki.

Seğirtip kolundan tuttum hemen ve sesimi biraz daha alçaltarak, baba, Allah aşkına, n'oldu sana, diye sordum yeniden.

Konuşamıyordu, gidelim şimdi, gidelim dercesine birkaç defa elini salladı.

Ben de daha fazla üstelemedim.

Ne kadar hızlı dönülebilirse eve o kadar hızlı döndük o gün. Yol boyunca hiç konuşmadı babam, başını göğsüne eğerek hem arada bir titredi hem de derin derin hıçkırdı durdu. Kapıdan girer girmez, Ankara'ya, kasabadaki kahveye gider gibi yanına hiçbir şey almadan çıkıp geldiği için hemen giyecek bir şeyler buldum ona, kanepenin üstüne bıraktım ve öteki odaya doğru yürürken, hadi baba, üstündekilerin hepsini çıkar da şunları giy çabuk, çok üşüdün, dedim.

O giysilerini değiştirdikten sonra kaloriferden yayılan sıcaklığın yeterli olmayacağını düşünerek çarçabuk getirdim, elektrik sobasını da taktım prize, iyice yaklaştırıp yönünü kanepeye doğru çevirdim. Babam ısınır gibi oldu biraz, protez bacağını çıkarıp duvara dayadı ve verdiğim battaniyeyi üzerine çekerek olduğu yere yavaşça, yanlamasına uzandı.

Gelin işte mi, dedi nice sonra.

İşte, dedim, kız da anneannesinde.

Başını salladı birkaç defa, o perişan hâliyle onlara görünmediği için sevinmiş gibiydi.

Beni neden beklemedin baba, dedim sitemkâr bir sesle.

Doluktu ben böyle sorunca, boğazına dizilen hıçkırıkları tutmak için çenesini sımsıkı kapatıp gözlerini boşluğa dikerek bir müddet sustu. O sırada yanağı çukurlaştı yine ve neye benzediği kestirilemeyen küçük bir gölge birkaç kere titredi bu çukurun içinde.

Usandım be oğlum, dedi sonra; o salonda, her gün dolap beygiri gibi dönüp durmaktan usandım.

Baba, dedim; bize ilk gün bu egzersizlerden söz etmişlerdi zaten, biliyorsun. Bir bildikleri var elbette, onları boş yere yaptırmıyorlar ki.

Bir şey demedi babam, başını salladı sadece.

N'oldu peki sana, diye sordum.

Bir müddet, ne olduğunu hatırlamaya çalışıyormuş gibi sustu.

Oradan çıkınca nereye gittiğimi bilmiyorum, dedi sonra yorgun bir sesle; bir başıma, yokuş aşağı yürüdüm epeyce. Sonra geniş, çok geniş bir caddenin karşısına geçtim ve geçer geçmez de kendimi ağaçlarla kaplı bir yerde buldum. Parktı herhâlde orası, duvar gibi koyu renk bir şeyin önünde yan yana duran heykeller, onların sağında solunda da kabartmalar vardı.

Güvenpark'a girmişsin, dedim.

Bilmiyorum artık neresi olduğunu, diye devam etti babam dirseğinin üstünde hafifçe doğrularak; işte orada, yerleri

kaplayan kar yüzünden hiç farkına varmamışım ben, gide gide gitmiş, büyükçe bir havuzun ortasında yürümeye başlamışım. Ayaklarımın altındaki buz çatıradak kırılınca, daha ne oluyor demeye bile kalmadan paldır küldür suyun içine düştüm tabii. Üstelik düşmemle birlikte elimden kayan koltuk değneğini de kaybettim. Sonra işte ben orada, buz tabakalarının arasında can havliyle çırpınırken, yanımdan yöremden bir sürü insan geldi geçti ama hiçbiri, hiçbiri başını çevirip bakmadı oğlum. Anlıyor musun, hiçbiri... Sesime kulak veren de olmadı.

Yeniden ağlamaya, gözlerinden yeşil yeşil yaşlar dökmeye başlamıştı babam.

Olan olmuş, üzülme artık, dedim; dünya böyle, biliyorsun.

Çay demlemek için kalktım sonra, mutfağa gittim ve tek başına kalırsa belki ağlaması kesilir diye orada bir müddet oyalandım. Mutfak penceresinden kar yüklü çamlara doğru bakarak, bir yandan da, Konur Sokak'a gitmeyip Mercan Medikal'de bekleseydim, babamın başına bunlar gelmezdi, diye verdim veriştirdim kendime.

O gün, Güvenpark konusunu açmadık bir daha; çay bardaklarıyla, uzun sessizliklerle ve bu sessizliğin içinde dönüp duran kaşık şıkırtılarıyla dolu bir akşam geçirdik. Babam fazla oturmadı zaten, erkenden uyudu.

Ertesi gün öğle saatlerinde evden çıktık, iki sessiz gölge hâlinde yine Mercan Medikal'e gittik. Yeni yapılan protez bacağı taktı babam, gönülsüz adımlarla birkaç dakika yürüdü salonda, bir sağa, bir sola gitti geldi ve hemen ardından

da oradaki sekreter kızın masasına yaklaşarak, benim işim tamam, artık memlekete döneceğim, dedi.

Ben şaşırdım tabii, oturduğum yerden fırladığım gibi, apar topar yanına koştum. Gelgelelim, ne kızın haber vermesiyle birlikte odasından çıkıp gelen İsfendiyar Bey ikna edebildi onu, ne de ben. İkimiz iki taraftan, etme eyleme, şöyle olursa böyle olur, böyle olursa da şöyle olur diye neredeyse yarım saat dil döktük ama Nuh dedi peygamber demedi babam; kararını vermişti, gidecekti.

Fakat sizinle böyle anlaşmamıştık, dedi İsfendiyar Bey; koltuk değneği kullanmadan çıkıp gidecektiniz buradan, öyle değil mi?

Bana müsaade, dedi babam boynunu hafifçe bükerek; protez bacak gayet güzel oldu, ne diyeyim, bundan iyisi can sağlığı. Kullanmaya devam ettikçe alışırım nasıl olsa.

İsfendiyar Bey, ellerini birbirine kavuşturup şaşkın bir yüzle baktı kaldı arkamızdan.

Taksiye bindiğimizde, eve uğramaya lüzum yok oğlum, dedi babam; ben Denizli'ye gidecek olan ilk trenle vakitlice yola düşeyim.

Kalması için ısrar etsem de işe yaramayacağını biliyordum.

Tren yolculuğu zahmetli oluyor baba, seni otobüsle göndereyim ben, dedim ona.

Olur, anlamında başını salladı.

İKİ

O akşam işten döndüğünde, benim evde yalnız olduğumu görünce hayretle yüzüme baktı Seher.

Gitti, dedim.

Sahiden gitti mi, dedi kabanını çıkarıp askılığa asarken, acelesi neydi ki?

Babam öyledir, sen bilmezsin, dedim; bir kere karar verdi mi kimse vazgeçiremez.

Koltuk değneğini bıraktı mı peki, diye sordu, artık rahatça yürüyebiliyor mu?

Maalesef yürüyemiyor, dedim ona.

Akşam yemeği için masayı hazırlamaya başlamıştık. Dışarıdan, kar yüklü çamlara çarpa çarpa yankılanan uzak bir ezan sesi geliyordu. Köşedeki televizyonda da haberler vardı, ekrandan yayılan mavimsi bir ışık elimizdeki tabaklara yansıyordu arada bir.

Acele etmiş, dedi Seher masaya oturduğumuzda, sözü yine babama getirerek; peki, dün gece yıkayıp ütülediğim o giysilerin hâli neydi öyle?

Ayperi'ye baktım göz ucuyla, elinde kaşık, önündeki yemekle meşguldü.

Sonra anlatırım, diye cevap verdim Seher'e; fakat şu kadarını söyleyeyim, babamın Ankara macerası hüsranla sonuçlandı.

Bakıştık sessizce. Daha doğrusu ben başımı kaldırdığımda, onun bana dikkatle baktığını fark ettim. Uzak tül ağartısına benzeyen incecik bir kaygı vardı bakışlarında, rüzgâra kapılmış gibi, kımıldanıp duruyordu.

Bir şey mi oldu, diye sordum.

Yok, dedi.

Ayperi uyuduktan sonra, kabanlarımızı giyip o soğukta balkona çıktık. Seher'e ilkin, Olgunlar Sokak'ta yokuş yukarı yürürken, babamın patinaj yapan arabaya nasıl yardım etmek istediğini anlattım orada. Ardından, bir gün önce onu nasıl kaybettiğimi ve bulmak için şehrin içinde çaresizce, kelebekler gibi nasıl fırıl fırıl döndüğümü anlattım. Sonra da babamdan dinlediğim kadarıyla, Güvenpark'ta olup bitenlerden söz ettim kederli bir sesle.

Çok tuhaf, dedi Seher, ben bu tür tesadüfler sadece filmlerde ya da romanlarda olur sanırdım.

Ona, kendini anlatmak için hayat bazen beklediğimizden hızlı davranıyor diyecektim ama vazgeçtim, o sırada bu cümle, fazlasıyla anlam yüklediğimiz boş sözlerden biriymiş gibi geldi bana. Gözlerimi çevirip balkonun altından yükselen kar yüklü çamlara doğru baktım onun yerine, dalların arasından görünen uzaktaki çit bitkilerine, bitkilerin gerisindeki tel örgüye ve sokak lambasının sarı ışığında titreşen, kaldırımdaki buzların soğuk parıltısına doğru baktım.

Sözünü ettiğiniz trafik kazası nasıl olmuştu, dedi Seher ben böyle bakarken; her seferinde kaza deyip geçtiniz ama hiç anlatmadınız?

Kaza işte, dedim ona, trafik kazası.

Nasıl olmuştu peki, nerede olmuştu, diye sordu yeniden.

Uzun hikâye, dedim.

Olsun, dedi Seher; kız uyuyor nasılsa, anlat sen, ben dinlerim.

Babam o yıllarda TIR şoförüydü, dedim ona, elimdeki sigarayı söndürüp yenisini yaktıktan sonra; dur durak bilmeden, devamlı yurtdışına gider gelirdi. İşte, bir gün duyduk ki Suudi Arabistan'da kaza yapmış, Osmanlı devrinde Sürre Alayı'nın konakladığı, Tebuk yakınlarında bir yerde. Gecenin karanlığında yaklaşıyormuş oraya, bir virajı dönünce önüne aniden yolun kenarına park edilmiş başka bir TIR çıkmış. Daha doğrusu, karanlığın içinde duran başka bir karanlık... Ortalıkta uyarı işareti falan olmadığı için, babam hızını alamayıp güm diye, büyük bir gürültüyle o karanlığa bindirmiş tabii. Belki de olması gerektiğinden daha süratliydi, bilemiyorum artık. Şoför mahalline sıkışmış kalmış sonra babam, acılar içinde, kurtarın beni, Allah aşkına kurtarın, diye bağırmaya başlamış ama etrafına toplanan insanlar hiç müdâhale etmemişler ona, polis gelene kadar katiyen bir şey yapamayız, bekle, demişler. Tebuk'taki hastaneye epeyce geç götürülmüş bu yüzden. İş işten geçtiği için, doktorlar da sol bacağını dizin hemen altından kesmek zorunda kalmışlar. TIR'ın Berlin'de yaşayan sahibi kaza haberini alır almaz Türkiye'ye gelmişti o günlerde, Suudi

Arabistan'a gidebilmek için, elinde çanta habire sağa sola koşuşturuyordu. Oradaki resmî işlemleri gidip onun yapması gerekiyordu çünkü. Ben de hemen her gün bir avuç jetonla postanenin önüne gidip ankesörlü telefonlarla ulaşıyordum babama, binlerce kilometre uzaktan onu neredeyse bebek avutur gibi avutuyordum. Kırık dökük İngilizcemle santraldeki görevliye meramımı anlatıp odasını bağlattığımda, âh oğlum âh, bacağımın birini Arabistan çöllerinde bıraktım, diyerek önce hıçkıra hıçkıra ağlıyordu babam. Hemen ardından da asıl derdimiz üzümlermiş gibi, ne yaptınız, bağın hepsini topladınız mı, diye soruyordu. Topladık, diye cevap veriyordum ben. Yahu, tamamını kurutmayıp birazını pekmeze ayırsaydınız, diyordu. Ayırdık, diyordum. Şarap fabrikasından alıcılar geldi mi, yaşından da sattınız mı, diyordu. Sattık, diyordum. Üzüm faslı sona erince, bu sefer de tutup bana falanca ne yapıyor, feşmekanca nasıl, o oğlunu everdi mi, beriki kızını çıkardı mı diye kasabadaki insanları sormaya başlıyordu. Onun sözünü ettiği kişilerin çoğunu tanımıyordum ben, o güne kadar adlarını bile duymamıştım. O yıllarda kasabada yaşamadığım için, üzümlerin toplanıp toplanmadığını da bilmiyordum ayrıca. Gene de soruların hepsine insanı rahatlatacak türden, her biri birbirinden hoş, birbirinden makûl cevaplar veriyordum. İşte böyle, tastamam iki buçuk ay geçirdim ankesörlü telefonların başında. Bu iki buçuk ay boyunca, zaman zaman kendimi tutamayıp ben de ağladım. Sonra, TIR'ın sahibiyle birlikte babam günün birinde Suudi Arabistan'dan beyaz giysiler içinde, bir çift koltuk değneğiyle çıktı geldi. Ruhu

Tebuk'ta, kesilen bacağının yanında kalmış gibi boş boş bakıyordu bize. Yüzündeki durgunluğun etrafından da aşağıya doğru bir kucak sakal akıyordu.

Hakikaten kötü olmuş, dedi Seher.

Ben titreşip duran sokak lambasının ışığına bakıp yutkundum sadece. Konuşmak iyi gelmişti aslında, dağılmamış olsa bile ruhumdaki bulutların rengi biraz değişmişti. Elimdeki sigarayı sehpanın üstündeki kül tablasında söndürdüm sonra ve söndürürken hafifçe titredim.

Epeyce üşüdük, dedi Seher o sırada ellerini birbirine sürterek; birer kahve içelim, hadi kalk.

Peş peşe içeri girdik.

Ben üşüdüğümü televizyonun karşısındaki koltuğa varıp oturduğumda fark ettim o gün. Ekranda haberler vardı yine, sesini duygularının ağırlığı altında ezerken kimi zaman ağlamaklı da olan çakır gözlü bir spiker, Ankara'nın Organize Sanayi Bölgesi OSTİM'deki iki işyerinde tüplerden yayılan gazın alev aldığını, meydana gelen patlamalarda on yedi kişinin öldüğünü, elli üç kişinin de yaralandığını söylüyordu. Boğum boğum genişleyen kapkara dumanlar yükseliyordu spikerin yanı başından. Olay yerine seferber olan ambulanslar da bu hengâmenin ortasında, kırmızı hilâllerini dalgalandırarak çığlık çığlığa dönüp duruyorlardı. İstanbul'dan Bartın'a giderken dereye uçan yolcu otobüsüne geçti sonra ve yüz ifadesini biraz daha sertleştirdi spiker. Ardından da insanın içini karartan feci görüntüler eşliğinde, sebebi henüz tespit edilemeyen bu kazada yedi kişinin öldüğünü, otuz dört kişinin yaralandığını söyledi.

Her yer ölüm, dedi o sırada kahveleri getiren Seher.

Karşımdaki koltuğa oturmuş, kumandayı alıp televizyonun sesini de epeyce kısmıştı.

Haklısın, dedim, her yer ölüm.

Ardından da, konuşmak iyi geldiğinden midir nedir, damdan düşercesine, biliyor musun, benim dedem fukara bir adammış, dedim; hangi savaşta hangi cepheye katıldıysa artık, işte orada çarpışırken arkadaşlarıyla birlikte esir düşmüş. Rahmetli babaannem laf gelip buraya dayandığında yassır düşmüş derdi hep, esir demezdi. Bildiğim kadarıyla beş altı yıl sürmüş bu esaret, sonra nasıl kurtulduysa artık, tam da kendisinden umut kesilmişken günün birinde kasabaya perişan bir hâlde, yayan yapıldak çıkıp gelmiş dedem. Yukarıdan, kayalıkların eteğindeki ardıç kümelerinin arasından çıkıp gelmiş. Onu görenler, amanın, bu Tata Osmanların Hasan değil mi diye ellerindeki tası tarağı bırakıp koşmuşlar tabii, gözlerden ve sorulardan ibaret, büyükçe bir kalabalık toplanmış başına. Ne var ki eskisi gibi değilmiş dedem, sorulara cevap vermiyor, yüzünü bir o yana bir bu yana çevirerek, donuk gözlerle öylece, bel bel bakıyormuş. Anlatılanlara göre işte böyle bakmış bakmış da, karnım sırtıma yapıştı benim, bir sunum ekmek verin yahu, demiş sonra. Bir koşu gidip ekmek getirmişler hemen, içine ikiye bölünmüş çakır bir domatesle yarım soğan koyup, bunların üstüne de bir fiske tuz serpip vermişler. Dedem o ekmeği avurtlarını şişire şişire yemiş yemesine ama kendine gelememiş bir türlü; adı konulamayan, görülmemiş bir tuhaflık varmış üzerinde. Kasabalılar bu hâl neyin nesidir

diye düşünürken çok geçmemiş, birkaç hafta sonra dedem Beşparmak Dağı'nın tepesine çıkıp yaralı bir kurt gibi acı acı ulumaya başlamış. Kan ve barut kokan cephedeki yıllarını mı, esaret altındayken yaşadıklarını mı yoksa hayatı boyunca hayal edip de kimseye söyleyemediklerini mi ulumuş, bilemiyorum tabii. İnsanların şaşkın bakışları altında yıllarca, kasabanın toprak damlarını aşarak Baklan Ovası'na doğru dalga dalga yayılmış durmuş bu ulumalar. Yayılınca varıp diz boyunu geçmeyen arpalarla buğdayların saplarında da yankılanmış acı bir esinti hâlinde; keseklerde, kuyuların çıkrıklarında ve ahlatların dallarında da yankılanmış. Kasabalılar Tata Osmanların Hasan'ını bırakıp dedeme Canavar Hasan demeye başlamışlar bu yüzden.

Tata ne demek?

Kekeme demek bildiğim kadarıyla.

Benim de büyük dedem katılmış savaşa, dedi Seher; Plevne'de, Gazi Osman Paşa'nın yanındaymış. Savaşırken boynunda taşıdığı muskayı rahmetli dedem arada bir çıkarıp gösterirdi bize. Ucu kopuk, kanlı bir muskaydı. Baba yadigârı diye, beyaz bir mendilin içinde özenle saklardı onu dedem. Bize göstereceği vakit de, mendilin düğümlerini dualar eşliğinde yavaş yavaş açardı. Ortaya çıkması neredeyse on dakika sürerdi muskanın. Her defasında, mendilin içinden karşımıza Plevne'de çarpışan askerler çıkacakmış gibi heyecanlanırdık biz, gözlerimiz büyür, kalp atışlarımız hızlanırdı. O muska, hakikaten büyük dedemin miydi bilemiyorum tabii. Şayet onunsa, Plevne'de şehit düştüğüne göre, dedem onu nasıl ele geçirdi, orasını da bilemiyorum.

Merak edip dedeme sorardık ama hiç anlatmazdı işin bu tarafını. Senin deden hiç değilse evine dönmüş.

Dönmüş, dedim.

Bunu dedikten sonra da acayip bir anlatma arzusu duydum içimde.

Evet, diye devam ettim; dönmüş ama pek uzun yaşamamış maalesef, babam daha on bir yaşındayken bu dünyadan göçmüş gitmiş. Onun bıraktığı yoksulluğun içinde bazen babaannemin acı ot kokulu gölgesine, bazen kasabanın tepesindeki kayalıkların uğultusuna, bazen de üzüm tanelerinin ışıltısına tutunarak büyümüş babam. Askerlik çağına geldiğinde de hasbelkader ulaştırma sınıfına ayırmışlar onu, böylece Çal'dan sülüsünü alıp gitmiş, Istranca Dağları'nın eteklerinde şoförlük öğrenmeye başlamış. Terhis olup kasabaya döndükten sonra hiç aklında fikrinde yokken belediyede cip şoförü olarak işe başlamış ama itâatkâr bir ruh taşımadığı için, çok değil, hepi topu iki buçuk, üç yıl sürmüş bu. Benim çocukluğumda cip çok eskilerde kalmıştı, esamisi bile okunmuyordu artık ve başına buyruk yaşamayı seven babam kime ait olduğunu bilmediğimiz kamyonlarda uzun yol şoförlüğü yapıyordu. Evden sık sık gidip çok seyrek geldiği yıllardı o yıllar, küçük kardeşim Suat'ın, neşe topuna benzeyen o ele avuca sığmaz çocuğun çiçekten öldüğünü bile aylar sonra, seferden döndüğünde öğrenmişti bu yüzden.

Aylar sonra mı, cenaze merasimine gelemedi, öyle mi?

Gelemedi maalesef.

İçi nasıl da yanmıştır, hay Allah, demek gelemedi?

Evet, gelemedi maalesef... Onun yokluğunda tepedeki mezarlığa, bademlerin iki, üç evlek uzağına kapkara, küçük bir çukur kazıldı, el kadarcık kardeşim o çukura indirildi ve üstü kapatıldı. Babamın nerede olduğu bile belli değildi Suat toprağa verilirken. Zaten o yıllarda burnumuzun ucunda gezinen bir mazot kokusuydu babam, kulağımızda çınlayan uzak bir motor sesiydi ve az evvel dediğim gibi, gitti mi gelmek bilmezdi bir türlü. Bu nedenle çocukluğumda annem, kardeşim ve ben hep yol gözlerdik. Arada bir boynumuzu büküp içimizi çekerek hep uzaklara bakardık daha doğrusu. Ovanın ucundan bir ışık göründü, bir motor sesi geldi ya da hafiften bir toz bulutu koptu mu bizim içimiz yeşerirdi hemen. Yıllarca devam etti bu durum, yıllarca, yıllarca devam etti. Daha sonra babam bir daha uzun yol şoförlüğü yapmamak üzere kasabaya döndü ama ne hikmetse, gözlerini dikip bu sefer de uzaklara o bakmaya başladı. Acaba o neden bakıyor diye, bakmaya biz de devam ettik tabii. Böylece, uzaklara bakmak neredeyse ailemizin kaderi oldu. Birisi ağlıyor sanki, Ayperi'nin sesi değil mi bu?

Seher kalktı, palas pandıras içeriye, kızımızın odasına koştu.

Ben de sehpanın üstünde duran fincanları mutfağa götürdükten sonra balkona çıktım. Apartmanlara, çamlara ve gecenin içinde zonklayıp duran ne idiği belirsiz uğultulara bakarak peş peşe iki sigara içtim orada. Parmaklarımın arasındaki ışıltı bir parlayıp bir sönerken, Mercan Medikal'in kapısından fırladığım gibi, babamı bulabilmek için Mithatpaşa Caddesi'nden aşağıya, Sıhhiye Pazarı'na doğru

yeniden koştum tabii; oradan gerisingeri döndüm Yenişehir Postanesi'nin önündeki telefon kabinlerinin yanına yeniden geldim, oradan soluk soluğa yukarıya yürüyüp Yüksel Caddesi'ne, oradan bulvara, oradan Zafer Çarşısı'na, oradan da aynı yolu takip ederek soldaki merdiven basamaklarından Mithatpaşa'ya yeniden çıktım ve perde perde yağan karın altında durup ne halt edeceğimi bilemeden, yine çaresizce sağa sola bakındım. Sonra Sezenler Sokak'taki Özdemir Kırtasiye'den, babanız burada, sizi bekliyor diye telefon edildi yine ve ben inanılmaz bir hızla, âdeta ışınlanmışçasına dükkânın önünde buldum kendimi. Bulunca da, babam o perişan hâliyle kapıdan çıktı yavaşça, koltuk değneğine yaslandı ve bir an, kim olduğumu anlamaya çalışırcasına bana doğru baktı. Sonra bir daha çıktı kapıdan yavaşça, koltuk değneğine yaslandı ve bir an, kim olduğumu anlamaya çalışırcasına bana doğru baktı. Sonra aynı şekilde bir daha çıkıyordu ki, Seher balkon kapısının camını tıklattı usulca, döndüm, ona doğru boş boş baktım.

Üşüme, içeri gir artık, diye seslendi.

Kız uyudu mu, dedim varıp koltuğa yeniden oturduğumda.

Uyudu, dedi Seher; rüya görmüş, o yüzden uyanmış.

Anlattı mı?

Anlatmadı, ağzından defter kelimesi çıktı sadece. Ne defteri kızım, n'olmuş deftere diye sordum ama cevap vermedi, bana sarılıp yeniden uykuya daldı.

Bari gidip uyurken öpeyim güzelimi, diye ayağa kalktım ama Seher durdurdu beni.

Zaten kötü bir rüya görmüş, uykusundan etme, dedi.

Koltuğa yeniden oturdum.

İçimdeki anlatma arzusu hâlâ diriydi.

Babam uzun yol şoförlüğünü bırakıp kasabaya dönünce, dedim; bunlar üç ahbap birleşerek, borç harç, Mercedes marka bir minibüs satın aldılar. Yanlış söyledim, sal gibi uzunca, uçuk mavi bir kamyonet aldılar aslında; babam daha sonra onu Bursa'ya götürdü, kasasını ve şoför mahallini söktürüp onların yerine portakal renginde, on dört kişilik bir minibüs kasası oturttu. Ne var ki, ha bugün bitecek ha yarın derken uzadıkça uzadı, neredeyse bir yılan hikâyesine döndü bu iş. Dönünce de babam aylarca gelmedi Bursa'dan, onun yolunu gözleyen ortakların gözleri hafiften büyümeye başladı. Doğrusunu söylemek gerekirse biz de babamın bu sefer dönmemek üzere, temelli gittiğini sandık. Üstelik ben hastaneden yeni taburcu olmuştum o günlerde, kasabanın alt başında oturan Sıhhiye İsmail elinde siyah deri çantasıyla tin tin geliyor, haftada iki kez başımın arkasındaki yaraya pansuman yapıyordu. Ellerimi annem, bacaklarımı teyzemin kocası tutuyordu o gelip tepeme dikildiğinde. Yaraya yapıştığı için, başımdaki sargılar açılırken canım fenâ hâlde yanıyordu çünkü ve ben o sırada hem ter ter tepiniyor hem de kan ter içinde, avazım çıktığı kadar böğürüyordum. Gelse, çantasıyla birlikte Sıhhiye İsmail'i tutup evin dışına atacakmış gibi, terden sırılsıklam olmuş bir sesle, nerdesin len baba, çabuk yetiş, nerdesin, diyordum böyle böğürürken. Sıhhiye İsmail, elindeki o sivri uçlu pensle babamın yokluğunu deşiyordu sanki bende ve farkına varmadan onu her

defasında daha da derinleştiriyordu. Nihayet günün birinde bu derinliğin içinden, ortalığa boya kokuları saçan yepyeni bir minibüsle sargı bezlerinin ağartılarını sağa sola iterek bir şekilde çıktı geldi babam. O gelince, ortalıkta kocaman gözlerle, yahu nerede kaldı bu Aziz diye gezinip duran ortakların içi rahat etti hâliyle. Aynı zamanda, Sıhhiye İsmail'in elindeki o sivri uçlu pens azıcık küçüldü. Bütün bunlar olup biterken, uzaklara bakıp bakıp içini çeken annemin yüzünde de güller açtı tabii. Sonra işte, babam hemen ertesi gün kolları sıvadı, minibüsün direksiyonuna geçti ve canla başla çalışmaya başladı.

Oh ne güzel, dedi Seher, iyi olmuş işte.

Evet, iyi oldu, dedim, babam her akşam eve dönüyordu çünkü ve biz buna ailecek çok seviniyorduk. Sonra, aradan birkaç yıl geçti ve elde edilen kazanç üç haneyi geçindirmeye yetmediğinden midir nedir, hisselerini babama satıp gönül rızasıyla ayrıldı öteki ortaklar. Sözünü ettiğim minibüs de, işte böylece bizim oldu. Kasabamızın hizmetkârı gibiydi bu minibüs, düğünlerde aynalarına eşarp, kapı kollarına renkli balonlar bağlanmış gelin arabası, insanlar hastalandığında ambulans, acil işlerde de taksiydi mesela. Hatta o yıllarda ortalıkta başka araba olmadığı için, ev eşyası gibi, koyun, keçi gibi, sonra zahire çuvalı ve üzüm kasası gibi şeyler bile onunla taşınırdı. Babam hiç erinmez, icap ederse minibüsün koltuklarını tek tek sökerek duvarın dibine yığardı böyle zamanlarda. Taşıma işi sona erince de eline İngiliz anahtarını alıp saatlerce uğraşarak, kan ter içinde, o koltukları yerlerine yeniden takardı. Neredeyse her

üç yolcudan biri de veresiye binerdi bu minibüse. Akşamları oturur, gaz lambasının şavkında oflaya puflaya babam onların adlarını ve yolculuk ettikleri tarihi sırtı siyah ciltli, kalın bir deftere yazardı. Zamanla o defterin sayfaları kâfi gelmediği için, aşağı yukarı aynı kalınlıkta bir defter daha açıldı mecburen. Böylece, ders çalışır gibi, babam her akşam endişeli bir yüzle eğilip veresiyeleri bu sefer de ona yazmaya başladı. Yıllar sonra, uzunca bir liste yapıp tahsilâta çıktı ama tek kuruş bile alamadı tabii ve hiç gözünü kırpmadan, teneke sobanın içine atıp cayır cayır yaktı o defterleri. Yakarken de elini yere doğru yanlamasına rüzgârlı bir bıçak gibi sallayarak, dinime imanıma, bir minibüs daha alınırdı bu paralarla, diye söylendi durdu. Gerçi, onları tahsil edemese bile bir minibüs daha aldı yıllar sonra; hatta evin önünde iki minibüs varken nereden aklına estiyse gitti, tipi Mercedes, motoru Thames, ruhsattaki markası Saurer olan, yamalı bohça misali, bir de yarım dünya gibi alâmet kıyamet bir kamyon aldı. Bunlarla kalmadı, koleksiyon yaparcasına, kanarya sarısı bir binek araba da aldı aradan birkaç yıl geçince. Onun ardından, artık imkânı yok böyle bir şey yapmaz derken, yahu ekmek aş mı isteyecek bu, kelepirdi, dayanamadım bahanesiyle bir binek araba daha aldı.

Maşallah, evin önü oto galerisi gibi oldu desene.

Aynen öyle oldu. Minibüslerden biriyle her sabah Çal'a ya da Denizli'ye yolcu taşıyor, akşam saatlerinde onu çarşının üstünde uçuşan kırlangıçların gölgesine bırakıp alelacele kamyona geçiyor ve bu şekilde, dur durak bilmeden ve dönüp binek arabalara göz ucuyla bakmaya bile

vakit bulamadan gece gündüz çalışıyordu artık. Kiremitten kömüre, tuğladan kuma, kükürtten çimentoya kadar nerede ne bulursa taşıyordu. Hiçbir şey bulamazsa, nasıl olsa inşaatlarda kullanılır diye, taş yükleyip getiriyordu dağlardaki ocaklardan. Ya da direksiyonu Çivril tarafına kırarak, bahçelerdeki elma kasalarını alıp soğuk hava deposuna götürüyordu. Her seferinde de neredeyse sabah ezanı okunurken, kir pas içinde, kızarmış gözlerle dönüyordu eve.

Her şey yolundaymış, dedi Seher; bunca arabası varken daha sonra neden başkasının TIR'ında şoförlük yaptı peki, bunu hiç anlamadım ben?

Bunu kimse anlayamadı, dedim ona; az evvel sözünü ettiğim arabalardan birkaçı satılmıştı ama ben askere giderken, borcu harcı olmayan iki minibüs vardı evimizin önünde. Yirmi ay sonra terhis olup döndüğümde bir de baktım ki ikisinin de yerinde yeller esiyor. Babamın onları neden sattığını, satınca eline geçen paralarla ne yaptığını asla öğrenemedik tabii. Kendisi de anlatmadı hiç, ısrar edilse bile katiyen anlatmazdı zaten böyle şeyleri. Vaktiyle, yakasını tefecilere nasıl kaptırdığını da anlatmamıştı mesela; bir başına, onların pençesinde yıllarca çırpınmış durmuştu. Tatillerde babamın yanında muavinlik ederken, yakasını kaptırdığı adamlardan birini ben de tanımıştım, taş döşeli Çal caddelerinde elinde bastonuyla kaykıla kaykıla yürüyen, Süleyman adında, ihtiyar bir herifti bu; yüz hatlarıyla konuşurdu sadece, sessizliğinin gerisinden bakan çukura kaçmış gözleriyle konuşurdu ve kırk yılda bir ağzından çıkan tek kelime bile, hilâfsız, tonlarca ağırlığında olurdu. Peşin öde-

diği faizin yanı sıra, bir de tefeci taifesinin işlerine koşar, bedavadan yüklerini taşır, onların paşa keyfi tamam olsun diye bedavadan sağa sola götürür ve işte böylece yüksek tarifeden, bir çeşit gizli faiz de öderdi babam. Süleyman denen o heykel kılıklı meymenetsiz herifin de kahrını çekmişti epeyce, kimi zaman minibüsün ön koltuğuna oturtup hayatta kalan asker arkadaşlarıyla yârenlik etsin diye köy köy gezdirmiş, kimi zaman da şurası dağ yolu, burası bağ yolu demeden koyunlarını, yem çuvallarını ve üzüm küfelerini taşımıştı. Hemen her gün lokantaya götürüp çektiği ziyafetler de cabasıydı tabii. Her neyse, işte babam minibüsleri de satıp el elde, baş başta kalınca, bir vakit ne yapacağını bilemeden serseri mayın gibi dolandı durdu ortalıkta; ne eve sığabildi, ne bağa bahçeye, ne de kasabadaki kahvelere. İskambil oyunlarını, dominoyu ve tavlayı falan bilmediği için, kahvelerde hiç duramadı zaten. Kendini rakıya, şaraba da vuramadı, çünkü bünyesi alkollü içeceklerle hiç barışık değildi.

Öyle mi, dedi Seher, keyfe gelince de mi bir kadeh atmaz?

Atmaz.

Bayramda seyranda da mı içmez?

İçmez, dedim; hâlâ öyledir, katiyen rakıya, şaraba yaklaşmaz. O yıllarda Hüseyin Dayım avluya çilingir sofrası kurduğunda, elinde rakı kadehiyle gelip babamı da davet ederdi mesela, yalvarır yakarırdı ama onu asla rakının başına oturtamazdı. Çoğunlukla akşamları olurdu bu, herkes bağdan bahçeden döndükten sonra, kasabanın üstüne karanlık siyah bir tül gibi hafifçe inerken. Hüseyin Dayım, yaka bağır açık, gözler duman duman, gelip dikilirdi babamın karşısına

ve elindeki kadehi azıcık havaya kaldırarak, hadi bakalım enişte, biraz efkâr dağıtalım, derdi. O böyle gelip dikildi mi, her defasında, yok, sana afiyet olsun, ben gelmeyeyim, diye cevap verirdi babam. Hüseyin Dayım ısrar ederdi tabii, şişleri dizdiğini, domatesleri dilimlediğini söyler, hatta babamın kolundan tutup çekerek, yahu her seferinde şeytanla mı sohbet edeceğim ben, içmeyeceksen içme, dinimizde zorlama yoktur, tamam, hiç değilse gel sofrada otur, derdi. Boşuna üsteleme kayınço, ben içemiyorum bu mereti, vallahi içim almıyor, diye kolunu onun elinden kurtarmaya çalışırdı babam. Annem de işe karışırdı o sırada, Yörük çadırına kadar kovalanmaz bizim oğlan, enişten istemiyor işte, görmüyor musun, diye azarlardı dayımı. Sonunda, elinde fener gibi ağarıp duran rakı kadehiyle, mecburen kös kös döner giderdi Hüseyin Dayım. Giderken de gücenik bir sesle, aklına yanayım enişte, aslan sütü içilmez mi yahu, diye söylenirdi. Hatta iki adımda bir başını sallayarak, beni şeytanla baş başa bıraktın yine, beni şeytanla baş başa bıraktın, diye sitem ederdi babama. Şu dakikadan itibaren benim yiyeceğim her türlü haltın müsebbibi sensin, haberin ola, aha şimdiden söylüyorum demeye getirirdi aklınca. Fakat babam onun bu sözlerine de kulak asmazdı hiç. Dayımın arkasından uzun uzun bakar, sonra da anneme dönerek kinayeli bir şekilde, kardeşin meyhaneyi açmış yine, bakalım bu gece saat kaçta kapatacak, derdi.

Zorla da içilmez ki, bünyesi kabul etmiyorsa ne yapsın?

Haklısın, zorla içilmez tabii... İşte, aylak aylak epeyce gezindikten sonra, çaresiz, o TIR'da aylık ücretle şoförlü-

ğe başladı babam. Bu arada, TIR'ın sahibi kimdi biliyor musun?

Kimdi, dedi Seher.

Hani üç ahbap ortak olmuş, sonra da minibüsü babama bırakıp öteki ikisi ayrılmıştı ya; işte onlardan biri Almanya'ya işçi olarak gitmiş, aradan yirmi iki yıl geçince de bir TIR satın almıştı. Kaza olduğunda babamın Berlin'den koşup gelen patronu, eski ortağıydı yani.

Şu işe bak, dedi Seher, nereden nereye.

Oturduğum yerden kalktım ben, içim daralmıştı, dışarı çıkıp derde deva olacakmış gibi, peş peşe iki sigara daha içtim. Ağzımda, sigaranın bıraktığı acılığa benzemeyen tuhaf bir acılık oluştu o sırada.

Sadece ağzımda değil, ertesi gün zihnimde de hissettim bu acılığı ve miskin bir ruhla evin içinde oradan oraya gezindim durdum. Daha önce hiç yapmadığım hâlde, ikindiye doğru balkona çıkıp çiçeklere su verdim sonra. Hatta bazı şeyler fısıldayacakmışım gibi üstlerine eğilip hepsine tek tek yakından baktım. Saksılardan bazılarının dibinde sarı, bazılarının dibinde bakır çalığı yapraklar vardı. Hiç dokunmadım onlara, sandalyemi çekip yanlarına oturdum, sigaramı yaktım ve oradan boş gözlerle saatlerce uzakları seyrettim. Apartmanların arasından, belki yedi yüz, sekiz yüz metre ötede, yağmacıların dikkatinden kaçmış ya da henüz ecel saati gelmemiş karlı bir tepe görünüyordu sadece; ortalıkta başka da bir şey yoktu. İnsanı kederlendiren, mendil kadar, daracık bir gökyüzü vardı bu tepenin üstünde. İşte o mendil maviliğini yitirip kararmaya başladığında,

elimde tepeleme izmarit dolu kocaman bir kül tablasıyla kalktım artık yerimden, mutfağa geçtim ve Seher'in dönüş saati yaklaştığı için, yemek masasını hazırlamaya koyuldum.

Seher de çok geçmeden kızımızla birlikte kapıdan girdi zaten, bana doğru şöyle bir seslenerek, neşeli bir bulut gibi, kendi aralarında konuşa konuşa salona yürüdüler. Kulağıma geldiği kadarıyla Ayperi, hayvanların yıkadıkları çamaşırları leyleklerin gagasına asabileceklerini söylüyordu annesine. Ardından da birbirlerinde yankılanırcasma, gürültülü bir şekilde gülüşüyorlardı. Mutfakta işim bitince ben de salona geçtim sonra, hep birlikte pencerenin dibindeki masaya oturduk. Yemek boyunca, bir şey diyecekmiş gibi Seher birkaç kere dikkatle yüzüme baktı ama konuşmadı. Diyeceklerini merak etmeme rağmen, kızımızın yanında konuyu açmak istemediğini düşünerek, ben de bir şey sormadım.

Yemekten sonra sigara içmek için balkona çıktığımızda, biraz rahatladın mı, bugün nasıl hissediyorsun kendini, diye sordu.

İyiyim, dedim ona, neden sordun?

Dün iyi değildin, dedi; kapıdan girdiğimde, gözlerinde bir suçluluk duygusu vardı.

Ne bileyim, dedim; babam öyle çekip gidince, biraz tuhaf oldum.

Yüzüme baktı dikkatle.

Biliyorum, dedi; zaten dün gece, kazayı kafan biraz dağılsın diye anlattırdım sana.

Anlıyorum anlamında başımı salladım.

Balkon kapısının camı tıklatıldı o sırada, ikimiz aynı anda başımızı çevirdik; Ayperi gelmiş, hadi artık içeri girin, sıkıldım ben dercesine uzun kirpikli, kocaman gözlerle bize bakıyordu.

Sen iç sigaranı, ben kalkıyorum, dedim Seher'e.

Biliyor musun bab, dedi Ayperi ben içeri girer girmez; dün gece ben rüya gördüm.

Televizyonun karşısındaki kanepeye, yan yana oturmuştuk.

Hayırdır inşallah, dedim haberim yokmuş gibi; nasıl bir rüya gördün kuzu, anlatmak ister misin?

Başını salladı üst üste.

Hadi anlat, seni dinliyorum, dedim.

Bab, dedi bana doğru dönüp gözlerimin içine bakarak; biliyor musun, gördüğüm rüyada biz seninle büyük bir defterin içinde yürüyorduk. Öyle böyle değildi ama, defter çok büyüktü, çok... Biz de baba kız, habire yürüyorduk işte. Sonra işte böyle yürürken, bizim üstümüze aniden kocaman bir kalem düşmesin mi?

Ee, ne yaptık o sırada?

Hemen kollarımızı uzattık, ikimiz bir o kalemi tuttuk, yoksa ezilecektik altında. Tuttuktan sonra da defterin yüzüne bir daire çizdik aceleyle. Boşluk çizdik yani, anlıyor musun, sonra da işte çizdiğimiz o boşluktan fırt diye defterin dışına çıktık. Peki, çıkınca nereye düştük biliyor musun?

Nereye?

Gökkuşağının üstüne düştük ve bizim ağırlığımızla gökkuşağı o sırada hafifçe yaylandı.

Sonra?

Bitti, dedi Ayperi ellerini iki yana açarak; işte böylece, o kocaman kalemin altında ezilmekten ikimiz de kurtulduk!

Hımmm, dedim ona; anlıyorum ama ben yine de kurtulduğumuzdan pek emin değilim.

Sayfaya boşluk çizdik, oradan geçip fırt diye defterin dışına çıktık!

Benim kafamı gökkuşağı karıştırdı kuzum, dedim; biliyorsun, renklerin tümü var onda. Beyaz da tüm renklerin birleşimi olduğuna göre, demek ki biz yine beyaz bir yere düştük. Defterin dışına çıkıyoruz diye öteki sayfaya düşmüş olabiliriz yani, öyle değil mi?

Bir müddet gözlerimin içine baktı Ayperi. Rüyasındaki defteri orada görüyormuş gibi, şaşırarak baktı. Sonra gülümsedi birden. Sol yanağındaki gamze usulca ışıldayıp söndü.

ÜÇ

Koltuk değneğini bırakıp bırakmadığını öğrenebilmek için, babamı üç ay boyunca sık sık telefonla aradım ama şöyle doğru dürüst, dişe dokunur bir cevap alamadım.

Telefonlara çoğu kez annem çıkıyordu zaten ve her defasında, değneği elinden düşürmüyor oğlum, bizim iş yine olmadı vesselam, diye kestirip atıyordu. Evdeyse, odanın uzak bir köşesinden babam öfkeyle, Allah Allah, len niye öyle söylüyorsun çocuğa, diye çıkışıyordu o sırada. Ben onun sözlerini duymamışım gibi bu sefer de, babam bir şey mi dedi anne, diye soruyordum. Babayla oğul arasında kalan annem lafı çeviriyordu hemen, yeni bacağına alışmaya çalışıyormuş oğlum, merak etme sen, merak etme, diyordu. Babam her zamanki gibi telefona çıkmıyordu tabii, ahizeyi evde kendisinden başka kimse yoksa kaldırıyordu ancak. Kaldırdığında da arkasından atlı kovalıyormuşçasına, alo, bir yaramazlık var mı, diye soruyor; aynı hızla peşinden, tamam, bizde de yok bir yaramazlık, diyor; sonra da, hadi çocuklara selam söyle, diyerek telefonu ya o sırada içeriye giren anneme veriyor ya da pat diye kapatıveriyordu. Konuşma böyle sona erince, bir an için hayal gördüğünü sanıyordu insan.

Bu yüzden, martın sonuna doğru havalar azıcık yumuşadığında ailecek kalkıp birkaç günlüğüne Denizli'ye gittik. Afyon'a yaklaşırken, Köroğlu Beli'nde mola verdik her zamanki gibi; kafesteki kekliği ve onun aşağısında, tahta bölmenin içinde yaşayan tavşanları sevdi Ayperi, tabletini çıkarıp değişik açılardan fotoğraflarını çekti. Biz de Seher'le yeşil yeşil uğuldayan çamların dibine oturup çay ve sigara içtik. Ortalıkta uçuşan reçine kokularının arasından sağımızdaki uçurumu görüyorduk, derinliklerinde incecik bir sis gezinip duruyordu. Titrek yapraklarıyla, hayal meyal çam dalları fırlıyordu beyaz bir sessizliğe benzeyen bu sisin içinden. Solumuzdaki yoldan da arabalar gelip geçiyordu habire, gözü ve gönlü yoran bir sıklıkla bazıları aşağıya, bazıları yukarıya doğru gidiyordu. Kamyon şoförlüğü yaparken babam kim bilir bu yokuşu kaç kere çıkmış, kaç kere inmiştir diye düşündüm ben o sırada onlara bakarken. Ardından, karda kışta, tam da bu dağa tırmanırken yolda kaldığı, soğuktan ve çaresizlikten titrediği, sonra da iki elini birden kaldırarak gelip geçen arabalardan yardım istediği olmuş mudur acaba diye düşündüm. Bunları düşününce, gümleyip asfalta yapışmış lastikler, tıkanmış karbüratörler, kesilmiş akslar, su kaynatmış radyatörler geldi gözlerimin önüne birdenbire. Bunlarla birlikte üstüpüler, krikolar, sağa sola saçılmış İngiliz anahtarları, yol kenarına yakılmış ateşler, uçuşan dumanlar ve gıcım gıcım gıcılayan zalim poyrazlar da geldi.

Toparlanıp kekliğe ve tavşanlara el sallaya sallaya yeniden yola koyulduk sonra; Kaklık'a varınca direksiyonu Uşak istikametine kırdık, Zıpır Yokuşu'nu çıkıp Çal Kavşağı'ndan

Baklan Ovası'na girdik ve ikindi ezanı okunurken yorgun argın, Beşparmak Dağı'nın dibindeki kasabamıza ulaştık. Arabanın sesini duyunca annem ayağında terliklerle yel yepelek koştu hemen, amanın kimler gelmiş, kimler gelmiş diyerek hepimize tek tek sarıldı. Bagajdan valizleri alıp sırtımıza yapışan komşuların meraklı bakışları altında hep birlikte eve girdik. Fî tarihinde merdivenin dibine dikilen erikle asmanın kesilmesine babam bir türlü razı olmadığı için, basamakları çıktıktan sonra her zamanki gibi ikiye bükülüp tek sıra hâlinde yan yan yürüyerek girdik tabii.

Babam yok mu, dedim anneme elimdeki valizi yere bırakırken.

O bağda, dedi annem; ne yapsın oğlum, zar zor, birkaç günden beri omçaları budamaya çalışıyor.

Ayakkabılarımı çıkarmadım o böyle söyleyince, gerisingeri döndüm, evin birkaç dönüm uzağındaki bağa doğru yürüdüm. Dedemin tepesine çıkıp yaralı bir kurt gibi acı acı uluduğu kayalıklar karşımdaydı, onların eteğindeki ardıç kümelerinin arasından, insana koyu yeşilmiş izlenimi veren hayal meyal çan sesleri geliyordu. Başka ses yoktu ortalıkta, ne hafif bir esinti, ne de şöyle küçücük bir ot çıtırtısı. Ben bağa vardığımda nedense çan sesleri de kayboldu birdenbire, dünya hepten sessizliğe büründü. Bu sessizliğin içinde başka sessizlikler gibi duran bademlerle kuzupıtraklarının hizasından epeyce yürüdükten sonra babamı o gün, bağın öteki ucundaki kirazın birkaç adım berisinde buldum. Omçalardan birinin dibine oturmuş, kıçının üstünde kaya kaya, çubukları buduyordu.

Kolay gelsin baba, dedim usulca.

Sessizliğin içinden başını kaldırıp yüzüme baktı.

Hoş geldin, dedi yorgun bir sesle.

Kayalıkların dibindeki ardıç kümelerinin arasında kaybolan çan sesleri yeniden belirdi o sırada, yumuşak bir esinti çıktı ve bu esintiyle birlikte birdenbire etraftan çeşitli uğultular yükselmeye başladı. Bazen dal takırtısına, bazen kabuk çıtırtısına, bazen de toprak iniltisine benzeyen inceli kalınlı uğultular. Ben de kesilmiş çubukları toplamak için yere eğildim ama babam durdurdu hemen.

Bırak yahu toplama, dedi; bugünlük yetiversin, hadi gidelim.

Uzanıp yanı başında, kırmızı toprağın üzerinde yatan koltuk değneğini aldı, kolunun altına yerleştirdi ve hafifçe sendeleyerek ayağa kalktı.

Kaç liraysa verip bağı başkasına budatalım baba, sen uğraşma böyle, dedim yürürken.

Olmaz, dedi çenesini sertçe havaya kaldırarak; budarken, çubuğun evveliyatını bilmek lâzım. Önceki yıl onda kaç göz bırakılmış, yorulmuş mu, yorulmamış mı? El ne bilecek bunları, gelir, her çubukta üçer beşer göz bırakarak bir baştan bir başa, harala gürele budar geçer! Çubuk ikinci defa yorulacak mı diye de düşünmez, omça bir yanının üstüne ağıp gidecek mi diye de. Bunları hesaplamaz yani, o sadece alacağı paraya bakar.

Anlıyorum, dedim yavaşça.

Fakat ben bu omçaların sadece önceki yılını değil, bebekliğini bilirim, diye devam etti babam, çocukluğum onların dibinde geçti.

Benim çocukluğum da onların dibinde geçti, dedim ona.

O sırada ikimizin de yüzüne belleğimizdeki üzüm tanelerinin ışıltısı vurdu sanki, bir an için, başımızı çevirip gayriihtiyarî birbirimize baktık.

Eve geldiğimizde bir penceresiyle dağa, bir penceresiyle sokağa bakan büyük odanın ortasına yer sofrası hazırlanmış, çay demlenmişti. Fil ölüsü ağırlığındaki kanepelerin üstünde de komşumuz Gülfem Yenge'yle birlikte yeniyetme dört çocuk oturuyordu sessizce. Ben her zamanki gibi çocukların hiçbirini tanıyamadım tabii, onlar kalkıp elimi öperken, bu falanca dayının oğlu, bu küçük teyzenin büyük torunu, bu halanın kıymetlisi, bu pürçekli de feşmekanca dayının ortancası diye kimin kim olduğunu teker teker annem söyledi. Israr edilmesine rağmen çocuklar oturmadı sofraya, kaş altından birbirlerinin yüzüne şöyle bir baktıktan sonra peş peşe kalkıp gittiler. Gülfem Yenge de inmedi kanepeden, mahcup bir ifadeyle başını hafifçe yana eğerek, bardağı avuçlarının içine alıp oturduğu yerde çay içti sadece. Sonra müsaade isteyip yavaşça kalktı, elindeki bastonun üstünde titreye titreye, neredeyse bir gölge sessizliğiyle o da gitti.

Hey Allahım, benim ahretlik bu hâllere düşecek insan mıydı, dedi annem onun arkasından.

Odanın içinde ne varsa, hepsini sesiyle alıp dışarıya fırlatıyormuş gibi söyledi bunu.

Gülfem Yenge'ye n'oldu, diye sordum ben de o sırada.

Hiç sorma oğlum, hiç sorma, dedi annem ağzına götürdüğü çatalı havada tutarak; bu zavallıyı evvelsi yıl eşek sürükledi de, öğlenin sıcağında gidip traktörle getirdiler nohut tarlasından. Belini doğrultamadı o günden sonra,

inleye inleye evin içinde kıvrandı durdu solucan gibi. Öte baktılar beri baktılar, bu böyle olmayacak diye sonunda alıp onu Isparta'daki üniversiteye götürdüler. Zavallım işte orada ameliyat oldu da, hiç değilse elinde baston birazcık yürüyebiliyor şimdi.

Omurgasına alçı koymuşlar, diye atıldı babam sofranın öteki ucundan.

Alçı değildir baba, dedim, alçı olur mu hiç?

Alçı, alçı, dedi annem kesin bir ifadeyle.

Hatta bu konuda ihtisas yapmış da, alçıdan başka bir şey kullanılmaması gerektiğini gayet iyi biliyormuş gibi üst üste başını salladı.

Ben sustum çaresiz, göz ucuyla babama doğru şöyle bir baktıktan sonra çayımı alıp kalktım ve sigara içmek için, evin batı cephesindeki odalardan birine geçerek oradan balkona çıktım. Sokağın karşısında, İzzet Dayım arabasını avludaki cevizin altına çekmiş, dastar yarımına benzeyen sapsarı bir bezle hızlı hızlı camları siliyordu.

Hoş geldin yeğenim, diye bağırdı benim eşikte oturduğumu görünce.

Hemen ardından da alelacele kaputu açıp arabanın yağ çubuğunu çekti, sildi, yerine takıp yeniden çekti ve göz hizasına kadar kaldırarak dikkatle baktı. Bunu yaparken hafifçe kamburu da çıktı motorun üstüne eğildiği için. Sonra kaputu kapattığı gibi, yaşından beklenmeyecek bir çabuklukla arabaya binip direksiyona kuruldu İzzet Dayım, küçük bir manevra yaptı ve eliyle camdan beni selamlayarak evin köşesinde hızla kayboldu.

Ben gözlerimi ovaya çevirdim o gidince, Konak Köyü'ne, Hadim'e ve İcikli'ye doğru uzun uzun baktım üflediğim dumanların gerisinden. Sonra ufuktan yükselen Çökelez Dağı'nın dibindeki İsabey'e ve Mahmutgazi'ye doğru baktım. Olanca serinliğiyle, otuz beş, kırk kilometre ötedeki Büyük Menderes'in çağıltısını duyar gibi oldum o sırada. Hatta bu çağıltının kenarında titreşen söğütlerin gümüşî yaprakları arasından, yıkılmaya yüz tutmuş duvarları, çökmüş çatıları ve ıssızlığa açılan karanlık kapılarıyla birlikte Yukarıseyit'in aşağısında kalan değirmenleri görür gibi oldum. Sigaramı söndürüp eşikten kalkarken de, sağ tarafa düşen tepedeki mezarlığa baktım bir an için. İşte tam o sırada, mezarlığın dibindeki dereye inen sokağın köşesinden beyaz gömlekli, küçük bir çocuk çıktı; sağa sola bakına bakına, tüyden daha hafif adımlarla bizim arabanın yanından süzülüp geçti, bahçenin girişine geldi ve bir an durakşayıp etrafa şöyle bir göz attıktan sonra oradaki taşın üstüne yavaşça oturdu. Yönünü dağa vermişti otururken, ben sadece sol dizini, sol omzunu ve sol yanağını görüyordum. Derken başını çevirip neredeyse sitemkâr bir şekilde aniden bana baktı bu çocuk. Gömleğinin ağartısında eriyen solgun bir yüzle, beni tanıyamadın öyle mi ha, dercesine baktı.

Benim içime bir huzursuzluk çöktü hâliyle, çocuğun kim olduğunu öğrenebilmek için balkon kapısını açıp hemen anneme seslendim ama onun yerine içeriden Ayperi koştu geldi.

N'oldu bab, diye sordu kocaman gözlerle.

Babaannene bir şey söyleyecektim kuzu, dedim ona.

Çok geçmeden annem de belirdi kapı boşluğunda, hafif telâşlı, öyle durdu.

Baksana anne, dedim, şuradaki çocuk akrabalardan biri mi?

Annemden önce Ayperi seğirtti tabii, bir eliyle bana, bir eliyle pervaza tutunarak başını uzatıp merakla dışarıya baktı. Dönüp aynı anda ben de baktım ama taşların üstünde oturan çocuğu göremedim.

Hangi çocuk, diyerek başını uzatıp annem de baktı o sırada.

Allah Allah, dedim elimle bahçe kapısını göstererek; demin şurada oturuyordu, gitmiş.

Ne bileyim oğlum, dedi annem gerisingeri dönüp uzaklaşırken, kim bilir kimin çocuğuydu.

Peşinden ben de girdim içeri, baktım mutfağa gidiyor, peşinden ben de gittim.

Babam koltuk değneğini bırakamamış anne, dedim mutfağa girince.

Ya oğlum ya, diye hayıflandı annem; ben bu sefer değnekten kurtulur da elini kolunu sallaya sallaya yürür diyordum ama benim dediğim gibi olmadı maalesef. Yazısı mı böyle yazılmış acep, bilemedim ki?

Ankara'dayken dişini sıkıp biraz daha egzersiz yapsa iyi olacaktı, dedim ben de; oradaki profesör ona, şu kapıdan koltuk değneği kullanmadan çıkıp gideceksin diye garanti vermişti. Fakat sabredemedi, birkaç gün egzersiz yaptıktan sonra aniden ben gidiyorum diye tutturdu babam. Onu bu kararından vazgeçirebilmek için profesörle birlikte epeyce dil döktük ama dinlemedi.

Huyunu bilmiyor musun oğlum, dedi annem; bir şeyi kafasına koydu mu kimseyi dinlemez o, burnunun dikine gider!

Biliyorum, dedim.

Duvara yaslanıp bir vakit sustum bunu dedikten sonra. Her an çıtırdayacakmış gibi duran yufka istifinin yanında, ellerini beline koyarak, kaygılı bir yüzle annem de sustu. Hatta gözlerini yere indirip içini çekti yavaşça. Sonra da ne yapacağını bilemediğinden midir nedir, sinideki mor çizgili melamin tabakları alıp teker teker tezgâhın üstüne sıralamaya başladı. Ruhu yaptığı işin içinde birazcık yol alsın da zihni rahatlasın diye ben bekledim o sırada, mutfak penceresinden görünen dereye, onun dibinden yükselen tepeye ve mezarlığa doğru baktım.

Ardından da, babam alelacele neden gelmiş Ankara'dan, sana söyledi mi, diye ağzını aradım annemin.

Döndü, elinde tabak, gözlerimin içine bakıp yutkundu annem.

Oğlum, dedi sesini alçaltarak; doğrusunu söylemek gerekirse, sizi rahatsız ettiği için dönmüş gelmiş baban. Geceleri mavzer gibi takır takır öksürüyordum, çocuklarda uyku tünek bırakmadım dedi bana.

Sırf bu yüzden mi dönmüş yani, dedim anneme.

He, dedi annem, sırf bu yüzden.

Babamın ona Güvenpark'taki havuzdan söz etmediğini anlamıştım.

Allah Allah, öksürük möksürük duymadık ki biz, dedim; ayrıca, duysak ne olur? İnsan böyle bir sebeple çeker gelir mi?

Annem bir şey demedi.

Ben de buzdolabını açıp içine şöyle bir baktıktan sonra yavaşça çıktım mutfaktan. Babam salonun girişinde duran kuru üzüm çuvallarının dibindeki sandalyeye oturmuş, ayakkabılarını giymeye çalışıyordu.

Ben çarşıya iniyorum, dedi beni görünce, biraz dolaşıp geleyim.

Peki, dedim.

O kapıdan çıkınca Seher'in yanma koştum hemen.

Babam Ankara'da olup bitenlerden anneme hiç söz etmemiş, dedim kulağına eğilerek; biz de etmeyelim.

Tamam, dedi Seher.

Fısıltıyla konuştuğumuzu görünce Ayperi suratını astı ve kâküllerinin arasından, n'olmuş bab, n'olmuş ha, diye sordu.

Yok bir şey kuzu, önemli değil, dedim ama dinlemedi tabii; hadi bana da söyleyin, gizlice ne konuştunuz öyle, ne konuştunuz, diye annesinin kolunu çekiştirdi durdu.

İşi örtbas etmek için, ben de çarçabuk elinden tutup çevremizi tanıyalım gezisine çıkardım onu; cümle kapısını nefessiz bırakan erikle asmanın altından eğilerek geçtik, basamakları indik ve baba kız, iki dönüm büyüklüğündeki bahçenin içinde gevşek adımlarla bir o yana bir bu yana yürümeye başladık. Pek düzenli bir yer değildi burası, ortalıkta yıllar öncesinden kalmış, hatta dura dura artık toprağın ve taşların rengini almış bir yığın ıvır zıvır vardı. Bir kısmı saksı kırığı, maşrapa eskisi, çalı süpürgesi yahut faraş gibi ev eşyasıysa, çoğu da araba parçasıydı bunların. Duvarın dibinde simsiyah, dişleri silinmiş kabak lastikler vardı

mesela; onların berisinde paslı bir debriyaj balatası yatıyor, az ötede kutup başları kopmuş bir akü ölüsü oturuyor, topraktan da neredeyse iki adımda bir krank mili, piston kolu, egzoz borusu ya da elektrik kablosu gibi şeyler fırlıyordu.

Şu hâle bak, dedim kendi kendime, bahçede kazı yapsak yerin altından araba çıkacak âdeta!

Kedi çıksın, dedi Ayperi.

Sadece diliyle değil, bana bakan uzun kirpikli, kocaman gözleriyle de söyledi bunu.

Gel, belki kedi vardır buralarda, diyerek ben de evin ön cephesine götürdüm onu. Biz o tarafa geçtiğimizde annem balkona çıkmış, sofra bezini silkeliyordu. O kollarını yukarıya kaldırdıkça, İzzet Dayımla Hüseyin Dayımın çatılarından aşıp on beş, yirmi ev aşağıdaki camiye doğru savruluyordu sofra bezi. Hatta caminin minaresi bazen etrafında uçuşan irili ufaklı kuşlarla birlikte, alacalı bulacalı bir göğe benzeyen bu bezin altında kalıyordu. Ben de durmuş, manzaranın hoşluğuna bakıyordum.

Bab, dedi Ayperi o sırada, bak şu köşede kümes var!

Annem bezi silkelemeyi bırakıp acı acı güldü balkondan. Ardından da gülüşünün içine dağılan buruk bir yüzle hafifçe aşağıya eğildi ve başıyla işaret ederek, hadi gidip bakın bakalım kümeste neler varmış, dedi.

Baba kız, balkonun hizasından bahçe duvarının dibine doğru yürüdük onun böyle demesiyle birlikte. Köşede muşambalarla ve eski kilimlerle örtülmüş, bunlar uçmasın diye de sağı solu sırıklarla desteklenmiş tuhaf bir yükselti vardı. Sırıklardan birini kenara çekip muşambayı kaldırınca,

dokunsan dağılıverecekmiş gibi duran, sepetli bir motosiklet çıktı ortaya. Ne markası belliydi bu hurda yığınının, ne de rengi; inmiş lastikleriyle, örtülerin altında ölü gibi öylece yatıyordu.

Bu ne şimdi, dedim büyük bir şaşkınlıkla.

Hiç sorma oğlum, hiç sorma, dedi annem balkondan; beş ay önce nereden aldıysa almış, tepesine de ak saçlı bir leylek gibi tünemiş, pat pat pat diye çıktı geldi bununla baban. Sözde beni sepetine oturtup gezdirecekti ama çalıştıramadı bir türlü. Pedalına basarak çalıştırılıyor ya bu, işte ayağını vaktinde çekemeyince sırtüstü düşeyazdı yere, protez bacağıyla zor toparlandı zavallım. Söylemesi ayıp, eşek insanı nasıl teperse, bu kör olası motosiklet babanı aynen öyle tepti. O günden sonra bir daha da elini sürmedi artık.

Balkonun altındaki bodrum kapısını göstererek, buradaki araba parçaları n'oldu peki, duruyor mu hâlâ, diye sordum anneme.

Demir korkuluğun üstünden eğilip gayriihtiyarî kapıya doğru baktı.

Duruyor oğlum, duruyor, dedi bezgin bir sesle; hâlâ ağzına kadar dolu orası. Laf açıldı mı her defasında hurdacıya satacağını söylüyor ama pek bir şey yaptığı da yok bu konuda. Bana kalırsa hiçbir zaman satamayacak, aha sana cızık, tövbeler olsun satamayacak! Bir türlü eli varmıyor çünkü. Fırsat buldukça soluğu orada alıyor zaten, yanını duvara veriyor, boynunu öksüz çocuklar gibi şöyle bir çeşit büküyor, sonra da koltuk değneğinin ucuyla usul usul o döküntüleri karıştırmaya başlıyor. Bazılarını şangır şungur ters çeviriyor,

bazılarını öte itiyor, bazılarını da beri çekiyor böyle karıştırırken. Değneğin ucuyla onlara tek tek dokunup durmaktan ne anlıyor bilmiyorum. Bazen ben komşulara yahut bağa bahçeye gittiğimde yapıyor bunu. O bilmediğimi sanıyor ama bodrum kapısını açıp baktığımda, araba parçalarından oluşan yığınların şekil değiştirdiğini fark ediyorum ben. Sesimi çıkarmıyorum tabii, görmezlikten geliyorum her seferinde. Çıkarsam ne değişecek hem, huylu huyundan vazgeçecek mi, vazgeçmeyecek. Denizli'deki minibüsü almasına kim engel olabildi mesela?

Ayperi bahçe duvarına abanmış, yoldan geçen odun yüklü eşeklere bakıyordu.

Ne minibüsü anne?

Ne bileyim oğlum ben, dediklerine göre Denizli'de bir minibüsü varmış babanın. Aziz'in minibüsü aşağı, Aziz'in minibüsü yukarı, dört beş yıldır konuşuluyor bu mesele. Otoparkın birinde, takozların üstünde duruyormuş güya; Kore'den mi nereden, ölme eşeğim ölme hesabı, yedek parçası gelecekmiş de tamir olacakmış. Gümrüğe takıldığı için, işte o yedek parça da bu tarafa geçemiyormuş bir türlü. Ben bazen punduna getirip babana, len Müslüman, kulağıma çeşit çeşit laflar geliyor, bu konuşulanların aslı astarı var mı diye soruyorum ama ağzından tek kelime çıkmıyor oğlum, çıkmıyor Allah çıkmıyor!

Bab, diye seslendi Ayperi; hadi artık, içeri girelim!

Peki, diyerek elinden tuttum onun.

Biz kapıdan girer girmez Hüseyin Dayım, Hicran Yengem ve çocukları yetişti arkamızdan, erikle asmanın altından yan yan geçip cümbür cemaat salona daldılar.

Sizin kapıdan girmek de mesele, dedi dayım kollarını açıp boynuma sarılırken, sonra geri çekildi ve ekledi; enişteyi razı edin de bu erikle asmayı kesin yeğenim, ele güne karşı böyle olmuyor vallahi!

Yüzüne bakıp çaresizce gülümsedim.

Odaya girip o fil ölüsü ağırlığındaki kanepelerden birine bağdaş kurdu Hüseyin Dayım, cebinden tespihini çıkardı, başını omuzlarının arasına gömdü ve etrafa saçılan sarı şıkırtılar eşliğinde taneleri yavaş yavaş çekmeye başladı. O daha tespihin devrini tamamlamadan, bu kez de gürültülü bir şekilde komşumuz Zübeyir girdi geldi karısıyla birlikte. Onları, bir başına elindeki kontak anahtarını sallaya sallaya İzzet Dayım; onu, bir hayaletle yırtıcı bir kedinin karışımına benzeyen ortanca teyzem, teyzemi de oğluyla gelini takip etti. Herkes böyle peş peşe gelince, bir anda ayak basacak yer kalmadı evin içinde. Birbirine karışan inceli kalınlı sesler de, cağıl cuğul, tavana doğru yükseldikçe yükseldi. Bir vakit ormandan, eşeklerden ve ormancılardan; bir vakit muhtaç olanlara kömür dağıtırken kaymakamlığın yaptığı adaletsizlikten; bir vakit de boşananlardan, evlenenlerden ve kasabadan pılısını pırtısını toplayıp Denizli'ye yerleşenlerden söz edildi sonra. Hüseyin Dayım sağ elinin başparmağıyla habire tespih tanelerinin üstünde yürüdü bunlar konuşulurken, İzzet Dayım da resmî işlemler için vesikahk fotoğraf çektiriyormuş gibi çenesini kaldırıp gözlerini sabit bir noktaya dikerek, öylece baktı durdu. Baştan beri o gövdesini bizim yanımıza göndermiş de ruhuyla uzaklarda geziniyormuş gibiydi zaten. Muhtemelen oturup

kalkanları da görmedi bu yüzden, gelip giden çay tepsilerini, çocukların mızmızlanışını ve havada uçuşan kelimelerin içinde belirip kaybolan kasabalılarla birlikte kasabanın çeşitli görüntülerini de görmedi. Sonra nasıl olduysa oldu, aradan bir buçuk, iki saat geçince ruhu gelip gövdesiyle buluştu İzzet Dayımın. İşte o vakit dayım aniden canlandı ve sağında oturan Hüseyin Dayıma dönerek sert bir sesle, geçen ay tekstil fabrikasından ayrılan senin Musa ne yapıyor, diye sordu.

Ne yapsın, dedi Hüseyin Dayım başını kaldırmadan, sağda solda hembembe sekiyor şimdilik.

İzzet Dayım bir şey demedi, yeğeninin işsiz kalmasına canı sıkılmış olmalı ki, kaşlarını çatarak daha sert baktı Hüseyin Dayıma. Hani, neredeyse dövecekmiş gibi baktı. Ya da sağda solda hembembe seken yeğenini tutup dayımın varlığında dövecekmiş gibi.

Sonra yumuşadı biraz, gözlerini odanın içinde hızlı hızlı gezdirdi ve annemin yüzünde durarak, yahu bizim kız, dedi şaşkınlıkla; enişte yok hani, o nerede?

Başını kaldırıp sağa sola Hüseyin Dayım da bakındı o sırada.

Sahi ya, dedi kendi kendine konuşurcasına, enişte nerede?

Yine gazele mi karıştı gitti bilmiyorum ki, diye cevap verdi annem, akşama doğru çarşıya inmişti ama gördüğünüz gibi hâlâ dönmedi.

İzzet Dayım oturuşunu değiştirdi aniden, dirseğinin birini yastığa dayadı ve omzunun ucundan Hüseyin Dayıma doğru ters ters baktı.

Bizim oğlan, dedi sonra, sen niye düşünüp duruyorsun böyle arpacık kumrusu gibi?

Odadakilerin hepsi Hüseyin Dayıma döndü hemen.

İlkin hafifçe içini çekti dayım, ardından da kederli bir sesle, atı bugün veterinere gösterdim, dedi; gayet sağlıklı olduğunu söyledi ama at hasta, biliyorum ben.

Işıl ışıl yanan gözleriyle Ayperi pürtelâş yanıma geldi bu sözleri duyunca, kulağıma eğilerek, atı mı var bab, dedi, sahiden atı mı var?

Var kuzu, dedim ona, istiyorsan yarın görebiliriz.

İzzet Dayım aniden ayağa kalktı o sırada, tavandaki beyazlığı derinleştiren soğuk bir sesle, enişte bu saate kadar gelmediyse artık gelmez, diyerek çıktı gitti.

Onun dediği gibi, geç saatlere kadar bekledik ama babam gelmedi o gece.

Hiç merak etmiyor musunuz, dedi Seher sigara içmek için balkona çıktığımızda, çarşıya gidip aramayacak mısın babanı?

Kasabanın şu sessizliğine bak, dedim ona sakin bir sesle; sadece bakkallar çakkallar değil, çarşıda kahveler bile kapanmıştır şimdi, ortalıkta in cin top oynuyordur. Dükkân kapıları da karanlık birer canavar ağzı gibi, öyle sıralanıp kalmıştır yan yana. Bu durumda gitsem bile boşuna gitmiş olurum. Biz ailecek babamın böyle arada bir kaybolmasına alışkınız ayrıca. Bundan otuz küsur yıl önce, bir gün çarşıya gidiyorum diye babam evden çıkmış mesela, varıp kahvelerden birine oturunca da kimden işittiyse, Dinar'da satılık bir minibüs olduğunu işitmiş. Elindeki çayı bile bitirmeden,

Dinar bir adımlık yer yahu, belki mısmıl bir şeydir, hele gidip şuna bir bakayım diye yollara düşmüş hemen. Bir heyecanla Dinar'a varmış sonra, ahalinin arasına karışmış, sağa sola sormuş ve sözü edilen minibüsün birkaç gün önce satıldığını öğrenmiş. Kulağına gelen başka bir lafın rüzgârıyla, başka bir arabayı hayal ederek apar topar Isparta'ya geçmiş oradan. Sonra başka bir umut kırıntısının peşine düşüp ver elini Konya'ya, dördüncü gün oradan ayrılıp yorgun argın Antep'e, orada birkaç gece kaldıktan ve etrafa epeyce bakındıktan sonra da neden geçtiyse Urfa'ya geçmiş. Orada da kesesine uygun bir araba bulamayınca, yahu madem buraya kadar geldim, bari azıcık daha gidip oğlanı göreyim demiş kendi kendine. Velhasıl işte böylece kalkmış, bir kuşluk vakti benim askerlik yaptığım yere, Ceylanpınar'a gelmişti babam. Evden çıkalı tamı tamına dokuz gün olmuştu oraya geldiğinde, her tarafı kir pas içindeydi. Ben çok şaşırmıştım tabii onu karşımda görünce, sevinçten ne yapacağımı bilememiştim. Seyyar jandarma bölüğünün kameriyesine oturmuş, sıcaktan baygınlık geçiren sarmaşıkların gölgesinde baba oğul yemek yemiştik sonra. Lokantadan hangi yemekleri sipariş ettiğimizi hiç hatırlamıyorum, o günden geriye sadece sütlaç kalmış aklımda. Bir de Resulayn kırlarından yükselen eşek anırtıları kalmış. Güneşin altında ışıl ışıl parlayan, parlarken de nefessiz kalıp aniden kaybolan eşek anırtıları... Diyeceğim o ki, otuz küsur yıl önce çarşıya giden babam on bir gün sonra dönmüştü eve. Annem de onu, nerede olduğunu bile bilmeden on bir gün beklemişti.

Anladım, dedi Seher, nasıl olsa gelir diyorsun yani.

Biz de buradayız, o nedenle bu kez pek uzağa gitmez sanıyorum, bakarsın yarın çıkar gelir.

Bir şey demedi Seher, ovanın karanlığında ipil ipil yanıp sönen köylerin ışıklarına doğru baktı.

Dediğim gibi, ertesi gün ikindi vakti koltuk değneğine yaslana yaslana çıktı geldi babam. Annem nereye gittiğini sorduğunda da, elini kaldırıp havada birkaç kere sallayarak uzakları gösterdi. O istikamette dünyanın yarısı, biraz daha gidilirse tamamı vardı tabii; hepimiz gülümsedik bu yüzden, göz ucuyla birbirimize baktık. Babam hiç istifini bozmadı, çizgileri oynamayan dışa kapalı bir yüzle öylece sustu.

Bab, dedi Ayperi o sırada, hani atı görecektik?

Hadi görelim, diyerek kalktım yerimden.

Baba kız konuşa konuşa, mezarlığın dibindeki dereye inen sokağın köşesinden sola dönüp Hüseyin Dayımın evine doğru yürüdük. Atı görmeye geldik deyince çok sevindi dayım, elini kolunu nereye koyacağını bilemedi. Sonra hemen önümüze düşerek, sigarasını vapur bacası gibi tüttüre tüttüre, kerpiç evin bitişiğindeki toprak damlı ahıra götürdü bizi. Kapı açılınca, eşiğe yakın duruyor olmalı ki, at kafasını dışarı uzattı aniden. Onunla böyle hapahap karşılaşınca Ayperi korktu tabii, küçük bir çığlık atarak çarçabuk arkama saklandı. Dayım bıyık altından usulca güldü o sırada. Sonra boynunu okşaya okşaya avluya çıkardı atı, yularından tutup birkaç adım sağa, birkaç adım sola yürüttü. Hafifçe eğilerek, kulağına da birtakım şeyler fısıldadı böyle yürütürken. Boylu boslu, doru bir attı bu; gayet bakımlıydı, zarifti ve etrafa parıltılar saçan kocaman bir yakuta benziyordu.

Ayperi'nin hoşuna gitmiş olmalı ki, bab, fotoğrafını çekeyim mi, diye sordu elindeki tableti göstererek.

Tüh, dedi dayım bunu duyunca; fotoğraf çekeceğinizi bilseydim hazırlardım ben atı, gelin gibi tepeden tırnağa süslerdim.

Ayperi uzak durmaya çalışarak, birkaç fotoğraf çekti.

Ben sırtına bineyim, bir de öyle çek, olur mu, dedi dayım.

Ayperi, olur anlamında başını salladı.

Bu cevabı alınca, heyecandan yerinde duramayan mavi gömlekli bir kuş olup hemen atın sırtına doğru uçtu dayım. Onun ağırlığını hisseden at, burnunu havaya dikerek birkaç adım geri gitti önce. Sağrısında altunî parıltılar yandı söndü o sırada, bacakları hızla inceldi, topukları rüzgâr topladı ve yelesi de kızıl bir su misali, görüntüye dönüşmüş bir gürültüyle köpürüp gürül gürül aktı. Böylece hayvan dayımla, dayım da hayvanla tamamlandı sanki. Hatta ikisi, bir oldular. Sonra dayım yularını asılıp birkaç kere şaha kaldırdı onu, göğün derinliklerine doğru parlak parlak kişnetti. Ardından da, hadi kızım diyerek usulca topukladı ve daha neler oluyor demeye bile kalmadan, kuş hızıyla uçuverdi avlu duvarının üstünden. Ben, dayım sokağın ortasına tepetaklak düşecek de karpuz gibi dağılıp gidecek sandım ama düşmedi, bir solukta annemlerin evini geçerek üzüm bağlarına çıkan yolun sırtında, tam da toprağın yerini bulutlara bıraktığı noktada kayboldu. Biz baba kız, giderek uzaklaşan nal seslerinin gerisinde öylece kalakaldık. Tam çıkmaya hazırlanıyorduk ki, duvarın üstünden aşıp avluya geri döndü at, kızıl bir bulut gibi geldi, önümüzde durdu.

Yere indi ve bir müddet, teşekkür edercesine onun boynunu okşadı yine dayım. Başını çevirip kederli bir yüzle bana baktı sonra ve usulca, veteriner gayet sağlıklı olduğunu söyledi ama at hasta, biliyorum ben, dedi.

Bir şey diyemedim hâliyle, gayriihtiyarî ata doğru baktım.

Ne zaman dönüyorsunuz Ankara'ya, diye sordu dayım.

Yarın, dedim ona, kahvaltıdan sonra.

Vedalaşalım o hâlde, dedi buruk bir sesle; yarın ben göremem sizi, sabahın köründe kalkıp kayalıkların arkasına gitmem lâzım. Kahvede otururken ihtiyarlardan biri bir ot tarif etti bana, o da o civardaki kandaklarda yetişirmiş sadece. Dediğine göre, üstüne güneş düşmeden onu bulup yedirirsem at kendine gelirmiş.

Sarılıp vedalaştık böylece.

Ertesi gün kahvaltıdan sonra evden çıktık. Annem her zamanki gibi, bir yığın şey hazırlamıştı tabii; muşmula turşusuydu, tarhanaydı, bulgurdu, kuru üzümdü, kabaktı, pekmezdi derken arabanın etrafını irili ufaklı bidonlarla, poşetlerle doldurmuştu.

Ağır olanları sol tarafa koy, dedi babam ben onları bagaja yerleştirirken; küçük bir boşlukta, yolun dışına savrulursun yoksa.

Öyle yapıyorum baba, dedim.

Koltuk değneğine yaslanmış, dikkatle bana bakıyordu.

Bijonları arada bir yokla, dedi; ihmal etme. Yolda da lastikler ve balatalar ısınır bir müddet sonra, yorulmamış olsan bile mola ver, soğusunlar.

Veririm baba, dedim.

Yağını, suyunu kontrol et; kimi vakit şeytan gelir, tornavidanın ucuyla radyatörde bir delik açıverir çünkü. Sen radyatör çürümüş de delinmiş sanırsın ama işin aslı öyle değildir. Bu nedenle, mola verdiğin yerden hareket ederken, ıslaklık var mı yok mu diye, arabadan boşalan zemine bakmayı unutma.

Unutmam baba, dedim.

Vedalaştık sonra, arabaya binip hareket ettik.

İzzet Dayım evinin önündeydi, ellerini arkasına bağlamış, cevizin uç dallarına bakıyordu neden bakıyorsa. Bizim arabanın gürültüsünü duyunca döndü aceleyle, güle güle yeğenim, diyerek el salladı.

DÖRT

Beş gün sonra aradığımda, annem ilkin içini çekti telefonda. Ardından da, babamın yine gazele karışıp gittiğini söyledi. Dediğine göre, biz oradan ayrıldığımızdan beri bir tuhafmış zaten, üzerinde hayra yorulamayacak bir hâl varmış; kalkar kalkmaz bir köşeye oturuyor, gözlerini pencereden görünen dağlara dikiyor ve işte öylece, sabahtan akşama kadar kafasının içinde habire dünyayı alıp satıyormuş. Nihayet, ceketini giyip ben çarşıya gidiyorum diye evden çıkmış iki gün önce. Çıkınca da, gidiş o gidiş, bir daha dönmemiş.

Yahu ilk defa mı böyle oluyor, er geç döner gelir dedim ama bu sözler hiç teselli etmedi annemi; içinde derin oyuklar barındıran bulutlu bir sesle, babamın kesinlikle bir halt karıştırdığını ve bundan çok korktuğunu söyledi. O sırada ona, Hüseyin Dayım kayalıkların arkasındaki o otu bulmuş mu anne, atına yedirmiş mi diye sormak istedim ama çekindiğim için soramadım. Ben baban kayıp diyorum, sen otla çöple uğraşıyorsun, ne bileyim ben bulmuş mu bulmamış mı, hay otu da batsın, atı da batsın diyebilirdi çünkü. Ya da beni, şimdi sen sulbünden geldiğin atanı bıraktın da otu mu merak ediyorsun, tüh senin sıfatına, diye fenâ hâlde haşla-

yabilirdi. Konuyu açmadım bu yüzden, o an dilime geliveren harcıâlem laflarla yüreğine su serpmeye çalıştım sadece.

Ses gelmeyince, birkaç hafta sonra yeniden aradım annemi, aklımda salınıp duran otun gerisinden usulca, bir haber var mı babamdan, döndü mü, diye sordum.

Döndü, döndü, dedi içini çekerek ve bunu der demez de elindeki ahizeyi bırakıp başka odaya gitmiş gibi, uzun süre sustu.

Ben de sustum o sırada, bekledim.

Sonra, korktuğum şey başıma geldi diyerek yeniden konuşmaya başladı annem ve babamın Burdur'dan bir minibüs alıp geldiğini söyledi.

Dediğine göre, çoktan tekaüde sevk edilmesi gereken, kümesten hâllice bir şeymiş bu minibüs; döşemesinin iler tutar yeri yokmuş, tamponları paslı, lastikleri kabakmış ve etekleri falan da kevgir gibi delik deşikmiş. Üstelik marş basmadığı için, hep yokuşa park etmek gerekiyormuş bu hurda yığınını. Canı çarşıya gitmek istedi mi babam artık ona binerek koltuk değneğini yanı başına koyuyor, vitesi boşa alıp sessizce yokuş aşağı salıyor, o sırada zangır zangır titreyen direksiyonun üstüne eğiliyor, sonra gitgide hızlanıyor, Vakkas Dayımın evinin hizasına varınca aniden duraksayıp sarsılıyor ve sarsılınca da egzozdan kapkara bir duman püskürterek motoru çalıştırıyormuş. Minibüs geçip gidince, Gülbahar Yengem de bir eline süpürgeyi, bir eline kovayı alıp eğri bir suratla evlerinin önünü yıkıyormuş her defasında. Bu bir olmuş, iki olmuş, üç olmuş, sonunda annem dayanamayıp acep bizim gelin neden böyle yapıyor

diye kalkmış, yengemin yanına kadar gitmiş. Elinin birini beline koyan yengem öteki elindeki süpürgenin ucuyla, egzozdan püskürüp yere saçılan ve yağlı yağlı parlayan siyah lekeleri göstermiş ona. Gösterirken de, işte sizin külüstür bırakıyor bunları, kocan olacak Aziz, getirip getirip o mereti kasten bizim kapının önünde işetiyor, demiş. Ağzını bir çeşit büzüp hafifçe yana doğru çarpıtarak, sidiği de bir şeye benzese, diye sokurdanmış hatta. Onun söylediği bu sözlere pek içerlemiş annem, bir şey diyemeden, ayaklarının ucuna baka baka geri gelmiş.

Akşamı dar etmiş o gün, kirman gibi, dönmüş durmuş evin içinde. Nasıl olsa acı soğan kuru yavan bir şeyler yeriz diye yemek de yapmamış. Sonra babam eve geldiğinde, olup bitenleri bir bir anlatmış ona. Len Müslüman, durduk yerde o muşmula surath, eğri bacaklı Gülbahar'ı benim üzerime sıçratma, şu mereti onların evini geçtikten sonra çalıştır, diye de sıkı sıkıya tembihlemiş.

Babam ağzını açıp tek kelime etmemiş o sırada, elindeki çay bardağının içine doğru, belli belirsiz başını sallamış sadece. O günden sonra da Vakkas Dayımın evinin önünde çalıştırmamış minibüsü, biraz daha aşağıya salmış. Mesafe böyle uzayınca, hızlandıkça hızlanan minibüs kasabanın üstündeki kayalıklardan kopup gelen deli bir kütleye dönüşmüş tabii. Şangırdayan camları, secdeye varacakmış gibi eğilip doğrulan koltukları ve tavanından sarkan sünger salkımlarıyla birlikte artık iki yanında jilet inceliğinde, geniş rüzgârlar bırakarak tangır tungur tâ aşağıdaki camiye doğru uzaklaşıyormuş. Yan sokaklardan çoluk çocuk çıkıverir de

babam onları üzüm gibi ezer diye, annemin ödü kopuyormuş o sırada. Bu yüzden, her defasında sokağın çenesine dikilip minibüs gözden kaybolunca ya kadar, yüreği ağzında, arkasından uzun uzun bakıyormuş.

Babamın protez bacakla o minibüsü kullanması kanunen de doğru değil, çarşıya gittiğinde polisler bir şey demiyor mu, diye sordum anneme.

Ne bileyim oğlum, dedi annem; bu dünyanın işine aklım mı eriyor benim. Hem sadece çarşıya gitmiyor ki baban, bazen kasabanın dışına çıkıp sabahtan akşama kadar köy köy geziyor.

Yahu, oralarda ne işi var, dedim şaşırarak.

Berber Nurettin'i götürüyor, diye cevap verdi annem; köylerden kimi vakit onu tıraşa çağırıyorlar telefonla. O da her seferinde babana koşuyor, ikisi, minibüsle gidip geliyorlar. Baban o garibanın hatırını kıramıyor nedense, kapıya geldi de Aziz Ağbi diye ünledi mi, hemen kalkıyor yerinden. Kalkınca da telâşe müdürü oluyor artık, elini hızlı hızlı sallayarak, bacağımı getir, bacağımı getir diyor bana. Fakat ben günün birinde kaza yapacak da kapımıza acı haber gelecek diye çok korkuyorum.

Korkma anne, bir şey olmaz, dedim ona.

Ben de korkmuştum ama böyle dedim mecburen.

Bu konuşmanın üstünden üç ay geçmişti ki, telefonla aradığımda, âh oğlum, siz dede diye çaput bağlayın benim başıma, dedi annem.

Hemen ardından da, ben sana korkuyorum demedim mi, işte korktuğum başıma geldi, diye devam etti çaresizlikten kıvranan telâşlı bir sesle.

Anlattığına göre, babam vitesi boşa alıp on gün önce minibüsü salmış yine aşağıya doğru, bir solukta Vakkas Dayımın kapısını geçmiş, rüzgârıyla evlerin saçaklarını sıyıra sıyıra gitgide hızlanmış, gitgide hızlanmış, sonra o hızla vites kolunu ikiye takamadığı için göz açıp kapayana dek çarşıya varmış ve ana caddeye çıkar çıkmaz da daha ne oluyor demeye bile kalmadan, güm diye oradan geçen bir arabaya çarpmış. Şükür, cana falan zarar gelmemiş ama arabaların, bilhassa da öteki arabanın haşatı çıkmış bu çarpmanın sonunda. Sigortası migortası olmayan ve yıllardır muayenesi yaptırılmayan minibüsü polis babamın elinden almış tabii bu olay vuku bulunca, bir çekiciyle kırk kilometre uzağa götürüp Çivril'deki yediemine teslim etmiş. Günlüğü yirmi liradan, habire borç birikiyormuş şimdi orada. Öteki arabanın zararını karşılayacak sigortası olmadığı için, bütün bunlara ilâveten, babama bir de dava açılmış hâliyle ve işte böylece işler hepten arapsaçına dönmüş. İzzet Dayım da ikide bir gelip anneme, yediemindeki minibüsün günlük ücretinin yirmi değil, elli beş lira olduğunu söylüyormuş ısrarla. Hatta parmaklarını hızlıca sayıp gözlerini kısarak hemen oracıkta hesaplıyor, hesaplarken başını bir sağa bir sola yatırıyor, sonra da işte şu an itibariyle bilmem kaç lira tutuyor bizim kız, fakat daha bunun faizi, vergisi, şusu, busu da var tabii, vallahi siz bu borcun altından imkânı yok kalkamazsınız, diye habire cart curt ediyormuş. Resmen felaket tellallığı yapıyormuş daha doğrusu. O böyle dangıl dungul konuştukça annemi de her defasında hafakanlar basıyormuş.

Her söylenene kulak asma anne, dedim ben lafın burasında.

Kanepede oturuyor olmalı ki, babam da boğuk bir sesle uzaktan, Allah Allah, len niye öyle söylüyorsun çocuğa, diye çıkıştı o sırada. Çıkışmakla da kalmadı, yahu çovaşlıkta yârenlik eder gibi saatlerce çene mi çalınır böyle, dakika başı para yazıyor bu, diyerek anneme telefonu kapattırdı hemen. Ben geçmiş olsun demek ve olayın ayrıntılarını ilk elden duymak için onunla da konuşmak istedim ama her zamanki gibi kaçtı, ahizeyi almadı eline. Oturduğu yerden sesini anneme doğru uzatarak, selam söyle çok çok, selam söyle, dedi.

Sonraki günlerde de yakalayamadım babamı, sonbahara kadar sesini hep annemin gerisinden duydum.

Eylülün başında, her yer sararıp solmaya yüz tutmuşken bu kez annem aradı beni, yaprak yaprak dökülen kupkuru bir sesle, baban artık yürüyemiyor oğlum, iki koltuk değneğiyle bile yürüyemiyor, dedi.

N'oldu anne, nesi var, dedim telâşla.

Kalça kemiklerinde kireçlenme varmış, dedi annem; geçenlerde devlet hastanesine götürdük kardeşinle, doktorlar baktılar ettiler, öyle söylediler. Bu illetin ameliyattan başka çaresi de yokmuş dediklerine göre. Bak, babana veriyorum, o konuşacak.

Kısa bir sessizlik oldu, annem köşedeki sehpanın üstünde duran telefonu alıp muhtemelen kanepeye götürdü.

Sonra hafifçe titreyen mecalsiz bir sesle, alo, bir yaramazlık var mı, diye sordu babam. Ardından da, oğlum, dedi;

bizim vaziyet annenin anlattığı gibi işte, söylenecek pek bir şey yok.

Geçmiş olsun baba, dedim.

Sağ ol, dedi usulca.

Bir vakit, ikimiz de sustuk. Neden sustuğumuzu bilmiyorum ama o an telefondaki sessizlik ikimizden doğmuyormuş gibi geldi bana. Sessizlik kılığına bürünmüş başka bir şey vardı sanki, aramızda, öylece duruyordu.

Daha sonra, büyük şehir başka olur, sen beni oradaki hastanelerden birine götür, dedi babam.

Önümüzdeki haftaya randevu alayım mı, diye sordum ona.

Al, dedi.

Telefona sarılıp Ankara'daki, adı lâzım değil, özel bir üniversite hastanesinin ortopedi bölümünden randevu aldım hemen. Randevudan bir gün önce de, babamı getirmek üzere, Denizli'ye doğru yola çıktım. Eskişehir yoluna indiğimde güneş doğmamıştı henüz, havada çiy taneciklerıyle kaplı, yer yer ağarıp yer yer mavileşen buğulu bir serinlik vardı. İki yanımdan akıp giden ağaçlar, dallar, yapraklar ve yolun kenarındaki otlar dipdiriydi bu serinliğin içinde. Direksiyonun başında dikkatim dağılıp gitmesin diye ben de arabanın radyosunu açmış, o an karşıma çıkıveren Seyit Çevik'ten, "Avluda bağlıdır yiğidin atı" türküsünü dinliyordum. Kemandaki tavrından ve genizden geliyormuş gibi görünen o şişkin avurtlu, esmer sesinden ötürü seviyordum Seyit Çevik'i. Hiç kuşkusuz, Bulduk Usta'nın, Muharrem Ertaş'ın, Çekiç Ali'nin ve Hacı Taşan'ın genişlettiği top-

raklardan çeşitli rüzgârlar getirdiği ve bu rüzgârları sesinin avlusunda gezdirdiği için de seviyordum. Bu yüzden kimi vakit onu dinlerken, bu ustaların seslerini de işitiyormuşum gibi geliyordu bana ve böylece, gönlümün dağlarına soylu bir geleneğin şavkı vuruyordu. Yine aynı şey olmuştu Seyit Çevik'ten "Avluda bağlıdır yiğidin atı"nı dinlerken. Bunun yanı sıra, elbette, dikkatim de tazelenmişti.

İşte tam o sırada, gözüme bir beyazlık yansıdı solumdaki dikiz aynasından. İlkin arkamdaki arabalardan biri beni sollamaya çalışıyor sandım ama değildi; uzayıp kısalan, yükselip alçalan, bazen de birdenbire kaybolan tuhaf bir beyazlıktı bu. Gaz pedalından ayağımı çektim onu fark edince, dengemi bozmayacak şekilde, frene hafifçe dokundum. Sonra, başımı çevirip hızla geriye baktım bu beyazlığın ne olduğunu anlayabilmek için. Bakar bakmaz da asfaltın kenarından koşan, sütkırı bir atla karşılaştım. Az önce dinlediğim türkünün içindeki avludan çıkıp gelmişti sanki, arada bir kişneyerek, bana yetişmeye çalışırcasına var gücüyle koşuyordu. Derken kayboldu, belki kör noktamda kalmıştır diye eğilip onu birkaç defa aynaların içinde aradım ama bulamadım. Aradan yedi sekiz dakika geçince, beyaz bir bulut gibi yeniden göründü solumdaki tarlaların içinde; şarampolün derinliğiyle beslenen sarılı yeşilli bir uzaklığın gerisinden, yelesini savurta savurta hâlâ koşuyordu. Bir süre sonra, tam da bir telgraf direğini geçerken yeniden kayboldu ve işte o vakit ben hayal gördüğümü düşündüm. Hüseyin Dayımın aradığı otu merak edip durduğum için, herhâlde onun atı bilinçaltıma yerleşti de gözümde o canlandı, dedim

kendi kendime. Sonra, bunu dinlediğim türkü de tetiklemiş olabilir diyordum ki, birden hatırladım, fakat dayımın atı sütkırı değil, doruydu, dedim. Tarlaların içindeki at yeniden görünüp yeniden kayboldu ben böyle derken, birkaç dakika sonra yeniden göründü ve gövdesinden buharlar saçarak, peşim sıra Polatlı'ya kadar koştu. Ortalığı aydınlatan uzak bir sesle, sık sık da kişnedi böyle koşarken. Polatlı'nın girişindeki Haymana yol ayrımına gelince de, göğün derinliklerine gömülecekmiş gibi şahlanıp aniden kayboldu.

Ben biraz daha hızlandım Polatlı'dan çıkınca, hem de öyle bir hızlandım ki, bir solukta Köroğlu Beli'ne ulaştım. O sırada güneş çok değil, ancak bir mızrak boyu yükselmişti. Yukarıya doğru tırmanırken Ayperi arka koltuktaymış da, uzanıp omzuma dokunmuş gibi oldu bir an. Bu yüzden direksiyonu her zamanki mola yerine, sağ tarafa kırdım hemen, arabayı çamların dibine park ettim. Sonra gidip kafesteki kekliğe ve onun aşağısında, tahta bölmenin içinde yaşayan tavşanlara baktım kızımın gözleriyle. Hatta hayvancıklar acaba kızımın kokusunu bende hissederler mi, hissedince dönüp onu görme umuduyla bana doğru yaklaşırlar mı diye düşündüm ama bu dediğim olmadı.

Ben de bir çay, bir sigara içip toparlandım hemen, yeniden yola koyuldum.

Kasabaya vardığımda babam hazırlanmış, beni bekliyordu. Karanlığa kalmayalım, hadi vakitlice gidelim deyince duvara tutunarak, buruk bir yüzle kalktı yerinden. Sonra koltuk değneklerini alıp kollarının altına yerleştirdi ve bir ayak boyuna ulaşamayan adımlarla, ıhlaya ıhlaya kapıya

doğru yürüdü. Erikle asmanın altından geçerken kolundan tutayım dedim ama istemedi, sol omzunu duvara vererek, yan yan, kendi başına indi basamaklardan. On adım ötedeki arabaya varıp ön koltuğa oturması da neredeyse yarım saat sürdü. Elinde bastonuyla Gülfem Yenge, onunla birlikte Eyüp Amca da geldi o sırada; evinden çıkıp İzzet Dayım, sağ taraftan Zübeyir'le karısı, aşağıdan ortanca teyzemle Hicran Yengem de geldi ve hep birlikte kederli bir sessizliğin içinden, yürümek için mücadele eden babama baktılar. Babam arabaya bindikten sonra, elinde poşetlerle gelip annem de arka koltuğa oturdu. Böylece, oradakilerin hayır dualarıyla hemen yola çıktık. Ben mezarlığın dibindeki dereye inen sokağın köşesinde, daha önce gördüğüm o beyaz gömlekli çocuğu fark ettim o sırada; eğilmiş, arabaya doğru bakıyordu.

Vakkas Dayımın evinin önünden geçerken, bu dıt dıt sesi ne, diye sordu babam.

Araba sana emniyet kemerini bağlamanı söylüyor, dedim.

Kaza olunca kurtulamayalım diye icat ettiler bunu, diyerek bağladı kemerini.

Uzun süre konuşmadı ondan sonra, ellerini dizlerinin üstüne koydu ve arabayı kendisi sürüyormuş gibi, pürdikkat yola baktı durdu. Birkaç kere konuşturmaya çalıştım ama olmadı, konuşturamadım. Bazen belli belirsiz başını salladı, bazen de he, hı türünden kısa kısa cevaplar verdi bana. Baktım laf rüzgâr almıyor, ben de üstelemedim artık, sustum. Bir müddet annem konuştu sadece, Denizli Devlet Hastanesi'ne nasıl gittiklerini ve orada neler olup bittiğini,

doktor kaşını şöyle kaldırdı, hemşire suratını böyle astı, o sırada yanımızdan sedyeyle kanlar içinde bir yaralı geçti diye, baştan sona en ince ayrıntısına kadar anlattı.

Afyon'u geride bıraktığımızda, buradan Ankara iki yüz altmış kilometredir, dedi babam.

Başımı çevirip baktım ona, yüzünün gerisinden ağaçlar, telgraf direkleri, tepeler, bulutlar geçiyordu. Bana, babam tabiatın içinde yüzüyormuş gibi geldi bir an için. Üstelik hiç kımıldamadan yüzüyor, dedim kendi kendime. Direksiyon hâkimiyetimi kaybederim diye hemen önüme döndüm sonra; dikkatimi yola verdim.

Gömü'ye yaklaşırken, burası Gömü mü, diye sordu.

Evet, dedim.

Oturduğu yerde hareketlendi birden, elini benim görebileceğim şekilde, torpido gözünün üstüne doğru âdeta çırpınırcasına hızlı hızlı hareket ettirerek, buradan yavaş geç, buradan yavaş geç, dedi.

Tecrübeli olduğu için, onun radarı fark ettiğini düşündüm o sırada ve hemen vitesi beşten dörde, dörtten üçe aldım. Neredeyse parmak uçlarında yürüyen bir kedi edasıyla, yavaşça geçtim Gömü'den. Babam ön cama doğru eğilerek yolun kenarındaki dükkânlara baktı dikkatle, evlere baktı, çağırıp bir şey soracakmış gibi insanlara baktı. Kasaba iki yanımızdan akıp gidince de, arkasına yaslanarak içini çekti aniden. Polatlı'ya kadar sustu sonra, hiç konuşmadı.

Polatlı'nın çıkışındaki Haymana yol ayrımına, o sağ tarafa düşen benzinliğin önüne geldiğimizde, at oralarda mı acaba diye ben de başımı çevirip gayriihtiyarî sağa sola bakındım.

Neden bakındın öyle, diye sordu babam.

Bir şey yok baba, öylesine, dedim ona.

Bir şey demedi, arkasına yaslandı iyice, gözlerini kısıp yola bakmaya devam etti.

Temelli'yi geçip Ankara'ya yaklaştığımızda artık hava iyiden iyiye kararmış, arabaların farları yanmaya başlamıştı. Bazı sürücülerin hâlâ yakmadığını görünce, elini torpido gözünün üstünden cama doğru sallayarak, şunlara bak, dedi babam, farları yakınca ertesi gün adreslerine elektrik faturası gelecek sanki!

Ben gülümsedim onun bu sözlerine.

Ertesi gün annem, babam ve ben, adı lâzım değil dediğim o üniversite hastanesine gittik hemen; bir yandan ilaç, bir yandan ter, bir yandan da çaresizlik kokan upuzun koridorlarda, bulanık bir insan seliyle birlikte saatlerce sağa sola koşuşturduk. Tekerlekli sandalyeye oturtup laboratuvar laboratuvar gezdirdik babamı, ekranlardaki numaraları takip ettik, elimize tutuşturulan kâğıtları alıp asansörle üst katlara çıktık, aşağıya indik, yeniden çıktık, yeniden indik ve neticede çekilmesi gereken röntgenler çekildi, yapılması gereken tahliller yapıldı.

Öğle yemeğinden sonra odasına tekrar girdiğimizde, kalça kemiklerinizde kireçlenme var Aziz Bey, ameliyat olmanız lâzım, dedi doktor.

Babam ağzını sımsıkı kapatıp tekerlekli sandalyenin üstünden dikkatle baktı ona. Yanağı çukurlaştı yine ve neye benzediği kestirilemeyen küçük bir gölge bu çukurun içinde hafifçe titredi.

O sırada odaya çöken sessizliğin içinden, duygusal titreşimleri teker teker ayıklanmış gibi görünen dümdüz bir sesle, ameliyat için gün verelim mi, diye sordu doktor.

Babam yere bakıp yutkundu önce.

Ardından da, yok, dedi; biz biraz düşünelim bu işi.

Dışarıya çıktık.

Denizli'de de aynı şeyi söylediler, dedi gözlerini zemindeki mozaiklere dikerek, bu işin ehven bir yolu olmaz mı yahu?

Yavaşça, tekerlekli sandalyenin dibine çömeldim. Gözlerini mozaiklerden alıp bir an ıslak ıslak baktı bana.

Doğrusunu onlar bilir baba, dedim; olacaksan, seni istediğin hastanede ameliyat ettireyim.

Boş ver burayı, dedi elini doktorun kapısına doğru sallayarak; kasabada bana fizik tedavi iyi gelir demişlerdi, sen beni o bölüme götür.

Bugün muayene ederler mi bilmiyorum, ben bir bakayım, dedim ona.

Ardından da, durgun yüzlerle dolup taşan koridorlardan geçip hemen fizik tedavi bölümüne gittim ama randevu dokuz gün sonrasına verildi. Babam Ankara'da kalmam Allah kalmam dediği için, mecburen Denizli'ye doğru yeniden yola çıktık. Neredeyse iki saat boyunca, kimse ağzını açıp da tek kelime etmedi arabada; dünya iki yanımızdan çeşitli renklere bürünmüş çeşitli görüntüler hâlinde, bulutlarla birlikte uğul uğul aktı durdu.

Gömü'ye yaklaşırken hafifçe hareketlendi ve elinin birini gözlerine siper ederek, burası Gömü mü, dedi babam.

Evet, dedim.

Öteki elini kaldırıp aynı şekilde hızlı hızlı salladı yine, buradan yavaş geç, yavaş geç, dedi.

Bir bildiği vardır diye ben de oradan yine üçüncü vitesle, yavaşça geçtim.

Akşam ezanı okunurken kasabaya bıraktım annemle babamı, illâki kal, burada gecele, yarın sabah gündüz gözüyle gidersin dediler ama kalmadım; arabayı topukladığım gibi, zifirî karanlıkta izimin üstüne geri döndüm. Karmakarışık duygularla, çevreyolundan çıkıp Eryaman'a girdiğimde saat on ikiyi geçmişti.

Sekiz gün sonra erkenden kalktım tabii, babamı getirmek üzere Denizli'ye doğru yeniden yola çıktım. Ortalık pek aydınlanmamıştı daha, renkler bulanık, şekiller dağınıktı ve yol hafifçe ağaran ıssız bir ninni gibi önüm sıra uzanıp gidiyordu. Motorun sesi de gitgide insanı sarıp sarmalayan ılık bir battaniyeye dönüşüyordu yola baktıkça. Radyoyu açmama rağmen, direksiyonun başında yarı uyur yarı uyanıktım bu yüzden. Polatlı'nın girişindeki Haymana yol ayrımına ulaştığımda, atı hatırladığımdan mıdır nedir, azıcık kendime geldim sanki. Hatta başımı çevirip tedirgin bir şekilde sağa sola baktım. Nicedir orada beni bekliyormuş gibi at da aniden ortaya çıktı o sırada. Hemen sol taraftan, benzin istasyonunun arkasındaki ağaçların arasından çıktı ve çıkar çıkmaz da yine benim peşimden var gücüyle koşmaya başladı. Beyaz beyaz yankılanan nal şakırtıları eşliğinde koşarken, başını kanırtıp acı bir sesle kişnediği de oluyordu bazen. Derken, ikinci kavşakta kaybettim onu; acaba şehrin

içine dağılan caddelerden birine mi girdi diye, birkaç defa hem iki yanıma hem de aynalara baktım ama göremedim. Sonra, Polatlı'nın çıkışındaki un fabrikasının önüne gelince, yolun kenarında yeniden belirdi bu at ve inip kalkan burun delikleriyle handiyse arabanın arka tamponuna kadar yaklaştı. O böyle yaklaşınca, ağartısı da arabanın içine girip geri çekildi aniden. İşte o vakit ben afalladım hâliyle, gördüklerim hayal değil, bu at resmen kanlı canlı, dedim kendi kendime. Bunu der demez de ondan kurtulabilmek için gaz pedalına yüklenip biraz daha hızlandım ama arayı hiç açamadım. Bulut olup yetişti çünkü bana, ağartı olup yetişti, rüzgâr olup yetişti. İşte böyle peşim sıra, o gün neredeyse iki saat boyunca, Sivrihisar Kavşağı'nı geçip Afyon istikametine dönünceye kadar doludizgin koştu bu at. Aşağıkepen Köyü'ne yaklaşırken de acı acı kişneyerek, soluma düşen kavakların arasında aniden kayboldu.

Kişnemeler ruhuma saplanıp kalmışçasına, ben o sırada hafifçe ürperdim. Atın ağartısı da uzun süre gözlerimin önünden gitmedi nedense, rüzgârda uçuşan geniş bir tül gibi yol boyunca dalgalandı durdu.

Dalöğle kasabaya vardım sonra, annemle babamı aldım ve hiç vakit kaybetmeden, Ankara'ya doğru yeniden hareket ettim. Gülfem Yenge, Eyüp Amca, Zübeyir, Zübeyir'in yağmur gelinine benzeyen karısı, İzzet Dayım, çocuklarıyla Hicran Yengem ve Cavit'le küçük kardeşi Bekir, sokağın çenesinde durup hep birlikte baktılar arkamızdan. Biz evlerinin önünden geçerken kapıyı hafifçe aralayarak, Gülbahar Yengem de bakmıyormuş gibi baktı.

İlaçları aldın mı len, dedi babam yorgun bir sesle kasabadan çıkarken.

Arka koltuktan poşet hışırtısı geldi önce. Bu hışırtının peşinden de annem öne doğru eğilerek, hepsini aldım, dedi; işte yanımdalar, merak etme.

Belli belirsiz başını salladı babam. Neredeyse iki saat boyunca hiç konuşmadı ondan sonra, yine arabayı kendisi sürüyormuş gibi pürdikkat yola baktı durdu. Bir yandan da büyük sıkıntılar içinde geçen çocukluğunu, Istranca Dağları'nın eteklerindeki askerliğini, şoförlük yaptığı yılları, alıp sattığı arabaları, iliğini kurutan tefecileri, Suudi Arabistan'da yaşadığı kazayı, bacağının kesilişini ve şimdi neden bir türlü yürüyemediğini mi düşündü bilemiyorum. Bildiğim şu ki, bütün bunları düşünmüşçesine birkaç defa derin derin içini çekti.

Köroğlu Beli'ni aşıp Gömü'ye yaklaştığımızda da bu sefer burası Gömü mü diye sormadı, eliyle işaret ederek, Gömü'ye giriyoruz, dedi bana, buradan yavaş geç.

Vitesi küçülttüm hemen, yolu incitmekten çekinircesine yavaşça geçtim kasabanın içinden.

Radar mı var burada, diye sordum o sırada, her defasında onun için mi uyarıyorsun beni?

Yok, dedi.

O hâlde, dedim; vaktiyle burada kaza geçirdin de, netameli bir yer olduğunu bildiğin için uyarıyorsun?

Yok, dedi yine.

Yüzünü buruşturarak, sol bacağını elleriyle tutup biraz daha sağa, öteki bacağının yanına aldı.

İki yıl evvel karakış nasıl bastırmıştı hatırlarsın, dedi gözlerini yoldan ayırmadan; neredeyse saat başı, kötü kötü haberler geliyordu memleketin her tarafından. Kopan çığların, kapanan yolların, iptal edilen uçak seferlerinin, irtibat kurulamayan köylerin ve yolda belde mahsur kalanların haddi hesabı yoktu.

Bunların Gömü'yle ne ilgisi var, dedim.

İşte o karakış bastırdığında, diye devam etti babam; televizyonun verdiği akşam haberlerinde gördüm ben Gömü'yü. Üzerinden geçtiğimiz şu yolda bir sürü araba mahsur kalmıştı, kamyonlar, TIR'lar, otobüsler ve otomobiller yarı bellerine kadar kara gömülü vaziyette, peş peşe, öylece bekliyorlardı. İnsanlar çaresizlikten, avuçlarının içine hohluyordu camlarda; titremekten bir hâl olmuş, çeşit çeşit yüzlerce insan. Aralarında çocuklar, hatta henüz memeden kesilmemiş ufacık bebeler de var tabii... İşte o vakit bu Gömü'nün ahalisi hep birlikte ellerinde battaniyelerle, çeşitli yiyeceklerle arabalara doğru koştu karların içinden. Kamyonculara, otobüs yolcularına yiyecek verdiler, çay dağıttılar o soğukta.

Durdu babam, son cümleyi söylerken sesinin rengi değişmişti; öne doğru eğilip boynunu uzatarak yutkunmaya çalıştı ama yutkunamadı ve birden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Ben o sırada ne yapacağımı bilemedim.

Len Müslüman, durduk yerde niye ağlıyorsun sen, dedi annem arka koltuktan; kendi derdimiz bize yetmiyor mu? Yolda kalanlara yiyecek vermişler, çay dağıtmışlar işte, ne var bunda ağlayacak?

Yahu, dedi babam hıçkırıklarının arasından; o insanların yüzleri var ya yüzleri, dağıttıkları çaydan daha sıcaktı.

Annem bir şey demedi.

Daha sonra, güçbelâ kendini toparladı babam. Ardından da, ellerinin tersiyle gözlerini silip aniden bana baktı.

Gömü başkadır, dedi titrek bir sesle; onun için sen sen ol, buraya geldiğinde daima yavaş geç.

Tamam, dedim ona.

Ertesi gün, Eryaman'dan kalkıp yine adı lâzım değil dediğim o üniversite hastanesine gittik. On gün öncekilere itibar edilmediği için, bin bir zahmetle röntgenler yeniden çekildi tabii; kan ve idrar tahlilleri yeniden yapıldı. Babamı hastanedeki tekerlekli sandalyelerden birine oturtup yine kum gibi insan kaynayan o upuzun koridorlarda, oradan oraya saatlerce gezdirdik. O da bu koşuşturma boyunca ellerini iki yana açarak, yahu bunlar geçen hafta yapılmıştı ya, insana niye eziyet ediyorlar böyle, günah değil mi, diye söylendi durdu.

Öğleye doğru sıra numarası alıp muayenehanesine ikinci kez girdiğimizde, hangi akla hizmetle buraya geldiniz dercesine bir müddet şaşkın şaşkın baktıktan sonra, neden ortopedi bölümüne gitmediğimizi sordu doktor. Hemen peşinden de, bana boşuna gelmişsiniz, fizik tedavinin size bir yararı olmaz Aziz Bey, dedi.

Başını aniden yere eğen babam, kaşlarının altından küsmüş bir çocuk gibi baktı ona.

Ben de münasip bir şekilde durumu anlatarak, babamın illâki fizik tedavi görmek istediğini söyledim. Mümkünse yardımcı olun diye rica ettim aynı zamanda.

Pekâlâ, dedi doktor; madem ısrar ediyorsunuz, iki hafta fizik tedavi görmesinin uygun olacağını yazayım. Fakat ameliyattan başka çare yok, bunu biliyorsunuz değil mi?

Biliyoruz, dedim.

Oradan ayrılıp altmış kilometre uzaktaki fizik tedavi merkezine doğru yola koyulduk böylece. Gideceğimiz yere haber verilmiş olmalı ki, Ankara'dan çıkar çıkmaz beni cep telefonumdan arayıp hastamız geliyor mu efendim diye sordular. Kısa süren bir yolculuğun ardından büyükçe bir binanın önüne varıp durduğumuzda da, cümbür cemaat kapıda karşıladılar bizi. Babamı gözlerinden saçılan umut ışıltılarıyla birlikte tekerlekli sandalyeye oturtup gayet nazik bir şekilde hemen üst kattaki odasına götürdüler. Neredeyse görevlilerin yarısı ellerindeki dosyalarla babamın başına üşüştü o sırada, merdiven basamakları patır patır ayak sesleriyle doldu taştı. Amca ne yer, ne içer, sabahları gazete okur mu, televizyon seyreder mi, hangi sıklıkla yıkanır, yaşı kaçtır, tahsili nedir, günde kaç saat uyur, şekeri, tansiyonu var mıdır türünden bir sürü şey sordular. Lafı biri bitirdi öteki aldı, o bitirdi beriki aldı ve herkes elindeki dosyayı açıp babamın verdiği cevapları harfi harfine, dikkatle not etti. Ayrıca, yanlarında getirdikleri mavili beyazlı küçük bir çantadan aletleri çıkarıp babamın tansiyonunu ve ateşini de ölçtüler.

Nicedir kapı ağzında ötekileri sabırla bekleyen beyaz tenli, hanım hanımcık bir kız da kendisinin odayı tanıtmakla görevli olduğunu söyleyerek, bir küçük buzdolabı, bir hasta yatağı, bir refakatçi yatağı, iki komodin, bir gardırop, bir televizyon, iki koltuk, bir telefon diye eliyle işaret ede

ede içeride bulunan şeyleri gösterdi bize. Üstelik bunu öyle tatlı ve ahenkli bir şekilde yaptı ki, oda daha önce boşmuş da eşyalar o anda bu kızcağız tarafından getirilip teker teker yerlerine yerleştirilmiş gibi oldu. Duruşları ve görünüşleri de değişti sanki, kızın kişiliğine bürünüp saygılı ve şefkatli bir hâl aldılar.

Bu arada, güler yüzlü bunca insan tarafından el üstünde tutulan babam şaşkına dönmüştü, ağlayacaktı neredeyse. Ellerini birbirine kavuşturmuş, ne diyeceğini bilemeden, mahcup mahcup öylece bakıyordu yatağın kenarından. Onun yanı başında ayakta dikilen annem de ellerini ovuşturarak, etrafımızda dönüp duran iyilik meleklerine habire, Allah sizden razı olsun, Allah sizden razı olsun, diyordu.

Bazen hafif yollu şakalaşmalar, bazen dertleşmeler, bazen de tedavinin nasıl yapılacağına dair kısa ve bilgilendirici sohbetler eşliğinde, aşağı yukarı bir saat sürdü bu durum. Bu bir saatin sonunda da görevliler artık hastamızı daha fazla yormayalım, istirahat etsin diyerek, işlerini yapmış olmanın rahatlığıyla peş peşe çıkıp gittiler.

Biz bize kalınca, üçümüz de sustuk bir süre. Babam yatağın kenarından etrafına hâlâ, tatlı bir rüyanın içindeymiş gibi bakıyordu.

Yahu nasıl bir yer burası, dedi sonra hayretle, oda tanıtma memuru bile tutmuşlar!

Ya, ya, diye başını salladı annem de, pek güzelmiş hakikaten.

O sırada çocuk yüzlü bir görevli gelip benim kayıt işlemleri için aşağıya inmem gerektiğini söyledi. Onunla birlikte

gidip birtakım kâğıtları imzaladım, talep edilen iki haftalık ücretin yarısını ödedim ve yeniden yukarıya çıktım. Annem, poşetteki ilaç kutularını komodinin üstüne sıralıyordu içeri girdiğimde; babam da gözlerini dikmiş, oturduğu yerden pürdikkat onun hareketlerini izliyordu.

Onlar odalarına yerleştikten sonra, yapmam gereken başka da bir şey olmadığı için, ben o gün akşama doğru ayrıldım oradan; ip gibi uzanıp giden daracık yollardan Ankara'ya döndüm. Bir hayli yorgundum eve girdiğimde, gözlerimin önünden uğul uğul uğuldayan upuzun koridorlar geçiyordu. Yemek bile yemedim bu yüzden, çayın yanında bir iki kurabiye atıştırdım sadece. Aradan birkaç saat geçince de, rahat mısınız, her şey yolunda mı diye, telefonla fizik tedavi merkezini aradım.

Oğlum, dedi biraz duraksayıp derin bir nefes aldıktan sonra babam; her şey iyi güzel de, bize yemek vermediler burada.

Kulaklarıma inanamadım.

Nasıl vermezler baba, dedim ona.

Vermediler işte oğlum, dedi babam boynu bükük bir sesle; her odaya dağıttılar ama bizim kapıya gelince geri döndüler, çünkü adımız listede yazılı değilmiş.

Kan beynime sıçramıştı. Babama, bu işle ilgileneceğimi söyleyerek telefonu kapattım hemen. Peşinden bu kez de alelacele fizik tedavi merkezinin sorumlusunu aradım ama gündüz gördüğümüz görevlilere hiç benzemeyen, bambaşka biri çıktı karşıma ve özür dileyeceği yerde bana, kayıtlardaki karışıklık nedeniyle böyle şeylerin olabileceğini, bunun

da normal karşılanması gerektiğini söyledi. Ben büsbütün delirdim tabii bu sözleri duyunca, ikindi vakti size emanet edilen, bir haftalık ücreti peşin ödenen, üstelik de yürüyemeyen bir hastaya nasıl olur da akşam yemeği vermezsiniz, diye bağırdım bu pişkine. Ardından da, kabahat sende değil, seni oraya oturtanda, ben o fukaranın aklına yanayım, dedim. Yarım saat sonra babamı arayıp yemek verilip verilmediğini soracağımı, şayet verilmemişse, lâzım gelen her şeyi yapacağımı da söyledim tabii.

Ona söylediğim gibi, yarım saat sonra yeniden aradım babamı; odalarına yemek götürüldüğünü öğrenince birazcık sakinleştim.

Ertesi gün kalkar kalkmaz Eryaman'daki marketlerden birine gittim önce. Elime ve gözüme ne ilişirse, börekti, meyveydi, pastaydı, kekti, meyve suyuydu, bisküviydi, şuydu, buydu demeden alıp alıp poşetlere doldurdum, arabaya bindim ve fizik tedavi merkezinin bulunduğu o küçük kasabaya doğru yola koyuldum. Dalöğle varıp odalarına girdiğimde, babamın gözlerindeki umut ışıltıları duruyordu hâlâ; hafif de olsa, arada bir parlayıp sönüyorlardı. Fakat bir sonraki gün dikkatle bakmama rağmen, zerresini bile göremedim bu ışıltıların. Zaten azıcık dalgın, azıcık da yorgun gibiydi o sırada babam; kaşlarının altından bana bakıp bakıp susuyordu.

Oğlum, dedi sonunda, çatallaşmış bir sesle usulca; sen çıkar beni buradan.

N'oldu baba, neden böyle dedin şimdi, diye sordum.

Bacağını bük, parmağını oynat deyip duruyorlar yahu, dedi; başka bir şey bildikleri yok, ben bu hareketleri evimde de yaparım.

Baba, dedim ona; insanlar araba tamir eder gibi çarçabuk tedavi edilmiyor, biliyorsun. Karbüratör temizlemeye, hava filtresini değiştirmeye ya da bujileri yenilemeye benzemiyor bu işler yani, biraz sabırlı olmak gerekiyor, öyle değil mi?

Benim söylediklerimi kafasının içinde tartıyormuş gibi, gözlerini yere indirip sustu bir müddet.

Yok, dedi sonra, bugün buradan çıkar sen bizi.

Toplandık çaresiz, ilişiğimizi kestik ve fizik tedavi merkezinden ayrıldık.

Yalvar yakar, Eryaman'da bir gece kaldılar sadece. Ertesi sabah annem, babam ve ben Denizli'ye doğru yeniden yola düştük. Gömü'den geçerken babam hiç sesini çıkarmadı bu kez, göz ucuyla benim hareketlerime baktı. Ben vites küçültmeyi ihmal etmedim tabii, o şirin kasabanın içinden yine usulca geçtim.

Sandıklı'da, sol tarafımızda kalan lastikçinin bitişiğindeki Ocakbaşı'nda yemek yemek için durduk sonra. Siparişlerimiz hazırlanırken, lavaşın sıcağı, yoğurdun ve tereyağının hası getirildi asmanın altındaki masamıza, bunların yanına da domatesleriyle kırmızıyı yeniden tarif eden nefis bir salata bırakıldı. Sırtımızı orta yerde duran küçük havuzun şırıltılarına yaslayarak, ucundan kıyısından, önümüzdekileri yavaş yavaş yemeye başladık. Sonra laf döndü dolaştı, ister istemez fizik tedavi merkezine geldi.

Sen bilmiyorsun, dedi o sırada annem, iki gece orada battaniyesiz yattım ben.

Elimde çatal, kalakaldım masada.

Anne, bu şimdi mi söylenir, dedim öfkeyle; koymamışlar mı battaniye?

İnsanlık hâli oğlum, dedi annem; unutmuşlar herhâlde, benim yatakta battaniye falan yoktu.

Neden istemediniz peki?

Saçma bir şey sormuşum gibi, annem yüzüme baktı bir müddet.

Olur mu hiç oğlum, dedi sonra; kapılarına varıp çare diye avuç açmışız, öyle şey söylenir mi, ya bize düşman oluverirlerse?

BEŞ

Altı ay sonra, bir ikindi vakti aradığımda yine annem açtı telefonu.

Ne yapıyorsunuz anne, babam nasıl, diye sordum.

Nasıl olsun oğlum, dedi; değişen bir şey yok, geçen gün anlattığım gibi işte. Aylardır, dağa bakan pencerenin dibinde elsiz ayaksız öylece yatıyor. Koltuk değneklerinin üstünde ıhlaya ıhlaya tuvalete kadar yürüyebiliyor sadece. Tabii, düşer müşer diye ben de hiç yanından ayrılmıyorum.

Ayrılma anne, dedim; gözünü seveyim, bir yeri kırılırsa bu yaşta çok zor olur.

Zor olmaz mı, dedi annem; zor olur, biliyorum. Fakat sana geçen gün de anlattığım gibi, ağrıdan, sızıdan uyuyamıyor geceleri. Yuttuğu onca ilaç kâr etmiyor oğlum, inlemeler eşliğinde, sabaha kadar bir o yana bir bu yana dönüp duruyor. Ben de hep bir gözüm açık uyuyorum, ona bir şey oluverir diye. Bizde uyku tünek kalmadı senin anlayacağın, çile çekiyoruz.

Ne diyeceğimi bilemedim bir an, solumdaki pencereye dönerek, elimde telefon, sitenin bahçesinde tomurcuklanan güllere doğru baktım. Annem böyle konuşurken, babam da eskisi gibi oturduğu yerden, Allah Allah, len niye öyle

söylüyorsun çocuğa falan demedi nedense. Artık anneme çıkışacak gücü mü yoktu, yoksa geceleri doğru dürüst uyuyamadığı için o sırada içi geçmişti de konuşulanları mı duymuyordu bilmiyorum.

Birkaç gün sonra yeniden aradığımda, bu sefer annem telefonu hemen babama verdi. Alo, bir yaramazlık var mı diye sormadı, doğrudan konuya girdi babam.

Oğlum, dedi; seni de işinden gücünden ediyoruz, kusura bakma. Nihat'ı arayacaktım ama biliyorsun, onun Tavas'taki amirlerinden izin alması çok zor. Zahmet olmazsa sen Isparta'daki üniversiteye, Gülfem Yengenin doktoruna götür beni.

Doktorun adını biliyor musun, diye sordum.

Yazıverdiler, dedi; bak okuyorum: Doktor Tonga.

Doktor Tonga adı bir an Alp Er Tunga diye yankılandı zihnimde.

Böyle ad mı olur baba, dedim.

Kâğıtta öyle yazıyor oğlum, dedi.

Peki, dedim, doğrusu neyse öğrenirim ben.

Başkasından randevu alma sakın, diye tembihledi babam; Gülfem Yengenin doktorunu bul, illâki onu bul.

Peki, dedim ona.

Ertesi sabah doktoru buldum bulmasına ama ancak bir ay sonrasına randevu alabildim. Randevu tarihinden bir gün önce de, patır patır açmaya başlayan sitedeki kırmızı güllerin arasından geçtim, otoparka indim ve arabaya binip yine tek başıma Denizli'ye doğru yola çıktım. Bir yandan da müzik dinledim direksiyonda, Zaralı Halil'in, Hacı

Taşan'ın, Fatma Türkan Yamacı'nın, Hisarlı Ahmet'in, Nezahat Bayram'ın ve Talip Özkan'ın söylediği türküler hatıralarımın kıyısına köşesine çarparak, kulaklarımda ve ruhumda yankılandı durdu.

Sivrihisar'dan Afyon istikametine dönüp de Aşağıkepen Köyü'ne yaklaştığımda, insanın içini yakıp kavuran bir sesle İnce Halil, "İtikadın Tam Tut" adlı türküyü söylüyordu. O türkünün "İnsan dediğin bir tek yapraktır" dizesiyle başlayan ikinci kıtasına gelmişti ki, yolun solundaki kavaklar hışırdadı birden. Arabanın rüzgârı onları yalayıp geçiyormuş gibi, yol boyunca yürüdü hatta bu hışırtı ve yürürken yerdeki otların çıkardığı ince ıslıkları da içine katarak hızla derinleşti. Sonra, gövdesinde oynaşan yaprak gölgeleriyle birlikte yine o sütkırı at çıktı bu hışırtıların içinden. Çıkar çıkmaz da başını kanırtıp şöyle bir kişnedi ve yine uzayıp kısalan tuhaf bir ağartı hâlinde, peşim sıra var gücüyle koşmaya başladı. Ondan kurtulamayacağımı bildiğim için ben gaz pedalına hiç yüklenmedim bu kez, aynı hızla ilerlemeye devam ettim. Gülçayır'ı, Gömü'yü ve Bayat'ı geçip de çamlarla kaplı küçük tepelerin arasından Köroğlu Beli'ne tırmanmaya başladığımda hâlâ peşimdeydi at, köpükler içinde, doludizgin koşuyordu. Bir yandan da bana bir şey söylemeye çalışırcasına, acı acı kişniyordu koşarken. Şaşılası bir gayretle, boynunu âdeta hızının dışına doğru uzatarak kişniyordu. İşte böyle kişnerken bu at yine kayboldu aniden. Daha önce yaptığım gibi, birkaç defa eğilip aynaların içine baktım ama göremedim onu. Köroğlu Beli'ndeki mola yerinde de durmadım tabii, kafesteki kekliğin on metre ötesinden hızla geçtim gittim.

Kasabaya vardığımda güneşin yarısı Çökelez Dağı'nın arkasına inmiş, çocukluğumu geçirdiğim sokaklar da oradan vuran kızıllığın etkisiyle büyülü bir hâl almıştı. Camlar, çatılar ve minarelerin külahları alev alev yanıyordu âdeta. Hatta havada kasabayı hayalî bir yere dönüştüren, masal tozu inceliğinde, belli belirsiz birtakım ışıltılar uçuyordu. Fakat pek uzun sürmedi, ben eğri büğrü sokaklardan ikinci vitesle yokuş yukarı ilerleyip de arabayı evin önüne park ettiğimde çarçabuk değişti bu manzara; her an karanlığa dönüşecekmiş gibi görünen, gri bir serinlik kapladı ortalığı. Kontağı kapatıp arabadan indiğimde hafifçe ürperdim bu yüzden. Ardından da, başımı çevirip bahçe duvarının üstünden annemlerin cümle kapısına doğru baktım; kapı kapıdan çok, erikle asmanın gerisine çekilmiş, çekilirken de dikdörtgen şeklini almış koyu bir sessizliğe benziyordu. İşte o gün arka koltuktaki valizi almadan yürüdüm sonra ben, karmakarışık duygularla o koyu sessizlikten içeri girdim.

Babam dağa bakan pencerenin dibinde dirseğini yastıklara dayamış, sessizliğin içine bırakılan başka bir sessizlik gibi, öylece yatıyordu. Yaklaşıp elini öptüm. Ağzı birazcık aralandı ama konuşamadı, nemli gözlerle yüzüme bakıp üst üste başını salladı sadece.

Yemekten sonra, annem sofra bezini toplarken elinde bastonuyla Gülfem Yenge girdi geldi kapıdan.

Sabah göremem diye geldim, dedi kanepeye oturduğunda; yola erken çıkarsınız, öyle değil mi?

Evet yenge, dedim ona, erken çıkmamız lâzım.

Aziz, dedi babama doğru başını uzatarak; doktoruma çok selam söyle, e mi?

Babam memnun bir ifadeyle, aleykümselam, diye fısıldadı yattığı yerden.

Annemin otur ahretlik, ateş almaya mı geldin, otur, otur ısrarlarına rağmen Gülfem Yenge kalktı sonra, bastonunun üstünde titreye titreye kapıya yürüdü. Eşikten geçerken durdu, elinin birini söveye dayadı ve başını çevirip babama baktı yeniden.

Aziz, dedi şefkatli bir sesle; söyle o doktoruma, beni nasıl iyileştirdiyse, hiç esirgemesin, hünerini gösterip seni de iyileştirsin, tamam mı?

Tamam, dedi babam.

Ertesi sabah erkenden arabaya binip Isparta'ya doğru hareket ettik. Ön koltukta oturan babam bu kez pürdikkat yola değil de, dışarıya ait görüntüleri alıp alıp içinde biriktiriyormuş gibi hep sağa sola baktı. Ayrıca, iki buçuk saat süren yolculuk boyunca konuşmadı hiç. Annem de konuşmadı, arka koltukta arada bir içini çekti sadece. Isparta'ya vardık böylece, bir göbekten U çizip döndük ve yolun solunda kalan Süleyman Demirel Üniversitesi'ne girdik ama otoparkta, onca genişliğine rağmen bir türlü yer bulamadık. Çaresiz, dakikalarca gezindik ışıl ışıl parlayan yüzlerce arabanın arasında. Büyüklü küçüklü daireler çizdik gezinirken, tıkanan şeritlerden geri çıktık, açılanlardan ilerledik, manevra üstüne manevra yaptık ve artık umudu kesmiştik ki, nihayet hastane kapısına uzak bir köşede yer bulduk. Kontağı kapattıktan sonra ben annemle babamı arabada bırakıp, tekerlekli sandalye almak için hastaneye koştum aceleyle.

On beş, yirmi dakika sonra hastane kapısından girerken, bakalım bu doktor, Gülfem Yengeni iyileştirdiği gibi beni de iyileştirebilecek mi, dedi babam.

Onu iyileştiren seni niye iyileştiremesin, dedi annem gür bir sesle, çıkışırcasına.

Sonra her zamanki gibi, hastane koridorlarını dolduran kalabalığın içinde röntgen çekimleri için oradan oraya koşuşturduk yine ve kafeteryaya oturup plastik sandalye gıcırtılarıyla tost kokularının arasında öğleye kadar sonuçları bekledik. Onları alır almaz da, üçümüz bir girmeyelim diye annemi dışarıda bırakarak, doktorun odasına koştuk babamla birlikte. Biz içeri girdiğimizde şakaklarına kır düşmüş, göbekli bir adamla konuşuyordu doktor; azıcık geride duran ve lise öğrencisine benzeyen genç bir erkek de gözlerini dikmiş, can kulağıyla onları dinliyordu. Konuşmaya ara verdiler sonra, getirdiğimiz röntgeni alıp hep birlikte baktılar.

Aziz Bey, dedi doktor; kalça kemiklerinizde, ileri derecede kireçlenme var maalesef.

Babam bir şey demedi.

Bu durumda, ameliyat olmanız gerekiyor, diye ekledi doktor.

Onu duymamış gibi, babam yine bir şey demedi.

Elinin birini önlüğünün cebine sokarak, diğeriyle masanın üstünde duran sarı zarfı köşesinden tutup bir sağa bir sola hafifçe hareket ettirdi doktor. Ardından da gözlerini benim gözlerime dikerek, gayet sakin ve dostâne bir sesle, beyefendi, siz hastanın nesi oluyorsunuz, diye sordu.

Oğluyum, dedim.

Ameliyat ol demeyin babanıza, dedi sesine azıcık ricacı bir ton katarak; olma da demeyin. Bu tür riskli ameliyatlardan sonra biz, vicdan azabı çeken çok hasta yakını gördük çünkü. O nedenle, hiç karışmayın, bırakın babanız kendisi karar versin.

İllâki ameliyat mı, dedi babam o sırada.

Başka çare yok Aziz Bey, dedi doktor, bakışlarını babama çevirip ellerini iki yana açarak; maalesef başka çare yok, evet, illâki ameliyat.

Hafifçe titreyen zayıf bir sesle, bu yaşta ameliyat olamam ki ben, bünyem kaldırmaz, dedi babam.

Bunu dedikten sonra da, tekerlekli sandalyenin üstünde aniden ağlamaya başladı. Sandalyeyi tuttuğum için o sırada ben onun arkasında dikiliyor ve bu nedenle yüzünü göremiyordum ama yeşil yeşil dökülen gözyaşlarını görüyordum. Her damla benim içime düşüyordu çünkü. Üstelik her damlada, hiç kımıldamadığım hâlde, tepeme balyoz indirilmiş gibi darmadağın oluyordum. Derken, ne yapıp edip toparladım kendimi. Toparlayınca da babam hemen yanı başında olduğumu hissetsin diye, neredeyse bir baba şefkatiyle, ellerimi uzatıp sarsılan omuzlarına koydum.

Çaresiz, allak bullak dışarı çıktık sonra.

Kapının önünde bekleyen annem olup bitenleri öğrenince, len Müslüman, dedi babama; seksen bir yaşındaki insan ameliyat mı olurmuş, sakın yanılıp yenilip de olayım deme, masada kalırsın.

Bir şey demedi babam, koridorlarda yankılanan uğultuların içinden başını kaldırıp ona boş boş baktı sadece.

Ardından da, yürü, dedi bana eliyle çıkışı işaret ederek, yürü gidelim!

Böylece, o gün akşama doğru yeniden kasabaya döndük. Evin önünde, arabadan inerken yardım etmek istedim ama babam canım acıyor diyerek kendisine dokunmama izin vermedi. Birkaç kere hamle yapmasına rağmen, yerinden kalkıp koltuk değneklerini eline de alamadı bir türlü; hafifçe yan dönerek, sadece sağ bacağını çıkarabildi arabadan.

Baba, ben sırtımda götüreyim seni, dedim o sırada.

Bunu der demez de, itiraz edecek vakit bulamasın diye, iyice yaklaşıp arkamı döndüm ve yere çömeldim. Tereddüt etmiş ya da gören var mı diye mahcup bir ifadeyle sağına soluna bakmış olmalı ki, len Müslüman niye düşünüyorsun öyle, o senin evlâdın, dedi annem ona muhallebi gibi yumuşacık bir sesle. Ben de kollarımı geriye doğru uzatarak, hadi baba, ne var ki bunda, hadi, dedim. Omuzlarıma tutunup usulca sırtıma abandı ve ben çömeldiğim yerden doğruluyordum ki, bırak, bırak kaburgalarımı kıracaksın, diye bağırdı birdenbire. Bıraktım mecburen. Kendi başına, zar zor kalktı sonra, kollarının altına koltuk değneklerini yerleştirdi ve başını eğip arada bir soluklanarak, küçük küçük adımlarla eve doğru yürüdü. Merdivene yaklaştığı sırada ben de hızla koşup basamakların tepesine çıktım hemen, yüzüne çarpmasın diye, erikle asmanın dallarını havaya kaldırdım. Adım atmakta zorlanan babamın gözleri önünde böyle koşmakla, ister istemez, onun güçsüzlüğünün altını çizmiş gibi de oldum aynı zamanda. Kendimi kötü hissettim bunu fark edince, bakışlarımı nereye çevireceğimi

bilemedim. Bu yüzden sağlıklı düşünememiş olmalıyım ki, tuttum o sırada bir de havaya kaldırdığım dalları göstererek, giriş çıkışa engel oluyor baba, keselim şunları, deyiverdim birdenbire.

Ben böyle deyince, sağ omzunu duvara verip üçüncü basamakta durdu ve terli terli bana baktı bir müddet. Aklımı yitirmek üzereymişim de buna nasıl engel olacağını bilemiyormuş gibi baktı.

Ardından da, kesilir mi yahu, dedi nefes nefese; sen ne dediğinin farkında mısın?

Bir şey diyemedim ona.

Dalları havaya kaldırdığımı gördüğü hâlde, başını eğebildiğince eğerek, yanlamasına, yavaş yavaş geçti sonra yanımdan. İçeri girer girmez, sol taraftaki çuvalların dibinde duran beyaz plastik sandalyeye oturdu hemen, bir vakit soluklandı orada, annemin uzattığı havluyu alıp terini sildi ve evin salonunu ilk kez görüyormuş gibi, etrafına bakındı.

Tuvalet mi, diye sordu annem.

Babam, evet anlamında başını salladı.

İkisi, yerdeki zilinin üzerinde cam kırıkları varmış gibi, dikkatli adımlarla yavaş yavaş salonun öteki ucundaki tuvalete doğru yürürken ben de sigara içmek için balkona çıktım o sırada, eşiğe oturdum ve üflediğim dumanların gerisinden yine uzaklara bakmaya başladım. Güneş batmıştı artık, ondan geriye sadece belli belirsiz bir kızıllık kalmıştı Çökelez Dağı'nın tepesinde. Çivril'e kadar uzanan ova da her zamanki gibi kıyısı köşesi lacivert titreşimlerle dolu, puslu bir sessizlik denizine dönüşmüştü. Bu denizin ortasındaki

Uşak asfaltından, renkleri ve biçimleri seçilemeyen, birer karınca küçüklüğünde arabalar gelip geçiyordu hayal meyal. Daha ötede kalan, Çökelez Dağı'nın dibindeki kasabalarla köyler de gitgide kararıp gözden siliniyordu. İşte o gün böyle uzakları seyrederken, İzzet Dayımın cevizi hışırdadı hafifçe ve ben hemen dönüp baktım ama kımıldayan bir tek yaprak bile göremedim onda. Göğe doğru yükselen cevizin karaltısından gözlerimi alıp beriye çevirdim sonra ve çevirir çevirmez de yine o beyaz gömlekli, küçük çocukla karşılaştım. Mezarlığın dibindeki dereye inen sokağın köşesinde, kerpiç duvarın uzantısıymış gibi, hiç kımıldamadan öylece duruyordu. Yavaşça hareketlendi ve oralarda elini kolunu sallayarak, bir aşağı bir yukarı gezinmeye başladı sonra. Onunla birlikte, dizlerine kadar inen gömleğinin ağartısı da gezindi hâliyle. Hatta kenarlarından çekiştiriliyormuşçasına, arada bir uzayıp kısaldı. Kimi zaman çocuk ağartının, kimi zaman da ağartı çocuğun peşinden gidiyormuş gibi oldu bu yüzden. Annem tuvalette babamla meşgul olduğu için, ben ona seslenip bu çocuk neyin nesidir, kimin fesidir diye soramadım tabii. Çocuk da fazla durmadı zaten, buz üstünde kayarcasına, sokağın köşesine doğru ilerleyip hızla kayboldu. Fakat geride mendile benzeyen, küçük bir parça kaldı gömleğinin ağartısından. Boşlukta bir vakit titredi bu parça, daireler çizdi, bir o yana bir bu yana aktı, duruyormuş gibi ilerleyip ilerliyormuş gibi durdu, sonra havalandı, İzzet Dayımın çatısına doğru yükseldi, yükseldi ve bacanın hizasında aniden kayboldu. Ben bir sigara daha yaktım o kaybolunca ve bir müddet, Köroğlu Beli'nde kalan atı düşündüm.

Odaya döndüğümde babam yatağın kenarına oturmuş, annemin de yardımıyla, protez bacağını çıkarmaya çalışıyordu. Yüzünü buruştura buruştura ağrı kesici ilaçlarını içti ve yanının üstüne, yavaşça uzandı sonra. Epeyce yorulmuş olmalı ki, annem üstünü örtünce de hemen uyudu.

O uyuduktan yedi sekiz dakika sonra, yangına koşar gibi, telâşlı adımlarla İzzet Dayım girdi geldi kapıdan. O kadar telâşlıydı ki, soluğundan yüzü görünmüyordu. Geçti, babamın çaprazına düşen öteki pencerenin dibindeki kanepeye oturdu hemen. Oturur oturmaz da, gelişindeki telâşın rüzgârını taşıyan lüzumundan yüksek bir sesle bana, Isparta'da neler olup bittiğini sordu. Pek ayrıntıya girmeden, olanları anlattım. Beni beklemediğim bir hassasiyetle dinledi dayım, hatta birkaç defa hafifçe başını salladı. Ardından da, sırtındaki montun fermuarını cırt diye boğazına kadar çekip gözlerini sabit bir noktaya dikerek uzun uzun sustu yine. O susunca ben de sustum. Konuşacak bir şeyim yoktu zaten, Köroğlu Beli'nde kalan atı düşünüyordum o sırada. Daha doğrusu, balkondan döndüğümden beri at kafamın içinde acı kişnemeler eşliğinde, koca bir ağartı hâlinde habire koşuyordu. Dayıma baksam dayıma, anneme baksam anneme, babama baksam babama doğru koşuyordu üstelik. Ben de başımı çevirip gitgide kararan penceredeki dağlara baktım bu yüzden, kayalıkların tepesinde gezinen bulutlara baktım, genişleyip daralan bulutların arasındaki boşluklara baktım ve içimi çektim yavaşça. Adamakıllı bunalmış olmalıyım ki, ardından da işte o gün annemle dayıma, ikide bir peşime takılan o attan söz ettim.

Her seferinde mi takılıyor peşine, dedi dayım vesikalık fotoğraf çektiriyormuş havasından çıkarak.

Buradan giderken değil, dedim ona; Ankara'dan buraya gelirken takılıyor sadece. Üç defa oldu bu, ilkinde Polatlı'ya, ikincisinde Sivrihisar'a, üçüncüsünde de Köroğlu Beli'ne kadar koştu peşimden.

Dayım çenesini göğsüne yaslayıp düşündü bir süre, işaretparmağını şakağında bir aşağı bir yukarı gezdirdi.

Yok, dedi sonra kendinden emin bir sesle; senin yanlışın vardır yeğenim, aynı at değildir o, her defasında başka bir at görüyorsundur.

Yanlışım yok dayı, aynı at, dedim ona.

Hayırdır inşallah, dedi annem de minderin üstünden alabildiğine karanlık bir sesle, hayırdır inşallah.

Tam o sırada cümle kapısının önünden bir at kişnemesi geldi. Ben irkildim tabii, allak bullak bir yüzle, bu da ne, diyerek aniden ayağa fırladım.

Otur oğlum, otur, dedi annem sakin bir sesle; Hüseyin Dayındır o, iki ay önce atı öldü zavallının.

Ne ilgisi var, dedim anneme.

İşte, atı öldü ya, çocuklarına cep telefonunu öyle ayarlatmış, çalınca at gibi kişniyor.

Penceredeki tülleri aralayıp baktım annem böyle deyince, Hüseyin Dayım başım elindeki telefonun üstüne yatırmış, boğuk boğuk konuşuyordu merdivenin dibinde. Bir elinde de sigara vardı, bu yüzden sesi ağzından dumanlar hâlinde çıkıyor, işitilmez olduğunda bile sanki kaybolmuyor, havada öyle, salkım saçak uçuşuyordu. Dayım da kendi sesinin

içinde geziniyormuş gibi görünüyordu, konuşurken birkaç adım o tarafa birkaç adım bu tarafa yürüdüğü için. Derken Hicran Yengem de belirdi bahçe kapısında, dayımın sesinin içinden sessizce geçip merdivene doğru yürüdü, basamakları tıpır tıpır çıktı ve cümle kapısını itip içeri girdi.

Onun peşinden Hüseyin Dayım geldi sonra, uzun adımlarla odanın ortasından hızlıca geçerek, kanepenin köşesine bağdaş kurup oturdu hemen. Ardından da, koluna taktığı sarı taneli tespihi küçük bir bilek hareketiyle avucuna indirip yavaş yavaş çekmeye başladı. Tanelerden yükselen şık, şık, şık sesleri bir vakit yankılandı odanın içinde ve ben o gün ister istemez, ikide bir tespihe baktım. Benim baktığımı fark edince annem de baktı nedense.

Len Hüseyin, dedi sonra, demin senin telefonu at sandı yeğenin.

Dayım kaşlarının altından bana bakıp buruk bir şekilde, hafifçe gülümsedi.

Değiştir şunu be, diye çıkıştı İzzet Dayım ona, at kişnemesinden telefon sesi mi olurmuş?

Hüseyin Dayım istifini bozmadı, tespihini çekmeye devam etti.

Ağbi, dedi Hicran Yengem o sırada İzzet Dayıma dönerek; hem de telefonu zırt pırt çalsın dursun istiyor bu senin kardeşin. Musa'ya, Kerem'e ve Davut'a ikide bir kendisini aratıyor. Her seferinde, gece baca demeden, günün hangi saati olursa olsun, aniden arayın beni diye sıkı sıkı tembihliyor çocukları.

Çünkü telefon aniden çalınca, at kapının önüne gelmiş gibi oluyor, dedi Hüseyin Dayım.

İzzet Dayım ters ters baktı ona.

Özlüyorum yeğenim, kızımı çok özlüyorum, dedi Hüseyin Dayım bana dönerek; telefonum çaldı da kişnemeyi duydum mu, inan bana, içim yanıyor.

Elini tespihle birlikte kaldırıp göğüs tahtasına vurmuştu bunu derken ve vurur vurmaz da bu sarsıntıyı bekliyormuş gibi, gözlerinden iki damla yaş dökülmüştü. Başını sol omzuna doğru eğerek, yanaklarından süzülen yaşları elinin tersiyle sildi yavaşça.

Duymadım mı da yanıyor, dedi sonra titrek bir sesle; anasını satayım, duymadım mı da yanıyor!

İzzet Dayım başını çevirip yeniden baktı ona.

Eskiden böyle şeylere ağlamazdı bu, dedi hızla bize dönerek.

Hemen peşinden de montunun fermuarını bağrına kadar indirdi ve boynunu uzatıp alaycı bir sesle, bizim oğlan, galiba benden önce kocadın sen, öyle mi ha, diye sordu Hüseyin Dayıma.

Onun ne dediğini anlamadı öteki, nemli gözlerle öyle, boş boş baktı.

Büyük olan benim ama sen benden önce kocadın, öyle değil mi ha, dedi İzzet Dayım.

Yok, dedi öteki; görmüyor musun ben çakı gibiyim daha, şu Beşparmak Dağı'nın tepesine hiç dinlenmeden üç kere çıkar, üç kere inerim!

Bok çıkarsın, dedi İzzet Dayım; yıllardır fosur fosur sigara içiyorsun! Eskiden yürüdüğünde, bastığın yer titrerdi senin.

Ee, dedi öteki.

E'si var mı bizim oğlan, bastığın yer titremiyor artık, sen titriyorsun!

Hüseyin Dayım cevap vermedi ona, ruhunu ölen atından yana döndü ve yavaş yavaş tespihini çekmeye devam etti.

Konuşmaları duymuş olmalı ki, babam da gözlerini açtı o sırada. Onun uyanmasını bekliyormuş gibi, bastonunu tıkırdata tıkırdata, kocası Eyüp Amca'yla birlikte Gülfem Yenge geldi sonra; onların peşinden Zübeyir'le karısı ve baldızı, onların peşinden babamın hala çocukları Cavit'le Bekir, onların peşinden ortanca teyzemle oğlu ve gelini, onlar içeri girer girmez de iki yanında iki çocuğuyla Vakkas Dayım geldi. Hep birlikte odaya sığamadığımız için, kapı ağzından babama şöyle bir görünüp geçmiş olsun dedikten sonra gelenlerin yarısı salona oturdu mecburen. O sırada yine inceli kalınlı sesler de birbirine karışıp cağıl cuğul tavana kadar yükseldi. Biraz zaman geçince, her şey nispeten düzene girdi tabii; odadakiler ve salondakiler kendi aralarında ayrı ayrı sohbet etmeye başladılar.

Odadakiler babamın ameliyat olmak istemeyişinden yola çıkarak, kasabada kimlerin ne vakit, hangi sebeple bıçak altına yattığını konuştular önce, bunların arasından turp gibi iyileşip ayağa kalkanların adlarım saydılar ve masada kalanlara da, ne yapalım, takdiriilâhî böyleymiş diyerek hep birlikte rahmet okudular. Falanca kişi ameliyattan önce doktoruna şu kadar bıçak parası vermişti, feşmekanca kişi bu kadar vermişti diye, dudak uçuklatacak türden bazı rakamları da telâffuz ettiler bu arada. Geçmişin derinliklerine doğru gidip bunları hatırlamaya çalışırken, kimi

vakit sözünü ettikleri kişilerin hastalıkları hakkında yanıldıkları ve birbirleriyle iddialaşarak, sohbete dakikalarca patinaj yaptırdıkları da oldu tabii. İş böyle yok böbrekti, hayır mideydi, yanılıyorsun kalınbağırsaktı, bence dalaktı diye uzadıkça uzayıp içinden çıkılmaz bir hâl alınca, cep telefonlarına sarılarak sağı solu aradılar hatta ve hastalığın ne olduğunu kaynağından öğrenip rahatladılar. Fakat bir keresinde böyle telefon açıp, len Süleyman, dedeni neresinden ameliyat etmişlerdi, deyiver hele, diye soran Cavit odadakileri kendisine inandıramadı bir türlü. Daha doğrusu, ben dememiş miydim anlamına gelen gülümsemesinin ayarını tutturamadığı için, ötekiler onun hayalî bir telefon görüşmesi yaptığını düşündüler. Süleyman her kimse, onu içlerinden biri daha aradı bu yüzden; alo, Süleyman, doğru söyle len, deden neresinden ameliyat olmuştu, diye sordu.

Bunlar olup biterken, salondaki minderlerin üstünde oturanlar da hararetli bir şekilde üzüm fiyatlarını konuştular. Kasabanın üzümünü ucuza kapatmak için her sene ağızbirliği eden o insafsız tüccarlara, dağınık bir koro hâlinde verip veriştirdiler epeyce. Hatta bunu yaparken ellerini kollarını bazen kırk, elli kilometre ötedeki şarap fabrikalarına, bazen de bağların bulunduğu çeşitli mevkilere doğru öfkeli öfkeli salladılar. Üzüm yetiştirmekle boşa kürek çektiklerine kanaat getirerek bu bahsi kapattılar sonra. İçlerinden biri, anasını satayım, yaşı da para etmiyor kurusu da diyerek sohbeti yeniden alevlendirmeye çalıştı ama onun lafının ucundan tutan olmadı. Hemen ardından, mermer çıkarıyoruz diye güzelim dağlara musallat olan, birkaç

aydan beri köstebek gibi her yeri delik deşik eden ve bağın bahçenin yanı sıra börtü böceği de toz içinde bırakan şirketi ve o şirkete o salâhiyeti veren vicdansızları konuşmaya başladılar.

Odadakiler, kaymakamlıktan para ve kömür yardımı talep eden ve bunun için, onca insanın gözü önünde ellerinde dilekçelerle utanıp sıkılmadan kuyruğa giren kasabadaki kirliçıkıların adlarını sayıyorlardı bu arada. Adlar zikredildikçe bunların her birine tüh demeyi, yuh demeyi, naha gözünü toprak doyursun demeyi ya da seni gidi mıhsıçtı seni diye verip veriştirmeyi de ihmal etmiyorlardı tabii; hatta adı geçen kişiler hayallerinde belirivermiş de onları gözlerinin önünden defetmeye çalışıyorlarmış gibi, bazen yüzlerini buruşturarak ellerinin tersiyle boşluğu sertçe öteye itiyorlardı. Böyle ittiler mi, parmakları da acayip bir şekilde uzuyordu sanki. Bu defteri kapatıp inanılmaz bir kıvraklıkla mezarlığa geçtiler sonra, yıllardır kimlerin mezarı ilk günkü gibi kalmış ve başucuna taş dikilmemişse hepsini teker teker saydılar ve emdiği sütün damlasını bile hak etmeyen hayırsız evlâtlar hakkında, işin içine kulaktan dolma cennet ve cehennem tasvirlerini de katarak, uzun uzadıya konuştular. Önceki yıl üzüm bağlarına dadanıp omçalara zarar veren, gözü dönmüş domuzlardan da söz edildi bu arada; kasabada bet bereket kalmadığından, kahvelerde konuşulan asılsız haberlerden, küllenmiş husumetlerden, eski hikâyelerden, insanın içine korku salan acayip acayip rüyalardan ve yakında kasabada kimlerin evlenip kimlerin boşanacağından da söz edildi.

Konuşmalar bu şekilde sürüp giderken, öteki sohbet daha cazip göründüğü için salondan odaya yahut odadan salona geçenler de oldu bazen. Bunu göze alamayan bazı üşengeçler de, kendilerini tutamayıp kafalarını uzatarak komşu sohbete oturdukları yerden laf yetiştirdiler ara sıra. Gece yarısına doğru konuşmalar gitgide tavsadı sonra, el kol hareketleri yavaşladı ve yüzlere, hafifçe sarıya çalan tuhaf bir yorgunluk çöktü. Ardından da gelenlerin hepsi, artık geç oldu diyerek hep birlikte kalkıp gittiler.

Ayak sesleri karanlıkta uzaklaşıp yok olunca, evin boşaldığına bir türlü inanamıyormuş gibi, babam bir müddet gözlerini gezdirdi odanın içinde; kalkıp gidenlerin oturdukları yerlere tek tek baktı.

Bu ne yahu, diye söylendi sonra; kafam kazan gibi oldu benim! Ziyaretin kısası makbuldür öyle değil mi, böyle saatlerce tatava edilmez ki hastanın başında!

Len Müslüman, dedi annem de ona, sağa sola bırakılan çay bardaklarını toplarken; öyle söyleme, onlar seni sevdiklerinden, merak ettiklerinden geliyorlar.

Babam, biliyorum anlamında başını salladı. Ardından da, solundaki pencerenin perdesini açmamı istedi benden. Yavaşça döndü sonra o tarafa, kolunun birini beton çıkıntıya koydu ve gözlerini dikerek, karanlığın içinde uğuldayıp duran dağlara doğru uzun uzun baktı.

Yarın sabah Ankara'ya dönmeyi düşünüyorum, dedim ben o sırada, burada yapmam gereken bir şey var mı?

Ne yapacaksın ki oğlum, dedi annem; Allah bin kere razı olsun. Baban ameliyat olmak istemiyor biliyorsun, sen de oyalanma artık, çoluk çocuğunun başına dön.

Döneyim mi baba, sen ne diyorsun, diye sordum babama.

Çenesini kolunun üstüne koymuş, görünmeyen dağlara bakıyordu hâlâ, beni duymamıştı.

Ne diyeyim oğlum, dedi ben yeniden sorunca başını hafifçe çevirerek; yapacağın bir şey yok burada, sen bilirsin.

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra, ben gideyim diyerek ayağa kalktım.

Vedalaşırken babam, senin arabadaki bijon anahtarı da mı J şeklinde, diye sordu.

Evet, dedim.

Bir de onları çıkardılar çocuk oyuncağı gibi, dedi oturduğu yerde ellerini iki yana açarak; bijon anahtarı artı şeklinde, kelebek dediğimiz türden olur benim bildiğim, öyle olursa ayakla basılabilir yahut levyeyle destek verilebilir. Hatta icabında demir boru takılıp çevrilebilir rahatça. Bana kalırsa, o anahtarı değiştir hemen!

İçi rahat etsin diye, peki, değiştiririm baba, dedim ona.

Annemle de vedalaşıp elimde valiz evden çıktım sonra, erikle asmanın altından eğilerek yan yan geçtim ve bahçe kapısının önünde duran arabanın yanına gittim. Direksiyona oturmuştum ki, Eyüp Amca koştu geldi alelacele; solumdaki dikiz aynasının içinde büyüdü, büyüdü ve yaklaşıp derinden bakan çakır gözleriyle kapının camına doğru eğildi.

Gidiyor musun, dedi nefes nefese, çok uzaklardan koşup gelmiş gibi.

Gidiyorum Eyüp Amca, hoşça kal, dedim.

Dur, dedi elini kaldırıp avuç içini bana doğru tutarak, arabadan in de konuşalım azıcık.

Emniyet kemerini çözüp indim yavaşça. Ben kapıyı açarken Eyüp Amca taş duvarın dibine doğru birkaç adım gerilemişti. Güneşin altında, yüzü hâlâ gecedeymişçesine alacakaranlıktı sanki. Hani gözlerinin ışıltısı da olmasa, uyuduğu bile söylenebilirdi.

Buyur amca, diyerek yaklaştım.

Kulağıma çalındı, dedi gövdesinin ağırlığını öne doğru verip sesini olabildiğince alçaltarak; bir at seni takip ediyormuş, öyle mi?

Öyle, dedim.

Namaza durmuş gibi ellerini önüne bağladı aniden, gözlerini yere indirdi ve hiç kımıldamadan, bir vakit öylece kaldı. Bana da, o süre boyunca alnıyla baktı sanki.

Evlâdım, dedi sonra yüzünü yavaşça kaldırarak; seni takip eden o at, ecel atıdır. Arabanın hızına denk bir hızla onca mesafeyi koştuğuna ve bana mısın demediğine göre, evet, öyledir muhakkak, ecel atıdır.

Ne diyeceğimi bilemedim o an, yutkundum hafifçe. Hem biraz korkmuş, hem de atı ben yaratmışım gibi mahcup olmuştum.

Gördüğün o ecel atı, diye devam etti Eyüp Amca; mutlaka birini almaya gidiyordur. Bu sen de olabilirsin, bir başkası da. Şayet başkasıysa, at sana ayan oluyordur sadece, seyrini o şekilde sürdürüyordur.

İyi de amca, dedim birden, ecel atları Ankara'dan mı yola çıkıyor bu durumda?

Eyüp Amca ellerini çözüp yüzüme baktı tuhaf tuhaf.

Evlâdım, dedi sonra; ecel atının güzergâhını düşündüğümüzde Ankara dediğin yer nedir ki, çölde bir kum tanesi bile değildir.

Anladım, dedim usulca.

Bak, dedi Eyüp Amca sesini biraz daha alçaltarak; ecel atı sana ayan olmuş ama bunu dillendirmek iyi değildir. Sükût etmek lâzım gelir böyle durumlarda. Ne demek istediğimi anlıyorsun değil mi?

Başımı salladım.

Arabayı çalıştırıp hareket ettiğimde Eyüp Amca oradaydı hâlâ, çakır gözleriyle kaşlarının altından dikkatle bana bakıyordu.

Yavaş sür, aman yavaş sür, dedi ben uzaklaşırken.

Ben de yavaş sürdüm zaten, neredeyse Ankara'ya kadar hiç arttırmadım hızımı.

Üç gün sonra, akşam yemeği için masaya oturacağımız sırada telefon çaldı. Salonun öteki ucuna gidip ahizeyi kaldırdım hemen.

Alo, dedi annem ve der demez de hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Anne, n'oldu anne, diye sordum telâşla.

Kaybettik oğlum, vay bize vay, kaybettik, dedi hıçkırıklarının arasından.

Yüreğim ağzıma gelmişti, saçlarımın dibinden ter fışkırıyordu.

Kimi kaybettik anne, söylesene kimi kaybettik, diye sordum.

Annem büsbütün kötüleşti ben böyle sorunca, ününü saldıkça saldı ve ellerini de dizlerine vurup dövünüyor olmalı ki, pat pat sesleri eşliğinde, telefonun öteki ucunda uğundu kaldı. Çaresiz, korku dolu gözlerle, kalp atışlarımın ortasında öylece bekledim bir müddet.

Oğlum, dedi nice sonra annem; oğlum, maalesef, bugün İzzet Dayını kaybettik, İzzet Dayını!

Olduğum yerde, elimde ahize, dondum kaldım.

Annem bir nöbet daha ağladı o sırada.

Nereden aklına estiyse dayının, kalkmış, kuşluk vakti cevize çıkmış, diye devam etti sonra; başı mı döndü, zayıf bir dala mı bastı, gözü mü karardı, ne olduysa artık bilemiyorum, işte, cevizin tepesinden küt diye yere düşmüş. Kafasının üstüne düşmüş besbelli. Bağırış çığırış olunca koştuk vardık ki, kapılara sığmayan o dağ gibi dayın oğlum, o dağ gibi dayın yerde, al kanlar içinde yatıyor. Ambulansa haber salıp apar topar Denizli'ye götürdüler ama ne çare, ne çare, kurtaramadılar dayını.

Başımız sağ olsun anne, dedim güçlükle.

Ter içinde kalmıştım.

Sana haber vermedik diye gücenme oğlum, dedi annem; her şey birkaç saat içinde oldu bitti, biz de şaşırdık ne yapacağımızı. İkindi namazından sonra da defnettik. Haber versek bile sen imkânı yok yetişemezdin zaten, göremezdin dayını.

ALTI

İzzet Dayımın ölüm haberinden sonra, birkaç gün evin içinde topaç gibi döndüm durdum. Duvarlar üzerime üzerime yürüdüğünde de, azıcık nefes alabilmek için her defasında balkona attım kendimi. Tek başıma, sandalyenin üstünde saatlerce oturdum orada, peş peşe sigara içtim ve gözlerimi çevirip apartmanların arasındaki boşluklardan yorgun bir ruhla hep uzaklara baktım.

Dördüncü gün Ayperi'nin arzusuyla, baba kız küçük bir gezintiye çıktık sitenin etrafında. Amacımız onun Leke, Avcı ve Cu adını verdiği sokak kedilerini görmekti, bunu en az haftada bir yapıyor, o hayvancıklara elimizden geldiğince su ve yiyecek veriyorduk. Çeşitli sebeplerle ihmal ettiğimizde de fenâ hâlde suçlu hissediyorduk kendimizi. İşte o vakit birbirimize, eve girip çıkarken onları görüp görmediğimizi sorup duruyorduk. Bilhassa Ayperi'de, bu yaşta böyle bir hissin uyanması benim fazlasıyla hoşuma gidiyordu tabii. Kedileri çok özlediğini söyleyince, keyifsiz olmama rağmen o gün hiç ikiletmeden kalktım bu yüzden; elimizde yiyeceklerle, çit bitkilerinin arasına, apartmanların girişine ve duvar diplerine baka baka birkaç tur attık sitenin etrafında ve sonunda üçünü de bulduk.

Leke her zamanki gibi soğuktu yine, mesafesini koruyordu. İhtiyatlı adımlarla yaklaşıp payına düşen salamları birkaç hamlede yedi ve bir yere yetişecekmiş gibi, çarçabuk uzaklaştı bu yüzden. Fakat Avcı öyle yapmadı, Ayperi'yi görür görmez şaklabanlığa başladı hemen; kendini yerlere attı ve kalın bir püsküle benzeyen kuyruğunu oynatarak, bir o yana bir bu yana defalarca yuvarlandı. Cu'yu da daha sonra çocuk parkındaki sıcak kumların üzerinde bulduk; mayışmış, sereserpe uzanıyordu öylece. Ben oradaki banka oturup soluklanırken, Ayperi onun dikkatini çekebilmek için birkaç defa kaydıraktan hızlı hızlı kaydı ve her seferinde, bana bak Cu, bana bak, diye bağırdı ama bu pek işe yaramadı. Cu istifini bozmadı hiç. O böyle davranınca Ayperi de banka oturdu ve kafasındaki hayalî şecereye bakarak, heyecanlı bir şekilde bana bu kedilerin haddizâtında kimlerin çocukları olduğunu anlatmaya başladı. Eryaman'da yaşayan kedilerin, bizim apartmanın bodrum katında ayda bir gizlice toplandıklarını da anlattı sonra. Elimden tutup beni duvarın dibine doğru sürükledi hatta, toplantıya gelen kedilerin bodruma hangi pencereden girdiklerini de gösterdi.

Ardından da, söyle bakalım bab, en sevdiğin hayvan hangisi, diye sordu.

Azıcık duraksadıktan sonra, en çok kedileri seviyorum, dedim ona.

Kocaman gözlerle dönüp baktı aniden.

Hani sen en çok atları severdin, dedi, daha önce öyle dememiş miydin?

Yaşı küçük olduğu için ona bu kez neden atları değil de kedileri seviyorum dediğimi açıklayamadım tabii, kem küm ettim sadece. Lafın yönünü değiştirmek için de Cu'ya neden bu adı verdiğini sordum.

Dikkatli bakarsan anlarsın, dedi.

Tanıyor olmama rağmen, başımı çevirip Cu'ya alıcı gözle yeniden baktım. Neredeyse hiç miyavlamayan, kuyruksuz bir kediydi bu; gövdesinde sarı, beyaz, gri ve kahverengi benekleri vardı. Hareketlerinin yavaşlığına bakılırsa, biraz yaşlıcaydı muhtemelen. O da salıncakların yanına doğru uzaklaşıp durmuş, oradan bana bakıyordu o sırada.

Anladın mı, dedi Ayperi.

Anlayamadım kızım, dedim ona; hadi yorma beni, sen anlat.

Dikkatli bakamadın bab, dikkatli bakamadın, dedi başını iki yana sallayarak; bunun adı Boncuk'muş aslında, tamam mı? Sonra feci bir kaza geçirmiş ve kuyruğu dibinden kopmuş. Vücudu böyle eksilince adı da eksilmiş tabii, Boncuk'tan geriye sadece Cu kalmış.

Hımmm, dedim, bu güzel bir açıklama oldu.

Fakat Cu'nun soyadı da var, dedi gülümseyerek.

Soyadı ne, diye sordum.

Martesi, dedi keyifle; hadi bab, adıyla soyadını birlikte söyle bakalım?

Cu Martesi, dedim.

Usulca güldü Ayperi.

At bahsine dönmeden gezimizi tamamladık böylece, akşam karanlığı çökerken çimenlerin serinliğini yüzümüzde

duya duya çamların arasından geçip eve girdik. Ayperi hoplaya zıplaya annesinin yanına koştu hemen, ona Avcı'nın maharetlerini anlatmaya başladı.

Ben de babamın nasıl olduğunu sormak için telefonla Denizli'yi aradım.

Hiç iyi değil oğlum, dedi annem, kuyunun dibinden geliyormuş gibi görünen boğuk ve karanlık bir sesle; aniden n'oldu bilemiyorum ama baban çok zayıfladı. Artık hiç takati yok, iki koltuk değneğiyle bile yürüyemiyor.

Tuvalet işini nasıl yapıyorsunuz peki, diye sordum.

Bir an duraksadıktan sonra, nasıl yapalım oğlum, dedi; çarnaçar, emekleyerek gidip geliyor baban tuvalete. Kendi başına oturup kalkamadığı için, tabii, ben de hep yanında oluyorum.

Ne diyeceğimi bilemedim anneme. O da bilemedi ne diyeceğini, bir müddet karşılıklı sustuktan sonra buruk bir şekilde vedalaştık.

Üzüldüm hâliyle, salonun içinde şöyle bir dolandıktan sonra yine balkona attım kendimi, oturup orada babamı düşünerek peş peşe birkaç sigara içtim. Eryaman karanlığa gömülmüştü artık, bahçeden yükselen çamlar heybetli bir hâl almış, çit bitkileri bitki görünümünden çıkıp siyah bir duvara dönüşmüş, bizim sitenin dışında kalan apartmanlar da tamamen gözden silinmişti. Gecenin içinde, sarı sarı titreşen sokak lambalarıyla boşluğa yapıştırılmış gibi duran ışıklı pencereler görünüyordu sadece. Daha yüksekte de, insanda çaresizlik ve yalnızlık hissi uyandıran yıldızlar vardı; irili ufaklı, uzak uzak yıldızlar. İşte o gün

balkondaki sandalyenin üstünden göğün derinliklerinde ışıldayan bu yıldızlara bakarken, nereden geldiyse, incecik bir mazot kokusu geldi benim burnuma. Gün boyu vızır vızır işleyen sitenin yan tarafındaki caddeden ya da solumuzda kalan, çit bitkileriyle çevrili o küçük sokaktan geldi muhtemelen. Kim bilir, belki de benim tahmin edemediğim başka bir yerden geldi. O sırada ben bunları düşünmedim zaten, yıldızlara doğru bir kez daha bakıp oturduğum yerden kalktım. Daha sonra, içeri girdiğimde geçer sandım ama geçmedi bu koku, efil efil, burnumun ucunda tüttü durdu.

Aynı şekilde ertesi gün de tüttü hatta ve ben gitgide hoşlandım bundan. Onu hissettiğimde küçük bir çocuğa dönüşüyordum çünkü. Dönüşünce de, gözle görülmeyen şefkatli bir el uzanıp saçlarımı usul usul okşuyormuş gibi oluyordu. Bir sevinç doluyordu işte o vakit içime, sise benzeyen, tadı uzak kendisi uzak bir sevinç doluyordu ve ben durduğum yerde duramıyordum. Bu yüzden sabahleyin Seher işe, Ayperi de anneannesine gittiğinde ilkin birkaç tur attım evin içinde. Sonra çarçabuk giyinip dışarı çıktım ve bahçedeki kırmızı güllerin arasından, nereye gittiğimi bile bilmeden, dalgın bir ruhla yavaş yavaş yürümeye başladım. Mazot kokusu burnumun ucundan tutmuş, o sırada beni yediyordu sanki. Ben de gönül rızasıyla teslim olmuştum ona, bir yandan yürüyor, bir yandan da içimden hey Allahım, bu koku öyle güzel tütüyor ki, adım atmaya mecalim olmasa bile herhâlde onun peşinden emekleyerek giderdim diye geçiriyordum.

İşte o gün böyle büyülenmiş gibi, ne yaptığımı bilmeden gezindim durdum ortalıkta. Nasıl gittiysem, öğleden sonra da birdenbire OSTİM'de buldum kendimi; bir işyerine girmiş, yan yana duran tekerlekli sandalyelere bakıyordum. Beyaz gömlekli genç bir erkek de bana eliyle teker teker işaret ederek, onlardan hangisinin hangi özelliklere sahip olduğunu anlatıyordu. Dışarıdan boğuk bir şekilde, makine sesleri ve araba gürültüleri geliyordu o anlatırken. Komşu dükkânın önüne yanaşmaya çalışan, kasası turuncuya boyanmış yaşlı bir kamyon da kalın homurtular eşliğinde manevra yapıp duruyordu. Kapıyı açıp yarı beline kadar eğilerek, ortalığa yayılan mazot kokularıyla şoför mahallindeki sarsıntıların içinden, kan çanağına dönmüş yorgun gözlerle arada bir arka lastiklere doğru bakıyordu şoför. Doğrulup kapıyı kapatıyordu sonra, tıs tıs sesleri çıkartarak sokağın ortasına kadar gidip yeniden geri geliyordu. Geri gelirken bizim bulunduğumuz işyerine dalacakmış gibi zangırdayan bu kamyona bazen gözü takılıyordu yanımdaki gencin. İşte o vakit müşteriyi ihmal ettiğini düşünüyor olmalı ki, sesi de beklenmedik bir şekilde aniden canlanıyordu. Derken oradaki sandalyelerden hangisini satın alacağıma karar verdim ben ve o gençten, akünün nasıl sökülüp takılacağını, nasıl şarj edileceğini, kumanda kolunun nasıl kullanılacağını ve hız ayarının nereden yapılacağını, zihnimde yer edecek şekilde bana göstermesini istedim. Bu fasıl sona erince de, iki kişi kucaklayıp sandalyeyi arabanın bagajına yerleştirdiler.

Böylece ben hemen ertesi sabah Seher'le Ayperi'ye, birkaç gün dönmem herhâlde diyerek, günün ilk ışıklarıy-

la birlikte Denizli'ye doğru yola çıktım. Ankara'yı geride bıraktığımda, bu tekerlekli sandalye yatağa çivilenip kalan babamın hayatını büyük ölçüde değiştirecek, diyordum kendi kendime. Artık ne vakit canı isterse evden çıkabilir, kasabanın içinde dilediğince gezebilir, çarşıya inip kahvelerde çay içebilir, ahbaplarıyla sohbet edebilir ve bütün bunlar onun moralini hiç umulmadık bir şekilde, birdenbire yükseltebilir, diyordum. Ben böyle dedikçe, Hacı Taşan'dan dinlediğim türküler de büsbütün berraklaşıyordu sanki ve arabanın içi ışıl ışıl aydınlanıyordu. Bu aydınlıkla birlikte ben de o sırada ruhumda tatlı bir hafiflik hissediyordum.

Bayat'ı geçip küçük tepelerin arasından yukarıya, Köroğlu Beli'ne doğru tırmanmaya başladığımda artık Hacı Taşan yorulmuş, bağlamasını Dinek Dağı'na yaslayıp hayalimde Yirik Yaşar'ın meyhanesine gitmiş, sırayı da "Şu karşıki dağda kar var duman yok / Benim sevdiceğimde din var iman yok"u söyleyen Fatma Türkan Yamacı'ya bırakmıştı. Ne var ki, çok sevmeme rağmen o sırada kendimi bu türküye veremedim ben. Peşime takılıp duran o atın gözden kaybolduğu yere yaklaşıyordum çünkü ve bana yine acı acı kişneyerek aniden karşıma çıkıverecekmiş gibi geliyordu. İki yanı kurşunî bariyerlerle çevrili geniş bir viraja girdiğimde, bu at hakikaten ecel atıysa, demek ki İzzet Dayımı almaya gidiyordu, onu da alıp götürdüğüne göre artık bir daha ortaya çıkmaz diye geçirdim içimden. Bu az da olsa rahatlattı beni, kaygılarımdan uzaklaştırdı. Derin bir nefes alarak oturuşumu yeniledim hatta ve uzanıp müziğin sesini biraz daha açtım. İşte tam o sırada şiddetli

bir fırtınanın ortasında kalmışçasına, sağımdaki çamlar sarsıldı aniden; dallar takır takır birbirine çarpmaya, gölgeler dağılıp ufalanmaya başladı. Hemen ardından da, olanca heybetiyle o at çıktı bu gölgelerin arasından. Tabiat o an yeşil sarsıntılar eşliğinde onu doğurdu âdeta. Doğurunca da işte bu at hemen yola fırladı ve asfaltın kenarındaki kumlu zeminden, yine acı acı kişneyerek peşim sıra koşmaya başladı. Mola yerini geçip tepeyi aştıktan sonra ben gaz pedalına azıcık yüklendim ve İscehisar'a doğru, yokuş aşağı epeyce hızlandım ama yine kurtulamadım ondan. Böylece, aklıma kötü kötü şeyler getiren acayip bir ağartı hâlinde, peşimden Sandıklı'nın girişine kadar var gücüyle koştu bu at; oradaki Meslek Yüksek Okulu'nun hizasına gelince de yine göğün derinliklerine gömülecekmiş gibi şahlanıp aniden kayboldu.

Ben de yaklaşık iki saat direksiyon salladıktan sonra, güneş tam tepedeyken kasabaya vardım. Arabayı bahçe kapısının önüne park edip ilkin bagajdaki sandalyeyi taşıdım eve. Çok ağır olduğu için, ikiye katlanmış eski bir çarşafın içine koyarak aküyü de annemle birlikte ayrıca taşıdık; kaldırıp kızağına oturttuk ve kablosunu usûlünce bağladık.

Len oğlum, gâvur ölüsü gibi çok ağırmış bu, dedi annem aküyü işaret ederek.

Sesinde sevinç ışıltıları vardı, bunu görebiliyordum.

Vaktizamanında minibüsleri, koca koca kamyonları ve TIR'ları sürerken, şimdi ben bu kıytırık şeye mi kaldım diye düşünmüş olmalı ki, kapının ağzına götürüp gösterdiğimde babam pek ilgilenmedi sandalyeyle; sadece teşekkür

etti. İlgi göstermese bana, gösterse onca yıllık mesleğine ayıp olacakmış gibi ne yapacağını bilemedi daha doğrusu; bulutlu bir yüzle, iki uç arasında gitti geldi habire. O dünyaya böyle yüzündeki bulutların gerisinden bakarken, bileğinde tespihiyle Hüseyin Dayım girdi geldi kapıdan; salonda duran sandalyeyi görünce yaklaşıp baktı, etrafında bir tur attı ve bana dönerek, bu kendisi yürüyor değil mi, diye sordu.

Kendisi yürüyor, dedim.

Bilmiştim zaten dercesine, birkaç defa başını salladı.

Annem de okşar gibi, sandalyeye usulca dokundu o böyle başını sallarken.

Odaya girip uzun adımlarla geçti, babamın çaprazındaki kanepeye oturdu sonra Hüseyin Dayım, bağdaşını kurdu ve elini göğüs hizasında tutarak şıkır şıkır tespih çekmeye başladı. O böyle oturunca yanı başında İzzet Dayımın yokluğu da belirdi hemen ve ben o yokluğa bakıp hafifçe içimi çektim.

Bu sandalye işi iyi olmuş enişte, dedi o sırada Hüseyin Dayım, elindeki tespihle konuşuyormuşçasına, başını kaldırmadan; buna binip istediğin zaman istediğin yere gidersin artık, çarşıya inersin her gün, sokaklarda gezersin, gözün gönlün açılır.

Babam yatağın üstünden sessizce baktı ona, bir şey demedi.

Fakat bir husus var, dedi dayım aniden bana dönerek; merdiven basamaklarından nasıl inip çıkacak o sandalye? Bence oraya bir rampa yaptırmak lâzım.

Haklısın dayı, dedim ona; kime yaptıracağız peki, senin tanıdığın usta var mı?

Benim Musa hâlleder o işi, dedi dayım.

Buralarda mı o, diye sordum.

Sağda solda hembembe sekiyor hâlâ, dedi kahırlı bir sesle, iş bulamadı bir türlü.

Bu tür inşaat işlerinden de anlıyor muydu Musa?

Fırıncılıktan tekstile, soğuk demircilikten karo, fayans işlerine varıncaya kadar anlamadığı şey yoktur onun, dedi dayım; bu yüzden iş bulamadı zaten, öyle dolanıyor ortalıkta!

Her şeyden anlıyor ama biraz sebatsız, sebatsız, dedi annem de kuzinenin yanındaki minderin üstünden.

Ertesi sabah Hüseyin Dayım erkenden geldi kapının önüne, keşif yapıyormuş gibi merdiven basamaklarına baka baka, elinde sigara, bir sağa bir sola yürümeye başladı. Pencereden birkaç defa, kahvaltı ediyoruz, hadi buyur dedik ama içeri sokamadık onu; uzaktan, istemem diye işaret etti elini bağrına basıp başını geriye kanırtarak. Bunu yaparken, pencereden uzanıp kolundan tutacakmışız gibi yan yan bahçe kapısına doğru uzaklaştı hatta. İşte o sırada cebinden bir at kişnemesi yükseldi dayımın, çıkarıp önce melül melül baktı telefonun suratına, sonra içini çekti ve kulağına götürerek sert bir sesle arayana, zıbarıyor musun hâlâ, nerede kaldın yahu, diye çıkıştı. Başka şeyler de söyledi ama ben ağzından fışkıran dumanları gördüm sadece, ne dediğini anlamadım.

Mezarlığın dibindeki dereye inen sokağın köşesinden, gaydalı bir yürüyüşle Musa da çıktı geldi sonra; başını bir

sağa bir sola yatırarak merdiven basamaklarına dikkatle baktı.

Şimdi buraya nasıl bir şey yapacağız ağbi, diye sordu böyle bakarken.

Musa, dedim ona; babamın tekerlekli sandalyeyle tek başına rahatça inip çıkabileceği şekilde, yumuşak bir rampa yapalım buraya.

Basamaklar tamamen kaybolacak mı?

Kaybolsun, dedim; başka türlü olmaz herhâlde, öyle değil mi?

Evet, dedi Musa; başka türlü olmaz. Rampa da ilk basamağın dibinden başlamasın bence, öyle çok dik düşer, birkaç adım geriden alalım.

Nasıl olması gerekiyorsa öyle yap, dedim Musa'ya, ben hiç bilmem bu işleri.

Ben de roman yazmayı bilmem, dedi Musa gözlerimin içine bakıp hafifçe gülümseyerek.

Doğru söylüyor, dedi dayım o sırada.

Bunu derken de, sanki romanlarımı okumuş da takdir ediyormuş gibi elini uzatıp sırtımı okşadı.

Sonra yüzünü çarşıya doğru dönüp telefonla birisini aradı ve ona acele tarafından, kum ve çimento siparişi verdi Musa. Ardından da, beton atmadan önce merdivenin dibindeki boşluğu taşla beslememiz gerektiğini söyledi. Böylece Hüseyin Dayım, annem, Musa ve ben, sağdan soldan taş toplamaya başladık. Bunlar ne yapıyor diye merak etmiş olmalı ki, babam da emekleye emekleye cümle kapısına çıktı o sırada, sırtını söveye verip eşiğe oturdu. O oradan

uzaklara çekilmiş kederli bir yüzle sessizce bizi seyrederken, taş toplama işine Hicran Yengem de katıldı daha sonra; karısı ve baldızıyla birlikte yukarıdan koştu geldi Zübeyir, elinde çapa bağına doğru giderken gördü Cavit, Cavit haber uçurunca kardeşi Bekir de katıldı. Hatta çocuklarını peşine takarak, beyaz çizgili yeleğini düğmeleye düğmeleye, kocaman göbeğiyle Vakkas Dayım da koştu geldi aşağıdan. Çoğa varmadı, oğlunu ve gelinini alıp iki kanatlı bir rüzgâr hâlinde ortanca teyzem de geldi. Artık hep birlikte bahçenin uzak köşelerine, evin arka tarafına, sokağa ve duvar diplerine dağılıyor, oralardan bulduğumuz irili ufaklı taşları getirip getirip merdivenin dibine bırakıyorduk. Babam da basamakların tepesinden, bizim bıraktığımız her taşa dikkatle bakıyordu. Onu hayata bağlayacak köprüyü inşa ediyorduk aslında; Musa'nın rehberliğinde, dünyanın derinliklerine doğru giden, kendisi kısa anlamı uzun bir yol açıyorduk. Hiç kuşkusuz bu yol güneşe ulaştıracaktı onu, ağaçların gölgesine, otların ve çiçeklerin kokusuna, oradan oraya seken kuş cıvıltılarına, kasabanın farklı köşelerine, egzoz dumanlarına, çarşının kalabalığına, kahvelerdeki muşamba kaplı masalara, masalara bırakılacak çaylara ve bu çayların etrafında sürüp gidecek olan çeşit çeşit sohbetlere ulaştıracaktı. Herkes bunun bilincindeymiş gibi, elinden gelen gayreti gösteriyordu o sırada.

Derken Gülfem Yenge de geldi Eyüp Amca'yla birlikte, ikisi yan yana, bahçe kapısının önünde durdular. Beti benzi eskisi gibi değildi Gülfem Yenge'nin, solgundu ve gövdesi bir çift koltuk değneğinin arasında, tir tir titriyordu.

Yenge, dedim onu öyle görünce, hani bastonla yürüyordun sen?

Âh nerede o günler, dedi dantel ipliğine benzeyen incecik bir sesle; kötü oldum oğlum ben, hiç mecalim kalmadı, nicedir şu koltuk değnekleriyle bile zor yürüyorum.

Bu telâş ne böyle, diye sordu Eyüp Amca o sırada; niye taş yığıyorsunuz oraya?

Babama tekerlekli sandalye aldık, onun için rampa yapıyoruz, dedim onlara.

Bunu duyunca çok sevindiler. O sevinçle, çorbada benim de tuzum bulunsun diye Eyüp Amca hemen taş toplamaya başladı. Dizlerini kırıp belini büktü ve tıpkı kasketli bir tavşan gibi oradan oraya sıçradı bunu yaparken. Gülfem Yenge de bir müddet gözleriyle onu takip ettikten sonra merdivene doğru yaklaştı sendeleye sendeleye, orada durdu ve başını çevirip mahzun bir ifadeyle baktı. Bunu fark edince, Eyüp Amca yel yepelek onun yanına koştu hemen; elindeki taşları yere bırakıp içlerinden birini seçti ve tozunu toprağını üfleyerek, armağan verir gibi nazikçe uzattı karısına. Ben az öteden, onlara bakıyordum o sırada; kısa görünen uzun bir cümleye, etkisi aylar sonra hissedilecek olan hüzünlü bir sahneye ya da derinliği yüzeyine gizlenmiş, kenarları günlük hayatın meşgalesiyle çevrili muhteşem bir resme bakar gibi bakıyordum. Gülfem Yenge, belli belirsiz aydınlanan yüzünü yere eğerek birkaç adım daha ilerledi işte ben böyle bakarken, sonra durdu, derin bir nefes alarak bir adım daha attı, sonra yine durdu ve elindeki taşı yavaşça merdivenin dibine bıraktı. İçin için eriyormuş gibi görünen

o incecik sesiyle, Aziz, dedi bırakırken; Aziz, bak ben de taş getirdim.

Babam erikle asmanın gerisinden, eksik olma komşu, eksik olma dercesine başını salladı birkaç defa. Soluna döndü ardından da, yavaşça, ellerinin tersiyle gözlerini sildi.

Musa, çalışırken sırtına, omuzlarına ve yüzüne gözüne dokunan erikle asmanın dallarını bir o yana bir bu yana iteledi durdu o gün. Bazen de gözlerini kaldırıp çömeldiği yerden ters ters baktı onlara.

Yahu, dedi sonunda; insan bile hareket edemiyor burada, sandalye nasıl inip çıkacak? Ağbi, bence keselim bu erikle asmayı!

Büyük patron orada oturuyor bak, ona sor, diyerek babamı gösterdim.

Her zamanki gibi bu işe babam yine razı olmadı tabii, başını geriye kanırtarak, hayır oğlum, hayır, dedi Musa'ya; kesilir mi hiç, onların kimseye zararı yok.

Çaresiz, boynunu büktü Musa. Öğleye doğru da, bu yarına kadar kurur, aman üzerine basmayın diyerek işini bitirip gitti.

Ertesi gün kahvaltıdan sonra, rampa hazır, hadi şu sandalyeyi bir deneyelim, birlikte çarşıya inelim, dedim ama istemedi, mırın kırın etti babam. Annemin sözlerine de kulak asmadı, Gömü'ye yaklaşırken yaptığı gibi elini hızlı hızlı sallayarak, dursun hele, dursun, dedi.

Üçüncü gün ak saçlı bir bebek gibi emekleye emekleye tuvalete giderken, bir an duraksayıp salondaki sandalyeye yan gözle, şöyle hafifçe baktı kaşlarının altından. Merak

etmiş olmalı ki, ertesi gün tuvaletten dönerken de yaptı aynı şeyi; fakat bu kez geçip gitmedi, durdu, dikkatlice baktı, baktı ve aniden içini çekerek, eee, direksiyonu neresi şimdi bunun, diye sordu. Sağ kolçağın üzerindeki kumanda kolunu göstererek, işte direksiyonu burası baba, dedim ona. Hatta böyle demekle kalmadım, heves etsin diye hemen oturdum ve onun gözleri önünde sandalyeyi düşük hızla ileri geri, sağa sola hareket ettirdim.

Tamam, tamam, gördüm dercesine başını salladı. Ardından da emekleye emekleye, alnındaki ter damlacıklarıyla birlikte odaya yöneldi yeniden; hıh, hıh sesleri eşliğinde bin bir güçlükle eşiği aştı ve orada, yüzünü kilimin nakışlarına gömüp soluklandı bir müddet. Ağzı, burnu ve gözleri, o allı yeşilli elibelindelerle pıtrakların arasında kayboldu.

İşte böyle oğlum, dedi o sırada annem, iki kere tuvalete gidip geldik mi biz akşamı ediyoruz.

Babam âdeta karnının üstünde sürünürcesine, yatağın dibine kadar gidip bir eliyle tutundu sonra; yekinip tırmanmaya çalıştı ama olmadı. Olmayınca, kendi başına hareket edemeyen sağ bacağını bileğinden kavrayıp öne çekti biraz, gövdesinin ağırlığını ona verdi ve bir hamle daha yaptı hıh diyerek. Gelgelelim yine başaramadı, dağınık bir şekilde yatağın kenarına abandı kaldı. Hey gidi Aziz hey, Adana'dan yükü sardın da Toroslar'a tırmanıyorsun sanki, dedi o sırada dişlerinin arasından. Sonra başını kaldırıp tavana doğru bakarak, Allahım, ne yaptım da bana bu azabı çektiriyorsun böyle, söyle ne yaptım, dedi yorgun bir sesle. Gözlerinden pıtır pıtır yaş dökülmeye başlamıştı bunu derken.

Yaz kış yerinde duran kuzinenin arkasında sırtını duvara dayamış, annem de ağlıyordu onunla birlikte. Allahım, dedi sonra babam; Allahım, hadi bana çektiriyorsun da, bu çoluk çocuğun ne günahı var, onlara niye çektiriyorsun?

Ben dayanamayıp elimi omzuna koydum o sırada, hadi baba, ben de yardım edeyim, dedim ama her zamanki gibi istemedi.

Dokundurtmuyor oğlum, dedi annem duman duman tüten gözyaşlarının gerisinden sitemkâr bir sesle; dokununca her yeri acıyormuş.

Acıyor yahu, laftan anlamıyor musunuz, acıyor, diye mırıldandı babam.

Sonra ne yapıp edip bir şekilde tırmandı yatağın üstüne, sırtını yastıklara dayadı ve solundaki pencereye dönerek, güneşin altında parıldayan kayalıklara doğru bakmaya başladı. Kayalıkların yerine gençliğini mi koydu da içlendi, yoksa çocuğunun gözleri önünde emeklemek mi ağırına gitti bilemiyorum ama birkaç defa hıçkırdı böyle bakarken. Kirpikleri ıslaktı ve göğsü körük gibi, hızlı hızlı inip kalkıyordu hâlâ. Annem usulca yaklaştı o sırada, yatağın ayakucunda duran battaniyeyi açıp üstünü örttü.

Belki sandalyeyi denemeye kalkar da yardımcı olurum diye, ben kasabada birkaç gün daha kaldım ama bir türlü buna yanaşmadı babam.

Altıncı gün, mecburen Ankara'ya döndüm.

YEDİ

Ankara'ya döndükten sonra, babam sandalyeyi kullanmaya başladı mı acaba diye, birkaç günde bir telefonla Denizli'yi aradım.

Ne sandalyesi oğlum, dedi annem aradan iki hafta geçince, telefonun öteki ucundan; babanın onu görecek hâli mi kaldı?

N'oldu, diye sordum.

Âh oğlum, dedi annem; baban yemeden içmeden kesildi büsbütün, iğne ipliğe döndü. Yerse sabahları, civcivler gibi azıcık bir şey yiyor. Bana kalırsa, doktorlara bir daha göster sen onu, yürümesinden geçtim, hiç değilse yemesine içmesine çare bulsunlar.

Gösterelim anne, peki, dedim ona.

Telefonla, Denizli Devlet Hastanesi'nden randevu aldım sonra; Tavas'ta yaşayan Nihat'ı arayarak, hangi gün orada olacağımızı bildirip onun da gelmesini istedim.

Randevu tarihinden bir gün evvel, öğle vakti tek başıma Denizli'ye doğru yeniden yola çıktım böylece. Bu kez, belki orada okurum diye yanıma benim hakkımda yazılmış bir kitabı da almıştım. Afyon'a kadar, "Yağar Yağmur"dan başlayarak, hiç ara vermeden döne döne Talip Özkan'ın albüm-

lerini dinledim o gün; üstadın sesi ve bağlaması ruhumun dağlarında, ovalarında ve koyaklarında saatlerce yankılandı durdu. Afyon'dan sonra, Arguvan türkülerini dinledim bir müddet; dinlerken de, direksiyonun başından kalkıp ışıl ışıl parlayan ay ışığında tenha köyleri gezer gibi oldum âdeta, eline yedi bayram kına yakmayan suna boylu gelinlerin oturduğu avlu kuytularından geçer, sadeliğin ve kadirbilirliğin yaylalarında soluklanır, yazıdan yabandan menevşe devşirir, deryalara, denizlere, göllere dalıp çıkar ve geceleyin, baş perdeden çalınan bağlama sesleri eşliğinde yıldızlara bakar gibi oldum. Arguvan türkülerinin ardından sırayı Zaralı Halil aldı yine, çocuksu parıltılar taşıyan ve ıssızlığın kalbinden doğup ıssızlığın kalbine akıyormuş gibi görünen o acı duman kıvamındaki sesiyle, "Ey hamamcı bu hamama güzellerden kim gelir"i söylemeye başladı.

Sandıklı'ya yaklaşmıştım o sırada, otobüslerle dolu büyükçe bir dinlenme tesisini geçmiş, önüm sıra yükselip giden yokuşa doğru sarıyordum. Yokuşun tepesinde ağartısı insanın alnına vuran, kabartılmış pamuk gibi, yığın yığın bulutlar vardı. Orayı aşınca Meslek Yüksek Okulu'nun hizasına ulaşacağımı bildiğim için, biraz tedirgin olmuştum hâliyle; sağ şeride geçmiş ve acaba o at yeniden ortaya çıkar mı diye, göz ucuyla etrafa bakınmaya başlamıştım. Yanı başımdan, telâşlı bir TIR geçti ben böyle bakınırken; asfaltı zangır zangır sarsarak, korkunç bir uğultuyla yukarıya doğru tırmandı gitti. Ortalık mazot ve ısınmış lastik koktu o geçip gidince ve ben bir müddet bu kokuların içinde kaldım. Kokulardan sıyrılıp Meslek Yüksek Okulu'nun hizasına vardığımda,

görünürlerde at mat yoktu. Geniş bir yay çizerek yavaş yavaş ilerledim ben de, patates, soğan satıcılarıyla birlikte Sandıklı'yı geride bıraktım ve Zaralı Halil, "Fırsat elde iken sarmadık yâri / Beni öldürmeli dövmeli değil" derken vitesi beşe atıp birazcık hızlandım. At da yolun kenarında belirivermişti işte o sırada. Şimşek hızıyla, birdenbire nereden çıktığını bile anlayamadım onun. Aynı anda, hem gökten indi hem yerden bitti sanki. Ya da gök üst dudak, yer alt dudak oldu ve bunlar tıpkı bir ağız gibi şöyle hafifçe aralandı da sanki at o aralıktan çıktı ve çıkar çıkmaz da başını kanırtıp acı acı kişneyerek, yine peşimden var gücüyle koşmaya başladı. Her seferinde Denizli'ye doğru biraz daha yaklaşan bu attan kurtulamayacağımı biliyordum artık, bu yüzden gaz pedalına hiç yüklenmedim o gün, yola aynı hızla devam ettim. At da dere tepe demeden, âdeta kanatlanmış bir ağartı hâlinde peşim sıra Maymun Dağı'nın eteklerine kadar koştu. Oraya gelip Çardak'a girince de, her zamanki gibi şahlanıp kayboldu aniden.

Kasabaya vardığımda babam sırtını yastıklara dayamış, bir deri bir kemik, öylece oturuyordu. Bakışları hafifçe canlanır gibi oldu ben kapıdan girince.

Nasılsın baba, diye sordum elini öperken.

Nasıl olayım oğlum, dedi yanı başında duran ilaç kutularını göstererek; hap değirmenine döndüm artık, habire öğütüyorum.

Bir şey diyemeden, tuhaf bir çaresizlikle kanepeye oturdum.

Ertesi sabah annem, babam ve ben Denizli'ye doğru yola çıktık. Nihat içeriden bir tekerlekli sandalye almış, hastane-

nin önündeki kaldırımda bizi bekliyordu. Trafiği aksatmak pahasına, iki kardeş, babamı indirdik hemen; onlar hep birlikte hastane bahçesine girerken, ben de arabayı park etmek için arka sokaklara doğru gittim.

Günün o saatinde sıcak iyice bastırmıştı artık, ortalık cayır cayır yanıyor, üzerinden geçtiğim asfalt da her an eriyip buharlaşacakmış gibi, gözle görülür şekilde titriyordu. Daracık sokaklarda bir hayli gezindikten sonra arabayı otopark olarak kullanılan, etrafı briket duvarlarla çevrili bir arsaya bıraktım o gün, yürüyerek geri döndüm ve içeri girmeden önce durup bahçe kapısındaki akasyaların gölgesinde bir sigara içtim. Bir yandan da gözlerimi dikip, üflediğim dumanların gerisinden uzun uzun hastaneye baktım o sırada. Eski bir tanıdığa bakar gibi baktım. Sekiz yaşındayken, başımın arkasında çıkan yara yüzünden orada, dördüncü kattaki bir odada iki hafta yatmış, attığım çığlıklarla günlerce koridorları çınlatmıştım çünkü. Refakatçim de bana sık sık, sen çok çelimsizsin, büyüdüğünde mutlaka tayyareci olursun deyip duran rahmetli babaannemdi. Pansumana götürülmemişsem, başının etrafı beyaz sargılarla çevrili küçük bir kuş gibi hep odamızın penceresinde olurdum ben; camdan, kederli gözlerle bahçe kapısından giren insanlara bakardım. İçlerinde babam var mı diye bakardım daha doğrusu. O bizi hastaneye yatırır yatırmaz, satın aldıkları kamyoneti minibüse dönüştürmek için Bursa'ya gitmişti çünkü; gidince de, bir türlü dönmemişti.

Bir keresinde de, babama muavinlik ederken, minibüsle gelip kasabalılardan birinin cenazesini almıştık bu hasta-

neden. Çocuk olduğum için babam beni bu işe karıştırmamış, sen arabada otur, inme, demişti. Ben biraz bekledikten sonra dayanamamıştım tabii, kapıyı açıp usulca yere inmiştim. Mavi önlüklü birkaç görevli tarafından o gün kayık gibi, upuzun bir tabut getirilmişti içeriden. Sessizce getirilmiş ve yine sessizce, kapıya yanaştırdığımız minibüsün tepesine kaldırılmıştı. Onu ellerinin üstünde havaya kaldıran görevlilerin önlükleri sıyrıldığı için, kolları neredeyse dirseklerine kadar çıplak kalmıştı o sırada ve ben bu çıplaklığı görünce biraz ürkmüştüm. Babamla birlikte üç kişi de o sırada yukarıdan tutmuştu bu kayığa benzeyen, ham tahtadan yapılmış tabutu; hiç konuşmadan oradaki sepetlerle çuvalların yanına yerleştirmiş, sonra da urganla sımsıkı bağlamışlardı. Başkalarını rahatsız etmekten çekinircesine, arı vızıltısını andıran bir sesle, Muhammedim, âh Muhammedim diye ağlayıp duran, ak bürgülü, yaşlıca bir kadındı cenazenin sahibi; yüzünü ellerinin arasına almış, minibüsün tepesine çıkarılırken, gözleriyle tabutu takip etmişti hiç kımıldamadan. Düşürecek olurlarsa, bakışlarıyla havada kapacakmış gibi takip etmişti. Hadi bin, gidiyoruz dendiğinde de arka koltuklardan birine oturmuş ve kasabaya varıncaya kadar, başını kaldırıp ikide bir minibüsün tavanına bakmıştı bu kadın. Yolculardan hiçbiri ağzını açmamıştı o gün, babam dâhil, yol boyunca herkes susmuştu.

Sigaramı söndürüp hızlı adımlarla hastaneye girdim.

Her zamanki gibi, uğul uğul uğuldayan o daracık koridorlarda oradan oraya koşuşturduk yine; babamın oturdu-

ğu tekerlekli sandalyeyi iterek o laboratuvardan ötekine seğirttik, seğirtirken belki benim kırk yedi yıl önce attığım çığlıkların içinden geçtik, sıra numarası aldık, bekledik, röntgen çektirdik ve tüpler dolusu kan verdik ama o gün işimiz bitmedi bir türlü. Kasabaya dönüp ertesi sabah hastaneye yeniden gittik mecburen; hep birlikte, aynı telâşı yeniden yaşadık. Bu kez, belki tahlil sonuçlarını alırız diye oturduk, ikindiye kadar bekledik arka bahçedeki akasyaların gölgesinde. Ne var ki, saat başı gidip sormamıza rağmen, sonuçları derleyip toparlayıp doktora yine gösteremedik.

Biz dışarıda beklerken Nihat gidip görüştü sonra, döndü ve bana, yarın babamı getirme ağbi, gerek yokmuş, ben sonuçları alıp doktora gösteririm, dedi.

Böylece, Tavas'a gidecek olan Nihat'ı Denizli'de bırakıp akşama doğru yeniden kasabaya döndük. İki günlük koşuşturmanın sonunda bir hayli hırpalanmıştı babam, gözlerinin feri sönmüş, bakışları dağılmıştı.

Ertesi gün, ikindiyi az geçe telefonla aradı Nihat. Alo der demez de, sesini alçaltarak, evin içindeysem dışarı çıkmamı söyledi. Ayağıma gelişigüzel bir terlik geçirip, elimde telefon, korka korka dışarı çıktım.

Sonuçları alıp doktora gösterdim ağbi, dedi buğulu bir sesle.

Ee, dedim, hangi teşhisi koydular?

Lenfoma, dedi Nihat.

İkimiz de sustuk bir süre.

İyi de, dedim ben sonra; sanıyorum birçok türü var lenfomanın, doktor hangi tedaviyi önerdi, kemoterapi mi uygulanacak?

Yok ağbi, dedi Nihat; doktor herhangi bir tedavi önermedi maalesef. Hastanıza eziyet etmeyin boş yere, eve götürün dedi.

Ne diyeceğimi bilemedim o an, medet umarcasına, başımı çevirip sağa sola baktım. Bakınca da gözlerim ilkin annemlerin cümle kapısının dibinden yükselen erikle asmaya takıldı nedense. Azıcık sola dönünce de İzzet Dayımın avlusundaki cevize takıldı.

Çaresi yok muymuş yani, dedim Nihat'a, hiç mi yokmuş?

Yokmuş, dedi Nihat.

Elimde telefon, döndüm kaldım evin önünde.

Nihat, dedim sonra; ikimizin arasında kalsın bu, babam öğrenmesin.

Bence de öyle yapalım ağbi, dedi Nihat.

İçeri girdiğimde babam yüzünü çevirmiş, kapıya bakıyordu.

Neden dışarı çıktın sen, dedi, buradan niye konuşmadın?

Hem konuştum hem sigara içtim baba, diye cevap verdim ona.

Ee, ne demiş doktor?

Bir şeyin yokmuş baba, geçici bir iştahsızlık bu, on güne varmaz düzelir demişler.

Bir müddet, gözlerini hiç kırpmadan, neredeyse donup kalmış gibi öylece baktı yüzüme. Ardından da, usulca başını salladı.

Ertesi gün, babam sık sık tuvalete gitmemek için yemek yemiyor olabilir diye düşündüm. Bunu bilinçli bir şekilde değil, belki de farkına varmadan yapıyor, dedim kendi kendime.

dime. Meseleyi onunla açıkça konuşamadım tabii, annemin de desteğini alarak, yattığı odayı değiştirmeyi teklif ettim.

Nereye diyorsun, hangi odaya, diye sordu.

Aşağı taraftaki dip odaya taşınalım baba, dedim yumuşacık bir sesle; hem orası tuvaletin bitişiği, gidip gelmen kolay olur.

Yok, dedi başını geriye doğru kanırtarak; yok, orası olmaz oğlum, katiyen olmaz. Oradan nereyi göreceğim ben, İzzet Dayının çatısına mı bakıp duracağım sabahtan akşama kadar? Kiremitleri mi sayacağım habire? Burası iyi, çünkü soluma dönsem dağları, öteki pencereye baksam sokaktan gelip geçenleri görüyorum.

Haklısın, dedim ona.

Haklıydı hakikaten, solundaki pencerede göğe doğru yükselen o güzelim dağlar duruyor, ötekinden de gün boyu insanlar, koyunlar, keçiler ve odun yüklü eşekler gelip geçiyordu. Bunlarla birlikte bunların üstüne başına yansıyan, uzaklara ait renkler, gölgeler, kokular ve ışıltılar da gelip geçiyordu tabii. Babam için, kasaba oradaydı bir bakıma, hayat oradaydı ve her zamanki ritmiyle, bir o yana, bir bu yana akıp duruyordu.

Teklifimin yersiz olduğunu anlayınca, babam için başka bir çözüm düşündüm o gün; kalktım, çarçabuk hazırlanıp arabanın yanına gittim.

Yolculuk nereye yeğenim, diye bağırdı o sırada Hüseyin Dayım.

Mezarlığın dibindeki dereye inen sokağın köşesinden çıkmış, sarı sarı, elindeki tespihin ışıltılarını döke saça bana doğru yürüyordu.

Hadi gel, gezdireyim seni, dedim.

Bıyığını aydınlatıveren eğri bir gülümsemeyle gelip yanıma oturdu. Böylece, arabayı çalıştırıp Denizli'ye doğru yola çıktık ama ben çok geçmeden yanıma dayımı aldığıma pişman oldum. Cebinden ikide bir at kişnemesi yükseliyordu çünkü, o da çıkarıp telefonun suratına melül melül bakarak içini çekip duruyordu. Kişnemeler kulağımın dibinde yankılandıkça ben ürperiyordum tabii, ne yapacağımı bilemiyordum. Atına olan sevgisini küçümsediğimi zanneder diye dönüp bir şey de diyemiyordum ona. Allah'tan, yolculuğumuz pek uzun sürmedi o gün; hızla gidip Denizli'den bir seyyar tuvalet aldık ve hiç oyalanmadan, iki saat sonra geri döndük.

De benim oğlum de, dedi annem aldığımız tuvaleti görünce, baban bunu kullanabilir mi sence?

Klozetten ne farkı var anne, diyerek nasıl kullanılacağını gösterdim ona.

Evin içine sokulmaması gereken tuhaf bir şey getirmişim gibi, elinin birini çenesine koyarak, geriden geriden kuşkuyla baktı.

Anne, dedim; babam her gün evin öteki ucuna defalarca, acılar içinde emekleyerek gidip geliyor. Bak, bunu banyoya koyarsın, ihtiyaç olduğunda da odaya, babamın yatağının kenarına getirirsin. Daha kolay olmaz mı?

Ya o sırada kapıdan birisi girip gelirse n'olacak, dedi annem.

Allah Allah, dedim şaşkınlıkla; kapıyı kilitlersin anne, odanın perdelerini de çekersin sımsıkı.

Konuşulanları duyacakmış da bize gücenecekmiş gibi, başını çevirip kapıya doğru baktı annem.

Bizim kapımız hiç içeriden kilitlenmedi ki oğlum, dedi kendi kendine konuşurcasına; biliyorsun, gece gündüz anahtarı üstünde durur, kim gelirse açar girer.

Len, ne konuşuyorsunuz orada, diye bağırdı babam o sırada.

Annem odaya doğru yürüdü hemen.

Anne, diye fısıldadım ona; ben girmeyeyim şimdi, babam belki utanır, şu tuvalet işini sen anlat.

Anlatırım anlamında başını salladı.

Ertesi gün kahvaltıdan sonra, arkasına yaslanıp uzun uzun sokağı gören pencereye baktı babam. Bazen birisini bekliyormuş, bazen yürüyemediği için kahrediyormuş, bazen de sanki zamanın dışında kalan uzak bir yere bakıyormuş gibi baktı.

Bizim Cavit mi o, dedi sonra boynunu uzatarak.

Biz de baktık annemle birlikte.

Yok, Cavit'in küçüğü, Bekir o, dedi annem.

Eşeğini yularından yederek Bekir geçip gitti o sırada, pencere boşaldı.

Seni de işinden gücünden ediyoruz be oğlum, dedi babam bana dönerek.

Öyle düşünme baba, dedim ben de.

Memnun bir ifadeyle başını salladı.

Sonra kalktım, öteki odaya geçtim ben; kanepeye yüzükoyun uzanarak, yanımda getirdiğim kitabı okumaya başladım.

Kitabın yazarı üç yıl önce tanışmıştı benimle, kızıl sakallı, genç bir akademisyendi; bir üniversitede ders veriyor, aynı zamanda edebiyat dergilerinde arada bir eleştiri yazıları yazıyordu. Arkadaşlarımdan birini devreye sokunca, üçü-

müz Çankaya sırtlarında, Arjantin Caddesi'ndeki bir restoranda buluşmuştuk. Hava serindi o akşam, topuklarımızın dibinde sarı sarı yaprak hışırtıları geziniyor, restoranın bahçesindeki konuşmaların da neredeyse yarısını rüzgâr alıp uzaklara götürüyordu.

İkinci kadehlerin dibini gördükten sonra sadede gelmiş, romanlarıma ve hayatıma dair şöyle dört dörtlük bir çalışma yapmak istediğini söylemişti bu akademisyen. Ardından da, takdir edersiniz ki, bunu layıkıyla yapabilmek için, sizinle uzun uzun konuşup çeşitli sorular sormam ve arşivinizden yararlanmam gerekiyor, demişti. Saygılı oluşunun yanı sıra, çok da heyecanlıydı bunu derken. Bir müddet daha konuşup ayrıntıları öğrendikten ve kendisini biraz daha tanıdıktan sonra, ben de kabul etmiştim teklifini. Bir hayli sevinmişti tabii, elini kolunu nereye koyacağını bilememiş, önündeki kadehi ellerinin arasına alıp bir o yana, bir bu yana çevirmiş durmuştu farkına varmadan. Ayrıca o akşam, içiniz rahat olsun lütfen, istemediğiniz bir cümle olursa onu mutlaka çalışmamdan çıkaracağım diye söz vermişti bana. İnsanı duygulandırıp ağlamanın eşiğine getirecek kadar derin bir samimiyetle, gözlerimin içine bakarak söz vermişti.

Kadehlerimizi usulca tokuşturduktan sonra ben de o sırada bu kızıl sakallı genç akademisyene, romanlarımı göğe çıkarabilir yahut yerin dibine batırabilirsin, orasına zerrece karışmam, zaten karışmaya da hakkım yoktur, fakat hayatıma ve yakınlarıma dair yalan yanlış cümleler olursa onlara müdâhale ederim, demiştim.

O akşam, anlaşmıştık böylece.

Daha sonra iki yıl boyunca, yedi sekiz kere evime gelip gitmişti bu akademisyen; kokusundan rahatsız olmayayım diye piposunu balkonda içmiş, karton kutulara doldurduğum gazete kesikleriyle eski dergileri bir bir elden geçirip fotokopilerini çektirmiş, hep ayaklarının ucuna basarak yürümüş ve bana da gösterdiğim anlayıştan ötürü defalarca teşekkür etmişti.

Mütevazılığı, zarafeti ve cana yakınlığı beni bir hayli etkilediği için, bu iki yıl boyunca, dört beş kez de dışarıda buluşma teklifini kabul etmiştim onun; Kızılay'da yahut Gaziosmanpaşa'da, gürültüden patırtıdan uzak yerlere oturup hem karşılıklı rakı içmiş, hem de romanlarım ve hayatım hakkında enine boyuna saatlerce konuşmuştuk. Bu buluşmalarımızda da sık sık, rahat konuşun lütfen, istemediğiniz bir cümle olursa onu mutlaka çalışmamdan çıkaracağım diye, verdiği sözü tekrarlamış durmuştu.

Ne var ki, iki yıl sonra çalışmasını okuyup da hayatımı, yakınlarımı ve beni gerçekte olduğundan farklı gösteren cümleleri çıkarmasını rica ettiğimde, artık alacağı, soracağı bir şey kalmadığı için verdiği sözden dönmüştü bu akademisyen. Dönünce de, beni düpedüz angut yerine koyarak, o cümleleri çıkaramayacağını, bunu yaptığı takdirde çalışmasının bilimselliğini yitireceğini, biyografik çalışmalarda bu tür tespitlerin illâki olması gerektiğini söylemişti. Hatta bu kadarla kalmayıp, yüzünün gerisinde sakladığı yüzlerden birini daha göstermişti o sırada; beni ve romanlarımı çalışmasına konu ettiği için, üzerimde hakkı olduğunu

söylemişti açıkça. Ardından da, çalışmasını kitap olarak yayımlatmıştı ve işte ben şimdi öteki odada, acaba benim istemediğim cümleleri çıkardı mı diye, o olmaz olasıca kitabı okuyordum.

Okudukça, ister istemez yeniden öfkeleniyordum tabii. Kitabı yazan akademisyen, yazarla anlatıcıyı aynı kişi sanıyordu çünkü; bu nedenle de, bilimsel çalışma yapıyorum iddiasıyla, romanlarımdaki kahramanları kollarından yahut yakalarından, paçalarından tutarak sürükleye sürükleye getirip benim hayatımın orasına burasına raptediyordu. Dolayısıyla, romanlarımda anlattığım her evlilik benim evliliğimdi ona göre; dayılar benim dayılarım, dedeler benim dedelerim, çocuklar benim çocuklarımdı. Dipnotları ve kaynakça listesiyle akademik camiadaki birçok insana parmak ısırtacak türden, öyle harikulâde bir çalışmaydı ki bu, bacak bacak üstüne atıp sandalyesine hafifçe yan oturmuş bir kahve müdavimi edasıyla, ilkokul öğrencisine hayat dersi verir gibi, fıkra bile anlatılıyordu sayfalarından birinde. Kitabı yazan zat, kimsede bulunmayan o eşsiz maharetini göstererek ve bilimsel yöntem adını verdiği sivri uçlu kazmayı daha derine vurarak, benim lise öğrencisiyken, tâ kırk yıl evvel kaşlarımı nasıl çattığımı ve o esnada omuzlarımın nasıl durduğunu bile gün yüzüne çıkarıyordu. Sadece çıkarmakla kalmıyordu tabii, şuracıktan geçerken hikâye anlatma sanatına bir miktar da ben katkıda bulunayım dercesine, uzun uzun tasvir ediyordu bu sahneyi. Elbette, kendini güçlükle frenleyip daha sonra çalışmasının öteki bölümlerine geçiyor ve bu romanda muhtarla imam

var da neden öğretmen yok diye soruyordu saf saf. Bazen de bilimsellikle bilenen o keskin bakışıyla, romandaki evin duvarında duran Hazreti Ali resmini alıp camiye asıyor, sonra da bunu kendisi değil de yazar yapmış gibi, kucağına yığdığı şablonların arasından kafasını çıkarıp hızla ellerini iki yana açarak, Allah aşkına, camide Hazreti Ali resmi olur mu, diye feveran ediyordu.

Vaktizamanında Ege yöresinde yaşayan birer efe oldukları zannedilerek, insanların, gazetelerin ve ansiklopedilerin belleğinde kispetleriyle gezinen Kel Aliço, Koca Yusuf ve Kurtdereli Mehmet gibi namlı pehlivanların göğüslerine fişeklik kuşatılıp ellerine mavzer verilmesi de, bu kitabın takdire şâyan yanlarından biriydi sadece. Bu arada, kitabı yazan zat, romanlarımdaki kahramanları tutup benim hayatımın orasına burasına raptetmekle kalmıyordu tabii; Dostoyevski Amcamı, şu kanlı baltayı nereye koymuştum yahu, polis kapıya dayanmadan bulup yok etmeliyim diye telâşa düşürecek yahut Cervantes Dedemi gülmekten yerlere yatıracak bir anlayışla gidiyor, benim hayatımın içine romanlarımdaki olayları ve mekânları da sürükleyip getiriyordu. Dolayısıyla, sayfaları çevirdikçe ben hayatım ve yakınlarım hakkında yeni yeni şeyler öğreniyordum. Bugüne kadar bir tek kitap bile okumamış olan dayılarımdan birinin haddizâtında kitap kurdu olduğunu öğreniyordum sözgelimi ve Allah Allah, sahiden öyle miymiş yahu, vay canına, diyordum. Davul zurna eşliğinde kasabadaki evimizin avlusunda yapılan düğünümün haddizâtında şehirdeki bir düğün salonunda yapıldığını öğreniyordum sonra ve bu

hakikat karşısında, ağzım hayretten bir karış açık kalıyordu. Ardından sayfaları çeviriyor ve bağbozumunda pekmez kaynatılırken kazanlarla, sepetlerle, şıra kovalarıyla ve cibre çuvallarıyla uğraşmaktan belleri tutulup iflahları kesilen kasabamızdaki kadınların haddizâtında bu işten keyif aldıklarını, hatta bu keyifle kalkıverip ortalıkta şıkıdım şıkıdım göbek attıklarını öğreniyordum. Sayfaları çevirmeye devam ettikçe, su yüzüne çıkan bütün bu hakikatlerin ardından, kurulduğu günden bu yana hiç tahta minare görmemiş olan bizim kasabada haddizâtında bir tahta minare olduğunu öğreniyordum sonra şaşkınlıkla. Bu şaşkınlığı yaşamaya vakit kalmadan, benim doğup büyüdüğüm evin de işte orada, sözü edilen tahta minarenin azıcık ötesinde olduğunu öğreniyordum.

Velhasıl, yirmi birinci yüzyılın kapı sövesine çerçevelenip asılacak ve kuvvetini bilimsellikten alan ışığıyla geleceği aydınlatarak, bu tür çalışma yapacak olanlara mükemmel bir örnek teşkil etmekle kalmayıp aynı zamanda edebî metinlerin nasıl okunacağına dair, akademik âlemin dışında kalan okurlara da yol yordam gösterecek olan bu kitaba göre, benim yaşadığım hayat, asla benim yaşadığım gibi değildi. Bizim kasaba bile göründüğü gibi değildi zaten, bilimsel gözle bakınca, dağların eteğine kurulmuş tahta minareli bir yerdi; orada yaşayanlar koskoca minareyi göremiyorlarsa, eh, o da onların körlüğüydü elbette. Yahut o da onların, bilimden milimden ne kadar uzak olduklarının göstergesiydi. Ben de kendim gibi değildim hâliyle, çünkü bir roman kahramanımdan söz ederken, Bedran aslında yazarın ta kendisidir,

diyordu kitabı yazan zat. "Beni en çok suçtan arınmışlığım tedirgin ediyor," cümlesiyle başlayan romanımı ele aldığı bölüme de, yazarın suça ve şiddete olan eğilimini bir yana bırakırsak, sözleriyle giriyordu. Bakar bakmaz şıp diye görüverdiği bazı hakikatleri kenara itiyormuş gibi ortaya koyuyordu bir bakıma, edebî terbiyesi elvermediği için. Bir başka bölümde de, kalemini ruhunun derinliklerinde tepinip duran cıvık ağızlı magazincinin eline vererek, işte burada, iç kanamalı bir şilep gibi yüreğini rakıya demirleyen kişi olarak tanımlanan figür yazarın babasıdır, diye haykırıyordu.

Babam hakkındaki bu bilimsel tespiti de görünce, ikinci gün öğleye doğru okumaktan vazgeçtim kitabı, elimden fırlatıp attım. Balkona çıktım sonra, öfkeden sapır sapır titreyerek, üst üste iki sigara içtim orada. Babalara dair yazdığım "Kimi zaman iç kanamalı bir şilep gibi / rakıya demirlerler yüreklerini" sözünden hangi dâhiyane yöntemle, hangi vicdan dairesinde babama ulaşıldığını ve bunun böyle bir çalışmaya ne kattığını bir türlü anlayamıyordum. Sürüklene sürüklene getirilip hayatıma raptedilen zavallı roman kahramanlarıma mı, bunu yapana mı, kendime mi yoksa hepimizin içinde bulunduğu zamana mı acıyacağımı da bilemiyordum o sırada.

Çaresiz, sigaramı söndürüp içeri girdim.

Öteki odaya geçtiğimde, gözümüzün içine bakıp duran ve dışarıda olup bitenleri yüzümüzden okuyan babam, yattığı yerden uzun uzun süzdü beni.

Ardından da, bir şey mi oldu sana, diye sordu.

Yok bir şey, dedim çaprazındaki kanepeye geçip otururken.

Babam kımıldandı hafifçe, battaniyeyi iterek, dirseğinin üstünde birkaç defa yekindi.

Gel, diye seslendi sonra bana; usandım bu yanıma yatmaktan, döneyim.

Yaklaştım hemen, tutmamıza izin vermediği için elimi boşluğa uzattım, yapıştı, ıhlaya ıhlaya döndü. Ben de boşta kalan elimle yastıkları alıp çarçabuk yatağın öteki tarafına aktardım. Babam alt dudağını ısırarak, yarı oturur vaziyette, sırtını yasladı.

Bir şeye canın sıkılmış senin, dedi kanepeye tekrar oturduğumda, gözlerimin içine bakarak.

Battaniyeyi dertop edip kucağına çekmiş, yan yana, ellerini de onun üstüne koymuştu. Ömrünün bu saatinde iyice elden ayaktan düşmüşken, onu bir de bu kitapla meşgul etmek istemediğim için ben bu sefer söylediklerini duymazlıktan geldim.

Yok, dedi yeniden, sende bir hâl var.

Böyle üsteleyince dayanamadım, okuduğum kitaptan söz ettim ona. Daha doğrusu, kızıl sakallı akademisyenin benimle tanıştığı günden başlayarak, fazla ayrıntıya girmeden her şeyi kabaca anlattım ve aklımda kalan o saçma sapan cümlelerden bazı örnekler verdim. Üzülmesini istemediğim için, kendisi hakkında yazılanlardan hiç söz etmedim tabii. Zaten öteki örnekleri de, belki gülümsemesine vesile olur diye verdim.

Fakat bir kere bile gülümsemedi babam, boynunu bana doğru uzatıp başını hafifçe yana eğerek, anlattıklarımı dikkatle dinledi.

Demek sana söz verdi, sonra da sözünü tutmadı öyle mi, dedi birden.

Öyle, dedim.

Senin düğün şehirde mi olmuş, diye sordu.

Evet, dedim, şehirde olmuş.

Boş boş yüzüme baktı.

Şu tahta minare kasabanın neresindeymiş, dedi sonra kalkıp görmeye gidecekmiş gibi, gayet ciddi bir ifadeyle; onu da söylüyor mu okuduğun kitap?

Söylemez olur mu hiç, bizim evin yakınındaymış, dedim ona.

Başını eğip ellerine baktı bir müddet. O sırada yanağı çukurlaştı yine ve neye benzediği kestirilemeyen küçük bir gölge bu çukurun içinde birkaç kere titredi.

Senin canın fenâ sıkılmış, dedi; yahu, bu kadar mı kötü okuduğun kitap?

Sen ne diyorsun baba, dedim; bana, senin hakkında yapılabilecek en pespaye çalışmayı hayal et deselerdi ben bu kadarını hayal bile edemezdim.

Anladım dercesine başını salladı. Ardından da, bu durumda benim ne yapacağımı sordu gözlerimin içine bakarak.

Dava açacağım baba, dedim; hatta kimin mahremiyetine dil uzattı ve kimi olduğundan farklı gösterdiyse, onlarla birlikte dava açacağım.

Gözlerini kırpmadan, can kulağıyla beni dinliyordu.

Siktiret, dedi birden; dava mava açma! Kazansa da kaybetse de fark etmez, her iki sonuç da rahatlatır onu. Çünkü hesap bu dünyada görülmüş olur. O sana söz verirken Allah

orada değil miydi, ona ne şüphe, ona ne şüphe, elbette oradaydı! Amacı her neyse, onu elde edebilmek için Allah'ı da aldattı yani o şahıs. Bu sebeple sen onu Allah'a havale et! En münasip zamanda, en isabetli silleyi Allah'tan başka kim vurabilir?

Haklısın, dedim.

Sustu bir vakit, ellerinin üstündeki kahverengi lekelere bakarak derin derin soludu.

O şahıs her kimse, hırs atına binmiş gidiyor, dedi sonra; düşmesi yakındır senin anlayacağın. Lakin düştüğünü fark eder mi, orasını bilemem.

Attan söz etmesi hiç hoşuma gitmemişti. Laf yön değiştirsin diye sustum bu yüzden, bir şey diyeceksem de demedim.

Çünkü, diye devam etti babam; hırs atına binenler, çoğu kez ne vakit düştüklerini anlayamazlar. O şahıs, Allah vere de çoluk çocuğunun üstüne düşmese.

Attan uzaklaşamadığımız için ben yine sustum.

Babam da sustu bir müddet, başını çevirip solundaki pencereden dağlara doğru baktı. Elleri yan yana, battaniyenin üstündeydi hâlâ.

Demek seni gözünün içine baka baka aldattı ha, dedi bana dönerek yeniden; bir şey söyleyeyim mi, sana da zaten aldatılmak yakışırdı oğlum.

Bu sözleri duyunca duygulandım birden, ne diyeceğimi bilemeden, usulca yutkundum. İçimden kalkıp babama sarılmak geçti aslında ama yapamadım bunu, baktım sadece. O da bana baktı gözlerini hiç kırpmadan. O an, birbirimize bakışlarımızla sarıldık sanki.

Senin, dedi daha sonra babam; *Noktanın Sonsuzluğu* diye bir romanın var ya hani, vaktiyle, onu biraz okumaya çalışmıştım ben. Orada anlattığın minibüs şoförünü kendime benzettim evvela, derken baktım, onun yanında Bedran diye biri muavinlik ediyor. O zaman anladım ki, benimle alâkası falan yok. Ben yanımda hiç öyle birini çalıştırmadım çünkü. Hem Bedran diye ad mı olurmuş yahu, ben ilk defa duyuyorum?

Var baba, dedim, Bedran diye ad var.

Anladım dercesine başını salladı.

Bu senin Bed... dedi kaldı sonra babam, Bedran diyecekti elbette, fakat o bunu diyemeden, annemin çığlığı geldi evin önünden.

Ben başımı çevirip pencereden baktım ama babamın halaoğlu Bekir'i gördüm sadece; sırtında eski püskü, boz bir ceket vardı; arada bir bir şeyi kucağına alacakmış gibi kollarını açarak bahçe duvarının dibine eğiliyor, fakat hamlesini tamamlayamadan doğruluyor, doğrulunca da yarı açık bir ağızla, şaşkın şaşkın, öyle etrafına bakıyordu.

N'olmuş yahu, dedi babam telâşla.

Gidip bakayım diyerek dışarı fırladım hemen, soluk soluğa bahçe kapısına doğru koştum. Vardığımda annem duvarın dibine oturmuş, iki gözü iki çeşme, habire dizlerini dövüyordu.

Vay oğlum vay, dedi beni görünce; bak dinle, dinle bak Bekir ne anlatıyor!

N'oldu Bekir Ağbi, diye sordum.

Dün gece gördüğüm rüyayı anlatmıştım annene, dedi Bekir.

Anlattığına pişman olmuş gibiydi.

Yeniden anlat, dedi annem.

Bekir suçlu suçlu başını öne eğdi.

Yeniden anlat Bekir, diye üsteledi annem, yeniden anlat!

Rüyamda ben bağdan geliyordum, dedi Bekir; ekmek ederken sacın altında yakarız diye, eşeğe de çalı çırpı yüklemiştim. Önü sıra, yularından yedip gidiyordum hayvanı. Akşam vaktiydi, ortalık kararmıştı hafiften. Sonra işte tam buradan, şu durduğumuz yerden geçip sağa döndüm ve döner dönmez de İzzet Dayınla karşılaştım. Allah sizi inandırsın, boyu hayattaki boyunun en az iki katıydı; sırtında kefeni, sokağın ortasında öylece dikiliyordu. Gözlerini hiç kırpmadan sizin eve bakıyordu daha doğrusu. Ayakları falan da çıplaktı. Yanına yaklaşınca, İzzet Ağbi, hayırdır, sen ölmedin miydi, diye sordum ben. Rahmetli, hani şöyle sert perdeden, takır takır konuşurdu ya, işte yine öyle konuştu; öldüm ya len, ölmez olur muyum, dedi bana. Ben de, ee, o hâlde buralarda ne arıyorsun, dedim. Bir müddet sustu ben böyle sorunca, yine başını çevirip sizin eve baktı. Ben, öldüysen mezarından niye çıkıp geldin İzzet Ağbi, söylesene buralarda ne arıyorsun, diye sordum tabii yeniden. İşte o vakit bana, yahu Bekir, ben Aziz enişteni almaya geldim, dedi. Alıp götürecek misin peki, diye sordum. İzzet Ağbi, gözlerini çevirip sizin eve doğru baktı yeniden. Ardından da, yok, boşuna gelmişim ben, enişteyi daha hazırlamamışlar, dedi.

SEKİZ

Bekir'in rüyası annemi çok etkilemişti. Bakarken, artık aniden kayboluverecekmiş gibi, korku dolu gözlerle bakıyordu babama. Su vermek, yemek yedirmek yahut ilacını içirmek için yanına varacağı vakit de eskisine göre daha çabuk davranıyor, farkında olmadan telâşlanıyor, hatta arada bir belli belirsiz titriyordu.

Bir gün sonra, elinde küçük bir valizle Tavas'tan çıkıp gelen Nihat'a da anlattı bu rüyayı annem. O daha erikle asmanın dallarını kaldırıp eve girmeden, fısıl fısıl, rampanın başındayken anlattı.

Aman oğlum, dedi anlattıktan sonra da yazmasının ucuyla gözlerini silerek; babanızın haberi olmasın, onun yanında sakın bu rüyadan söz etmeyin.

Etmeyiz, dedi Nihat, söz edilir mi hiç?

Yol yorgunusun, dedi annem; hem babana bir görün hem de azıcık soluklan şimdi, sonra da hiç vakit kaybetmeden, iki kardeş çarşıya inin. Bakkaldan bir kasa lokumla bir koca kutu bisküvi alın, onları yolda belde gördüğünüz çocuklara dağıta dağıta gelin. Hayır işleyelim ki bu rüya hayra çıksın, olur mu?

Nihat'la, dalların arasından birbirimize baktık.

Anne, dedim ben o sırada; sokaklarda çocuk mu kaldı artık? Eskidendi senin dediğin, çocuk kağnısı burada kırılmış sanki diye bir laf da vardı hani, her köşe başında on, on beş çocuk olurdu. Ellerinde kendi çakılarıyla yontup cam kırıklarıyla düzledikleri domalar, mumlanmış ipler, çelikler, çomaklar, rengârenk cinciler, uçurtmalar...

Ee?

Ee'si, sokaklarda çocuk falan kalmadı artık anne, in cin top oynuyor. Onlar ya televizyonların ya da bilgisayarların başındalar şimdi. Çarşıya kadar yürüsek, ancak dört beş çocukla karşılaşırız herhâlde.

Ayrıca, bu devirde lokumun yüzüne bakan olmaz, dedi Nihat; onun yerine, kahvelerden birine girip herkese çay ısmarlasak daha makbule geçer. Ne dersin anne, öyle yapalım mı?

Cevap vermedi annem, yüzünde kımıldanıp duran yaprak gölgelerinin arasından uzaklara baktı.

De benim Allahım, dedi usulca; ne günlere kaldık, hayır da işleyemiyoruz artık. Eskiden etli aş dağıtılırdı, bulgur pilavının içine birkaç doğram et koyup yarımşar yufkaya sardık da elimizde tepsiyle sokağa vardık mı, etin kokusunu duyan çocuklar cağıl cuğul üşüşüverirlerdi insanın başına. Birbirlerinin tepesine çıkar, birbirlerinin yakasını bağrını yırtarlardı o etli aşı kapabilmek için. Ağızları, mideleri, gözleri, gönülleri bayram ederdi. Kırık leblebiye bile koşar gelirlerdi serçe sürüsü gibi.

Gofret dağıtalım anne, dedi Nihat o sırada; kilo ile açıkta satılanından değil, şöyle kaliteli olanlarından epeyce

alalım, çocuk bulamasak da, dönüşte yol boyunca kapıları çalıp çalıp her haneye üçer beşer verelim.

Eh, öyle yapın bari, dedi annem.

Babamın yanına geçtik hep birlikte. Beş on dakika oturduktan sonra da, iki kardeş ayağa kalktık.

Nereye, diye sordu babam.

Bizden önce annem atıldı hemen, çocukların içinden gelmiş, gofret alıp dağıtacaklar, dedi ona.

Babam memnun bir ifadeyle başını salladı yatağın üstünden.

Dağıtsınlar tabii, dağıtsınlar, hayır hasenat iyidir, diye mırıldandı.

Erikle asmanın dallarını kaldırıp elden ele devrederek, yan yan, rampadan indik Nihat'la; bahçe kapısından çıktık, İzzet Dayımın cevizini geride bıraktık ve hiç konuşmadan yokuş aşağı, çarşıya doğru yürümeye başladık. Yürürken sağımızdan solumuzdan bazen birileri selam verip geçiyor, tanıyamadığım için, birkaç adım uzaklaştıktan sonra kulağıma eğilerek bana onların kim olduğunu Nihat fısıldıyordu. Böyle olunca, ben de ister istemez her defasında kendimi bir tuhaf hissediyordum. Arada bir selamlaşıp arada bir fısıldaşarak camiye kadar yürüdük bu şekilde. Tıpkı çocukluğumdaki gibi, belli aralıklarla, kumrular yine dem çekiyordu biz oradan geçerken. O derin ve yitik sesleriyle hem kendi içlerini hem de gökyüzünü oyuyorlardı sanki. Ya da zamanın orasına burasına, sesten çiviler çakıyorlardı. Onları işitince ben başımı çevirip Nihat'ın ense hizasından caminin çatısına ve avludaki dutlara doğru baktım ama

nedense kumrulların hiçbirini göremedim o gün. Çok geçmeden sesleri de kayboldu zaten, zihnimin derinliklerinde, yıllar öncesine aitmiş gibi görünen yankıları kaldı sadece.

Çarşıya yaklaşırken, bazı şeyleri babamdan saklıyoruz artık, dedim Nihat'a; gofreti niçin dağıtacağımızı söyleyemiyoruz, rüyayı söyleyemiyoruz, doktorların hangi teşhisi koyduklarını söyleyemiyoruz.

Teşhisi annem de bilmiyor öyle değil mi, dedi Nihat.

Bilmiyor, dedim, bilmesin bence.

Bilmesin, anlamında başını salladı Nihat.

O gün, karton kutulara doldurduğumuz gofretleri dağıta dağıta, yaklaşık iki buçuk saat sonra döndük eve. İçeri girdiğimizde annem kuzinenin yanındaki minderin üstünde oturuyor, babam da battaniyeyi boğazına kadar çekmiş, kolları dışarıda, öylece yatıyordu. İki kardeş, öteki pencerenin dibindeki kanepeye geçip oturduk.

Dağıttınız mı, diye sordu annem.

Dağıttık, dedi Nihat; bakkalın birinden yüz on beş, birinden iki yüz kırk beş tane aldık ve hepsini dağıttık.

İyi ettiniz, iyi ettiniz diyerek birkaç kere başını salladı annem. Hatta gofretleri üst üste koyup bir duvar örmüşüz de, Bekir'in rüyasının gideceği istikameti değiştirmişiz gibi gururla baktı bize. Neredeyse yüzü aydınlandı bir an için. Başını yavaşça solundaki yatağa çevirdi sonra, battaniyenin dışında duran babamın kahverengi lekelerle kaplı ellerine bakıp aniden içini çekti ve yüzü yine kararadı.

İşte o vakit, pencereden görünen Beşparmak Dağı odanın içine kadar gelip hızla geri gitti de ondan kalan boşluk

sessizliğe dönüştü sanki ve biz o gün hiç konuşmadan, bir müddet bu sessizliği dinledik.

Derken aniden kalkıp öteberi koyduğu odaya gitti, bir şeyleri takır tukur karıştırmaya başladı annem. Çok geçmeden de, elinde kalınca bir iple geri döndü. Biz Nihat'la oturduğumuz yerden ona, acaba ne yapacak diye sessizce baktık.

Durmayın öyle, dedi; hadi bakalım, alın şu ipi, babanızın tepesindeki tavana bağlayın!

Başını azıcık kaldırarak, yattığı yerden babam da baktı o sırada. Gözlerinin içi, yeşil yeşil titredi bakarken.

İp nereden çıktı şimdi, dedi.

Len Müslüman, dedi annem ona; bir yanından bir yanına dönemiyorsun, oturmak istediğinde de yattığın yerden kendi başına doğrulamıyorsun. İş güç var hâliyle, ben de o sırada ya mutfakta oluyorum ya bahçede. Veyahut zarurî bir ihtiyaç için konu komşuya, çarşıya pazara gitmiş oluyorum. Tepende bir ip olursa ona tutunup dönersin işte, daha iyi olmaz mı?

Olur, anlamında başını salladı babam.

Benim elimden bu tür işler gelmediği için, Nihat kalkıp konu komşudan matkap buldu sonra, dübel buldu, demir halka buldu ve ucu yatağa değecek şekilde, ipi tavana sımsıkı bağladı. Annem de pürdikkat onu izledi, hiç ayrılmadı başından. Hatta iş bitince sağlam olmuş mu diye ipi iki eliyle tuttu ve koparmaya çalışıyormuş gibi, dişlerini sıkarak olanca kuvvetiyle birkaç kere asıldı. Ardından da memnun bir ifadeyle, olmuş, olmuş diyerek sırtını sıvazladı Nihat'ın. Annem o gün o ipi, bir yandan bir yana dönerken kolaylık

sağlaması için değil de, İzzet Dayım götürmeye gelecek olursa babam ona tutunup direnşin, bu dünyada kalsın diye bağlattı sanki. Ya da, o sırada bana öyle göründü. Bu nedenle, içim bir tuhaf oldu kanepenin üstünden onları seyrederken. Birden göynüdüm daha doğrusu. Göynüyünce de kalktım, kendimi tutamayıp ağlayacak olursam orada ağlayayım diye, sigara içme bahanesiyle balkona çıktım.

Ertesi gün akşama doğru annem, olmadı çocuklar bu, olmadı, diyerek ipi çözdürdü.

Neden olmadı, diye sordu Nihat.

Düşünemedik, dedi annem hızlı hızlı topladığı ipi havaya kaldırıp sertçe bakarak; şunun hâlini görmüyor musunuz, bu babanızın avucunu acıtır!

Nihat bir ipe, bir tavana bakıp yutkundu.

Derken gidip yüklükten bir çarşaf getirdi annem, enli şeritler hâlinde boylamasına kesti, eline iğne iplik alıp o şeritleri avuç içini dolduracak kalınlığa gelinceye kadar birbirine dikti ve bu sefer de tavandaki demir halkaya onu bağlattı.

Hah, şimdi eskisinden daha iyi oldu, dedi ellerini birbirine kavuşturup tavana doğru bakarak.

Sonra geçti, kuzinenin yanındaki minderin üstüne oturdu.

Babam battaniyenin altında uyuyordu o sırada.

Akşam karanlığı da çökmek üzereydi, dışarıdan gelen sesler çoğalmış, pencerelerin tülleri koyulaşmıştı.

Babanız dün gece hiç uyuyamadı, dedi annem bize dönerek, yavaşça; o ağrıları, sızıları dinmek bilmedi bir türlü. İçtiği onca ilaç niye kâr etmiyor anlayamadım ben. Bir de saba-

ha doğru Suat'ı hatırladı, o yıllarda el kapılarında kamyon şoförlüğü yaptığı için cenaze merasimine gelememişti ya, nasıl öldü diye sordu durdu bana. Ne yapayım, ben de anlattım mecburen. İlk defa duyuyormuş gibi, yüzünü ellerinin arasına alıp can kulağıyla dinledi anlattıklarımı. Ardından da dayanamadı tabii, burnunu çeke çeke bir müddet ağladı.

Ben Suat'ı bilmiyorum, dedi Nihat.

Sen Suat öldükten iki yıl sonra doğdun, dedi annem de, nereden bileceksin oğlum?

Yani, fotoğrafı falan da yok...

Yok, dedi annem; o yıllarda fotoğraf makinesi mi vardı kasabada, o icatlar sonradan çıktı.

Üçümüz de sustuk birden.

Peki, dedim o sırada ben, Suat'tan hiç mi bir şey kalmadı anne?

Kalmaz olur mu oğlum, dedi içini çekerek; baban ona yabandan bir palto getirmişti, şöyle düzgünce, iri düğmeli, çok hoş bir şeydi. Bilerek mi satın aldı yoksa öyle mi denk geldi bilmiyorum ama babanın gözlerinin renginde, koyu yeşildi bu palto. Diyeceğim, pek alımlıydı; giydi mi, Suat'ı alır, birkaç yaş büyütürdü. Bakışını da, yürüyüşünü de değiştirirdi onun. Nasıl da yakışırdı üstelik, nasıl da yakışırdı... Suat öldükten sonra yıllarca kokladım ben o paltoyu, kardeşiniz aklıma düştükçe, burnumun direği sızladıkça sandıktan çıkarıp çıkarıp sarıldım, yüzüme gözüme sürdüm, öptüm.

Duruyor mu hâlâ, diye sordum ben heyecanla.

Âh oğlum âh, dedi annem; ben o paltoyu kuş işlemeli, akça pakça, kar gibi bembeyaz bir bohçanın içinde saklıyor-

dum. Öpüp kokladıktan sonra, bohçayı da sandığa koyuyordum her defasında. Hani baban protez bacak yaptırmak için Ankara'ya gitmişti, ben de seni arayıp baban oraya geliyor diye haber vermiştim ya, işte o gün, evde bir başıma kaldığımdan mıdır nedir, yine Suatçığımın hayali geçivermişti benim gözümün önünden. Gül şurubuna benzeyen o tatlı sesi, o masum yüzü, o cıvıl cıvıl gülüşü... Sanki yavrum mezarından çıkıp gelmiş de habire etrafımda dönüyor, koşuyor, zıplıyor gibiydi. İşte, varıp azıcık koklayayım diye gittim o gün yine sandığın başına oturdum ben, kapağını elimle mi tuttum kalbimle mi bilmiyorum ama tuttum ve yavaşça açtım. Açmasına açtım ya, bir de ne göreyim; ortada ne bohça var ne palto... Hâlbuki bir gün evvel oradaydı, kendi ellerimle katlayıp koymuştum. Göremeyince aklım başımdan gitti tabii, ne yapacağımı bilemedim. Daha sonra aramadığım yer kalmadı onu, fırıl fırıl, günlerce döndüm evin içinde. Neredeyse pervane oldum ama ne fayda, ne fayda, bulamadım. Yok, yok oğlu yok! Nasıl kaybolduğunu hâlâ anlayabilmiş değilim, yer yarıldı da içine girdi sanki.

Yok mu şimdi?

Yok oğlum, yok, işte babanın trenle Ankara'ya, senin yanına gittiği günden beri yok!

Babam kımıldadı o sırada, gözlerini açtı ve nerede olduğunu anlamaya çalışıyormuş gibi, boş boş etrafına baktı. Bir kez daha kederlenip ağlamasın diye biz sustuk hemen, Suat bahsini kapattık.

Babamın uyanmasını bekleyen Nihat kalktı sonra, vedalaşarak, valizini alıp Tavas'a gitti.

Onu yolcu eder etmez, ben de sigara içmek için balkona çıktım. İnsanın gözüne muhteşem görüntüler sunan, seyirlik bir ay ışığı vardı o gece; kasaba tiril tiril, gümüşî parıltılarla dolu incecik bir karanlığın içindeydi. Sokaklardan el ayak çekildiği için ortalığa derin bir sessizlik çökmüştü, arada bir komşu evlerden kapı sesleri işitiliyordu sadece. Kasabanın aşağısında, çarşının bulunduğu yerde de bazen uzak bir araba gürültüsü beliriyor, azıcık hırıldıyor, sonra hemencecik kayboluyordu. Derken, mezarlığın dibindeki dereden bir köpek havlaması geldi kesik kesik. Hayvan acayip bir şeyle karşılaştı da gerisingeri sıçrarken havladı sanki. Sesinde dişleri ve dişlerini gölgede bırakan, dehşetle açılmış kocaman gözleri bile göründü o sırada. Sesinin kıvrımları arasından saçılan korku da ay ışığına rağmen karanlığı bir hayli kalınlaştırdı tabii. Bu yüzden ben ister istemez etrafa daha dikkatli bakmaya başladım.

Sonra işte ben böyle bakarken, çoğa varmadı, mezarlığın dibindeki dereye inen sokağın köşesinden yine o beyaz gömlekli çocuk çıktı. Gömleğinin ağartısıyla birlikte ay ışığı da vurduğu için, yüzü eskisinden beyazdı bu kez. Ben onu görür görmez, bu sefer elimi çabuk tutmalıyım diye, oturduğum yerden kalkıp hemen anneme seslendim. Hatta içeri girip kilimlerin ve zilinin üzerinden uçarcasına, uzun adımlarla babamın yattığı odaya doğru koştum ama ben vardığımda kapı kapalıydı.

Sesimi duymuş olmalı ki, annem de bana seslendi o sırada, odaya gelme oğlum, azıcık oyalan, şimdi babanla ilgileniyorum, dedi.

O böyle deyince döndüm mecburen, apar topar, ayakkabılarımı giydiğim gibi cümle kapısından dışarı fırladım. Suratıma doğru hücum eden erikle asmanın altından geçerken, dalların arasından görmüştüm çocuğu; bahçe kapısındaki taşın üstünde oturuyordu. O da beni gördü o sırada ve hemen kalktı yerinden. Kalkar kalkmaz da gömleğinin ağartısını sürükleye sürükleye geldiği yöne doğru koşmaya başladı. Arkasından ben de koştum, hatta koşarken birkaç kere, dursana len, dursana, bak ne diyeceğim diye seslendim ama ona bir türlü yetişemedim o gün. İpi kopmuş bir uçurtma gibi yalpalaya yalpalaya, sokağın köşesindeki kerpiçlerle çevrili karanlığın içinde kayboldu gitti.

Annem de bana, kendisine neden seslendiğimi sormadı hiç, onca telâşın arasında unuttu muhtemelen. Bekir'in rüyası yüzünden kafası allak bullak olmuştu zaten, artık diken üstündeydi; mutfakta yahut bahçede herhangi bir işle meşgulken aniden babamın yattığı odaya koşuyor, kapı ağzında durup ona şöyle bir bakıyor, nefes alıp verdiğini, kımıldadığını yahut kirpiklerinin hareket ettiğini görünce de derin bir oh çekerek işinin başına yeniden dönüyordu. Bir yandan da akla hayale gelmedik işler buluyordu kendine. Bir keresinde, düzene sokuyorum diye, bodrumdaki o Nuh Nebi'den kalma araba parçalarını tutup bir yandan bir yana aktarmıştı mesela ve örümcek ağlarının arasında, saatlerce uğraşmıştı bu iş için. Bir keresinde, öteberi koyduğu odaya girip her şeyi iğneden ipliğe elden geçirmiş; bir keresinde, ne kadar kap kacak varsa mutfağın ortasına yığıp yerlerine tek tek yeniden yerleştirmiş; bir keresinde de, nicedir değiş-

tirmeye elim ermedi diye, yıllardır kullanılmayan yorganları yüklükten indirip salona sermiş ve hepsini satın aldığı yeni çarşaflarla kaplamıştı.

Bir sabah da ben uyandığımda, bahçedeki karıkların arasında domates toplarken görmüştüm onu ve pencereyi açıp uzun uzun bakmıştım. Elinde açık mavi, plastik bir kova vardı; domatesleri, domates kırmızısına boyanmış bir hızla koparıp koparıp onun içine atıyordu. Güneş Beşparmak Dağı'nın tepesinden, tam da Direktaşı'yla İnlikaya'nın alnından yeni doğuyordu o sırada. Kol kol süzülüp gelen onun ışıklarıyla birlikte yükseklerden çam kokuları da iniyordu kasabanın üstüne; lale, sümbül ve kekik kokuları, ardıç kokuları, meşe kokuları ve kuytulardan yükselen kaya yosunlarının kokularıyla nemli nemli ot kokuları da iniyordu. Hatta annemin topladığı domateslerin yanağında da yankılanıyordu bu kokular ve ben olup bitenleri pencereden ayan beyan görüyordum. Görünce de dayanamadım o gün, hemen giyindim tabii. Sonra bir koşu gidip çayı ocağa koydum ve anneme de yardım etmiş olurum düşüncesiyle dışarı çıktım.

Kolay gelsin anne, ben de yardım edeyim, dedim yanına yaklaşınca.

Sen dalından domates koparmayalı kaç yıl oldu, diye sordu başını kaldırıp bir an yüzüme bakarak.

Ne diyeceğimi bilemedim beklemediğim bu soru karşısında, kaldım öylece.

Hadi, cevap ver dercesine başını kaldırıp yeniden baktı annem.

Bilmiyorum ki, dedim, herhâlde kırk yıldan fazla olmuştur.

Şehre gittiniz de iyi halt ettiniz, dedi kahırlı bir sesle; şuna bak, kırk yıldan fazla olmuş. Kırk yıl bu, dile kolay. Yok, sen zahmet etme hiç, bilemezsin şimdi, tutar dallarını da koparırsın çakırlarını da.

Epeyce toplamışsın, ne yapacaksın bu kadar domatesi, diye sordum.

Salça, dedi.

İki kişinin yiyeceği salçadan ne olacak anne, dedim; uğraştığına değer mi, alalım bakkaldan.

Başını kaldırıp tersleyecekmiş gibi, dik dik baktı suratıma.

Sen, dedi, bakkalda satılan o güneş görmemiş salçalara salça mı diyorsun?

Cevap veremedim ona, iki karık arasındaki toprak yükseltinin üstünde, öylece durdum.

Sen git kahvaltını et istersen, dedi annem; dolunay varken yapmazsam bu iş gelecek aya kalır, benim elimi çabuk tutmam lâzım.

Ben anlamadım tabii, boş boş baktım.

Oğlum, dedi benim öyle baktığımı görünce; ay hilâlken yapılmaz böyle şeyler. Tarhana karılmaz mesela, erişte kesilmez, salça yapılmaz, pekmez kaynatılmaz. Ay hilâlken yapılırsa bunlar ya kurtlanır ya da bozulur. Kurtlanıp bozulmasa bile, beti bereketi olmaz. Uzun ömürlü ve bereketli olması için, bu tür şeyleri illâki dolunay varken yapmak lâzım. Biz atalarımızdan öyle gördük çünkü.

Bunu bilmiyordum, dedim.

Çömelik vaziyette, ilerleye ilerleye karığın başına kadar gitti sonra annem. Oraya varınca da elindeki kovayı bırakıp yavaşça doğruldu.

Sen Ankara'ya ne zaman döneceksin, dedi birden, çoluk çocuk yolunu gözlüyordur oğlum?

Babam bu hâldeyken, bırakıp gidemiyorum anne, dedim ona.

Gözlerini indirip toprağa baktı bir müddet.

Sen de Ankara'yla Denizli arasında dağıldın kaldın, dedi kederli bir sesle; ne yapsak bilmiyorum ki oğlum, ne yapsak bilmiyorum ki. Babanın vaziyeti ortada, günden güne kötüleşiyor. Dün gece geç vakit, lafı evirdi çevirdi, Suat'a getirdi yine. Onun nasıl hastalandığını, nasıl öldüğünü, ölünce cenazesinin nasıl kaldırıldığını, en küçük ayrıntısına varıncaya kadar bana bir kere daha anlattırdı. Garibim, ben anlatırken kendini cenaze merasimine katılmış gibi mi hissediyor bilmiyorum. Ne yapayım, ısrar edince mecburen anlattım artık. Başını eğip dizlerinin üstündeki battaniyeyi avuçlarının içinde sıka sıka dinledi anlattıklarımı. Ardından da, aradan elli iki yıl geçti, çocuğun mezarını yeniden yaptıralım dedi bana. Bunu derken yine dayanamadı tabii, elleriyle yüzünü kapatıp sarsıla sarsıla ağladı.

Bir şey diyemedim anneme, babamı anlıyorum anlamında başımı salladım hafifçe.

O sırada Gülfem Yenge'yi gördüm, bir adım gerisinde de Eyüp Amca vardı; ikisi, küçük küçük adımlarla bahçe duvarına doğru yaklaştılar. Koltuk değneklerinin arasında durdu sonra Gülfem Yenge, dengesini sağladığından emin olunca da yüzünü kaldırıp duvarın üstünden sarı sarı baktı.

Hu, ahretlik, dedi anneme dudaklarının hizasında kalan, zayıf mı zayıf bir sesle; rampayı çıkıp evinize giremiyorum artık, nasıl oldu Aziz, iyi mi?

Nasıl olsun, dedi annem; bildiğin gibi işte, değişen hiçbir şey yok.

Vâh bize vâh dercesine, gözlerini kapatıp başını iki yana salladı Gülfem Yenge.

Hemen ardından da, küçük küçük adımlarla yürümelerine rağmen, Eyüp Amca'yla birlikte neredeyse bir hayal gibi aniden kayboldular.

Annem akşama kadar didindi o gün, yaptığı salçayı evvelce kalaylattığı bakır tepsilere döküp tahta kaşıkla özene bezene yaydı. Sonra da güneş görsünler diye, birlikte balkona çıkardık onları, yan yana sıraladık.

Tepsilerin üstünü beyaz tülbentlerle örttüğümüzde hava kararmak üzereydi artık, ova sisli puslu bir hâl almış, Uşak asfaltı gözden silinmiş, ahlatlar kaybolmuş, bütün bunların ötesinde kalan Çökelez Dağı da eteğindeki köylerle, kasabalarla birlikte bir hayli uzaklara çekilmişti. Kasabadaki çatılar ve ağaçlar birbirine ulanmaya başlamıştı aynı zamanda. Onlar ulanırken, sokak lambalarının ardı sıra, evlerin ışıkları da tek tük yanmaya başlamıştı.

Derken, bileğinde sarı sarı şavkıyan tespihiyle Hüseyin Dayım girdi geldi kapıdan. Yedi sekiz dakika sonra iki torunu ve bir oğluyla Hicran Yengem, onların peşinden göbeğini hoplata hoplata Vakkas Dayım, o ayakkabılarını çıkarırken baldızı ve karısıyla birlikte Zübeyir, onlar kapıdan girer girmez de Cavit'le Bekir geldi. Hatta gelinlerini

ve oğullarını alıp Metin Enişte'yle küçük teyzem de geldi bu kez. Oda konserve kutusu gibi tıkış tıkış oldu böylece, içeride ayak basacak yer kalmadı. Metin Enişte, mahcup bir ifadeyle battaniyeyi azıcık iterek, babamın ayakucuna oturdu bu yüzden. Bunca sıkışıklığa rağmen o akşam odada İzzet Dayımın yokluğu da vardı tabii, Hüseyin Dayımın yanı başında öylece duruyordu.

Bekir çocukların omuzlarına babacan bir tavırla dokuna dokuna geçmiş, köşedeki minderin kenarına ilişmişti; dilsiz ağızsız, süt dökmüş kedi gibi öylece oturuyordu orada. Daha doğrusu, habire gözlerini kaçırıyordu annemden. Fakat bu uğurda çabaladıkça ne yapacağını şaşırıyor, bazen uyuyup kalmışçasına dakikalarca yere bakıyor, bazen elini uzatıp kilimin motifleri buruşmuş da onları düzeltiyormuş gibi parmaklarını pıtraklarla elibelindelerin üzerinde gezdiriyor, bazen de artık ne arıyorsa, belini doğrultup gövdesini bir o yana bir bu yana eğerek aniden ceplerini karıştırıyordu. İşte o vakit, Bekir rüyasını cebinde taşıyormuş da çıkarıp babama gösteriverecekmiş gibi fenâ hâlde tedirgin oluyordu annem. Gözleri büyüyor, yüzüne karmakarışık bulutlar iniyor, ağzı da haykıracakmış gibi birden aralanıyordu. Bekir o akşam annemin yaşadığı bu tedirginliği fark etti sanıyorum. Uzun süre oturmadı çünkü, on beş, yirmi dakika sonra müsaade isteyip kalktı ve başını omuzlarının arasına gömerek, mahcup bir şekilde çıktı gitti.

Odadakiler, iki hafta önce yapılan bir düğünü konuşuyorlardı o giderken. Düğün salonunda ikram edilen yiyecekleri, içecekleri de konuştular daha sonra ve bunları benim

tanımadığım başka birinin düğünündekilerle kıyasladılar. Zübeyir'in karısı, lafınızı balla kestim diyerek, gelinin takılarını sayıp döktü o sırada; küçümseyen bir ifadeyle, bir beşibirlik, üç burma, iki de arpa bilezik vardı, aha anacığım, hepsi bu kadardı, dedi. Yok, bir de kocaman aynalısı vardı, zannedersem gelinliğin tülünden onu görememişsin sen, dedi küçük teyzem. Bunu dedikten sonra da Metin Enişte'ye dönüp, yok muydu len, ışıl ışıl parlayan aynalıyı sen de gördün öyle değil mi, diye sordu. Hiç konuşmadı, teyzemin suratına, yahu ben bu tür şeylere dikkat edecek adam mıyım dercesine tuhaf tuhaf baktı Metin Enişte. O böyle bakarken, köşede oturan Zübeyir'in baldızı birdenbire, tövbeler olsun ben aynalı maynalı görmedim, yoktu, dedi. Hatta üzerine doğru gelen devasa bir kütleyi tek hamlede yere sermişçesine, kuvvetli bir şekilde soludu bunu der demez. Aynalının var olduğunu iddia edenlere meydan okudu sanki ve odanın ortasına soluktan bir hançer fırlatmış gibi oldu.

Böylece, aynalıyı görenlerle görmeyenler ellerini kollarını sallaya sallaya, bazen de oturdukları yerde iki büklüm olup kilimin üstüne parmaklarıyla hayalî çizgiler çekerek, vallahiler billahiler eşliğinde hararetli bir şekilde tartışmaya başladılar. Birbirlerinin ellerine, dizlerine ve omuzlarına da dokundular tartışırken. Hatta birbirlerinin yenlerini tutup arada bir çekiştirdiler. Sesler yine tavana doğru yükseldikçe yükseldi o sırada.

Babam beline, omuzlarına ve başının arkasına denk gelecek şekilde üst üste koyduğu üç yastığa yaslanmış, yatağın üstünden onlara bakıyordu.

Aynalı tartışması bir türlü sonuçlanamadı o akşam. İş çıkmaza girince, Cavit sesini aniden yükselterek lafı aldı, bir motosiklet meselesine getirdi. Sonra, hep birlikte bu motosiklet alım satımından doğan husumeti, husumetin yol açtığı kavgayı ve kavgada yaralanan zavallı Hürmet'i konuşmaya başladılar. Nicedir yeleğinin düğmeleriyle oynayıp duran Vakkas Dayım, bir ara, Hürmet'i kalçasından vuran Süleyman karakolda nasıl ifade vermiş biliyor musunuz, diye sordu ötekilere. Benim kulağıma geldi ama sen yine de anlat, bilmeyenler vardır, dedi Cavit. Dayım, bu cibilliyetsiz Süleyman, haddizâtında ben hayalet gördüm de ona ateş ettim diye ifade vermiş, dedi. Bilmeyenler şaşırdılar Süleyman'ın ifadesini duyunca, bari akla yatkın bir yalan bulsaymış, buna kim inanır ki, diye söylendiler bir müddet. Sadece Zübeyir'in baldızı farklı düşündü bu konuda, çenesini sertçe havaya kaldırarak cilveli bir sesle, nereden biliyoruz, belki de Süleyman hayalet görmüştür de ona ateş etmiştir, olamaz mı yani, dedi. Zübeyir de öne doğru eğilip başını uzatarak, sesindeki tınlamayı yakaladım, hayra alâmet değil bu derecesine ters ters baktı ona. Derken laf döndü dolaştı, yine üzüm bağlarına dadanan domuzlara geldi.

İşte tam o sırada, bir at kişnemesi yükseldi Hüseyin Dayımın cebinden. Çardak'ta, Maymun Dağı'nın eteğinde kalan o sütkırı at gelip evin içine dalıvermiş gibi ben oturduğum yerde irkildim tabii. Sonra da başımı çevirip dayıma bakarak hafifçe yutkundum.

Dayım hiç acele etmeden, gövdesini sola doğru yatırıp telefonu çıkardı cebinden, suratına yine ağlamanın eşiğinde

duran nemli gözlerle melül melül baktı, hafifçe içini çekti ve kulağına götürdü.

İyiyiz oğlum, tamam, daha sonra tekrar ara beni, unutma, sık sık ara, dedi boğuk bir sesle.

Yahu, dedi Cavit, telefonu cebine koymaya çalışan dayıma yan gözle hızlıca bakarak; bu domuzları vuran da çıkmadı bugüne kadar, öyle değil mi?

Geçen sene ben vurmuştum, dedi Zübeyir; soysuzlar, bir ara bizim Gökpınar'daki bağa da dadanmıştı. Gittik biz de herkes gibi paraya kıyıp ışıldak aldık çarşıdan, götürdük, bağın çeşitli yerlerine tastamam on iki tane koyduk ama zerre kadar faydası olmadı onların. Domuz milleti ışıldak falan dinlemiyor çünkü. Üstelik bir gece önce hasar verdikleri omçayı, devrisi gün gelip elleriyle koymuş gibi o zifirî karanlıkta yine buluyorlar.

Vallahi buluyorlar, dedi Vakkas Dayım, dediğin çok doğru.

Bizim bağda, diye devam etti Zübeyir; işte, beş altı omçanın canına okudular geçen sene, ne salkım bıraktılar ne neferne, dallarının da çoğunu kırdılar. Bağın vaziyetini görünce ben deli oldum tabii, kan beynime sıçradı. Ulan bu imanı yokların her birini alın çatısından vurmazsam bana da Zübeyir demesinler dedim! Akşam karanlığında, devrisi gün bindik traktöre, hep birlikte bağın yolunu tuttuk. Ellerine birer ışıldak verip benim karıyla baldızı bir kuytuya oturttum oraya varınca. Domuz geldiğinde ışıldakları yakıp şu tarafa doğru tutacaksınız diye de sıkı sıkı tembihledim. Tamam, dedi bunlar, tutarız o tarafa doğru. Ben de tüfeği alıp az öteye gittim, büyükçe bir omçanın gerisinde pusuya

yattım. Gece yarısına kadar hiç kımıldamadan, sanki orada yokmuşuz gibi, öylece bekledik sonra. Ağzımız kurudu beklemekten, bacaklarımız, kollarımız uyuştu. Derken, saat kaç olduysa artık, uzak uzak yaprak hışırtıları gelmeye başladı zifirî karanlığın içinden. Sonra hışırtılar yaklaştı gitgide, bir gün evvel hasar gören omçalara doğru yaklaştı, yaklaştı ve bizimkiler de ışıldakları şak diye yaktılar o sırada. Ben elimde tüfek hazırım zaten, domuzu karşımda görünce, nişan alıp tetiğe bastım hemen. Daha ilk atışta devrildi imansız, baktım, acı acı sesler çıkararak, yerde can havliyle debeleniyor. Dozer olmuş da burnuyla toprağı kazıyor acısından, bilemiyor ne yapacağını. Soluğu da nah şöyle, kol kalınlığında fışkırıyor ortalığa, omçaların yapraklarını yakıyor. Vaziyeti görünce, tamam, bu artık boku yedi dedim ben kendi kendime. Gelgelelim, benim bu karıyla baldız, ikisi birden vaveyla kopardılar o sırada, vuruldu, vuruldu diye bağırmaya, bağırırken de oldukları yerde maymun gibi hoplayıp zıplamaya başladılar.

Aniden susup kaşlarını çatarak, hışımla karısına doğru baktı Zübeyir; sonra döndü, aynı şekilde baldızına baktı.

Ee, dedi Cavit; domuz n'oldu, öldü mü?

Ölür mü hiç, diye hayıflandı Zübeyir, benim karıyla baldız vaveyla koparır da domuz ölür mü hiç?

Ne alâkası var yahu, dedi Cavit.

Hiddetlenmişti Zübeyir, burnundan soluyordu.

Var, dedi Cavit'e dönerek; vurduğunda bağırıp çağırır yahut herhangi bir ses çıkarırsan, yarası ne kadar ağır olursa olsun, sese tutunup ayağa kalkar domuz, imkânı yok ölmez!

O yere yıkıldı mı sessiz olacaksın bu yüzden, gıkını bile çıkarmayacaksın.

Allah Allah, dedi Vakkas Dayım, ben hiç duymamıştım bunu.

Öyledir, dedi Zübeyir; bazı canlıları yara öldürmüyor, muhatapsız kalmak öldürüyor.

Karısına ve baldızına doğru bir kere daha baktı bunu derken.

Sonra, sohbetin alevi yavaş yavaş söndü yine, yüzler yavaş yavaş soldu, bakışlar dağılmaya, heceler uzamaya başladı. Ardından da, artık geç oldu diyerek hep birlikte kalktı gelenler; erikle asmanın altından tek sıra hâlinde yan yan geçip karanlığın içine dağıldılar.

Ev boşalınca, duvarlar nefes alır gibi oldu sanki, perdeler hafifler, ışık tazelenir gibi oldu. Babam da battaniyeyi ayakucuna doğru iterek, gözlerini odanın içinde gezdirdi bir müddet.

Boş laf ağız kurutur yahu, dedi sonra, başka bir boka yaramaz!

Ne diyorsun Müslüman, n'oldu, diye sordu annem çay bardaklarını alıp tepsinin üstüne koyarken.

Henge bakmaya geliyor bunlar, dedi babam elini sallayarak, kafam kazan gibi oldu yine!

Annem boynunu büktü ve bir müddet sessizce baktı onun yüzüne.

İşte baban böyle oğlum, dedi bana dönerek; gelen olmadı mı, beni gözden çıkardılar artık, ölmüş sayıyorlar da ondan gelmiyorlar diye güceniyor. Geldiler mi de, çokuştular yine, kafam kazan gibi oldu diye dert yanıyor.

Babam bir an öfkeyle baktı annem böyle deyince. Sonra tavandan sarkan ipe iki eliyle tutundu, ıhlaya ıhlaya yan döndü ve başını yastığa koyup yavaşça uzandı. Annem yaklaştı, ayakucunda duran battaniyeyi örttü onun üstüne.

Bir şey istiyor musun, diye sordu örterken.

Babam konuşmadı, yok, istemiyorum işareti yaptı eliyle; parmakları kahverengi lekelerle birlikte havalanıp yastığın üstüne yeniden kondu.

Ben de sigara içmek için dışarı çıktım o sırada, erikle asmanın altından geçip bahçe kapısına doğru yürüdüm. Sokaklar, evler ve avlular uyumuştu artık, kasaba derin bir sessizliğe gömülmüştü. Ortalıkta, karanlığın içinden yükselen Beşparmak Dağı'nın uğultusu vardı sadece. O da işitilmiyordu zaten, dağa bakınca görülüyor, dağa bakınca biliniyor ve belli belirsiz hissediliyordu. Ben o gece gitmiş, sigaramı yakıp dağa doğru şöyle bir bakmış, sonra da bahçe kapısının önündeki taşın üstüne oturmuştum. Oturunca, arada bir gördüğüm o beyaz gömlekli çocuk geldi aklıma. Hemen ardından da, tıpkı onun gibi sırtımı kasabaya, yüzümü dağlara döndüğümü fark ettim ve hemen ayağa kalktım.

İşte tam o sırada babam çıktı cümle kapısından, telâşlı bir yüzle, neredeyse koşarcasına bana doğru yürümeye başladı. Yıllardır yanında içtiğim hâlde, onu görünce ben elimdeki sigarayı sakladım hemen, dizlerimi bükerek, usulca taşın dibine bıraktım.

Hadi, dedi babam benim yanıma gelince; hadi, Necati'yi bulmamız lâzım!

Halamın oğlunu mu, diye sordum yüzüne tuhaf tuhaf bakarak.

Cebinden bir zarf çıkardı babam, bana doğru uzatıp geri çekti.

Necati, dedi telâşlı bir sesle; deniz astsubay okulunu kazanmış, yarın İstanbul'da olması lâzım, hadi gel!

Neredeyse rüzgâr gibi, koşar adımlarla çarşıya indik baba oğul; çınarın dibinde duran minibüsü çalıştırdık ve çok geçmeden, Dağal yolundan ovanın ortasındaki Uşak asfaltına çıktık. Ben babamın sağındaki koltukta oturuyor ve ıssızlığın derinliklerine doğru uzanıp giden asfalta bakıyordum sürekli. Çıtak'ı geçtiğimizde ay batmıştı artık, ova zifirî karanlığa bürünmüştü.

Baba, dedim birden, neredeymiş Necati Ağbi?

Çivril'deymiş, dedi; on gündür orada bir inşaatta çalışıyormuş. Oğlum, halan da okuma yazma bilmiyor kocası da, postacının verdiği zarfı atmışlar işte bir köşeye, ancak bugün haberimiz oldu.

Çivril'de nasıl bulacağız peki, dedim, inşaatın adresi var mı?

Cevap vermedi babam, gözleri yolda, sustu bir müddet.

Adres madres ne gezer oğlum, dedi sonra; fakat buluruz, icabında Çivril'i ters çevirip çuval gibi silkeler, yine buluruz. Necati'nin istikbali benim cebimdeki şu zarfın içinde yatıyor çünkü. Kaydını yaptırabilmesi için yarın onun illâki Beylerbeyi'nde, o okulda olması lâzım.

Anlıyorum, dedim babama.

Yamanlar Köyü'nü geçip Çivril'e girdik bir süre sonra, sarı sarı sokak lambalarının aydınlattığı taş döşeli sokak-

larda gelişigüzel gezinmeye, gezinirken de sağımızda solumuzda inşaat var mı diye bakınmaya başladık. Gecenin o saatinde Çivril de uykudaydı tabii, in cin top oynuyordu ortalıkta. Derken minibüsü kenar mahallelere doğru sürdü babam, karanlık ağaçların, üzüm bağlarının ve elma bahçelerinin arasındaki toprak yollara doğru sürdü ve bir müddet de oralarda gezindik. Gezinirken, karanlık hışırtılar eşliğinde, dallar iki taraftan minibüsün camlarını yaladı durdu nemli nemli. Boyları adam boyunu aşan, beton direklerle desteklenmiş omçaların ortasında durduk nice sonra, hızla inip peş peşe, kırık dökük tuğla yığınlarının arasından az ötemizdeki inşaata doğru koştuk.

Kimse yok mu, diye bağırdı babam, inşaatta kimse yok mu?

Ses gelmedi inşaattan.

Necatiii, diye bağırdı babam bu kez, len Necatiii!

Belden üstü çıplak, beyaz donlu biri belirdi inşaatın ikinci katında; gecenin içine doğru uzanan beton çıkıntının ucuna kadar geldi ve hiç gerekmediği hâlde, sanki öyle yaparsa bize daha yakın olacakmış gibi, bulunduğu yere yavaşça çömeldi.

Hemşerim, Necati isminde biri var mı, diye sordu babam.

Yok, yok, dedi adam yukarıdan şıp şıp damlıyormuş gibi görünen uykulu bir sesle.

Ardından da ayağa kalkıp aniden kayboldu.

Minibüse binip bağların arasındaki toprak yollardan çukurlara bata çıka babamla başka bir inşaata geçtik sonra, oradan

bir başkasına, oradan bir başkasına geçtik. Tabii, uykudan uyandırdığımız için, bize sinirlenip kötü kötü homurdanan işçiler de oldu o gece. Yok öyle biri, diye neredeyse havlar gibi bağırıp aniden kaybolanların yanı sıra, hiç cevap vermeden gerisingeri gidip yatanlar da oldu. Bir keresinde de, yine karşımıza belden üstü çıplak, beyaz donlu bir işçi çıktığında, karanlığı aydınlatan cilveli bir kadın sesi geldi inşaatın tepesinden. Ses etrafa dağılıp ağaçlarda ve omçalarda ne kadar yaprak varsa hepsini öptü sanki. O sırada bize mi yoksa içeriden gelen bu sese mi bakacağını bilemedi işçi, üzerimize bir şey serpiyormuş gibi iki elini birden sallayarak, yok kardeşim burada Necati Mecati, yok işte yok, siktirin gidin, diye bağırdı.

Bir hayli gezindikten sonra Kızılcasöğüt civarındaki iğdelerin arasında, subasmanı çıkılmış inşaatlardan birinde bulduk Necati'yi; uyku semesi falan demeden üstünün başının tozuyla aldık, alelacele Uşak asfaltına çıktık ve hiç konuşmadan, ova boyunca tam gaz ilerlemeye başladık. Zifirî karanlık tarlalar, katran seli gibi, iki yanımızdan incecik bir uğultuyla aktı durdu. Denizler Kasabası'nı geçtik bir süre sonra, Çal Kavşağı'nı geçtik ve Zıpır Yokuşu'ndaki tepelerin arasından inip Kaklık'a doğru yaklaştık. Minibüs de gayrete gelmişti sanki, o gece yaşından umulmayacak bir hızla, hapır hupur yutuyordu yolları. Derken, tıpkı deprem oluyormuş gibi takır tukur sesler geldi dışarıdan ve hep birlikte sarsılmaya başladık. O sırada yola düşen farların ışığı da sarsıldı bizimle birlikte. Ardından da içeriyi dolduran telâşlı bir sesle peş peşe, eyvah, eyvah, eyvah diye bağırdı

babam. Sesler kaybolup sarsıntılar kesilince de, vay anasını, koyun sürüsünün içine girdik yahu, inşallah çobanı ezmemişizdir, dedi.

Biz Necati'yle neler olduğunu anlayamadık tabii, oturduğumuz yerden azıcık doğrulup boynumuzu uzatarak etrafımıza bakındık. Ben karanlığın içinde eriyip giden, şöyle dil yarımı gibi, dil yarımı gibi birkaç meleme sesi duydum sadece. Duyunca da başımı çevirip sağa sola baktım ama bir şey göremedim.

O gece, inşallah çobanı ezmemişizdir diyen babam orada durmadı hiç, aynı hızla yola devam etti.

Beş altı dakikalık bir yolculuğun ardından Kaklık'a vardık sonra, sağ taraftaki benzinliğin girişinde durduk. Babam cebindeki zarfı çıkarıp Necati'ye verdi.

Senin istikbalin bunun içinde, dedi verirken, sakın kaybetme.

Sağ ol dayı, dedi Necati.

Cüzdanına davranıp bolca para verdi sonra babam.

İstanbul'a varır varmaz üstüne başına yeni bir şeyler al, dedi; böyle, bu kıyafetle olmaz. Paraya da acıma hiç, hemen bir taksiye atla, Beylerbeyi'ndeki o okula git.

Necati, babamın yüzüne baktı buruk bir ifadeyle.

Sağ ol dayı, dedi yeniden.

Paranın hepsini aynı cebe koyma, dedi babam; yankesici çoktur oralarda, çaldırır maldırırsın, bölüştür onu öteki ceplerine.

Necati parayı çıkarıp ceplerine bölüştürdü çarçabuk.

Sonra onu, itiyormuş gibi elinin birini sırtına koyarak yolun karşısına geçirdi babam, Denizli'den gelen İstanbul

otobüslerinden birine bindirdi. Ardından da minibüsün direksiyonuna geçip motoru çalıştırdı ve gerisingeri, kasabaya doğru hareket ettik.

Zıpır Yokuşu'na tırmanmadan önce, içine daldığımız koyun sürüsünün bulunduğu yerde durduk tabii. Yere inerek birkaç defa var gücüyle, hey çobaaan, çobaaan, diye bağırdı babam. Yardım ister gibiydi sesi, yalvarır gibiydi ve hafifçe titriyordu. O böyle bağırınca, çok geçmeden elinde değnek, kara kuru, babam yaşlarında bir adam çıktı geldi karanlığın içinden.

Çoban sen misin, bir şeyin yok değil mi, diye sordu babam endişeyle.

Yok, dedi öteki.

On beş, yirmi dakika evvel kazayı yapan bendim, dedi babam; şükür sana bir şey olmamış.

Adam elindeki değneği yere dayamış, bakıyordu öylece.

Kaç koyun ezdik, dedi babam.

Dördü can verdi, dedi öteki; ikisi de yaralı, az ötede yatıyorlar, bacakları kırıldı.

Babam cüzdanını çıkarıp koyunların parasını verdi çobana.

Hakkını helâl et, dedi verirken.

Çoban, elindeki değneği koltuğunun altına kıstırıp paraları saydı farların ışığında.

Hakkını helâl et, dedi babam yeniden.

Helâl olsun, dedi çoban; fakat sen parasını ödediğin o bacakları kırılan iki koyunu alıp götürebilirsin, eve varınca kesersiniz.

Yok, dedi babam; yaraları iyileşmeyecek kadar kötüyse onları sen kes, fakir fukaraya dağıt.

Olur, anlamında üst üste başını salladı çoban, yüzündeki gölgeler birkaç kere dağılıp toplandı.

Onu orada bırakarak, minibüse binip yeniden yola düştük böylece; Zıpır Yokuşu'ndaki karanlık tepelerin arasından tırmanıp Çal Kavşağı'nı geçtik ve yaklaşık yarım saat sonra kasabaya girdik. Babam yol boyunca, iyi ki çobanı ezmemişiz yahu, iyi ki ezmemişiz, dedi durdu.

Evin önüne gelince, nicedir sigara içmediğim için, ben onun gerisinde kaldım.

Bunu fark etmedi sanki babam, çevik adımlarla rampayı çıkıp eve girdi.

Ben de bahçe kapısının önündeki taşın yanına gittim o içeri girince, usulca oturdum ve eğilip baktım. Taşın dibine bıraktığım sigara hâlâ yanıyordu.

DOKUZ

Kasabadan ayrılmış, Ankara'ya dönmüştüm.

Tedirgindim hâliyle, düşünmek istemesem de aklımdan kötü kötü şeyler geçiyordu. Bu yüzden artık annemi telefonla her gün arıyor, babamın nasıl olduğunu soruyordum. O da nasıl olsun, demin iki damla su içti, yarım saat sonra ilaçlarını vereceğim diye başlıyor, geceleri ağrıdan, sızıdan uyuyamadığını söylüyordu her defasında. Ezberlediği bir metni kendi kendine mırıldanır gibi konuşuyordu sanki benimle, sorduğum bazı soruları duymazlıktan geliyor, hatta konudan uzaklaşıp farkına bile varmadan başka şeyler anlatmaya başlıyordu.

Dokuzuncu gün tekrar aradığımda, sesi çok kötüydü annemin.

Oğlum, dedi hafifçe yutkunup derin bir nefes aldıktan sonra; nasıl olsa duyacaksın, bari ben söyleyeyim, iki gün önce Gülfem Yengeni kaybettik.

İrkildim hâliyle, bir müddet elimde telefon, kaldım öylece.

Demek gitti, dedim ardından da, nur içinde yatsın.

O sırada Gülfem Yenge gözümün önüne geldi tabii, koltuk değnekleriyle yaklaştı, bahçe duvarının gerisinde durdu ve yüzünü kaldırıp bana doğru sarı sarı baktı. Kulak-

larımda, hu, ahretlik diyen o titrek sesi de yankılandı böyle bakarken.

Nur içinde yatsın, dedim tekrar, sesimi hayalimde beliriveren Gülfem Yenge de duyacakmış gibi.

Onun öldüğü gün, diye devam etti annem; ölüm evimizin bu kadar yakınına geldiğinden midir nedir, baban bir tuhaf oldu oğlum, hakikaten bir tuhaf oldu. Kaba kuşlukta, ulam ulam gelip cenaze evine toplanmaya başladı tabii insanlar. Yabandan yazıdan, arabalarla gelenler de vardı. Dışarısı böyle hareketlenip ince bir uğultu yükselince, baban duramadı, tavana bağladığımız ipe tutunup ıhlaya ıhlaya indi hemen yatağından. Ne yapıyorsun Müslüman, nereye böyle diye sordum ama cevap vermedi bana. Ter içinde, yere oturup körük gibi har har soludu bir müddet. Sonra da, emeklemeye gücü yetmediği için, kilimin üstünde sürüne sürüne, güçbelâ öteki pencerenin dibindeki kanepeye geçti. Kollarını beton çıkıntıya koyup cama burnunu dayadı da artık, o gün Eyüp Amcanın evinin önündeki kalabalığa baktı durdu oradan. Gülfem Yengenin tabutu cenaze arabasıyla götürülürken de dayanamadı, kollarının üstüne kapanıp hüngür hüngür ağladı. Bu arada, Eyüp Amcanı hiç sorma oğlum, hiç sorma; eli böğründe, döndü kaldı adamcağız.

Kolay değil anne, dedim, Allah ecir sabır versin Eyüp Amca'ya.

Kolay değil oğlum, hiç kolay değil, diyerek içini çekti annem.

Birkaç gün sonra da bana yine kuyunun dibinden geliyormuş gibi görünen bungun bir sesle, babamın büsbütün kötüleştiğini söyledi.

Telâşlandım hâliyle, Tavas'ı aradım hemen, Nihat'la telefonda bir müddet konuştuk. Ne yapacağımızı bilemeden, kısa cümlelerle uzun sessizlikler eşliğinde, iki kardeş dakikalarca birbirimizin karşısında kıvrandık durduk daha doğrusu. Ardından da, Pamukkale Üniversitesi Araştırma Hastanesi'ne götürmeye karar verdik babamı; içimizde ukde kalmasın, bir de orayı deneyelim dedik.

Böylece ben randevu alıp bir sabah tek başıma Denizli'ye doğru yeniden yola çıktım. Sivrihisar Kavşağı'na varıncaya kadar müzik dinlemek aklıma bile gelmedi bu kez; motorun uğultusuyla birlikte camları yalayıp geçen rüzgârın sesi, iki buçuk saat boyunca iki yanımdan aktı durdu. Dikkatim biraz tazelensin diye, Aşağıkepen Köyü'nü geçince her zamanki gibi yine türkü dinlemeye başladım ama bazılarını birazcık duydum, bazılarını da hiç duymadım türkülerin. Bir ara "Buradan bir atlı geçti / Yarama bastı geçti" diyen Bekçi Bakır'ı duydum mesela hayal meyal, bir ara Erkan Oğur'u, bir ara "Ben bir Yakup idim kendi hâlimde" diyen Kazancı Bedih'i, bir ara da "Seher vakti bülbül ağlar ekseri / Bülbülün gözyaşı deler mermeri" diyen Seha Okuş'un sesini duydum. Beş buçuk saat sonra, Acıgöl'ün kenarından geçip Maymun Dağı'nın eteğindeki Çardak'a yaklaştığımda da, çok uzaklardan geliyormuş gibi şöyle hafifçe, "Câhildim dünyanın rengine kandım" diyen Neşet Ertaş'ın taşkınlığını ölçüsünde, ölçüsünü taşkınlığında bulan o güzel sesi çalındı kulağıma. Ben de o sırada uzanıp müziği kapattım artık. İkide bir peşime düşen, Eyüp Amca'nın ecel atı dediği o atın kay-

bolduğu yere gelmiştim çünkü ve kalbim küt küt atmaya başlamıştı. Yolun kenarındaki dükkânların ve evlerin arasından, kalp atışlarımın içinden geçercesine geçtim bu yüzden; Çardak'tan çıkar çıkmaz da gaz pedalına yüklenip aniden hızlandım. Solumda kalan demiryolundan Afyon istikametine doğru, takır tukur, uzunca bir tren gidiyordu ben hızlandığımda. Babamın, Değirmenci Halil'in beygirine benzettiği trendi belki de bu; bakana baygınlık geçirtecek kadar yavaştı çünkü, her an duracakmış gibi, kağnı hızıyla ilerliyordu.

İşte, trene göz ucuyla şöyle bir baktıktan sonra ben önümdeki yola döndüm o gün ve döner dönmez de yine o atla karşılaştım. İnsanın gözünü alan heybetli bir ağartı hâlinde, şarampolün kenarında öylece duruyordu. Yanından hızla geçtim tabii ve geçerken o tarafa hiç bakmadım. Ben geçince, o da yine peşime takıldı her zamanki gibi; bazen iyice sokulup ön tamponun hizasına kadar gelerek, bazen beş altı adım geride kalarak, ak köpükler içinde, kişneye kişneye koşmaya başladı. Yanı başıma kadar geldiğinde, ister istemez ön camın sağ köşesinden göz ucuyla bakıyordum ona; savrulan yelesini ve kocaman bir çekiç gibi habire inip kalkan başını görüyordum. Tarlalar, uzak tepeler ve bu tepelerin eteklerindeki köylerle kasabalar onun çenesinin altında kalıyordu o sırada ve çekiç misali inip kalkan atın başı, yeryüzünü dövüyormuş gibi oluyordu.

Derken, yeşillikler arasına bırakılmış küçük bir sessizlik çıkınına benzeyen Alikurt Köyü'nü geçtik ve bol güneşli, yumuşak bir tepenin eteğinden ilerleyip Kaklık'a doğru

yaklaştık. Ben kavşaktan Uşak istikametine dönünce at da döndü hemen, peşim sıra, aynı şekilde koşmaya devam etti. İşte böyle koşarken, yıllar evvel, geceleyin minibüsle koyun sürüsünün içine girdiğimiz yere gelince de zınk diye durdu bu at. Ben hemen frene basarak sağa yanaştım ve başımı çevirip baktım ona. Babamın karanlığın içine doğru birkaç defa, hey çobaaan, çobaaan diye bağırdığı noktada durmuş olmasına rağmen, tuhaf bir şekilde, hâlâ koşuyormuş gibi yelesi dalga dalga uçuşuyordu atın. Beyaz bir rüzgâra benzeyen kuyruğu da savruluyordu yelesiyle birlikte. Koşmaya kendi gövdesinin içinde devam ediyordu sanki. Kim bilir, belki benim gözümde durmuştu da başka birinin gözünde koşuyordu o sırada; böyle olunca da iki hâl, zamanın yırtılan yerinden sızıp ister istemez birbirine karışıyordu. Sonra işte orada, yine göğün derinliklerine gömülecekmiş gibi, acı kişnemeler eşliğinde şahlanıp aniden kayboldu bu at. Gözlerimde ağartısı, kulaklarımda kişnemeleri kaldı sadece.

Ben de onlarla birlikte Zıpır Yokuşu'nu çıkıp yarım saatlik bir yolculuktan sonra, ikindi vakti, yorgun argın kasabaya vardım.

Annemin dediği gibi, babamın vaziyeti kötüydü hakikaten; kapıdan girdiğimde yanına yöresine yastıkları yığmış, dilsiz ağızsız, yatağın ortasında öylece oturuyordu. Kolları inanılmayacak kadar incelmiş, omuzları kaybolmuş, yüzü de çökmüştü büsbütün. Bu nedenle, ertesi sabah onu evden çıkarıp arabaya bindirmek eskisine göre daha zor oldu tabii. Sırtıma almama ya da kucaklamama izin vermediği için

gittim, aküsünü sökerek, tekerlekli sandalyeyi yatağın kenarına getirdim mecburen. Bir eliyle tavandan sarkan ipe, bir eliyle benim bileğime tutunup ıh, ıh sesleri eşliğinde, yaklaşık on dakika süren bir mücadeleden sonra, şakaklarından süzülen terlerle birlikte, zorbelâ sandalyenin üstüne attı kendini. Bahçe kapısına varınca, sandalyeden kalkıp arabanın ön koltuğuna oturması da neredeyse yarım saati buldu. Zübeyir gelip kaymasın diye tekerlekli sandalyeyi, Hüseyin Dayım da koşup kapıyı tuttu o sırada. Ben de öteki tarafa, direksiyonun yanına geçtim hemen, dizimin birini şoför koltuğunun üstüne koyup içeriden ellerimi uzattım. Ne var ki, kapı koluna yapışıp üst üste hamle yapmasına, annemle Hicran Yengemin de birkaç adım geriden, ha gayret, ha gayret demesine rağmen babam bir türlü kalkamadı yerinden; nice sonra kendi gövdesinin ağırlığına yenik düşerek, terden sırılsıklam, gerisingeri yığıldı kaldı. Bu süre boyunca, ellerinin üstündeki kahverengi lekeler de çırpındı onunla birlikte, havada fırıl fırıl uçuştular.

Len Müslüman, azıcık dişini sık da kucaklayıp bindirsinler, dedi annem o sırada.

Babam cevap vermedi ona, beklediği birisi varmış gibi, başını kaldırıp tekerlekli sandalyenin üstünden sokağın sonuna doğru uzun uzun baktı. Bakarken, yanağı çukurlaştı yine ve neye benzediği kestirilemeyen küçük bir gölge, kanat çırparcasına, birkaç kere titredi bu çukurun içinde.

Daha sonra, canını dişine takıp hamle üstüne hamle yaparak, nasıl bindiyse babam kendi başına arabaya bindi o gün ve etrafımıza toplananların hayır dualarıyla, Denizli'ye doğru hareket ettik.

Saat dokuz sularında Pamukkale Üniversitesi'ne vardığımızda, güneş neredeyse iki mızrak boyu yükselmişti ama sabahın serinliği ve tazeliği hâlâ hissediliyordu. Şehrin başucundaki dağların yamaçlarından da bol ışıklı, yeşil yeşil buğular tütüyordu o sırada. Hatta bu buğuların titreşimleri arasında, çamları, çalılıkları, otları ve kayalıklarıyla birlikte dağlar durdukları yerde habire hareket ediyormuş gibi görünüyordu. Bu nedenle, fokur fokur kaynayan altunî ışıltıların yeşillere, yeşillerin altunî ışıltılara battığı, yer yer grilerle, yer yer de yırtılmış tüle benzeyen ince ağartılarla süslü bir uzaklık oluşuyordu dağların yüzünde. Beton yükseltiler arasında çalkalanıp duran şehrin gürültülerini aşarak, insanın içindeki heveslerin kulağına doğru seslenen büyülü bir uzaklık...

Geldik mi, dedi babam aniden, burası mı?

Burası baba, dedim.

Nihat hastanedeki tekerlekli sandalyelerden birini almış, endişeli bir yüzle, onkoloji bölümünün önündeki kaldırımda bizi bekliyordu.

Babamı arabadan indirip sandalyeye aldık hemen ve hep birlikte asansörle üst kata çıktık. Koridorlar, merdivenler ve salonlar vıcır vıcır insan kaynıyordu tabii, adım atacak yer yoktu. Yanımızdan yöremizden, başuçlarında yürüyen yakınlarıyla birlikte, sedye üstüne yatırılmış hastalar gelip geçiyordu bazen. Bunlardan bazıları başlarını kaldırıp sedyenin üstünden meraklı gözlerle sağa sola bakınıyor, bazıları iniltiler eşliğinde habire kıvranıyor, bazıları da hiç kımıldamadan, ölü gibi öylece yatıyordu.

Nasıl olsa Nihat var diye, beklerken ben arada bir aşağıya iniyor, bahçedeki çamların gölgesinde hızlı hızlı sigara içip yeniden yukarı çıkıyordum. Çok kalabalık olduğu için, muayene sırası da gelmiyordu bir türlü; zaman geçtikçe babam bunalıyor, oturduğu yerden başını çevirip etrafına boş boş bakınıyor, bakınırken de ikide bir, hey gidi dünya hey, diye mırıldanıyordu.

Bir ara, kolundan tutarak Nihat'ı birkaç adım uzaklaştırdım annemle babamın yanından.

İçeri girince, diye fısıldadım kulağına; doktora Denizli Devlet Hastanesi'nin teşhisinden söz etmemiz gerekiyor, biliyorsun. Fakat bunu babamın yanında yapmayalım, olur mu?

Anladım, dedi Nihat.

Bunu derken de bir an için yüzüme korku dolu gözlerle baktı.

Muayene sırası geldiğinde, her şeyden evvel babama o gün hemen kan verilmesi gerektiğini söyledi doktor. Bu yüzden içeri girmemizle çıkmamız bir oldu ve iki kardeş, elimize tutuşturulan kâğıdı alıp binanın öteki ucundaki kan merkezine koştuk alelacele. Oradaki görevliler tamam, kanı gönderiyoruz deyince döndük, hadi bakalım, bu sefer de insanın içini ürperten o soğuk ve uğultulu koridorlardan gerisingeri onkoloji bölümüne koştuk. Böylece, kapısından sedye üstüne yatırılmış bitkin insanların girip çıktığı kemoterapi servisinin bitişiğindeki mavi odada, ikindiye kadar kan verdiler babama. Bu işlem tamamlandığında da, o saatten sonra muayene olmadığı için, hep birlikte kasabaya döndük mecburen.

Ertesi sabah, babamı bin bir güçlükle arabaya bindirip ailecek yeniden gittik Pamukkale Üniversitesi'ne. Bu kez de öğleye kadar oradan oraya, çeşitli tahliller ve röntgen çekimleri için koşuşturduk. Uğul uğul uğuldayan koridorlarda, tıklım tıkış asansör kapılarında ve insana sırf gürültüden ibaretmiş gibi görünen o büyük ve kalabalık salonlarda başımız döndü koşuşturmaktan, ayaklarımıza kara sular indi.

Üçüncü gün, yetiversin be, artık dermanım kalmadı benim demesine rağmen babamı ikna edip üniversiteye bir daha gittik mecburen; çekilen röntgenlerle tahlil sonuçlarını aldık, muayene sırasının bitmesini bekledik ve öğleye doğru, onkoloji bölümündeki doktorun odasına yeniden girdik. Bir hayli cana yakın olan doktor bir müddet düşündükten ve başını kaldırıp babama doğru şöyle bir baktıktan sonra, bu sefer de biyopsi yapılması gerektiğini söyledi. O böyle söyleyince, elimizi çabuk tutalım da günden kazanalım diye, salonları, kapıları ve koridorları rüzgâr hızıyla geçip üroloji bölümüne koştuk ama oradan iki gün sonrasına randevu alabildik.

Çaresiz, öğleden sonra yeniden kasabaya döndük böylece.

Bu üç günlük koşuşturmanın sonunda, parmağını oynatacak hâli kalmamıştı babamın. Yüzümüze baktığında bile bakışlarını toplayamıyordu artık, başını hemen göğsüne düşürüyor ve hırıltılı bir şekilde, kesik kesik nefes alıp veriyordu. Ben de onun bu vaziyetini gördükçe ister istemez suçluluk duymaya başlamıştım. Bu yüzden, fırsatını bulup bir ara balkona çağırdım Nihat'ı.

Orada, sırtımızı duvara verip iki kardeş yan yana sustuk bir müddet. Ben kıtlıktan çıkmış gibi, hızlı hızlı sigara içtim daha doğrusu; Nihat da başını yere eğip benim konuşmamı bekledi.

Nihat, dedim daha sonra ben, karşımızda duran İzzet Dayımın cevizine doğru bakarak; üç gündür babam çok hırpalandı. Acaba yanlış mı yapıyoruz biz, tedavi ettireceğiz diye ona boşu boşuna acı mı çektiriyoruz?

Elimizden başka ne gelir ağbi, dedi o da; bir umut işte, bakalım biyopsiden sonra ne diyecekler?

Haklısın diyemedim ona, haksızsın da diyemedim; karmakarışık duygularla, çatıların üstünden ovaya doğru bakıp sustum sadece.

Hiç umut olmasa da, dedi Nihat; yapılabilecek her şeyi yapmak zorundayız ağbi, biliyorsun.

Biliyorum, dedim ona.

Böylece, iki gün bekledik kasabada; iki kardeş, babamın etrafında pervaneler gibi döndük durduk. Ev de doldu doldu boşaldı bu arada, gelip giden hiç eksik olmadı. Kasabanın tâ alt başından, Gökpınar'ın öteki ucundan ve Tekke civarından kalkıp nicedir gelemeyenler bile geldiler bu iki gün boyunca; erikle asmanın dallarını elden ele birbirlerine devrederek, tek sıra hâlinde içeriye doluştular. Hayır dualarının biri bitti biri başladı tabii, biri bitti biri başladı, biri bitti biri başladı.

Üçüncü gün, yalvar yakar, babamı yeniden bindirdik arabaya ve öğle vakti, tam da güneş ortalığı cayır cayır yakıp kavururken Denizli'ye doğru yola çıktık.

Üroloji bölümüne vardığımızda, oradaki güleç yüzlü görevliler, dedikleri saatte biyopsiyi yaptılar hemen; ardından da, babamı masmavi, ferah bir odaya aldılar ve o gece hastanede kalması gerektiğini söylediler. Böyle olacağını düşünemediğimiz için ilkin hepimiz şaşırdık tabii. Sonra, kayıt işlemlerini yaptıralım diye, elimize tutuşturulan kâğıtlarla birlikte annemin nüfus cüzdanını da alıp Nihat'la alt katlardan birine indik. Hemen inemedik aslında, bindiğimiz asansör her katta dura dura, durduğunda da kapısını sonuna kadar açıp bize bekleşen insanları ve onların gerisindeki koridorları göstere göstere ilkin yukarı çıktı. Ardından da, aşağıya indi aynı şeyleri tekrarlayarak. Kayıtların yapıldığı katta durunca, adamakıllı bunaldığımız için, kendimizi hemen dışarı attık hâliyle. Atar atmaz da işte orada, saçlarını atkuyruğu bağlamış, ince yüzlü, genç bir kadınla karşılaştık. Daha doğrusu, bu kadın kolunda çantasıyla, kapının ağzında bekleyen kalabalığın içinden ayrılarak aniden bana doğru yürüdü.

Merhaba, dedi sevinçli bir sesle.

Merhaba, dedim.

Benim adım Firuze, dedi kadın; görünce çok şaşırdım, günün birinde burada sizinle karşılaşacağımı hiç düşünmemiştim.

Sesi sıcacıktı.

Teşekkür ederim, dedim.

Romanlarımın hepsini okuduğunu söyledi sonra bu genç kadın ve onlar hakkında güzel sözler etti.

Hayrola, diye sordu ardından da, ne işiniz var burada?

Babamı getirdiğimizi, biyopsi yapıldığı için üroloji bölümünde bir gece yatacağını söyledim.

Geçmiş olsun, dedi şefkatli bir sesle; yapabileceğim bir şey olursa haber verin lütfen, ben bir üst katta, gözde çalışıyorum.

Teşekkür ederim, dedim ona.

Birbirimize iyi günler dileyip ayrıldık.

Önümüzde on beş, yirmi kişilik bir sıra olduğu için, o gün kayıt işlemleri yarım saatten fazla sürdü. Bitince de, Nihat'la hiç konuşmadan, sanki daha önceden kararlaştırmışız gibi, merdivenlerden yavaş yavaş bahçeye indik. Dayanamayıp ben orada ayaküstü hemen bir sigara içtim tabii. Otoparkın yanından geçerek, iki kardeş caddenin karşısındaki dükkânlara doğru yürüdük sonra; onlardan birine girip kâğıt havlu, kolonya, peçete, ıslak mendil ve bolca su aldık. Annemle babam belki gecenin geç saatlerinde acıkır diye, bisküvi, kek ve birkaç çeşit meyve suyu da aldık bunların yanı sıra. Aşağı yukarı bir saat sonra da, elimizde poşetlerle odaya döndük. Kapıdan girdiğimizde, babam sırtını yastıklara dayamış, hüngür hüngür ağlıyordu. Neler olup bittiğini anlayamadık tabii, telâşla annemin yüzüne baktık.

Bir şey yok oğlum, dedi annem, babanız çok duygulandı da ondan ağlıyor.

N'oldu da duygulandı, diye sordum ona.

Az evvel, dedi annem; su duruluğunda, gencecik bir kız geldi buraya, senin adını anarak, bize hâl hatır sordu, ellerimizi öptü. Baban da çok duygulandı işte, kız kapıdan çıkar çıkmaz dayanamadı, koyuverdi kendini.

Babam birazcık sakinleşmişti annem bunları anlatırken, omuzlarındaki sarsıntılar durmuş, hıçkırıkları seyrelmişti. O sırada elini uzatarak, yanı başındaki komodinin üstünde duran çiçekleri gösterdi bana. O gösterinceye kadar fark etmemiştim, kocaman bir vazonun içinden fışkıran, çeşit çeşit, rengârenk çiçeklerdi bunlar. Yaklaşıp kenarına iliştirilen kartı aldım elime, üzerinde, "Aziz Amca'ya acil şifalar dilerim. Firuze" yazıyordu.

İster istemez ben de duygulandım o sırada, pencereye döndüm ve bir müddet, ikindi güneşinin altında ipil ipil titreşen dağlara doğru baktım.

Annem okuma yazma bilmediği için, ola ki bir ihtiyaç doğar da ne yapacağını şaşırır diye, o gün hastaneden uzaklaşamadık tabii; telefon numaralarımızı bir kâğıda yazıp babamın yanı başındaki komodinin üstüne koyduk ve iki kardeş aşağıda, bahçede beklemeye başladık. Biz duvar dibindeki banklardan birinde otururken, akşama doğru, birden boşaldı hastane; onca insandan, onca arabadan, onca gürültüden, onca telâştan eser kalmadı. Sadece binaların önü değil, bekleme salonlarıyla koridorlar da boşaldı tamamen. Dolayısıyla, insanın içine dokunan, derin bir sessizlik kapladı ortalığı. Derken bu sessizlik yarım saat kadar sürdü sürmedi, sağdan soldan hastane bahçesine ulam ulam insanlar gelmeye başladı. Her biri birbirinden pejmürde insanlar, allı yeşilli insanlar, salkım saçak insanlar; gaydalı yürüyüşleri, çoluk çocukları, hatta bohçaları, sepetleri ve kucaklarında karpuzlarıyla insanlar...

Bunlar da kim, diye sordum Nihat'a.

Çingeneler herhâlde ağbi, dedi; sokaklarda yaşayan evsiz barksız insanlar işte, daha önce de gördüm ben, sanıyorum buraya her akşam geliyorlar.

Gelenler çimenlerin üstüne, otoparkın kumlu zeminine, duvar diplerine ve bilhassa süs havuzlarının etrafına sereserpe yayıldılar o sırada; her yer kavruk yüzlü şirin çocuklarla doldu birden, memeleri dizlerine sarkmış kadınlarla, fiyakalarından yanlarına varılmayan genç erkeklerle, koca göbekli hantal adamlarla ve etekleri fırıl fırıl uçuşan, baygın bakışlı, dal gibi incecik kızlarla doldu. Efkârı parıltılı bir top gibi hop hop zıplatarak hayatla dalga geçen, keskin yanı içe kıvrılmış tuhaf bir havası vardı bu insanların. Bu nedenle, onların gelmesiyle birlikte hastane bahçesi hastane bahçesi olmaktan çıkmış, neredeyse cıvıltılı seslerle dolup taşan bir mesireliğe dönüşmüştü. Sonra işte ben böyle düşünürken bu insanlar karpuzlarını kestiler, bohçalarını açıp peynir, ekmek çıkardılar ve hiç acele etmeden, güle oynaya karınlarını doyurdular.

Çocuklar hemen süs havuzlarına girdi karınları doyunca, hep birlikte, şen şakrak dönmeye başladılar fıskiyelerin etrafında. Cambul cumbul itişip kakıştılar sonra, birbirlerinin beline sarılıp devirmeye çalıştılar. Sesleri de suyun aynasından sekip ciyak ciyak göğe doğru yükseldi o sırada, kim bilir, belki hastanenin üst katlarında yatan hastalara bile ulaştı. Böyle hem serinleyip hem eğlenirken, muziplik olsun diye, birbirlerine ve arada bir havuzun yakınında oturan büyüklere, kocaman sırıtışlar eşliğinde avuç avuç su da attı bu çocuklar.

Derken, bıyıkları yanaklarından taşan irikıyım bir erkek, kemirdiği karpuz dilimini ağzının hizasında mikrofon gibi tutarak, "Havada turna sesi gelir kanadı kırma" türküsünü söylemeye başladı. İnanılmayacak kadar güzel söylüyor, her hecenin, her harfin hakkını veriyor, sesini de gırtlağının neresinde ne vakit gezdireceğini çok iyi biliyordu bu adam. Zaten sesini uçan halıya dönüştürüp üstüne oturmuş da şehrin başucundan yükselen dağların tepesinde, omuzlarıyla bulutları yara yara geziniyormuş gibiydi artık, yüzünde öylesine hoş bir ifade vardı.

Bu türküyü biliyor musun, diye sordum o sırada Nihat'a.

Biliyorum, dedi.

İkimiz de bıyıkları yanaklarından taşan o irikıyım adama bakıyorduk.

Kırk beş yıl önce, dedim kendi kendime konuşurcasına; Honaz'da kiraz festivali düzenlenirdi, biz de Denizli'den minibüsle oraya yolcu taşırdık. Babam gencecikti tabii, otuzlu yaşlarının ortasındaydı henüz. Saçları simsiyahtı, her sabah evden çıkmadan önce onları ıslatıp aynanın karşısına geçer, özene bezene tarardı. Mevsim kışsa geniş yakalı kahverengi bir gocuk, yazsa kolları sıvanmış, tiril tiril bir gömlek olurdu sırtında. Kısacası, filinta gibiydi. Kiraz festivaline yolcu taşırken, minibüsle Denizli'nin içinde geziniyorduk evvela, ben camdan başımı uzatarak, hadi Honaz bir iki, hadi Honaz bir iki diye bağırıyordum. Babam öyle bağırmam gerektiğini söylemişti çünkü. Garajın etrafında, Bayramyeri'nde ve Delikliçınar'da birkaç tur atıp minibüsü doldurduktan sonra da hemen yola koyuluyorduk. Honaz

yolu topraktı o yıllarda, masallardan kopup gelmiş gibi, arabaların arkasından ucu bucağı görünmeyen kocaman toz bulutları sürüklenirdi. Üstelik hemen kaybolmaz, ağaçların tepesinde, çatıların üstünde ya da boşlukta uzun süre asılı kalırdı bu bulutlar. Arabalar birbirine yakın seyrediyorlarsa vaziyet hepten kötüydü tabii, o vakit yolcular minibüslere ve otomobillere değil de toz bulutlarına binmiş gibi olurlardı. İşte böyle toz bulutlarının içinde nefessiz kalmışken, ilk kez orada dinlemiştim bu türküyü ben. Babam, omuzlarda taşınan o küçük teyplerden birini torpido gözüne yerleştirmişti, ondaki kasette çalıyordu. O zaman kim söylüyordu bilmiyorum ama bu türküyü Talip Özkan güzel söyler.

Nihat bir yandan benim anlattıklarımı dinliyor, bir yandan da gözlerini dikmiş, türkü söyleyen adama bakıyordu.

Denizli'de Talip Özkan için yapılmış herhangi bir şey var mı, diye sordum ona birden.

Nasıl bir şey, dedi Nihat.

Ne bileyim, dedim; herhangi bir yere raptedilmiş bir plaket, bir levha, bir tabela yahut onun hatırasını yaşatacak, bunlara benzer başka bir şey işte?

Bildiğim kadarıyla yok, dedi Nihat.

Boş ver, dedim kahırlı bir sesle, sormam bile yanlıştı.

Niye yanlış olsun ağbi, neden öyle dedin şimdi?

Adam türküyü bitirmiş, elindeki karpuz dilimini büyük bir iştahla yeniden kemirmeye başlamıştı.

Şu dağları görüyor musun, dedim Nihat'a, elimi sol tarafa doğru uzatarak; Cankurtaran'dan tırmanıp onları aşınca, hemen burnumuzun dibinde Kazak Abdal'ın dergâhı var,

biliyorsun. Çatısı çökmek üzere, duvarları desen ona keza. Yani orası öyle harabeye dönmüşken, benim az önce sorduğum soru yanlıştı zaten.

Karpuzu kemirip bitirmiş, ağzını da sağ yenine hızlıca silerek ayağa kalkmıştı adam. Yakası bağrı açıktı, güreş tutacakmış da şöyle dişine göre bir rakip arıyormuş gibi, feldir feldir, habire etrafına bakınıyordu.

Derken gövdesinden beklenmeyecek bir hızla, havuzun kenarında dikilen çocuklara doğru koştu bu adam. Koşarken de parıl parıl yanan bir sesle, hadi len keratalar, hadi ne duruyoruz diye bağırdı. Çocuklar onun sesini duyunca toparlanıp havuzdan çıkan arkadaşlarıyla birlikte, itişe kakışa, hemen bir halka oluşturdular. Adam halkanın ortasına geçip durdu ilkin, ellerini beline koydu ve başını geriye atıp göğsünü ileriye çıkararak, elmacık kemiklerinin üstünden çocukların suratına ayrı ayrı baktı. Yayılmış ağızlarıyla çocuklar da ona baktı bir müddet. Ardından da adam ellerini havaya kaldırdı ve kıvrak hareketlerle aniden oynamaya başladı. "Dama kurdum çatmayı / Ünlen gelsin Fatma'yı / Fatma nerden öğrenmiş / Çarşaftan kol atmayı" diye türkü de söylüyordu oynarken. Hatta çarşaf kelimesine geldiğinde gövdesini öne doğru yatırabildiğince yatırıp Fatma oluyor ve kolunu birkaç defa, keyifli bir şekilde boşluğa atıyordu. O böyle yapınca, hem el çırpıyor hem de eğile büküle, kocaman ağızlarıyla hakır hakır gülüşüyordu etrafındaki çocuklar.

Ağbi, ben acıktım, dedi Nihat o sırada.

Ben de acıktım, dedim ona; hadi gel, gidip yemek yiyelim.

Oturduğumuz banktan kalktık yavaşça, otoparkın yanından geçip caddenin karşısına doğru yürüdük. Gelip geçen arabalar seyrelmiş, kaldırımlar boşalmıştı artık, gürültüler patırtılar aşağıda, Tavas yolunda kalmıştı. Burası olmaz, burası olmaz diyerek cadde boyunca yukarı çıktık biraz, gözümüze temiz görünen, sağı solu sarmaşıklarla kaplı şirince bir yere oturduk.

Babamın vaziyeti hiç iyi değil, dedi Nihat yemekten sonra çaylarımızı içerken.

Maalesef öyle, dedim ben de, gitgide kötüleşiyor.

Bir vakit, ikimiz de sustuk.

Bekir'in rüyasını duyduğundan beri, dedim ben o sırada; annem de şaşkın biraz, kafası çok karışık.

Hastanenin bulunduğu tarafa bakarak hafifçe başını salladı Nihat.

Ben bir sigara yaktım o sırada.

Annem kendi rüyasından söz etti mi, diye sordu Nihat.

Yok, dedim, söz etmedi.

Hayret, dedi; ben sana da anlatmıştır sanıyordum. Annem birkaç günde bir rüyasında bir çocuk görüyormuş ağbi, evin etrafında gezinip duran, beyaz gömlekli, mum benizli bir çocuk. Uzaktan uzağa, bakıp duruyormuş öyle. Belli bir mesafede duruyormuş hep, yaklaşmıyormuş. Annemin onu bir yerden gözü ısırıyormuş ama çıkaramıyormuş bir türlü. Soracak olduğunda da, çocuk her seferinde birdenbire uzaklaşıyormuş.

Öyle mi, dedim yavaşça.

Şaşırmıştım ama bunu Nihat'a hiç belli etmedim o gün. Aynı çocuğu benim çıplak gözle gördüğümü de söyleme-

dim ona. Söylediğim anda kendimi annemin iç dünyasını gören, başka biri gibi hissedeceğimden korktum çünkü; bu nedenle de, o sırada dilimin ucuna geliveren kelimelerin hepsini yuttum.

Annemin kafası çok karışık, dedim, belki de bana anlattığını sanıyordur.

Muhakkak öyledir, dedi Nihat.

Yemek yediğimiz yerden kalkıp hastane bahçesine döndüğümüzde karanlık çökmüştü artık, gece başlamıştı. Şehrin bulunduğu bölge titreşen ışıklarla doluydu ve uğultular inceden inceye devam ediyordu hâlâ. Hemen yakınımızdaki dağlarsa zifirî karanlığa gömülmüştü; dönüp baktı mı kendini dibi görünmeyen, ölü kımıltılarla kayıp çıtırtılardan oluşmuş devasa bir çukurun içindeymiş gibi hissediyordu insan. Dağların nefes alıp verişi duyuluyordu ama bunun hayal mi, gerçek mi olduğu kestirilemiyordu.

Nöbetleşe uyuyalım ağbi, dedi Nihat, varıp banklardan birine oturduğumuzda; sabaha kadar ikimiz de beklemeyelim böyle.

Hadi sen git, arabanın içinde uyu, dedim ona; saat üçte gelip uyandırayım seni. Üçten yediye kadar da ben uyusam yeter.

Peki, diyerek otoparka doğru yürüdü Nihat; yavaş adımlarla, karanlığın içinde kayboldu. Ben de birkaç sigara içtikten sonra kalkıp bir müddet gezindim bahçede, bir o tarafa, bir bu tarafa defalarca yürüdüm. Akşama doğru ulam ulam gelen insanların çoğu içeride, bekleme salonlarındaydı artık; bazıları koltukların üstüne uzanmış uyuyor, bazıları da televizyon seyrediyordu.

Saat üçe geldiğinde, yorgunluktan yıkılmak üzereydim. Öyle ki, oturduğum banka kedi gibi kıvrılıp uyuyacaktım neredeyse. Güçbelâ kalktım sonra, Nihat'ı uyandırayım diye, ağır ağır otoparka doğru yürüdüm. Kollarım ve bacaklarım uyuşmuş gibiydi; yürüdükçe eriyor, her adımda parçalanıyor ve kendim olmaktan çıkıp etrafa dağılıyordum sanki. İki yanı çimenlerle, çiçeklerle ve kısa boylu yuvarlak lambalarla kaplı beton yolları geçip otoparkın kumlu zeminine ayak bastığımda, karanlık kalınlaştı birden. Hatta karanlığın yüzünde insanı tökezletecek türden, çeşitli çukurlar ve tümsekler oluştu. Derken, hemen yanı başımda biri göğüs geçirdi usulca; durup bir sağa, bir sola baktım ama kimseyi göremedim. Birkaç adım daha yürüdüm arabaya doğru, ayaklarımın altındaki kumlar siyah siyah çıtırdadı.

"Babalar, alınlarımıza yazılmış yalnızlıklardır," dedi bir ses o sırada çıtırtıların arasından; bu cümle senin kitaplarından birinde yer alıyor, öyle değil mi?

ON

Ertesi sabah sonda taktılar babama, öğleyin, yemek saati yaklaşırken de kucağında idrar torbasıyla taburcu ettiler. Odasından çıkardığımızda torbayı nasıl tutacağını bilemiyordu babam, fenâ hâlde utanıyor, elleriyle örtmeye çalışıyor, bunun mümkün olmadığını görünce de başını eğip ikide bir ona bakıyordu.

Arabanın yanına indik hep birlikte, babamı tekerlekli sandalyeden alıp acılar içinde, güçbelâ ön koltuğa oturttuk.

Ee, diye sordu oturunca, beş gün sonra tekrar mı geleceğiz sonucu almak için?

Yok, dedi Nihat; biyopsi sonucunu ben alacağım, daha sonra icap ediyorsa geliriz.

Anladım dercesine başını salladı babam.

Böylece Nihat vedalaşıp Tavas'a gitti, biz de öğlenin sıcağında kasabaya döndük.

Eve girer girmez, arabanın sesini duymuş olmalı ki, Hüseyin Dayım koştu geldi soluk soluğa; onun ardından yine iki torunuyla Hicran Yengem, kapıdaki hareketliliği görünce karısı ve baldızıyla birlikte Zübeyir, onların ardından ortanca teyzem, onun ardından da kıpkırmızı bir yüzle, avurtlarını şişire şişire Vakkas Dayım koştu geldi. Komşular ve

akrabalar bu şekilde kadınlı erkekli toplanıverince, babam kucağındaki idrar torbasını nereye, nasıl saklayacağını bilemedi tabii; görünmediği hâlde, dizlerinin üstündeki battaniyenin ucunu beline doğru çekti durdu.

Kan verildiğinden midir nedir, dizlerime az buçuk can gelir gibi oldu, dedi sonra.

Allah'tan umut kesilmez enişte, inşallah iyi olursun, dedi Hüseyin Dayım.

Aynı şeyi, kuvvetli bir sesle Hicran Yengem de söyledi.

Annem bu konuda umutsuzmuş gibi, ağlamaklı bir ifadeyle gözlerini babama dikip yutkundu o sırada.

Babam da soluna döndü birden, içini çekerek, pencereden görünen dağlara doğru uzun uzun baktı.

Yahu, dedi sonra, titrek bir sesle; rahmetli Mehmet Amca da hiçi hiçine gitti.

Mehmet Amca kim, diye sordu Zübeyir.

Babam cevap vermedi, başını çevirip için için kaynıyormuş gibi görünen dağlara baktı yine.

Eskiyi hatırlıyor, dedi annem; hani otuz, otuz beş yıl evvel dağda kaybolan Mehmet Amca yok muydu?

Yatsı ezanı okunuyordu, dedi babam; Mehmet Amca odundan dönmedi dediler. Almış eşeğiyle nacağını, sabahın köründe gitmiş rahmetli, o vakte kadar dönülmez mi? Tabii, haberi duyar duymaz elli, altmış kişi, apar topar dağa vurduk kendimizi, ayağımızda lastik çizmelerle aramaya çıktık. Kimi battaniye almış sırtına, kimi gocuk almış, kimi çul, kimi de kebe. Almayıp da ne yapsınlar, kışın ortasındayız, her yer diz boyu kar; tavşanaklar, pınarlar görünmüyor kardan. Ardıçlar bile yarı bellerine kadar kara gömülü, öyle,

karanlığın içinden hayalet gibi çıkıçıkıveriyorlar insanın karşısına. Bir de rüzgâr esiyor ki o gece, deme gitsin; ortalığı inletip ağaçları sarstıktan ve kayalıkların sivri yerlerinde adamakıllı bilendikten sonra geliyor, köpek gibi elimizi yüzümüzü dalıyor. Pilli el fenerleri de yok tabii o yıllarda. Ne gezer, yok! Rüzgârda pır pır edip duran, şişesi yılık isli kandillerle arıyoruz Mehmet Amca'yı; çıralarla, alevi dana kulağı gibi bir o yana, bir bu yana yatan meşalelerle arıyoruz. Öğrendik ki, İkikapılı'nın alt tarafına gider, odunu devamlı oradan getirirmiş rahmetli.

Ardıç odunu getiriyordu demek ki, dedi Vakkas Dayım, oralarda çam yoktur.

Baktık, diye devam etti babam; karlara bata çıka, İkikapılı'nın alt tarafını karış karış aradık, koyaklara, duldalara iyice baktık. O civarda bulamayınca, üçer beşer adım arayla, İkikapılı'dan uzaklaşıp Nefisini'ne doğru yürüdük sonra, hani az ötede, kandakların üstünde Nefisini yok mu?

Herkes şaşırdı bu beklenmedik soru karşısında.

Babam, verilecek cevabı avucuna alacakmış gibi, elini açıp boşluğa doğru uzatmıştı o sırada.

Var, dedi annem.

Yahu, dedi babam, gözlerini odanın içinde hızlıca gezdirip elinin duruşunu yenileyerek; hani, zamanın behrinde, dervişlerin yahut ulu kişilerin, içine girip de kırk gün kırk gece dışarı çıkmadıkları, dağın böğründeki o Nefisini yok mu?

Var enişte, var, dedi Hüseyin Dayım.

Hah, diye devam etti babam; işte biz daha sonra gecenin zifirî karanlığında, deşdivanın bir de o tarafa bakalım

demesiyle, İkikapılı'dan uzaklaşıp Nefisini'ne doğru yürüdük. Kayan olur, düşen olur, uçan olur diye, bir yandan da birbirimizi kolluyorduk tabii. Eline büyükçe bir çıra almış, rahmetlinin oğlu da benimle birlikte yürüyordu o sırada, nedense hiç ayrılmıyordu yanımdan. Çıranın şavkı vurdukça görüyordum, çocuğun suratı allak bullaktı. Dişleri de gecenin içinde beyaz beyaz takırdayıp duruyordu soğuktan. Sonra işte böyle sağa sola bakına bakına, kıyıyı köşeyi yoklaya yoklaya giderken, kandaklardan birinin üstünde, aniden rahmetlinin eşeği çıktı karşımıza. Baktım, hayvan kulaklarını dikmiş, devamlı aynı istikamete bakıyor, bozmuyor hiç duruşunu. Anladım tabii ben, anlayınca da, rahmetlinin hangi vaziyette olduğunu bilmediğim için, hadi amcam, sen şu tarafa bak diye yanımdaki oğlanı başımdan savdım. Toy değil mi, derhâl uydu benim sözüme. O böyle elinde çıra, on beş, yirmi adım uzaklaşınca, durur muyum, ben de hemen eşeğin baktığı tarafa seğirttim. Mehmet Amca bir kayanın dibine büzülmüş, boynunu da soluna bükmüş, öyle, kaskatı oturuyordu. Nefesi bile donmuştu zavallının, mıh uzunluğunda, sivri sivri buzlar sarkıyordu ağzından, burnundan. Yanı başına çömelip onları temizlerken, iyi ki oğlanı uzaklaştırdım, iyi ki babasını bu hâlde görmedi dedim ben o gün kendi kendime. Bir çocuğun, babasını öyle görmesi iyi olmazdı çünkü.

Gözleri dolu dolu olmuştu babamın, başını çevirip dağlara doğru baktı yeniden.

Yoruldum, dedi sonra sesini aniden alçaltarak; kusura bakmazsanız, ben azıcık uzanayım.

Annem kalkıp battaniyeyi örttü hemen, ezilmesin diye de idrar torbasını biraz kenara çekti. Odanın içine derin bir sessizlik çöktü o sırada. Annem hafifçe göğüs geçirerek döndü, az önce oturduğu yere doğru yürüdü bu sessizliğin içinden. Yüzü allak bullak olmuştu.

Eskiyi hatırlamaya başladı, dedi, kuzinenin dibindeki minderin üstüne oturunca; ne yapsak, nerelere gitsek bilmiyorum ki.

Hatırlasın, dedi Vakkas Dayım, ne var bunda?

İyi değil, diyerek başını iki yana salladı annem; siz bilmiyorsunuz, her gece Suat'ı da hatırlıyor. Yok, eskiyi bu kadar çok hatırlaması hiç iyi değil.

Annem böyle derken, Hüseyin Dayımın cebinden at kişnemesi yükseldi birdenbire. Benim canım sıkıldı tabii, Zıpır Yokuşu'nun dibinde kalan atı düşünerek, hafifçe ürperdim. Dayım gövdesini sola yatırıp her zamanki gibi hiç acele etmeden pantolonunun cebinden çıkardı telefonu, suratına yine melül melül bakıp içini çekti ve kulağına götürerek arayana, alo, tamam len, şimdi halanlardayız, sonra yine ara, unutma ha, dedi.

Gözlerini dikmiş, boşluğa bakar gibi ona bakıyordu annem. Bu yüzden, dayım telefonu cebine yerleştirip eski oturuş şeklini alınca, iki kardeş, birden göz göze geldiler.

Yok, dedi annem, eskiyi bu kadar çok hatırlaması hiç iyi değil.

Öyle düşünme bizim kız, dedi dayım; enişte dışarı çıkıp yeni bir şey görmüyor ki, ne konuşsun, elbette eskiyi konuşacak.

Annem onu duymadı bile, elinin birini dizine hafifçe vurarak, başını acı acı iki yana salladı.

Hemen iki gün sonra, ikindi vakti evin içi yine hıncahınç doluyken, e, hiç haber vermiyorsunuz, ekinler biçiliyor mu ovada, diye sordu babam. Yatağın üstünden öne doğru eğilerek, alabildiğine sitemkâr bir sesle, ortaya sordu bunu. Acaba kim cevap verecek diye de, sesinin arkasından merakla baktı.

Biçiliyor Aziz Amca, dedi Zübeyir; millet oğul uşak, bit yavşak hep ovaya döküldü, harıl harıl çalışıyorlar.

Hem kasabalıları hem de kendisine cevap veren Zübeyir'i takdir edercesine, babam yavaşça doğrulup başını salladı üst üste.

Bin dokuz yüz kırk dörtte, kırk beşte, kırk altıda, dedi ardından da; harmanyerindeki zahire çuvallarının yarısını sırtlayıp kimse görmeden, sessizce derelere götürürdük biz, saklardık.

Hey Allahım, diye mırıldandı annem, eskiyi hatırlıyor yine.

Derelere götürür saklardık, diye devam etti babam, odanın ortasına doğru ufalanan kupkuru bir sesle; üstlerine de, fark edilmesin diye çalı çırpı örterdik. Muhtarı yanlarına alır, dere tepe demeden, jandarmalar her yeri gezerdi çünkü. Uğramadıkları harmanyeri, girmedikleri ev, bakmadıkları samanlık kalmazdı. Avlu diplerine, kümeslere, damların üstüne ve ahırlara bile bakarlardı karış karış. Onlar kasabanın orasında burasında gezinirken, mavzerlerinin ucundaki süngüler de parıl parıl yanıp sönerdi. İşte, harman vakti koltuklarının altında kara kaplı bir defterle böyle gelir, eli-

mizde avucumuzda ne varsa yarısını alıp götürürdü bu jandarmalar. Biz koca kışı aç geçirmeyelim, karnımız açlıktan guruldadıkça el eline bakmayalım diye tez davranıp yarısını sakladık mı, yarısının yarısını götürmüş olurlardı hâliyle.

Öyleydi, öyleydi, dedi o sırada Vakkas Dayım.

Aklında kalan o yılları bir kenara itiyormuş gibi, babam elini salladı hışımla.

Hani, dedi ardından da bana dönerek, nerede kaldı bu Nihat?

Yarın geliyor baba, dedim ona.

Ertesi gün, ikindiyi az geçe, elinde küçük bir valizle çıktı geldi Nihat. Cep telefonuma mesaj gönderdiği için, ben arabayla gidip çarşıda karşıladım onu.

Kusura bakma ağbi, dedi kapıyı açıp yanıma otururken, evde rahat konuşamayız diye çağırdım.

Kahvelerden birine girsek orada da konuşamayız, dedim ona.

Haklısın, dedi, illâki gelip masamıza oturanlar olur.

Gelene kalk git de denmez.

Denmez, dedi Nihat.

Arabayı çalıştırdım ben o sırada, kasabayı ve gerenliği geride bırakarak, ikinci vitesle yavaş yavaş üzüm bağlarının arasından Gökpınar'a doğru sürdüm. Eskiden gençlerin giyinip kuşanıp seyrana çıktığı, ahşap oluğundan buz gibi gürül gürül sular akan o güzelim çeşmeden eser kalmamıştı tabii. Yalakların çevresinden fışkıran kayış kalınlığındaki otlardan, sarı kanatlı, yeşil kanatlı arı vızıltılarından, kabarıp sönen kurbağa seslerinden, hemen üst taraftaki çimenlikten,

sevdalıların gövdelerine kalpler çizip adlarının baş harflerini kazıdıkları akçakavaklardan, çınarlardan ve bunların dallarında cıvıldaşan kuşlardan da eser kalmamıştı. Çimenliğin bulunduğu yerde aşağı yukarı aynı genişlikte beton bir zemin, bu eğri büğrü zeminin kenarında demir ayaklı iki bank, bunların altında da sesi soluğu kesilmiş, yorgun bir çeşme vardı sadece. Oluğundan akan su, dantel ipliği gibi incecikti; dinmek üzereydi artık, şırıltısı bile duyulmuyordu. Kontağı kapattığımda arabadan inmek istemedim bu yüzden, şaşkın gözlerle, bu içler acısı manzaraya baktım kaldım.

Buraya neden geldik ağbi, dedi Nihat; edeceğimiz iki çift laf, çarşıdan eve doğru giderken de konuşabilirdik.

Neden geldiğimizi, inan ki ben de bilmiyorum, dedim ona.

İkimiz de sustuk bir müddet.

Ee, dedim nice sonra ben, n'oldu biyopsi sonucu?

Sonuç kötü ağbi, dedi Nihat; ne sen sor, ne ben söyleyeyim.

Korktuğumuz şey mi?

Evet.

Herhangi bir tedavi önerdiler mi?

Yok, önermediler, dedi Nihat hafifçe içini çekerek; ürolojiden çıktıktan sonra gidip onkolojideki doktorla da görüştüm ben. Yapılacak bir şey yokmuş maalesef. Hastanıza eziyet etmeyin, elinizden geldiğince evde bakmaya, acılarını dindirmeye çalışın dediler.

Anlıyorum, dedim usulca.

Boğazıma yumruk iriliğinde bir şey tıkandı bunu derken, gayriihtiyarî, başımı kaldırıp karşımızda duran çeşmeye

baktım. Son demlerini yaşayan çeşme de içinde bulunduğu ıssızlığın içinden, kuru kuru bana baktı.

Arabayı çalıştırarak, hayalimde hışırdayıp duran çınarların etrafından U çizdim sonra ben; bağların arasındaki o daracık, o çakır çukur yoldan, yavaş yavaş kasabaya doğru sürdüm.

Eve vardığımızda, babam sağ yanını yastıklara vermiş, kupkuru bir yüzle kapıya bakıyordu.

Sessizce yaklaşıp elini öptü Nihat.

Baba, dedi onun sormasına fırsat vermeden, hastaneye gitmemize gerek yokmuş.

Ne olacakmış peki, diye sordu babam.

Nihat ne diyeceğini bilemedi, ellerini ovuşturdu bir süre, geri adımlarla ağır ağır geldi, kanepeye oturdu.

Baba, dedi sonra, sesine her şey yolundaymış havası vermeye çalışarak; on beş günde bir sondanın değişmesi gerekiyormuş, öyle dediler. Fakat onun için hastaneye gidilmeyecek, hiç merak etme, sağlık görevlileri eve gelip değiştirecekler.

Babam hafifçe başını salladı.

Bahçe kapısının önündeki sokaktan, çan sesleri eşliğinde küçük bir koyun sürüsü geçti o sırada. Koyun sürüsünün peşinden de, römorkuyla, zangır zangır sarsılan kırmızı bir traktör geçti.

Derken, her zamanki gibi bileğinde sarı taneli tespihiyle Hüseyin Dayım girdi geldi kapıdan. Onun gelişinin üstünden on dakika geçti geçmedi, elinde bir kâse sütlaçla Hicran Yengem, onun ardından yine Zübeyir'le birlikte karısı ve baldızı, onların ardından dirseklerini geriye doğru çıkarıp

kollarını hızlı hızlı sallayarak Vakkas Dayım, onun ardından da küçük teyzemle Metin Enişte geldi. Akşam ezanı okunduktan nice sonra, Cavit'in peşine takılarak Bekir de geldi hatta o gün; iki kardeş kapı ağzına, yan yana oturdular. Bekir suçlu gibiydi hâlâ, annemden bakışlarını kaçırıyor, bunu yaparken de sık sık başını eğerek, parmak uçlarını kilimin üstünde gezdirip duruyordu.

Bir ara, bir sessizlik oldu o akşam. Nedense, o an konuşulmaması gerekiyormuş gibi, herkes aniden sustu. Babam şaşırdı hâliyle, battaniyenin ucunu beline doğru çekerek, gözlerini odanın içinde gezdirdi bir müddet.

Ardından da, hey gidi yalan dünya hey, işte, bizim vaziyet böyle artık, dedi.

Ee, dedi Zübeyir, babama doğru dönerek; büyük ihtiyaçların küçüldüğü, küçük ihtiyaçların büyüdüğü döneme yaşlılık diyorlar Aziz Amca, ne yaparsın, başa gelen çekiliyor.

Başka bir açıdan da, diye atıldı Cavit kapının ağzından; yaşlılık, kısa mesafelerin haddizâtında ne kadar uzun olduğunu görme vakti.

Yaşlılığı ben yaşıyorum, siz de oturmuş, karşımda ahkâm kesiyorsunuz dercesine, gözlerini ağartarak ters ters baktı onlara babam. Hayatı üç beş cafcaflı cümlenin içine sığdırmaya çalışan, aklı havada, iki yeniyetmeye bakar gibi baktı. Bilmiyorum, belki de bana öyle geldi o sırada. Dönüp Cavit'le Zübeyir'e, tıpkı babamın baktığı şekilde ben de baktım bu yüzden; ağızlarını açmadılar bir daha, sustular.

Bir keresinde, dedi babam onlar susunca; Denizli'den yükü sardık, yatsıyı müteakip, gecenin karanlığında Ankara'ya doğru yola çıktık.

Hey Allahım, diye mırıldandı annem, eskiyi hatırlıyor yine.

Yanımda da bizim dayıoğlu İdris var, diye devam etti babam; sağda solda hembembe sekeceğine gel bizim şirkete, ben patronla konuşurum dedim, o da geldi, bana muavinlik ediyor. İkimiz de el kapısındayız yani. El kapısı dedin mi, şöyle bir düşüneceksin tabii; kolay değil, hiç kolay değil... İşte, az evvel dediğim gibi, biz yükü sardık, yatsıyı müteakip düştük yola. Virajlara falan gayet temkinli giriyoruz o gece, yükümüz havaleli çünkü, yıldızları süpüre süpüre ilerliyoruz. Neyse, gün ağarırken Polatlı'ya vardık biz, birer bardak çay içip birer simit yedik ve hiç vakit kaybetmeden kalktık, yine yola devam ettik. Şehrin içinden çıkınca, sağ tarafa Haymana yolu ayrılıyor.

Lafın burasında yüzünü bana çevirdi babam, çok uzaklardaymışım gibi gözlerini kısıp dikkatle baktı.

Sen bilirsin orayı, dedi; hani, köşede benzinlik var. Benim sözünü ettiğim yıllarda benzinlik falan yoktu tabii, onun olduğu yer orman misali, tümden ağaçlıktı. Her neyse, işte, şehrin içinden çıktık, Haymana yol ayrımına doğru yaklaşıyoruz. Tam o sırada bir traktör peyda oldu önümüzde, Allah Allah, nasıl deli gidiyor, bir yandan da tıpkı deve gibi zömbül zömbül sarsılıyor. Bu sarsıntılar yüzünden, direksiyondaki adamın kafası da omuzlarının üstünde bir görünüyor bir kayboluyor, bir görünüyor bir kayboluyor.

Ayağa kalkıp aniden dışarı fırladı annem, kaşla göz arasında babama su getirdi o sırada. Ben su istemedim falan demedi babam, kendisine uzatılan bardağı titreyen ellerinin

arasına alıp soluklana soluklana içti, ardından da anlattığı hikâyeyi unutmuş olmalı ki, uzanıp başını yastığa koydu, gözlerini usulca kapadı ve uykuya doğru akan solgun bir yüzle, öylece kaldı.

Oturanlar da kalktılar babam öyle kalınca, vakitlice gidelim diyerek, cümle kapısındaki erikle asmanın altından tek sıra hâlinde, duvara sürtüne sürtüne geçip birer ikişer, karanlığın içine dağıldılar.

Annem kıyıda köşede kalan çay bardaklarını topladı hemen, mutfağa bırakıp geri döndü ve her zamanki gibi babamın başucuna, kuzinenin yanındaki mindere oturdu. Biz de Nihat'la onun karşısındaki kanepedeydik, boynumuzu bükmüş, öyle, çaresizce babama bakıyorduk.

Derken, alışık olmadığımız türden, acayip bir kuş öttü dışarıda. Hem de öyle bir öttü ki, sesi çok uzaktaymışçasına yakından, çok yakındaymışçasına uzaktan geldi.

Annem irkildi onun sesini duyunca, oturuş şeklini değiştirdi hemen. Ardından da, kuşu görebilecekmiş gibi, yüzünü çevirip korku dolu gözlerle pencereye baktı. Kuş bir kere daha öttü o böyle bakarken. Ötmedi de, yaralı bir insan can havliyle bağırdı sanki. Ya da doğum yapan bir kadın, karanlığın öteki ucundan acılar içinde haykırdı.

İşte o vakit annem elini pencereye doğru uzatabildiğince uzatıp başını da kolunun üstüne yatırarak, tir tir titreyen hırçın bir sesle, gidip kovalayın şunu çocuklar, lanet duguk bu, lanet, dedi.

Biz birbirimize baktık Nihat'la.

Ne duruyorsunuz, gidip kovalayın şu uğursuzu, diye çıkıştı annem.

Gözleri yuvasından fırlamış, koca koca olmuştu.

Anne, dedi Nihat; kim bilir hangi dalda ya da hangi kovuktadır şimdi o? Kanat sesleri de duyulmaz dugukların, biliyorsun, gecenin bu saatinde, karanlıkta nasıl bulalım?

Elinize birer değnek alın, sağa sola vurup gürültü çıkarın, dedi annem; siz bulamasanız bile çıkardığınız sesler bulur onu. Gece gece, evimizin etrafında ötmesin bu lanet duguk, ötmesin!

Kalkmasak hiç kuşkusuz annem hem gönül koyacak hem de gece boyunca huzursuz olacaktı. Kalktık bu yüzden, iki kardeş dışarı çıkıp bahçenin karanlığında evvela değnek aramaya başladık. Doğru dürüst bir şey bulamayınca evin alt tarafına, bodrumdaki araba parçalarının yanına gittik; Nihat oradan aşağı yukarı iki metre uzunluğunda, kalınca bir elektrik kablosu aldı kendine. Benim elime de hemen hemen aynı uzunlukta, âhı gitmiş vâhı kalmış, çürük bir egzoz borusu verdi.

Nerede olduğunu kestiremediğimiz duguk, derinden gelen ve insana tüylüymüş gibi görünen boğuk bir sesle acı acı bir kere daha öttü o sırada.

Yahu, dedim Nihat'a; aklımızı mı kaybettik, ne yapıyoruz şimdi biz?

Nihat başını çevirip bana baktı.

Ağbi, dedi sonra; kendini kendinmiş gibi düşünme, şu anda biz annemin kollarıyız, duguğu o kovacak, biz değil. Yoksa içi rahat etmeyecek, biliyorsun.

Biliyorum, dedim ona.

Böylece elimizdekileri bahçe duvarına, dallara, oraya, buraya, hatta bazen de boşluğun ağzına burnuna vura vura,

oyun oynar gibi evin etrafında gezinmeye başladık. Korku annemi nereye götürmüşse, artık o yer kendi gözümüzde bizi de komik duruma sokmuştu. Bu yüzden elimizdekileri belki arada bir annemin düşünceleriyle bizim düşüncelerimiz arasındaki çizgiye de vuruyorduk. Nihat'ın elindeki o kalın kablo, kamçı gibi şaklıyordu her defasında; benim çürük egzoz ise her vuruşta tın diye acayip bir ses çıkarıyor, bu tınlama da gecenin içinde sinir bozucu bir şekilde, titreye titreye uzayıp gidiyordu. Oraya buraya değil de elimdeki boruyu zavallı kuşcağıza vuruyormuşum gibi, ben de bir tuhaf oluyordum o sırada. Ya kazaen kuşa vurursak diye düşünüyordum hatta ve böyle düşününce de içim cız ediyordu.

Bu şekilde, evin etrafında kaç tur attık, bahçeyi köşe bucak kaç defa gezdik bilmiyorum. Fakat öyle çok gürültü çıkardık ve annem elimizden gelen gayreti gösterdiğimize inansın diye bunu öyle abarttık ki, sadece o gece orada olanı değil, gelecekte evin semtine yaklaşmayı düşünen öteki dugukları da kovduk neredeyse.

Sonra nefes nefese gittim ben, bahçe kapısının önündeki taşa oturup bir sigara içtim. Bir elim dizimin üstündeydi, onunla egzoz borusunu tutuyordum hâlâ; ağzımdan ve öteki elimdeki sigaranın ucundan da boğum boğum dumanlar tütüyordu.

Ağbi, dedi o sırada Nihat; çıkardığımız sesler, annemin dediği gibi gidip duguğu buldu galiba, baksana, bir daha ötmedi.

Sahiden ötmedi, dedim ona, taşın dibine eğilip sigaramı söndürürken.

Birkaç adım ötemde durmuş, pürdikkat etrafı dinliyordu Nihat.

Ben de kalktım sonra, elimizdekileri bodrumdaki araba parçalarının yanına bırakıp erikle asmanın altından geçerek, peş peşe içeri girdik.

Annem her an ayağa fırlayacakmış gibi elinin birini yere dayamış, babamın yanı başında oturuyordu.

Kovdunuz mu o uğursuzu, diye sordu bizi görür görmez.

Kovduk, merak etme, dedi Nihat.

Babama doğru bakarak, derin bir oh çekti annem.

Yine de o gece, acaba duguk ötecek mi diye sesini soluğunu kesip korku dolu gözlerle arada bir dışarıyı dinledi durdu.

Ertesi gün akşama doğru, babam uyurken beni evin önüne çağırdı Nihat.

Ağbi, dedi; babamın vaziyeti kötüleştikçe gelip gidenler çoğaldı, bu erikle asmayı keselim bence, olmuyor böyle.

Bahçe kapısına yakın bir yerde, domates arıklarının üst başındaydık.

Babam onların kesilmesine razı değil, bunu biliyorsun, dedim.

Fakat böyle hiç yakışık almıyor ağbi, diye ısrar etti Nihat; eve girip çıkanlar duvara sürtünerek, tek sıra hâlinde yan yan geçiyorlar oradan, ayıp oluyor. Hem babama söylemezsek, nereden bilecek kesildiğini?

Bir şey diyemedim Nihat'a, başımı eğerek gittim, bahçe kapısının önündeki taşa oturdum. O bir testere buldu sonra, erikle asmanın başına dikildi ve oradan bir müddet bana baktı. Ben sigara yakmıştım o sırada, sırtımı kasabaya dönmüş, ağzımdaki dumanları dağlara doğru üflüyordum

habire. Bazen de başımı çevirip havada uçuşan dumanların arasından Nihat'a bakıyordum. İşte ben böyle boğazıma tıkanan kocaman bir yumrukla orada otururken, ilkin asma kesildi. İplere ve çivilere tutunarak çatıya doğru tırmandığı için, kesilir kesilmez devrilmedi tabii, azıcık gevşedi sadece. Cümle kapısıyla duvarın yüzüne asılı kalan dalları tutup teker teker indirdi Nihat.

Ben sigaramı söndürüp yenisini yakarken de eriği kesmeye başladı. Gövdesinde testere çalıştıkça sarsıldı erik, yaprak yaprak sarsıldı, sarsıldı, sarsıldı ve yanının üstüne küt diye devrildi aniden.

Erik değil de babam devrilmiş gibi oldu o sırada, canım acıdı.

Ertesi sabah, Ankara'ya döndüm.

ON BİR

Kahvaltı bile etmeden arabaya binmiş, Denizli'ye doğru yola çıkmıştım.

Sağımdaki koltuğun üstünde Seher'in verdiği bisküviler duruyordu. Bir şey yemedin, şunları al da aç aç direksiyon sallama, arada bir atıştırırsın demişti elime tutuştururken. Çevreyoluna girdiğimde birkaç kere gözüm takıldı ama ben hiç dokunmadım onlara, bu paketleri ilk anda neden fark etmedim diye şaşırdım sadece. Yiyebileceğimden katbekat fazlaydılar çünkü, iki paket tuzlusundan, dört paket fındıklısından, beş paket de peynirlisinden koymuştu Seher. Üstelik öyle böyle değil, her biri bir paket azmanıydı bunların, başımı çevirip baktığımda gözüme düpedüz şaka gibi görünüyorlardı. Eskişehir yoluna inerken, bir ara, Seher'in bu işi neden bu kadar abarttığını düşündüm ama fazla da üzerinde durmadım, kantarın topuzunu kaçırmış işte, dedim geçtim. Hatta ışıltılı bir bisküvi reyonuna benzeyen sağımdaki koltuğa doğru bakıp hafifçe gülümsedim o sırada.

Ankara'yı geride bırakır bırakmaz da her zamanki gibi türkü dinlemeye başladım. Uzanıp düğmeye bastığımda, insanın ciğerine işleyen o parıltılı sesiyle Hacı Taşan, "Aşa-

ğıdan gelir gelinin göçü / Gelin mi ettiler canımın içi"ni söyledi önce; onun ardından Okan Murat Öztürk "Dereler buz bağladı / Avcılar iz bağladı / Beni bir gelin vurdu / Yaramı kız bağladı"yı söyledi, onun ardından da sırayı "Yüksek minarede kandiller yanar" türküsüyle Enver Demirbağ aldı. Böylece ben türkülerin içinde ilerledim saatlerce, türküleri tırmanıp türkülerden indim, türkülerden geçtim, türkülerde mola verip türkülerden hareket ettim ve nihayet ikindi vakti, Nida Ateş "Gece rüyada sohbetin / Gündüz dillerde dillerde"yi söylerken Kaklık Kavşağı'na ulaştım.

Oradan Uşak istikametine dönünce, atın kaybolduğu yere yaklaştığım için ister istemez tedirgin oldum tabii. Acaba yine ortaya çıkacak mı diye, göz ucuyla sağa sola baktım. İki yanımda pamuk tarlaları, üzüm bağları ve bu bağların içinden yükselen birer, ikişer katlı evler vardı o sırada. Bunların arasından geçip biraz daha ilerledim sonra ben, kuru derenin üstündeki köprüyü geride bıraktım ve dördüncü vitesle Zıpır Yokuşu'nu tırmanmaya başladım. Çal Kavşağı'na vardığımda at hâlâ ortada yoktu, görünmemişti nedense. Ben yine de onun her zamanki gibi acı kişnemeler eşliğinde aniden peşime takılacağından korkuyor ve sık sık aynalara bakıyordum. Böyle diken üstünde ilerleyip Uşak yolundan ayrılınca, hayır, artık görünmeyecek bu at dedim kendi kendime. İşte o vakit rahatladım ve oturuşumu yenileyerek derin bir oh çektim. Ne var ki bu rahatlık pek uzun sürmedi. Aklıma bu kez atın beni beklemeyip kendi başına kasabaya gitmiş olabileceği geldi çünkü ve birden korkuya kapıldım.

Kasabaya vardığımda ağzım kurumuştu bu yüzden, kalbim de göğüs kafesimden fırlayıp çıkacakmış gibi hızlı hızlı atmaya başlamıştı. Kontağı kapatıp arabadan indim hemen, telâşlı adımlarla bahçe kapısına doğru yürüdüm. O sırada ortalık insanı şaşırtacak kadar sessizdi nedense, avlularda, sokaklarda, kapılarda, pencerelerde kimsecikler yoktu. Beşparmak Dağı da sessizdi, güneşin altında parıldayan, girintili çıkıntılı bir yükseklik hâlinde öylece duruyordu kasabanın başucunda. Manzaranın bu sessizliği beni daha da korkuttu tabii, acaba babama bir şey mi oldu diye, can havliyle cümle kapısına koştum. Kalbim dizlerimde attı koşarken, soluğum alev topu gibi olanca ağırlığıyla yüzüme çarptı durdu. Sonra ben titreyen ellerimle kapının üstündeki anahtarı çevirip içeri girdim ama evde kimseyi bulamadım. Babamın yatağı da boştu, üzerinde yastıklarla sarı çubuklu, mavi battaniye vardı sadece.

Ne yapacağımı şaşırdım o sırada, kapının ağzında bir müddet öylece kaldım. Neler olup bittiğini sormak için, çuvalların dibindeki plastik sandalyeye oturup Hüseyin Dayımı aradım sonra; telefonu çaldı, çaldı, çaldı ama açan olmadı. Öyle yapmam icap ediyormuş gibi, ayağa kalktım ve bu sefer de Nihat'ı aradım. Zırıl zırıl defalarca çalmasına rağmen, ne hikmetse o da açmadı telefonunu.

Dışarı fırladım çaresiz, elimde telefon, bahçe kapısının önünde durup sağa sola baktım. Ortalıkta kimsecikler yoktu hâlâ, mahalleye çöken sessizlik duvarların duruşunu yineleye yineleye sokaklar boyunca akıyor, avlularda gölleniyor, sonra da oralardan taşıp ağaçların ve göğün

rengini alarak çatıların ucuna doğru yükseliyordu. Hatta ben başımı çevirip bir o yana, bir bu yana baktıkça daha da büyüyordu bu sessizlik. Derken, mezarlığın dibindeki dereye inen sokaktan Hüseyin Dayımın evine gittim ben, mavi boyalı kanatlı kapıyı sarsa sarsa dakikalarca yumruk-ladım ama açan olmadı. Oradan Vakkas Dayımın, oradan da Eyüp Amca'nın evine geçtim sonra; kapılarını çalıp defalarca Eyüp Amca, Eyüp Amca, Vakkas Dayı, Vakkas Dayı diye bağırdım. Ses veren olmayınca bu sefer de dönüp yukarıya, Zübeyir'in evine koştum soluk soluğa. Avlunun girişindeki üzüm dolu kelterlerin yanından geçip onların kapısına vardığımda mecalim kalmamıştı artık, dizlerimin bağı çözülmüştü. Oracığa yığılıp kalmaktan korkarak ve arada bir başımı çevirip kelterlere doğru bakarak, kapıyı yumrukladım uzun uzun; bir yandan da zerre kadar kendi sesime benzemeyen karcıkmış bir sesle, Zübeyir Ağbi, Zübeyir Ağbi diye bağırdım ama cevap gelmedi içeriden. Cevap şöyle dursun, ufacık bir tıkırtı bile gelmedi. Avlunun köşesindeki briket bölmenin karanlığında kımıldanıp duran koyunlardan biri meledi sadece. Hatta meledikten sonra da tahtaların üstünden başını uzatıp bana mor mor baktı.

Sonra, çaresizlikten midir nedir, Zübeyir'in avlusundan çıkıp nereye gittiğimi bile düşünmeden, bitkin bir hâlde yavaş yavaş bağa doğru yürüdüm ben; vardım, armutların yanındaki gedikten içeri girdim. Yüzü urgancık otlarıyla kaplı kırmızı toprağın üzerinde beş altı adım ilerleyince de, babamı gördüm orada; omçalardan birinin dibine oturmuş, kucağında idrar torbası, sessizce yere bakıyordu. Renkleri

yeşile çalan, üst üste yığılmış irili ufaklı yaprak gölgeleri vardı çevresinde.

Baba, diye seslendim birden.

Beni bekliyormuş gibi, en ufak bir şaşkınlık belirtisi bile göstermeden başını kaldırıp yavaşça baktı.

Ne yapıyorsun böyle, diye sordum.

Len oğlum, hiç sorma, beni unuttular burada, dedi.

Ne diyeceğimi bilemeden, varıp yanı başına çömeldim usulca. Fenâ hâlde canım sıkılmıştı.

Seni buraya neden getirdiler peki, diye sordum.

Boş boş yüzüme baktı bir müddet.

Bilsem neden getirdiklerini, dedi kahırlı bir sesle.

Hadi gel, dedim, seni sırtıma alıp götüreyim.

Sırtında olmaz, dedi çenesinin ucuyla kucağındaki idrar torbasını göstererek; şu çıkar mıkar, başımıza iş açarız, iyisi mi sen kucağına al beni.

Pekâlâ, öyle yapalım diyerek öteki tarafına geçtim; bir kolumu beline, diğerini bacaklarının altına koyup dikkatle kucağıma aldım ve yavaş yavaş ayağa kalktım. Tam o sırada benimle birlikte omçalar da ayağa kalktı sanki, bağın kenarındaki kuzupıtrakları, bademler, vefagülleri, kadirşinas otları, patlangaçlar, dikenler ve böğürtlenler de ayağa kalktı. Kalkar kalkmaz da göğün altına serilmiş dallı kollu, bulanık bir genişlik hâlinde, hep birlikte uğuldamaya başladılar. Uğuldamak da değildi bu, topyekûn feryât ediyorlardı âdeta, anlaşılmaz bir dille yalvarıyor, ağlaşıyor, hatta toprağa düşen gölgeleriyle birlikte yaprak yaprak, renk renk, damar damar titreşiyorlardı.

Bu sesler de ne, dedi babam o sırada.

Ben de işte o vakit olduğum yerde, belki bir daha oraya gelemez diye, bağa doğru dönerek olup bitenleri göstermek istedim ona; hayatı boyunca defalarca budadığı, eline kazmayı alıp diplerini defalarca eştiği, her çubuğuna, her yaprağına defalarca dokunduğu omçaları benim kucağımdan uzun uzun seyretsin istedim. O bağı seyrederken, bağ da onu seyretsin istedim ayrıca. İşte bu düşünceyle tam dönüyordum ki birden dengemi kaybettim, babamı kucağımdan düşüreceğim korkusuyla, eyvah diye bağırdım ve bağırır bağırmaz da uyandım.

Ter içindeydim gözlerimi açtığımda, kollarımda hâlâ babamın ağırlığı vardı ve kalbim de deli gibi hızlı hızlı çarpıyordu. Kalktım hemen yataktan, sigara paketiyle çakmağımı alıp balkona çıktım.

Şafak sökmek üzereydi o sırada, sokaklar, kaldırım kenarına park edilmiş arabalar, apartmanlar ve bizim sitenin bahçesindeki çamlar az buçuk aydınlanmıştı. Sandalyeye oturmadım hava serin olduğu için, ayakta, peş peşe iki sigara içtim orada. Göksupark'ın ötesinde kalan İstanbul yolundaki arabalar da, gürültüleriyle göğü yara yara bir yaklaşıp bir uzaklaştılar, bir yaklaşıp bir uzaklaştılar ben sigara içerken. Hatta gürültülerinin şiddetiyle, bazen balkon sarsılır gibi oldu. Hafif üşümüş bir hâlde içeri geçtim sonra ben, çarçabuk duşa girdim çıktım ve yolculukta kullandığım o küçük, lacivert valizi hazırlamaya başladım.

Seher de uyandı ben çamaşır çekmecelerini açıp kapatırken, mahmur bir yüzle günaydın diye mırıldandıktan sonra

mutfağa gitti, elinde iki fincan kahveyle geri geldi. Köşedeki sehpalardan birini önümüze çekerek kanepeye yan yana oturduk. Kahveden birkaç yudum alınca, yarı uykulu bir sesle, ona gördüğüm rüyayı anlattım orada. Anlattıktan sonra, rüyadaki bazı sahneler hakkında yorum yapacak gibi de oldum ama tuttum kendimi, yapmadım. Yorum yapmaya kalkarsam Seher'in zekâsını hafife almış ve ona saygısızlık etmiş olurum diye düşündüm daha doğrusu. Bu nedenle de, bisküvi paketlerini, Hüseyin Dayımın kanatlı kapısını, Zübeyir'in avlusundaki üzüm dolu kelterleri, sesime ses veren o mor bakışlı koyunu ve bağda olup bitenleri kendi dillerinin içinde, kendi hâlleriyle bıraktım.

Babamın yanında olmam lâzım, dedim sonra Seher'e, içim hiç rahat değil böyle.

Sen bilirsin, dedi boşalan fincanı elimden alırken; için rahat değilse, git bence, yanında ol.

Elini dizime koymuştu.

Birden göynüdüm o böyle yapınca.

Ardından da kalkıp Ayperi'nin odasına gittim, uyandırmaktan korkarak yanağından usulca öptüm, saçlarının kokusunu içime çektim ve Seher'le vedalaşıp evden çıktım.

Aşağı yukarı iki saat sonra, Sivrihisar'daki köprünün altından Afyon istikametine döndüğümde güneş yeni doğuyordu. O gün hava serinken epeyce yol aldım bu yüzden, kaba kuşlukta, ortalık hafif tertip ısınmaya başladığında da Kaklık Kavşağı'na ulaştım.

Oradan Uşak yoluna saptığımda, atın kaybolduğu yere yaklaştığım için ister istemez tedirgin oldum tabii. Acaba

yine ortaya çıkacak mı diye, tıpkı rüyadaki gibi, göz ucuyla sağa sola baktım. Sağ yanıma düşen bağın içinden, tozlu bir hışırtı yükseldi ben böyle bakarken; kütükler yerinden oynar, dallar sarsılır, yapraklar uçuşur gibi oldu. Bağ birdenbire silkelendi sanki. Hemen ardından da yine o at çıktı ortaya, omçaların üstünden uçarcasına geçti, yolun kenarına geldi ve yine ardım sıra, acı kişnemeler eşliğinde var gücüyle koşmaya başladı. Bu sefer daha hırslıydı üstelik, her tarafından buharlar fışkırıyordu koşarken. Sırf dişten ibaretmiş gibi görünen o ak köpüklü kişnemeleri de şiddetli bir rüzgâr hâlinde gidiyor, çamları sarsa sarsa, Zıpır Yokuşu'ndaki tepelerin yamaçlarında yankılanıyordu. Ben direksiyonu sımsıkı kavramış, bir yandan yola bir yandan da sık sık aynalara bakıyordum o sırada. Mesafe kısa olduğu için, atın bu kez kasabaya kadar koşacağını düşünüyordum aynı zamanda ve peşimdeki ağartı arabanın içini aydınlatıp aydınlatıp geri çekildikçe, korkudan hafifçe titriyordum.

O gün, güneşin altında zümrüt gibi parıldayan Zıpır Yokuşu'ndaki ıssız tepelerin arasından birlikte tırmandık böylece; Çal Kavşağı'nı birlikte geçtik, Baklan Ovası'na birlikte girdik ve birlikte Denizler Kasabası'nı geride bırakarak asfalt boyunca hızla ilerledik. Sonra ben yavaşlayıp Uşak yolundan ayrılınca, kasabaya on bir kilometre kala, zınk diye durdu bu at; hiç kımıldamadan bir müddet arkamdan baktı ve acı acı kişneyerek, aniden şahlanıp yine kayboldu.

Ben de sararmış ekin tarlalarının arasından ilerleyip yedi, sekiz dakika sonra kasabaya vardım. Kontağı kapatıp

arabadan indiğimde, kulaklarımda atın kişnemeleri yankılanıyordu hâlâ. Ağartısı da gözlerimin önünde bir o yana, bir bu yana uçuşup duruyordu. Hiç hız kesmeden, at içimde koşmaya devam ediyordu sanki. Belki de bu yüzden, arka koltuktan valizi alıp eve doğru giderken olabildiğince yavaş yürüdüm ben, bahçeyi yavaş geçtim, rampayı yavaş çıktım ve üzerindeki anahtarı yavaşça çevirip kapıyı açtım.

Babam uyuyordu içeri girdiğimde, sarı çubuklu, mavi battaniyeyi omuzlarına kadar çekmiş, yüzünü de dağlara bakan pencereye dönmüştü. Annem hemen onun başucunda, kuzinenin dibindeydi her zamanki gibi. Annemin iki karış berisinde kenarları oyalı beyaz bürgüsüyle Hicran Yengem, sessizliğin öteki ucundaki kanepenin üstünde de Hüseyin Dayımla Nihat oturuyordu.

Hoş geldin, hoş bulduk faslını buruk bir şekilde, hızla geçtik.

Kanepenin köşesine ben de iliştim yavaşça.

Anne, babam nasıl, diye sordum.

Nasıl olsun oğlum, dedi boynunu bükerek; günden güne kötüye gidiyor. Mum gibi eridi artık, hiç dermanı kalmadı. İpe tutunup bir yandan bir yana dönerken bile nasıl zorlanıyor bilemezsin. Kucağında idrar torbası, ellerinde ip, gözlerini tavana doğru kaldırarak Allah'la konuşuyor öyle zorlanınca. Hadi bu azabı bana çektiriyorsun, anladık, yahu çoluk çocuğun ne günahı var, onlara niye çektiriyorsun, diyor. Len Müslüman, vardır bir bildiği, böyle söyleyip Allah'a ası gelme diyorum ben de her seferinde. Öyle değil mi oğlum, doğru demiyor muyum, Allah'a ası mı gelinir?

Ben anneme cevap vereceğim yerde başımı çevirip babama baktım o sırada. Bakar bakmaz da kaçırdım gözlerimi, yüzümü hızla penceredeki dağlara döndüm. Aklımdaki at baktığım yöne koşuyormuş gibi oldu çünkü.

Bir de, dedi annem; her gece Suat'ı soruyor. Sormadığı gece yok artık, kuş gibi on dakika, bilemedin on beş dakika uyuyor, kalkıp yeniden soruyor, uyuyor, kalkıp yeniden soruyor. Uzun uzun defalarca anlattırıyor bana. Ben de anlatıyorum tabii, ne yapayım, bugüne var yarına yoğuz, hatırını mı kırayım?

Vaktizamanında çok içerlemiş demek ki, dedi Hicran Yengem.

Annem dönüp bir an için babama baktı.

Bir de tutuyor, dedi sonra; cenaze merasiminde kimler vardı, o da geldi mi, şu da geldi mi, bu da geldi mi diye ahiret sorusu soruyor bana. Hiç üşenmeden tek tek isim sayıyor. Elli yıldan fazla olmuş, o gün cenaze merasiminde kimler vardı nereden bileyim, benim aklım defter mi?

Geldi de geç, kime ne zararı var, diye atıldı Hüseyin Dayım, elini tespihiyle birlikte bir yandan bir yana sallayarak.

Tespihin etrafında ışıltılardan oluşmuş bir tespih daha belirdi dayım elini böyle sallarken. Hatta bu ikinci tespihin taneleri bir an kilimin üstüne, sarı sarı saçılır gibi oldu.

Allah günah yazmasın, ben de öyle yapıyorum zaten, dedi annem usulca; elimden başka ne gelir, her gece sabaha kadar anlatıyor, sabaha kadar isim sayıyorum.

Oğlu ve geliniyle birlikte kapıdan ortanca teyzem girdi geldi annem böyle derken. Onların ardından karısını ve bal-

dızım alıp gürültülü bir şekilde Zübeyir, onların ardından küçük teyzemle körük gibi soluyup duran Vakkas Dayım, akşama doğru babam gözlerini açtığında da Cavit'le kardeşi Bekir geldi.

Babam uzun süre konuşmadı, gözlerini yeşil yeşil bir o tarafa bir bu tarafa çevirerek, odanın içindekilere baktı durdu yatağın üstünden.

İdris nerelerde, dedi nice sonra, o hayırsız niye gelmiyor?

Birden sessizlik oldu.

İdris'in yaşadığını sanıyor, diye fısıldadı annem, yoksa neden sorsun?

Babam duymadı onun söylediklerini.

Dur, dedi Vakkas Dayım, göbeğinin üstünden eğilip anneme doğru başını uzatarak; öyle sansın, söyleme.

Ne yapacağını bilemedi, üst üste ellerini ovuşturdu annem.

Enişte, dedi Vakkas Dayım; İdris iki gün evvel buradaydı, senin ayakucuna oturmuş, hâlini hatırını sormuştu, unuttun mu?

Cevap vermedi babam.

Benim çalıştığım şirkete girdiğinde, dedi, kendi kendine konuşurcasına; İdris, dedim ben buna, şunu aklına iyice sok, muavin kısmının birinci vazifesi şoförü uyanık tutmaktır. Seyir hâlindeyken testi gibi oturup durmayacaksın, çenen çalışacak yani. Sadece çene yetmez, aynı zamanda aklın da çalışacak ki şoförü konuşturabilesin. Bizim dayıoğlu perçemini sıvazlayarak, he, hı dedi geçti. İşe başladığında bir de baktım, ne konuşmasını biliyor, ne konuşturmasını; yola düştük mü motorun sesine alnını

dayıyor, horul horul, habire uyuyor. Uykusunun da ucu bucağı yok, ne arabanın sarsıntısı etkiliyor, ne virajların keskinliği. Sanırsın, sipariş almış, başkasının yerine de uyuyor. Çoğa varmadı, işine son verdiler bu yüzden. Bir keresinde benim sürdüğüm kamyon arızalandığı için başka bir şoförle çıkmıştı sefere, o şoför de yememiş içmemiş, patrona anlatmış İdris'in uykucu olduğunu. Bunun ruhu patates çuvalı gibi yahu, yola çıkar çıkmaz uyuyor, demiş. Gözünün yaşına bakmadılar tabii, şak diye, hemen kestiler biletini. Ee, el kapısı bu; el kapısı dedin mi, şöyle bir müddet durup düşüneceksin. Hastan olur, gidemezsin icabında. Doğanın olur, ölenin olur, bilemezsin. Haberi bile ulaşmaz sana... Velhasıl, acı biberdir el kapısı. Ben onu bunu bilmem, şu yalan dünyada en iyisi, el kapısına hiç muhtaç olmamaktır. İyi kötü, ufak çapta bir iş kurmuşsan, gözün gibi koruyacaksın onu. Söz temsili, eşeğinle dağdan odun getirip satıyor ve nafakanı bu yolla kazanıyorsan, günün birinde el kapısına muhtaç olmayayım diye, yedekte bir eşek daha bulunduracaksın. Hatta gücün yetiyorsa, yedeğin yedeğini de hazır tutacaksın elinde.

Ohoo, dedi Zübeyir; Aziz Amcama da bak, başa çıkılır mı hiç öyle? O eşeklerin yemi var, suyu var, nalı var, mıhı var. Birinin kazancıyla ötekileri mi besleyeceksin?

Babam uzun uzun baktı ona.

Yahu Zübeyir, dedi çenesini avucunun içine alıp dizlerinin üstüne doğru eğilerek; Allah seni böyle nasıl da saf yaratmış. Eşek deyince doğrudan eşek mi geliyor aklına? Eşek diye eşeğin parasını hazır tutarsın yastığının altında, o

senden ekmek aş istemez, korkma. Kafanı da her gece üstüne koyarsın, oh, el kapısı mel kapısı düşünmeden rahatça uyursun. Para eşektir zaten, başka nedir ki?

Şimdi anladım dercesine, başını sallayıp gülümsedi Zübeyir. Hayatı boyunca hiç domuz vurmamış, bir domuzun nasıl can çekiştiğini ballandıra ballandıra hiç anlatmamış gibi gülümsedi.

O gülümserken doğruldu, battaniyeyle birlikte kendini geri çekerek, arkasındaki yastıklara iyice yaslandı babam. Ellerini de yan yana dizlerinin üstüne koydu. Sonra gözlerini dikip Nihat'a baktı bir müddet.

Oğlum, dedi ardından da; Allah izin verirse, nereye gidiyoruz şimdi?

Ne diyeceğini bilemeden, ağlamaklı bir ifadeyle öylece kaldı Nihat.

Buradayız baba, dedim ben Nihat'ın cevap veremediğini görünce.

Buradayız Müslüman, dedi annem de benim peşimden, bir yere gittiğimiz yok!

Babam başını salladı.

Kendini arabada sandı, diye fısıldadı Vakkas Dayım bana dönerek.

Ardından da alt dudağını ısırıp başını yere eğdi ve bir müddet düşündükten sonra aniden ayağa kalktı. Hep birlikte ötekiler de kalktı onu görünce, artık geç oldu diyerek, kapıdan çıkıp yavaş yavaş karanlığın içine dağıldılar. Cavit ağırdan aldı biraz, ayakkabılarını giyeceği sırada, ötekilere yol veriyormuş gibi gitti, çuvalların dibindeki plastik sandalyenin başında oyalandı.

Aziz Dayımın aklı gidip gelmeye başladı, dedi ortalık tenhalaşınca; bunu söylemek zor ama yine de söylemeliyim, her şeye hazırlıklı olmak lâzım.

Ne diyeceğimi bilemedim ona, anlıyorum anlamında başımı salladım yavaşça.

Yüzüme şöyle bir baktıktan sonra, ayakkabılarını giyip kapıya doğru yürüdü Cavit. Üstüne düşen vazifeyi yerine getirmiş de bir hususu unutmuş gibi, azıcık kararsızdı yürüyüşü; ayakları geri geri gidiyordu. Uğurlamak için ben de onun peşinden eşiğe çıkmıştım o sırada, erikle asmanın yokluğundan doğan boşluğun kenarında, elimin birini belime koymuş, öylece dikiliyordum. Derken cüssesinden beklenmeyecek bir hızla döndü Cavit, kolumu dirsek hizasından nazikçe tutup ne oluyor demeye bile kalmadan beni rampadan aşağıya çekti. O şekilde, palas pandıras domates arıklarının başına kadar yürüdük. Kolumu bıraktı oraya varınca, sol tarafımdan neredeyse bir sincap gibi sıçradı, aniden karşıma geçti.

Bak, dedi, sözlü sınavda, öğretmenin sırtı dönükken arkadaşına kopya veren bir öğrenci edasıyla sağa sola bakıp sesini de olabildiğince alçaltarak; bu senin annen var ya, helâl olsun ona, hakikaten helâl olsun. Allah şahit, çok iyi baktı benim dayıcağızıma. Sabunlu bezlerle günaşırı vücudunu tepeden tırnağa sildi durdu, altını değiştirdi, tırnaklarını kesti, suyunu, ilacını yetiştirdi ve de önünden çayını, çorbasını hiç eksik etmedi. Mis kokulu, tertemiz örtülerin arasında bebeğine bakar gibi baktı, helâl olsun. Bunları yaparken de yüksünmedi hiç, şöyle bir an bile yüzünü buruşturmadı,

kaşlarını eğmedi, sokurdanmadı. Sen Ankara'da oturuyorsun, bunları, belki haberin yoktur, gelip giderken pek dikkat etmemişsindir diye söylüyorum. Bana söylemek düşüyor çünkü. Haberin varsa da, hatırla diye söylüyorum.

Biliyorum Cavit Ağbi, dedim ona.

Fakat, dedi başını yana kaydırıp kulağımın hizasından cümle kapısına doğru bakarak; aklı gidip gelmeye başladı dayımın, her şeye hazırlıklı olmak lâzım.

Ben sustum.

Hadi eyvallah diyerek bahçe kapısından hızlı adımlarla çıktı sonra Cavit, sokak lambasının altından geçip karanlığa karıştı.

Aradan iki gün geçince, solundaki pencereden dağları seyrederken ansızın döndü ve tıpkı Nihat'a baktığı gibi, gözlerini dikip bu sefer de bana baktı babam.

Sana bir şey söyleyeyim mi, dedi.

Söyle baba, dedim, sesimin içine doğru başımı da sallayarak.

Bir sessizlik oldu o sırada, acaba ne söyleyecek diye herkes nefesini tuttu.

Diyeceğim şu, dedi babam kelimelerin üstüne basa basa; sana aldatılmak yakışırdı zaten, öteki türlüsü yakışmazdı. O sebeple, dava mava açma, siktiret!

Annemin gözleri koca koca olmuştu.

Ne davası oğlum, diye sordu telâşla, ne diyor baban?

Uzun hikâye anne, dedim; aylar önce bir meseleyi konuşmuştuk, onu hatırladı.

Babam durgunlaştı ve hiç kımıldamadığı hâlde bizden uzaklaştı ben böyle derken. Ardından da gözkapaklarını

indirip ak saçlı, küçük bir çocuk gibi boynunu yavaşça bükerek, oturduğu yerde uyumaya başladı. Herkes başını çevirdi, endişeli endişeli ona baktı birkaç dakika boyunca; kimse konuşmadı nedense, dışarıdan, uzak bir köpek havlaması geldi sadece. Sonra birden sıçradı ve başını kaldırıp gözlerini hızla odanın içinde gezdirdi babam. O anda boşluğa yuvarlanıyormuş da tutunacak bir dal arıyormuş gibi, ellerini telâşlı bir şekilde sağa sola uzatarak gezdirdi.

Onun bu hâlini görünce, buradayız enişte, buradayız dercesine usulca öksürdü Hüseyin Dayım. Babam sesi takip ederek dayıma baktı ama gözlerini pek tutmadı onun üstünde, hemen yanında oturan ortanca teyzemin torununa kaydırdı. Kaydırınca da, başını hafifçe yana yatırarak uzun uzun baktı çocuğa.

İşte tam o sırada, yine telefonu kişnedi Hüseyin Dayımın. Kasabanın on bir kilometre uzağında kalan at evin içine girmiş gibi oldu birden, kuyruğunu ve yelelerini savurtarak, beyaz bir rüzgâr hâlinde odanın ortasında dönüp duruyormuş gibi oldu. Ben yine ne yapacağımı bilemedim tabii, gövdesini sola yatırarak cebinden telefonunu çıkarmaya çalışan dayıma doğru ters ters baktım.

Dayı, dedim birden, hadi değiştirelim şunun sesini?

Dayım gözlerini ağarttı bir an, sonra bu ağartının üstünden geçirip kulağına götürdü telefonu.

Alo, tamam len, halanlardayız şimdi, şaklabanlığın sırası değil kerata, kapat, kapat, dedi arayana.

Elinde telefon, bana döndü.

Ne diyorsun sen, dedi, neyi değiştirelim?

Telefonun sesini, dedim.

Dayım bir bana, bir elindeki telefona baktı hayretle.

Deli misin yeğenim, dedi sonra, atım olmadan ben ne yaparım?

Bağrına basacakmış gibi, çenesinin altına doğru yaklaştırmıştı elindeki telefonu.

Dayı, dedim biraz eğilip sesimi alçaltarak; o senin atın değil, telefonun. Atın öldü, biliyorsun.

Bana inanmıyormuş gibi, elindeki telefona gözlerini dikip öylece baktı kaldı dayım.

Neymiş o, dedi babam o sırada, ne konuşuyorsunuz siz?

Dayım elindeki telefonu havaya kaldırıp gösterdi. Göstermekle kalmadı hatta, beni şaşırtan bir beceriyle çarçabuk ayarlarıyla oynadı ve yeniden havaya kaldırarak babama doğru üst üste kişnetti. O anda dayımın kalbindeki at koluna yürüdü de şahlandı sanki, telefonu tutan el yukarıya kalktı kalktı indi. Böylece, ne olduğunu bile anlayamadan, babam kişnemelerin ortasında kaldı birden. Kalınca da çizgileri donmuş solgun bir yüzle, boş boş dayımın eline baktı. Ben bu olup bitenlere çok öfkelendim tabii, dayıma incitici bir söz söylememek için yavaşça kalktım, kilimin üstünde oturanların arasından geçerek, sigara içme bahanesiyle balkona çıktım.

Güneş batmıştı çıktığımda, Çökelez Dağı'nın tepesine kenar çizgileri hafifçe kızıla çalan kara kara bir sürü bulut yığılmış, ova da her zamanki gibi sisli puslu bir hâl almıştı. Yavaş yavaş, lacivertle gri arasında gidip gelen, incecik bir karanlık çöküyordu kasabanın üstüne. Ovadaki köylerin ışıkları pek belirgin olmasa da, usuldan, ipil ipil yanıp sön-

meye başlamıştı. Balkona varır varmaz sigarayı yakmıştım ama benim öfkem geçmemişti hâlâ, sırtımı duvara dayamış, bir yandan etrafı seyrediyor, bir yandan da ovanın yüzündeki ışıklar gibi belli belirsiz titriyordum.

Derken, mezarlığın dibindeki dereye inen sokağın köşesinden o beyaz gömlekli çocuk çıktı yine; geldi, bahçe duvarı boyunca, avarelere özgü bir rahatlıkla iki yana sallana sallana yürüdü. Bir uzayıp bir kısalan gömleğinin ağartısı, bu kez yol gösterir gibi hep önüne düşüyordu çocuğun. İzzet Dayımın avlusundaki cevizin hizasına gelince, bu ağartı incelip uzadı bir an için, taş duvarı tırmanarak dallara, yapraklara doğru ağdı.

Çocuk da durdu birden.

Sonra başını çevirip yavaşça bana doğru baktı. Benim hiç onunla ilgilenecek hâlim yoktu tabii, öfkeliydim ve hâlâ içeride, kişnemelerin ortasında kalan babamı düşünüyordum. Derken gerisingeri döndü çocuk, geldiği yolu aynı şekilde sallana sallana yürüyerek kerpiçlerin karanlığa, karanlığın da kerpiçlere dönüştüğü yerde sessizce kayboldu. O kaybolduktan sonra ben balkonda, gitgide kararan çatıların üstünden ovaya doğru bakarak bir sigara daha içtim.

Odaya döndüğümde babam sağının üstüne uzanıp dirseğini yastıklara dayamış, eli şakağında, dalgın gözlerle kapıya bakıyordu. Yer olmadığı için ben dizlerin, dirseklerin arasından mecburen gittim yine, Hüseyin Dayımın yanındaki boşluğa oturdum. Elinde telefon yoktu artık dayımın, tespih vardı; ruhunu başparmağına yığmış, şık, şık, şık sesleri eşliğinde onun sarı taneleri üstünde yürüyor-

du. Arada bir hafifçe başını da sallıyordu böyle yürürken. Sol tarafımdaysa, Zübeyir'le Bekir gaga gagaya vermiş, hararetli bir şekilde küspe fiyatlarını konuşuyorlardı. Kulaç atıyormuş gibi, geniş genişti el kol hareketleri. Bu hareketleri yaptıkça, ikide bir oturuş şekillerini de değiştiriyorlardı farkına varmadan, altlarına bir o dizlerini, bir bu dizlerini alıyorlardı. Zübeyir'in karısı da onların iki adım ötesinde ağzını kardeşinin kulağına dayamış, fısıl fısıl, bir şeyler anlatıyordu hiç durmadan. Kardeşi gözlerini devirip bir ona, bir enişte sine bakıyor ve arada bir gülecek gibi oluyordu ama yakışık almayacağı için, tutuyordu kendini. Tutarken şöyle bir sarsılıyordu hatta ve yüzünde yer bulamayan hareketler o vakit gidiyor, üst üste yığılarak, gözlerinin içinde yanıp sönüyordu.

Ben de yorgun bir ruhla ortalıkta uçuşan bu seslerin arasında sessizce oturuyordum.

Derken beklenmedik bir şey oldu, babam aniden hareketlendi ve şakağındaki elini öteki eliyle tutarak can havliyle fırlattı. Desteksiz kaldığı için başı yastığa düştü hâliyle, oturanlar da dönüp ona baktılar hep birlikte. Bir oda dolusu insanın kendisine baktığını görünce başını kaldırdı aceleyle, birazcık doğruldu babam.

Allah Allah, dedi sonra, kendi elimi başkasının sandım yahu!

Olur bazen öyle, diye mırıldandı Vakkas Dayım.

Olur, olur, dedi Hüseyin Dayım da duruşunu hiç bozmadan, elindeki tespihe söylüyormuş gibi.

Babam, sizi duydum, haklısınız, dercesine yavaşça başını salladı. Başını salladıktan sonra yanağı çukurlaştı yine ve

neye benzediği kestirilemeyen küçük bir gölge birkaç kere titredi bu çukurun içinde.

Annem emekleyecekmiş gibi ellerini yere dayamış, dikkatle babama bakıyordu o sırada. İşte böyle bakarken dudakları titremeye başladı ansızın, gözleri dolu dolu oldu annemin. Hemen ardından da kalktı, oturanların arasından geçerek koşar adımlarla odadan çıktı.

Acaba ne oldu diye, Nihat'la birlikte onun peşinden biz de çıktık.

Annem mutfakta, yufka istifiyle tezgâh arasında kalan boşluğa çökmüş, hem öne arkaya sallanarak ağlıyor hem de dizlerini dövüyordu. Duman duman tüten ıslak ve kısık bir sesle, vay bize vay, vay bize vay, diye çığlık da atıyordu böyle dövünürken.

Anne, sakin ol lütfen, dedim yanına varınca; niye ağlıyorsun, n'oldu sana birdenbire?

Görmüyor musunuz, diye çırpınmaya devam etti annem; görmüyor musunuz, babanızı aldırıyoruz!

Nihat'la birbirimize baktık bir an.

Anne, dedim ben yeniden; yapma böyle, bunu da nereden çıkardın şimdi?

Dizlerini dövmeyi bırakmıştı ama oluk oluk yaş dökü-yordu gözlerinden.

Babanızın tutup fırlattığı el kimin eliydi ha, diye bağırdı birden.

Kendi eliydi anne, dedi Nihat; üzerine ağırlık binince uyuşmuş işte, babam da onu başkasının eli sanmış.

Hıh, dedi annem; doğru, bu taraftan bakınca babanızın eli gibi görünüyordu o el. Öteki taraftan nasıl görünüyordu acaba? Vay bize vay, Azrail'in eliydi oğlum, anlamadınız mı hâlâ, Azrail'in eliydi o el, Azrail'in!

Sesini yükseltti bunları derken, ellerini kaldırıp kaldırıp dizlerini yeniden dövmeye başladı.

Azrail'i de nereden çıkardın anne, ağzından yel alsın, dedi Nihat.

Annem bir eliyle tezgâha tutunarak başını çevirdi birden, gözyaşlarının gerisinden korku dolu, kıpkırmızı gözlerle yüzümüze dik dik baktı.

Siz, dedi titrek bir sesle; Azrail'i ak urbalar içinde gezen, aksakallı biri mi sanıyorsunuz? Elinde ecel defteriyle bulutların arasından süzüle süzüle çıkıp gelir mi sanıyorsunuz? Ne vakit, hangi kılıkta geleceğini kimse bilemez onun. Türlü türlü yerlerden, türlü türlü kılıklara bürünerek çıkar gelir çünkü. Geliyorum meliyorum demeden, havsızca çıkar gelir.

Hüseyin Dayım da gelmişti o sırada, bıyıklarını sarkıtıp eşikte durmuş, kederli bir yüzle bize bakıyordu.

ON İKİ

Bir hafta sonra birden kötüleşti babam, su kelimesinin dışında hiçbir şey söyleyemez oldu. Konuşmaya başladığında artık rüzgâr kırıntısına benzeyen, kuru, kupkuru bir nefes çıkıyordu ağzından. Bu nedenle, yanına iyice sokulup dikkatle bakmasına rağmen annem onun ne demek istediğini anlayamıyordu.

İşte o vakit, sonunda muhatapsız kaldım, muhatapsız kaldım dercesine ellerini iki yana açıyor, boynunu büküp hafifçe içini çekiyor, sonra da başını önüne eğiyordu babam. Bir şey söylemeye çalıştığında Nihat'la birlikte hemen başucuna seğirtip yüzüne doğru yaklaşıyorduk ama biz de anlayamıyorduk onu. İki kardeş, ne kadar dikkatli bakarsak bakalım, dudak hareketlerini de okuyamıyorduk. O sırada dudakları pek hareket etmiyordu çünkü, zar zor, azıcık aralanıyordu sadece.

Fısıltıyı andıran zayıf mı zayıf bir sesle, su dediğinde, tabii, hiç ikiletmeden hemen bardağı doldurup koşuyordu annem. Fakat babam kendisine uzatılan suyu almıyordu çoğu kez, ağzına tutulduğunda içmiyor, başını kanırtarak istemiyorum işareti yapıyor, ardından da sarsıla sarsıla, birdenbire ağlamaya başlıyordu.

Bu yüzden bir elinde bardak, bir elinde peçete, ne yapacağını bilemeden onun etrafında günlerce kelebek gibi döndü durdu annem.

Len Müslüman, dedi bir keresinde yalvarırcasına; su istemedin mi sen, veriyorum işte, neden içmiyorsun?

Babamdan cevap gelmedi tabii, dizlerinin üstüne doğru eğilmiş, yine sarsıla sarsıla ağlıyordu o sırada.

Çaresiz, bir müddet bekledikten sonra elindeki bardağı götürüp sehpaya koydu annem.

Yahu, dedi Hüseyin Dayım buruk bir sesle; fazla da üstüne varmayın eniştenin, insanlık hâli, sen bardağı alıp getirinceye kadar su istediğini unutuyordur belki.

Bilmiyorum ki, diye mırıldandı annem, kuzinenin yanındaki minderin üstüne otururken; bu işe şaştım kaldım ben. Hadi unutuyor diyelim, niye ağlıyor birdenbire?

Hüseyin Dayım cevap vermedi.

O cevap vermeyince, annem başını kaldırıp tavandan sarkan ipe baktı bir müddet.

Şunu da çözün artık oğlum, dedi Nihat'a; baban tutunamıyor nasıl olsa, ele güne karşı öyle sallanıp durmasın orta yerde.

Sessizce kalktı, bir sandalyenin üstüne çıkarak ipi çözdü Nihat.

Babam yastıklara sırtını dayamış, yarı uzanır vaziyette, dalgın gözlerle penceredeki dağlara bakıyordu o sırada. Kayalıkların tepesinde devlerin kucağından dökülmüş gibi görünen, kabartılmış pamuk kıvamında, beyaz beyaz, yığın yığın bulutlar vardı. Bu bulutlar rüzgârın önü sıra Nefisi-

ni'nin üstünden geçip sola doğru sürüklendikçe, kayalıklar da sağ tarafa, Acıgöl istikametine doğru yürüyordu yavaş yavaş.

Derken kupkuru bir sesle, su, dedi babam yine.

Başını çevirmeden dedi bunu, gözlerini Acıgöl'e doğru yürüyen dağlardan hiç ayırmadan. Annem hemen fırladı tabii, bir elinde bardak, bir elinde peçete, koştu geldi. Fakat yine almadı suyu, yüzünü elleriyle kapatarak, omuzlarını sarsa sarsa aniden hıçkırmaya başladı babam. Hem de öyle bir hıçkırdı ki, sesi dağlara kadar gitti bu kez, kayalıkların bağrında yankılandı. Dağlar da hıçkırıyormuş gibi oldu birden. Kayalıkların tepesindeki bulutlar, bu hıçkırıkların şiddetiyle, kayalıklarla birlikte sarsılıyormuş gibi oldu.

Yatağın başucunda, ne yapacağını bilemeden, yine çaresiz bir yüzle baktı kaldı annem.

İçmeyecek misin, diye sordu.

Elinin tersiyle, hayır işareti yaptı babam.

Üsteleme bizim kız, dedi Hüseyin Dayım; yeter, üsteleme.

Niye ağladığını bilsem, diye mırıldandı annem.

Döndü sonra yavaşça, çeşitli tehlikelerle dolu tuhaf bir rüyanın içinde yürüyormuş da bastığı yere dikkat etmesi gerekiyormuş gibi, ayaklarının ucuna baka baka mutfağa gitti.

Kalktım, ben de gittim peşinden.

Anne, dedim yanına varınca; su istediği vakit ağladığında, babama niye ağlıyorsun diye sorma. Sorunca, onu ağlatan sebep daha da belirginleşiyor çünkü zihninde, bu yüzden de ağlaması uzuyor. Her istediğinde suyu ver, içmeyip ağlayacak olursa da bir şey sorma.

Annem tezgâha yaslanıp yüzüme baktı boş boş.

Niye ağlıyor peki, dedi.

Ben duraksadım bir an, dilimin ucuna geliveren şeyleri söylesem mi söylemesem mi, bilemedim.

Anne, dedim sonra; babamın ağzından on defa su kelimesi çıkıyorsa, bunlardan birinde ya da ikisinde sahiden su istiyor bence. Geriye kalan sekizinde yahut dokuzunda, Suat demeye çalışıyor. Su diye ilk heceyi söylüyor, fakat gücü yetmediği için getiremiyor gerisini.

Doğru ya, diye mırıldandı annem, elini hafifçe alnına vurarak; doğru ya, hey Allahım, ben bunu niye düşünemedim?

Suat'ı geri getiremeyiz, diye devam ettim ben, kısık bir sesle; zamanın tekerleğini geri çevirerek, babamı da alıp Suat'ın cenaze merasimine götüremeyiz, biliyorsun. Bu sebeple, su isteyip de ağladığında babama niye ağlıyorsun diye sorma hiç, olur mu?

Olur oğlum, olur, diyerek başını salladı annem.

Ertesi gün öğleye doğru, Hüseyin Dayım çıktı geldi yine, çizgileri sarkmış karanlık mı karanlık bir yüzle geçti, babamın çaprazındaki kanepeye oturdu. Onun peşinden elinde börek tabağıyla Hicran Yengem, onun peşinden de karısı ve baldızıyla birlikte Zübeyir geldi.

Bağa gidecektik sözde, dedi Zübeyir, yüzünü yerden pek kaldırmadan, fısıldar gibi; fakat Aziz Amcam bu vaziyetteyken gitmek hiç içimizden gelmedi vallahi, vazgeçtik.

Sorma, dedi Hüseyin Dayım; ben de kahveye gidemiyorum, enişte nin eviyle bizim ev arasında mekik dokuyorum habire.

Annem eline tatlı kaşığını almış, sütte erittiği bisküvileri babama yedirmeye çalışıyordu o sırada. Yedirirken de bazen hafifçe titreyen ılık bir sesle, hatırım için hadi bir kaşık daha, hadi bir kaşık daha, diye yalvarıyordu. Babam başını geriye kanırtıp yeter işareti yapınca, dizinin üstündeki peçeteyi alıp onun ağzını sildi sonra. Ardından da elindeki mor çizgili beyaz kâseyi mutfağa bıraktı geldi ve her zamanki yerine, kuzinenin dibine oturdu.

Aklıma geldi, dedi oturur oturmaz, Nihat'la bana dönerek; babanız dün gece, geç saatte uyanıp eliyle koluyla birtakım işaretler yaptı ama ben ne demek istediğini bir türlü anlayamadım.

Nasıl yaptı, diye atıldı Hüseyin Dayım bizden önce.

Annem nasıl göstereceğini bilemedi o işaretleri, elinin birini göğüs hizasına kadar kaldırıp parmaklarının ucuna baktı bir müddet. Öteki elini açtı, dua eder gibi dudakları kıpır kıpır, bir müddet de ona baktı.

Len Müslüman, dedi sonra, soluna dönüp yatağa doğru eğilerek; hani dün gece bir şeyler söylemeye çalışmış, bazı işaretler yapmıştın ya? Hani, ben de bir türlü anlayamamıştım. Onları bir daha yap, çocuklar anlar belki.

Oturduğu yerden, peki, yapayım dercesine başını salladı babam.

Nihat, Hüseyin Dayım, Hicran Yengem, Zübeyir, Zübeyir'in karısı, baldızı ve ben, yerimizden kalkıp yatağın etrafına toplandık o sırada.

Babam işaretparmağını uzatıp önce annemi, ardından kendini gösterdi; sonra parmak uçlarını yukarıda birleştirip

iyi, şahane, güzel dercesine elini birkaç defa kaldırıp indirdi, sonra elini göğsüne basıp aşağıya doğru sıvazladı, sonra da öteki avucunu açarak içine parmağıyla bir daire çizdi ve sanki çizdiği daire uçup gidecekmiş gibi elini sımsıkı kapadı.

Anneni de çağırın, söyleyeceklerim var, etrafıma toplanın mı diyorsun, dedi Nihat, gözlerini babamın gözlerine dikerek.

Babam, hayır anlamında başını salladı.

Canının çektiği bir şey mi var enişte, dedi Hicran Yengem; varsa, yapalım, yapamasak da bulup getirelim?

Babam yine hayır anlamında başını salladı.

Hey Allahım, diyerek içini çekti annem hafifçe, ne söylemeye çalışıyor acaba?

Bence, dedi Zübeyir'in baldızı, su gürültüsü gibi ışıldayan, lüzumundan yüksek bir sesle; Aziz Amcacağızımın canı yufka çekmiş, bana tez elden yufka pişirin, sacın üstünden iner inmez, şöyle sıcacık, afiyetle yiyeyim diyor. Baksanıza, avucunun içine yufka resmi çizip karnını sıvazlıyor çünkü.

Baldızına, amma da çok konuştun ha, dercesine ters ters baktı Zübeyir.

Onu mu demek istiyorsun Müslüman, diye sordu annem, canın yufka mı çekti?

Hayır, işareti yaptı yine babam. Bunalmış gibiydi artık, ellerini battaniyenin üstüne yan yana koymuş, kesik kesik soluyarak, onlara bakıyordu.

Baba, dedim ben; kalem vereyim mi sana, yazabilir misin?

Yazamam oğlum, maalesef yazamam, dercesine başını iki yana salladı.

Yatağın kenarına toplananlar da yavaş yavaş uzaklaştılar o sırada, gidip yerlerine oturdular.

Allah Allah, dedi Hüseyin Dayım; yahu, niye çözemedik biz bu işi?

Babam yavaşça başını kaldırdı dayım böyle söyleyince, döndü, yeşil yeşil bana baktı bir müddet. Bu işaretlerimi kelimelere sen çevirmeyeceksin de kim çevirecek, ne duruyorsun oğlum, dercesine baktı sanki.

Ben de o vakit tam karşısına, yatağın kenarına yanlamasına oturdum.

Baba, dedim sakin bir sesle; şimdi sen aynı şeyleri yavaş yavaş tekrar yap, ben de her hareketin karşılığı olan kelimeyi bulmaya çalışayım. Kelime kelime gidelim, bulursam, başınla onayla, tamam mı?

Tamam, anlamında başını salladı babam.

Nefesler tutulmuştu o sırada, başta annem olmak üzere, pürdikkat, herkes bize bakıyordu.

Babam işaretparmağını uzatarak ilkin annemi, sonra kendini gösterdi.

Annen ve ben?

Hayır, işareti yaptı.

Annen bana?

Evet, dedi başıyla ve parmak uçlarını yukarıda birleştirdi, elini birkaç defa kaldırıp indirdi.

Annen bana... çok iyi?

Devam etti babam, elini göğsüne bastı ve aşağıya doğru sıvazladı.

Annen bana çok iyi... baktı?

Avucunu açtı sonra, parmağının ucuyla oraya bir daire çizdi. Ben duraksadım işte o vakit, takıldım kaldım. Devam et oğlum, devam et dercesine gözlerimin içine baktı babam; ardından da, daireyi yeniden çizdi ve avucunu kapadı.

Annen bana çok iyi baktı... burada?

Hayır, anlamında başını iki yana salladı. Sonra annemle onun az ötesinde oturan Hicran Yengeme çevirdi gözlerini, küçük, çok küçük bir bakış fırlattı onlara doğru. Fırlatır fırlatmaz da yeniden bana döndü ve avucuna yeniden daire çizip elini sımsıkı kapadı. Göz göze geldik bir an. Hadi be oğlum, hadi birkaç kelime daha ekle der gibiydi gözleri.

Annen bana çok iyi baktı, tuttuğu altın olsun diyorsun, dedim birden.

Evet, evet anlamında peş peşe başını salladı ve elini uzatıp yatağın kenarında duran elimin üstünü birkaç defa yepti babam. Ardından da dayanamadı, yine başını önüne eğerek, siyim siyim ağlamaya başladı.

Annem de ağlıyordu kuzinenin dibindeki minderin üstünde. Yazmasının ucuyla gözlerini silerek usulca doğruldu sonra, yatağın kenarına yaklaştı, babamın ellerini sımsıkı tuttu.

Bana bak Müslüman, dedi, gözyaşlarının arasından yükselen titrek bir sesle; ben bu kapıya duvağımla geleli elli yedi sene oldu. Elli yedi sene boyunca sen de bana çok iyi baktın, hiç hatırımı yıkmadın, Allah senden razı olsun!

Ben dayanamadım o sırada, kalktım, yüzümü saklamaya çalışarak hızlı adımlarla balkona çıktım. Sigaramı yakar

yakmaz, kirpikleri ıslak ıslak, Nihat da geldi yanıma; sırtını duvara verip gözlerini ovaya dikti ve hiç kımıldamadan, bir müddet öylece baktı.

Ağbi, dedi ardından da; benim iznim bitiyor, iki gün sonra Tavas'a dönüp işe başlamam lâzım.

Ne zaman gelirsin bir daha, diye sordum ona.

İzin hakkım yok ki, dedi, gelemem.

Başımı çevirip yüzüne baktım yavaşça.

O hâlde, dedim; sen buradayken ben Ankara'ya gidip geleyim. Ayrılalı üç hafta oldu neredeyse. Bugün yola çıkayım hatta, bir gün kalayım, yarından sonra da sen buradan ayrılmadan döneyim. Artık annemi yalnız bırakmayalım babamın başında.

Peki, dedi Nihat.

Hemen döneceğimi annemle babama da söyleyerek, o akşam apar topar yola çıktım böylece. Aklım orada kaldı tabii, karanlığı yarıp giden motor gürültüsünün ortasında, dört yüz altmış kilometre boyunca hep babamı düşündüm. Etimesgut'u geride bırakıp çevreyolundan Eryaman'a girdiğimde saat ikiyi çeyrek geçiyordu.

Öğleye kadar uyudum ertesi gün, bir türlü kendime gelemedim. Uyandığımda Seher işe, Ayperi de anneannesine gitmişti her zamanki gibi, evde benden başka kimse kalmamıştı. Ben de evin yakınından geçen minibüslerden birine binerek, hâlletmem gereken ufak tefek birkaç iş için Kızılay'a gittim kahvaltı ettikten sonra ve gitmişken, Konur Sokak'taki İmge Kitabevi'ne de uğradım. Kapının sağındaki bankonun gerisinde, o karayağız delikanlı duruyordu

yine. Onu biraz zor tanıdım bu kez, çünkü çalı süpürgesi gibi kocaman bir sakal bırakmıştı. Mermi yerine namlusuna karanlık sürülen bir tüfek yüzünde tıpkı filmlerdekine benzeyen bir sesle çehovvv diye patlamış da çenesini, ağzını ve yanaklarını gözden silmişti sanki, elmacık kemikleriyle alnı görünüyordu sadece. Ben yaklaşıp Sterne'ün *Tristram Shandy*'sinin üçüncü baskısının gelip gelmediğini sorunca, bu delikanlı hafifçe gülümseyerek sakalını kaşıdı ilkin. Sakallı hâline alışamadığımdan mıdır nedir, o an biraz daha dikkatli baktım ona. O da sakalını gözlerimin önünde bıraktı ve hızlı hızlı, gelmez olur mu efendim, fakat siz uğramadınız bir daha, geldi o kitap geldi, ohooo, hem de çok oldu geleli, çok oldu diyerek raflara doğru seğirtti o sırada, alıp geri döndü ve bankonun arkasına geçerek, yüzünü sakalının ortasına yeniden yerleştirdi. Parasını ödedikten sonra kitabı çantama koyup çıktım hemen, Ayperi'yle daha fazla vakit geçireyim diye, hiç oyalanmadan eve döndüm.

Anneannesinden almaya gittiğimde, televizyona en yakın koltuğa kurulmuş, *Esrarengiz Kasaba*'yı seyrediyordu Ayperi. Benim kapıdan girdiğimi görünce gözlerini iri iri açarak heyecanlı bir sesle, çizgi filmdeki Mabel ile Dipper adlı ikizlerin, amcalarının küresini ele geçiren Bill Cipher'ı nasıl taşa dönüştürdüklerini anlattı hemen. Sesi rüzgâra kapılmış küçük bir mendil gibi, bir müddet dalgalandı durdu karşımda.

Anneannesinin evinden çıkıp sitenin bahçesine indik sonra, baba kız, duvara tırmanan asmaların altından yan yana yürümeye başladık. Yedi, sekiz adım ilerleyince aniden durdu Ayperi, başını çevirip çocuk parkındaki salıncaklara,

leylakların gerisindeki çimenlik alana, güllere ve çamların arasından görünen boşluklara doğru baktı.

Bab, dedi ardından da; biliyor musun, Cu bir haftadır yok, kayıp.

Kaybolmamıştır kuzu, dedim ona, çıkar gelir nereye gittiyse.

Bir şey demedi, sitenin öteki tarafına dolanıp eve girinceye kadar sustu Ayperi; adımlarıyla, ağzıyla, yanaklarıyla, elleriyle, en çok da gözleriyle sustu.

Bab, dedi salondaki koltuklardan birine oturduğunda, gözlerimin içine bakarak; biliyor musun, Cu artık dönmeyecek.

Belli olmaz, belki döner gelir, dedim çaresiz bir sesle.

Dönmeyecek, dedi yeniden.

Bunu dedikten sonra da hafifçe içini çekti.

O akşam Seher'le ikimiz, Cu hakkında ne diyeceğimizi bilemedik ona, karşısında kem küm ettik durduk. Benim öğrenmemle birlikte Ayperi'nin gözünde kedi yeniden kaybolmuştu artık, evin içini de giderek ağırlaşan tuhaf bir matem havası sarmıştı. Karı koca, elimizden gelen her şeyi yapıyorduk bu havayı dağıtmak için. Ben televizyon kanallarında Ayperi'nin hoşuna gidecek filmleri arar ve ona, bu dursun mu, şu güzel mi, bunu hiç seyretmiş miydin diye sorarken, Seher de mutfağa koşup koşup kuruyemiş, limonata, kek, kurabiye yahut dondurma gibi yiyecek, içecek bir şeyler getiriyordu. Tabii, bunlara ilâveten, bir yandan da çeşitli şakalar yapmaya çalışıyorduk. Daha sonra, doğum günü kutlamalarından kalma turuncu bir balon bulduk

oyuncak kutusunun içinde. Derhâl şişirdik ve ayağa kalkıp Seher'le birbirimize fırlatmaya başladık. Yanlışlıkla olmuş gibi Ayperi'ye de fırlatıyorduk bazen, o da oturduğu yerden elinin tersiyle şöyle bir dokunup geri gönderiyordu bize. Birkaç defa böyle yapınca yüzündeki bulutlar dağıldı yavaş yavaş, kalktı, bizimle birlikte o da oynamaya başladı. Balon havada turuncu titreşimler saçarak, üçümüz arasında dönüp duruyordu artık. Yere düşürüp yanan olunca da, Ayperi evin içini çınlatan kocaman kahkahalar atıyordu.

Derken, telefon çaldı.

Ağbi, dedi Nihat ahizeyi kaldırıp kulağıma götürdüğümde; ağbi, az önce babamı kaybettik.

Dondum kaldım salonun köşesinde.

Geliyorum, dedim sonra, geliyorum.

Ağbi, dedi Nihat; beni dinle, yola tek başına çıkma, bu hâlde araba kullanamazsın. Ehliyeti olan bir arkadaşını bul önce.

Tamam, dedim ona.

Seher, neye uğradığını şaşıran ve kucağındaki balonu yavaşça yere bırakan Ayperi'yi elinden tutup anneannesine götürdü hemen; ben de sigara paketiyle çakmağımı aldım, berbat bir hâlde, kendimi balkona attım. Bir türlü ağlayamıyor, habire, elektriğe kapılmış gibi zangır zangır titriyordum o sırada. Belki geçer diye saksıların dibindeki sandalyeye oturdum ama geçmedi, vücudumun her yeri aynı şekilde titremeye devam etti.

Seher dönünce, çarçabuk toparlanıp hiç konuşmadan arabaya bindik sonra, gecenin karanlığında Denizli'ye doğru

yola çıktık. Başlangıçtaki kadar şiddetli olmasa da ben hâlâ titriyordum direksiyonun başında, bir türlü engel olamıyordum kendime. O gece Polatlı'ya ne zaman vardık, Sivrihisar Kavşağı'ndan ne zaman döndük, Aşağıkepen Köyü'nü ne zaman geride bıraktık hiç bilmiyorum. Bildiğim, sağımızdan solumuzdan gürül gürül arabalar geçiyordu sürekli; karşıdan vuran ve aynalardan yansıyan farların ışıkları gözlerimi alıyor, ışıkların gerisindeki karanlık da gitgide derinleşiyordu. Ben direksiyonun üstüne hafifçe eğilmiş, aman kaza maza yapmayayım diye, pürdikkat yola bakıyordum.

Derken, Gömü'ye mi yaklaşıyoruz, dedi babam içimden usulca.

Evet, dedim ona elimin tersiyle gözlerimi silerken.

Bir yandan da frene dokundum hemen, vitesi beşten dörde, dörtten üçe düşürdüm ve tek tük ışıkları yanan o küçük kasabanın içinden yavaşça geçtim.

Zıpır Yokuşu'ndaki çamların karanlık uğultuları arasından tırmanıp Baklan Ovası'na vardığımızda, gösterge panelindeki saat dört buçuğu gösteriyordu. Kasabaya ulaştık on beş, yirmi dakika sonra; Seher'le, arabadan inip hiç konuşmadan eve girdik. Annem, Nihat, küçük teyzem, Hüseyin Dayım, Hicran Yengem, ortanca teyzem ve Metin Enişte salondaydı o sırada; büyük odanın kapısı açıktı, babam içeride, beyaz bir örtünün altında upuzun yatıyordu. Vardım oturdum başucuna, yüzünü açtım ve hıçkırıklarımla birlikte eğilip usulca öptüm.

Kollarımdan tutup kaldırdılar beni, omuzlarımda ve sırtımda gezinen şefkatli dokunuşlar eşliğinde salona çıka-

rıp duvar dibindeki minderlerin üstüne oturttular. Kimse konuşmadı bir müddet, kendisinden başka hiçbir şeye benzemeyen tuhaf bir sessizlik evin içinde acı acı uğuldadı durdu. Her şey kendi görüntüsünün içinde görüntüsünü bir milim bile eksiltmeden gizlice yanmış ya da her şey kendi sınırlarının dışına çıkarıldıktan sonra kocaman bir kalınlık oluşturan ince titreşimler eşliğinde yeniden eski yerine konmuş gibiydi o sırada. Ya da genişliği ve derinliği dünyanın dışına taşan ulu bir rüzgâr gelip oracıkta donmuş gibiydi.

Sonra ortalık ağardı yavaş yavaş ve biz o gün babamı, kaba kuşlukta defnettik.

Mezarına ancak birkaç kere toprak atabildim ben, daha fazlasına yüreğim dayanmadı. Musa'ya verdim elimdeki küreği, üç dört adım geriye çekilip yere çömeldim ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Eğilip doğrulan insanları, kürek seslerini, toprağın kokusunu ve mezar taşlarının ağartısını buzlucamın gerisinden görüyormuş gibiydim orada ağlarken. Dünya gözyaşlarımın içindeydi artık, dünya bulanıktı, dünya ıslaktı ve dünya kalın uğultular eşliğinde, etrafa buğular saçarak, hafif hafif titriyordu. Derken, çömeldiğim yerden yine o beyaz gömlekli çocuğu gördüm ben ve hemen ayağa kalktım. Sekiz, dokuz mezar ötede, bademlerin altındaydı; namaz kılıyormuş gibi ellerini önüne bağlamış, hiç kımıldamadan öylece duruyordu. Yüzünde tatlı bir gülümseme vardı sanki. Benim kendisine baktığımı fark edince döndü sonra bu çocuk, gölgelere bata çıka, âdeta sekercesine ilerledi, ilerledi ve gömleğinin ağartısıyla birlikte mezarlığın derinliklerinde kayboldu.

Gel, diye fısıldadı Vakkas Dayım, çocuk kaybolduğunda kolumdan hafifçe çekerek; siz iki kardeş, şu tarafa geçin.

Nihat'la birlikte onun gösterdiği yere giderek, iki adım arayla, yan yana durduk. Mezarın başındaki insanlar da sıraya geçip teker teker başsağlığı dilemeye başladılar biz öyle durunca. Benim gözyaşlarım yine boşandı tabii, kendime bir türlü hâkim olamadım. Birisi önümde durup, hüküm Allah'ın, başın sağ olsun, dediğinde babam yeniden ölüyordu çünkü. Sonra bir başkası geliyor yeniden, bir başkası geliyor yeniden, yeniden, yeniden ölüyordu.

O gün orada çok ağladım bu yüzden, eve de Hüseyin Dayımın kolunda döndüm.

Annem salondaydı kapıdan girdiğimizde; alnına siyah bir çeki bağlamış, eli çenesinde, kalabalığın ortasında sessizce oturuyordu.

Uğurladınız mı babanı, dedi bizi görünce.

Uğurladık, dedim.

Gözlerini yumdu, başını acı acı iki yana salladı.

Oğlum, dedi sonra; sen burada yoktun, görmedin. Acaba babam son nefesini nasıl verdi diye, gözünün önüne korkunç şeyler getirme. Hiç çırpınmadı baban, hiç kıvranmadı, hiç hırıldamadı. Hatta inlemedi bile, kuş gibi, hafifçe teslim etti canını.

Yüzünü ellerinin arasına almıştı bunları derken, ağlamaktan kan çanağına dönmüş kıpkızıl gözlerle bana bakıyordu.

Metin Enişten olmasaydı, diye devam etti; belki de çok çırpınacaktı baban, çok can çekişecekti.

Sustu bir müddet.

Baban, dedi sonra; sırtını yastıklara dayamış, her zamanki gibi oturuyordu yatağın üstünde. Ben de hemen yanı başındaydım, bir kulağımla odanın içindeki konuşmaları bir kulağımla onun nefesini dinliyordum. Derken geldi, bir sinek kondu babanın şakağına. Naha kör olası, bu da nereden çıktı şimdi, başka yer yokmuş gibi niye oraya kondu dedim ben içimden. Babanın canı geçtiği için, sineğin farkında değildi o sırada. Dizimin üstündeki peçeteyi aldım sonra ben, şöyle sallayayım da rüzgârıyla sineği kovayım dedim. Tam elimi kaldırmıştım ki, pat diye bir el yapıştı bileğime. Baktım, Metin Enişten. Sineği görüp benim ne yapacağımı hıyallamış olmalı ki, hemen koşmuş yanıma. Sonra parmağını ağzına götürüp sus işareti yaptı bana Metin Enişten, ikimiz nefeslerimizi tuttuk, bir müddet babanın şakağındaki sineğe baktık. Derken yavaş yavaş aşağıya doğru yürüdü bu sinek, hani babanın yanağında bazen bir çukur oluşurdu ya, işte geldi, geldi, o çukurun içinde durdu ve olduğu yerde, birkaç kere kanat çırptı.

Hıyallamıştım ben, hıyallamıştım, dedi Metin Enişte; o sırada sekerattaydı bacanak.

İşte, diye devam etti annem; sinek yanağındaki o çukurda birkaç kere kanat çırpınca, baban kuş gibi, hafifçe teslim etti canını. Sinek havalandı o vakit, odanın içinde sarhoş sarhoş şöyle bir döndü, sonra da kapıdan çıktı gitti.

Allah'ın işleri, dedi Hicran Yengem, akıl sır ermiyor.

Hüseyin Dayım başını salladı oturduğu yerde. Elinde tespih yoktu bu kez, sayıyormuş gibi, sırayla parmak uçlarına dokunup duruyordu.

Benim câhil kafam, dedi annem içini çekerek; az kalsın kovacaktım sineği, az kalsın kovacaktım.

Kendini suçlayıp durma artık, diye teselli etti onu ortanca teyzem; kovmamışsın işte.

Evet anne, kovmamışsın işte, dedi Seher de.

Oturanların bazıları kalktı o sırada, onların yerine başkaları geldi taziye için. Onlar gidince de benim tanımadığım, daha başka insanlar geldi ve ev bu şekilde, akşama kadar defalarca doldu boşaldı.

Sonra güneş battı ve hava kararda yavaş yavaş, evler, avlular ve sokaklar kayboldu. Kasabanın etrafındaki bağlar da kayboldu çok geçmeden. Sonra uğultularıyla birlikte dağ, dağla birlikte ova da kayboldu ve ortalığı kaybolan şeylerin varlığını hatırlatan derin bir sessizlik kapladı.

Biz de Seher'le ertesi gün Ankara'ya döndük.

Eve gelir gelmez salonun köşesindeki masaya geçip oturdum ben ve defterin üstünde duran lacivert gövdeli kalemi elime aldım. Haznesinin boş olduğunu biliyordum tabii. Doldurmak için, soluma dönüp raftaki mürekkep şişesine uzandım.

Pırıl pırıl ışıyan Türkçesiyle Hasan Ali Toptaş,
Kuşlar Yasına Gider'de romancılığına yeni bir boyut katıyor:
anlatmıyor, söylemiyor; nefeslendiriyor.

Kadirşinas otlarının mırıltısını, of dememenin ilmini,
eldeyken kıymetini bilmenin erdemini, ömürden giden
günlerin sabrını okudukça zihnimiz, gönlümüz havalanıyor.

"Babalar, alınlarımıza yazılmış yalnızlıklardır" sözü
yankılanıyor kulaklarımızda.

Kuşlar Yasına Gider; atların koşması kadar doğal, kaleme
iç çektirecek kadar merhametli bir roman.

"Toptaş'a yazarlık âdeta bahşedilmiştir."
ANDREW RIEMER, *Sydney Morning Herald*

"Zaten o yıllarda burnumuzun ucunda gezinen bir mazot kokusuydu babam, kulağımızda çınlayan uzak bir motor sesiydi ve az evvel dediğim gibi, gitti mi gelmek bilmezdi bir türlü."

EVEREST
www.everestyayinlari.com
f/everestyayinlari
/everestkitap
/everestyayinlari